

Podlaskie

Przedsiębiorcze
Partnerskie
Perspektywiczne

HANDEL ZAGRANICZNY WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Analiza wybranych zagadnień

Białystok 2021

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Autorzy raportu:

Anna Czauż

dr Edyta Dąbrowska (red.)

ISBN: 978-83-956106-5-3

Zdjęcia na okładce: www.pixabay.com

Białystok 2021

Copyright: Województwo Podlaskie, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego

Departament Rozwoju Regionalnego

ul. Poleska 89, 15-874 Białystok

tel.: 85 66 54 480

e-mail: rot@wrotapodlasia.pl

Publikacja bezpłatna

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Podlaski eksport na tle eksportu pozostałych regionów	6
2. Podlaski import na tle importu pozostałych regionów	11
3. Eksport z województwa podlaskiego	15
4. Import do województwa podlaskiego	33
5. Saldo wymiany handlowej województwa podlaskiego	49
6. Powiązania handlowe województwa podlaskiego z wybranymi grupami krajów	63
Kraje członkowskie Unii Europejskiej	64
Wschodni sąsiedzi	71
Kraje azjatyckie	104
Kraje afrykańskie	111
7. Wewnątrzregionalna analiza eksportu województwa podlaskiego	119
8. Wnioski	166
Bibliografia	171
Spis tabel	172
Spis wykresów	174
Spis map	177
Aneks 1. Klasyfikacja CN – zastosowane skróty nazw sekcji, działów i grup produktów	178
Aneks 2. Zastosowane grupowanie krajów	185

Wprowadzenie

Opracowanie poświęcone zostało wybranym aspektom handlu zagranicznego województwa podlaskiego w latach 2015-2019, tj. eksportowi i importowi na tle kraju oraz pozostałych regionów, powiązaniom handlowym z wybranymi grupami krajów oraz eksportowi w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego.

W raporcie nie rozróżnia się eksportu¹ w jego dosłownym znaczeniu oraz wewnątrzspółnotowych dostaw towarów². W odniesieniu do obu stosuje się pojęcie eksportu. Analogicznie pod pojęciem import należy rozumieć *sensu stricte* import³ oraz wewnątrzspółnotowe nabycie towarów⁴.

W raporcie wykorzystano szereg różnorodnych danych, które pozwoliły na szeroką i wieloaspektową analizę wymiany towarowej województwa podlaskiego⁵. Dane dotyczące wartości eksportu i importu województwa podlaskiego pozyskano z Izby Administracji Skarbowej w Warszawie (IAS). Źródłem danych z zakresu wymiany towarowej w skali całego kraju były dane Głównego Urzędu Statystycznego. Natomiast dane o eksporcie i imporcie z poszczególnych województw kraju (poza województwem podlaskim) opracowano w oparciu o dane zawarte w raportach Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego⁶.

W rozdziałach dotyczących regionalnej analizy eksportu oraz importu (analiza sytuacji województwa podlaskiego na tle pozostałych województw) analizowane wartości eksportu i importu wartości wyrażone w euro. Natomiast w pozostałej części opracowania wartości eksportu i importu wyrażone są w złotych. W związku z powyższym, w analizie mogą występować rozbieżności wynikające z zastosowanej jednostki monetarnej. Rozbieżności

¹ Eksport - dostawa towarów wysyłanych lub transportowanych z terytorium kraju poza terytorium Unii Europejskiej przez: dostawcę lub na jego rzecz (eksport bezpośredni) lub nabywcę mającego siedzibę poza terytorium kraju lub na jego rzecz, z wyłączeniem towarów wywożonych przez samego nabywcę do celów wyposażenia lub zaopatrzenia statków rekreacyjnych oraz turystycznych statków powietrznych lub innych środków transportu służących do celów prywatnych (eksport pośredni), jeżeli wywóz towarów poza terytorium Unii Europejskiej jest potwierdzony przez urząd celny określony w przepisach celnych. Art. 2. pkt 8) *Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 685 z późn. zm.

² Wewnątrzspółnotowa dostawa towarów - wywóz towarów z terytorium kraju do innego państwa członkowskiego UE. Art. 2. ust. 13 *Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 685 z późn. zm.

³ Import - przywóz towarów z terytorium państwa trzeciego na terytorium państw Unii Europejskiej. Art. 2. pkt 7) *Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 685 z późn. zm.

⁴ Wewnątrzspółnotowe nabycie towarów - nabycie prawa do rozporządzania jak właściciel towarami, które w wyniku dokonanej dostawy są wysyłane lub transportowane na terytorium państwa członkowskiego inne niż terytorium państwa członkowskiego rozpoczęcia wysyłki lub transportu przez dokonującego dostawy, nabywcę towarów lub na ich rzecz. Art. 9. ust. 1 *Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 685 z późn. zm.

⁵ W opracowaniu przedstawiono wyłącznie wymianę towarową województwa podlaskiego z krajami członkowskimi Unii Europejskiej oraz krajami trzecimi. Ze względu na agregację danych dotyczących międzynarodowego handlu usługami wyłącznie na poziomie kraju, w przedmiotowym opracowaniu pominięto to zagadnienie.

⁶ Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego (MORR) w Departamencie Zrównoważonego Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego; [Link do strony MORR](#).

mogą również wynikać z momentu pozyskiwania przedmiotowych danych. Dane dla województwa podlaskiego przekazywane były przez IAS, w poszczególnych latach, jako dane szacunkowe, których wartość mogła następnie ulec niewielkim zmianom. Natomiast dane dotyczące wymiany towarowej w skali całego kraju są danymi ostatecznymi.

W odniesieniu do zastosowanej w opracowaniu, przy prezentacji danych, klasyfikacji CN (nomenklatury scalonej)⁷ zastosowano szereg uproszczeń w odniesieniu do nazwy sekcji, działów oraz grup produktów. Specyfikacja zastosowanych uproszczeń przedstawiona została w aneksie 1.

Przyporządkowanie krajów do kontynentów przeprowadzono zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczącymi obrotów handlu zagranicznego według krajów i kontynentów, które dostępne są w sekcji Handel Zagraniczny Dziedzinowej Bazy Wiedzy⁸. Przyjęte, na potrzeby niniejszego opracowania, grupowania przedstawiono w aneksie 2.

W opracowaniu podjęto próbę analizy rodzajów środków transportu eksportowanych towarów. Wskazanie kodu rodzaju transportu w deklaracji INSTASTAT jest obligatoryjne dla podmiotów, których suma wartości dokonywanych przywozów i wywozów przekroczyła wartość ustaloną dla statystycznego progu szczegółowego w przywozie lub wywozie.⁹

W przypadku wymiany towarowej z krajami trzecimi podmiotu zobligowane są do wskazywania środka transportu przy każdej przeprowadzonej transakcji. Określany jest aktywny środek transportu, przy wykorzystaniu którego eksportowany towar opuścił zewnętrzną granicę Unii Europejskiej¹⁰.

Przez rodzaj transportu należy rozumieć aktywny środek transportu przy użyciu, którego towar został wprowadzony na terytorium statystyczne kraju¹¹.

⁷ Nomenklatura scalona to narzędzie do klasyfikacji towarów. Jest to podstawowy element Wspólnej Taryfy Celnej, wykorzystywany do klasyfikowania towarów w obrocie międzynarodowym. Klasyfikacja CN wykorzystywana jest również w statystykach handlu zagranicznego. [The Combined Nomenclature](#) (data dostępu: 27.07.2021 roku).

⁸ Źródło: [Dziedzinowa Baza Wiedzy Handel Zagraniczny](#), data dostępu, 02.06.2021 r.

⁹ *Instrukcja wypełniania i przesyłania zgłoszeń INTRASTAT. Wersja 1.13*, Ministerstwo Finansów, Luty 2021 roku, s. 30.

¹⁰ *Instrukcja wypełniania zgłoszeń celnych AIS/Import, AES/ECS2, NCTS2. Wersja 2.1*, Ministerstwo Finansów, maj 2019 roku, s. 35.

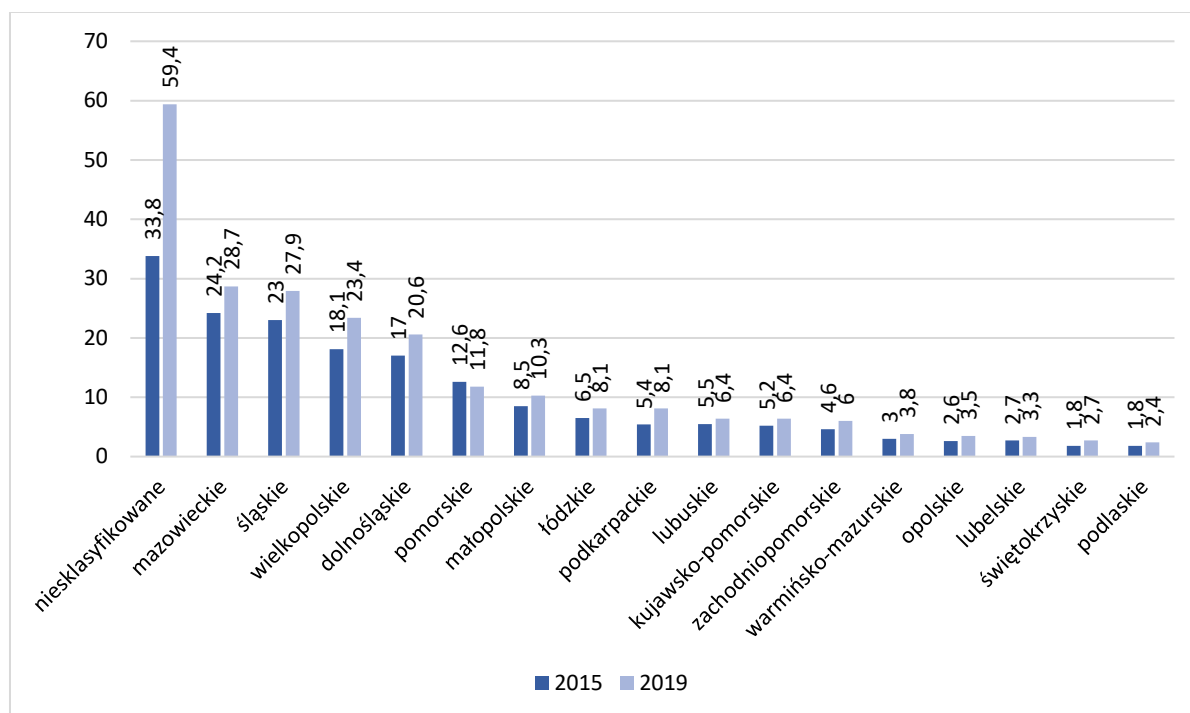
¹¹ *Instrukcja wypełniania i przesyłania zgłoszeń INTRASTAT...*, op. cit., s. 30.

1. Podlaski eksport na tle eksportu pozostałych regionów

W 2019 roku, w porównaniu do 2015 roku, struktura krajowego eksportu z podziałem na regiony nie uległa zasadniczym zmianom. Województwa mazowieckie oraz śląskie są województwami, w których podmioty gospodarze generują sumarycznie najwyższe wartości eksportu, stanowiące łącznie blisko 25% krajowego eksportu.

Wykres 1. Wartość eksportu w województwach w 2015 oraz 2019 roku (w mld euro)

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Plawgo, M. Klimczuk-Kochańska (i inni), *Potencjał eksportowy przedsiębiorstw w Małopolsce*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2017, s. 16 oraz N. Mirocha, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2019. Podstawowe dane*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2020, s. 6.

Znaczące wartości eksportu odnotowano również w województwie wielkopolskim, dolnośląskim i pomorskim. Wskazane województwa odpowiadają za kolejne 24% krajowego eksportu. Pozostałe 51% wartości krajowego eksportu rozkłada się pomiędzy 11 pozostałych regionów (plus niesklasyfikowane). Ponad ¼ wartości krajowego eksportu nie przypisano do żadnego województwa (niesklasyfikowane). Wartość ta systematycznie rośnie, osiągając w 2019 roku wartość przekraczającą 59 mld euro. Województwo podlaskie w skali kraju, pod względem wartości eksportu, niezmiennie zajmuje ostatnią pozycję. Pomimo systematycznego wzrostu wartości, podlaski eksport osiągnął w 2019 roku wartość 2,4 mld euro, co stanowiło ok. 1% całkowitej wartości eksportu w kraju.

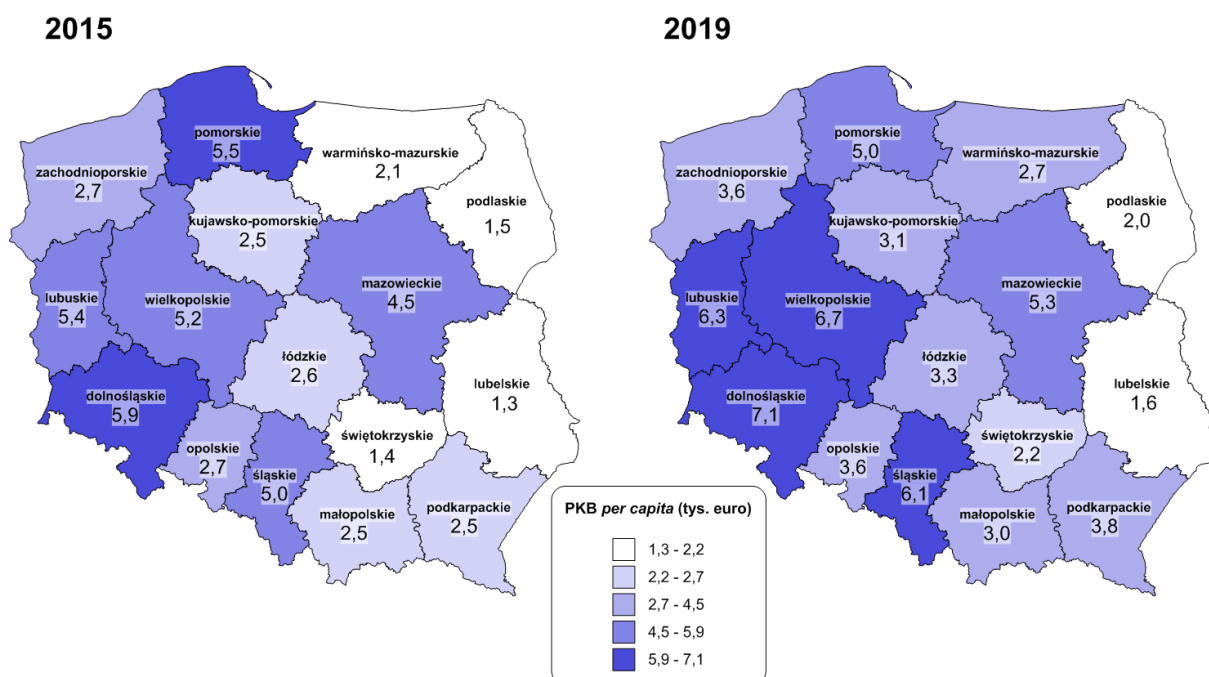
W porównaniu do 2015 roku, jedynie w przypadku województwa pomorskiego odnotowano spadek wartości eksportu o 0,8 mld euro. W pozostałych regionach wartość eksportu wzrosła. Największy przyrost eksportu w wartościach nominalnych nastąpił w województwie

wielkopolskim (wzrost o 5,3 mld euro). Na kolejnych pozycjach znalazły się województwa: śląskie, mazowieckie, dolnośląskie oraz podkarpackie. Natomiast największy, procentowy wzrost wartości eksportu, odnotowano w województwach podkarpackim oraz świętokrzyskim. W latach 2015-2019 wartość eksportu w tych województwach uległa podwojeniu. Względnie wysokim przyrostem eksportu charakteryzują się także województwa: opolskie, podlaskie oraz zachodniopomorskie, w których odnotowano ponad 30% przyrost wartości eksportu.

W odniesieniu do 2018 roku, w pięciu województwach nie odnotowano zmian wartości eksportu (kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie). W pozostałych regionach wartość eksportu wzrosła.

Mapa 1. Wartość eksportu *per capita* w województwach w 2015 roku i 2019 roku (w tys. euro)

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Plawgo, M. Klimczuk-Kochańska (i inni), *Potencjał eksportowy przedsiębiorstw w Małopolsce...*, op. cit., s. 19 oraz N. Mirocha, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2019, Podstawowe dane*, op. cit., s. 9.

W województwach położonych we wschodniej części Polski, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, odnotowano niższe wartości eksportu *per capita* niż w pozostałej części kraju. Najwyższe wartości eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca, odnotowano w województwie dolnośląskim (5,9 tys. euro w 2015 roku oraz 7,1 tys. euro w 2019 roku). Najniższe wartości odnotowano natomiast w województwie lubelskim (odpowiednio 1,3 i 1,6 tys. euro na mieszkańca). W województwie podlaskim wartość eksportu *per capita* wzrosła z poziomu 1,5 tys. euro w 2015 roku do 2,0 tys. euro w 2019 roku. Pomimo systematycznego wzrostu wartości, województwo podlaskie pod względem wartości eksportu ma jednego mieszkańca, klasyfikuje się na przedostatnim miejscu.

Tabela 1. Liczba eksporterów w latach 2015-2018

Województwo	2015	2016	2017	2018
mazowieckie	8 690	8 974	9 234	9 258
wielkopolskie	4 313	4 484	4 752	4 839
śląskie	4 367	4 461	4 621	4 776
małopolskie	3 371	3 569	3 811	3 921
dolnośląskie	2 747	2 877	2 943	3 025
pomorskie	2 721	2 805	2 906	2 949
łódzkie	2 657	2 713	2 850	2 931
podkarpackie	1 827	1 916	2 157	2 197
lubelskie	1 587	1 692	1 808	1 860
kujawsko-pomorskie	1 616	1 687	1 710	1 734
zachodniopomorskie	1 708	1 711	1 726	1 720
świętokrzyskie	1 029	1 103	1 210	1 239
podlaskie	1 079	1 087	1 139	1 141
lubuskie	1 042	1 075	1 112	1 105
warmińsko-mazurskie	893	899	972	950
opolskie	790	846	874	919
niesklasyfikowane	834	734	669	256
Razem	41 271	42 633	44 494	44 820

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Plawgo, M. Klimczuk-Kochańska (i inni), *Potencjał eksportowy przedsiębiorstw w Małopolsce*, op. cit., s. 23, R. Poniewski, M. Skóra, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2016*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2018, s. 14, M. Skóra, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2017*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2018, s. 14 oraz *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2018*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2019, s. 15.

W 2018 roku, w skali całego kraju, działalność eksportową prowadziło 44 820 przedsiębiorstw, z czego najwięcej działało w województwie mazowieckim (20,7% ogółu eksportujących przedsiębiorstw w Polsce). Pod względem liczebności, kolejne miejsca zajmowały przedsiębiorstwa z Wielkopolski (10,8%) oraz Śląska (10,7%). W odniesieniu do 2017 roku, liczba eksporterów zmalała w trzech województwach (lubuskim, warmińsko-mazurskim oraz zachodniopomorskim). Natomiast w odniesieniu do 2015 roku zmniejszeniu uległa jedynie liczba eksportujących przedsiębiorstw, które nie zostały przypisane do żadnego z województw (niesklasyfikowanych). W województwie podlaskim liczba eksporterów w latach 2015-2018 wzrosła z 1 079 do 1 141. Podlascy eksporterzy stanowią ok. 2,5% wszystkich eksporterów w kraju.

Województwo podlaskie, pomimo stosunkowo niskiej, w skali kraju, wartości eksportu wyróżnia się pod względem eksportu wybranych grup towarów lub eksportu do wybranych krajów. Oznacza to, że eksport z regionu danego produktu lub eksport do konkretnego kraju stanowi lub stanowił w danym okresie, znaczny udział w całkowitym eksporcie z Polski¹². Na

¹² Analiza powstała przy wykorzystaniu danych z KAS (dla województwa podlaskiego) oraz GUS (dla Polski). Porównano eksport z Polski oraz województwa podlaskiego w odniesieniu do grup produktów oraz krajów

potrzeby oceny specjalizacji województwa podlaskiego w eksporcie, wykorzystano wskaźnik specjalizacji eksportowej, który pozwala na porównanie udziału danej grupy produktów/kraju w całkowitym eksporcie z regionu z udziałem tej grupy produktów w eksporcie ogółem z Polski i stanowi iloraz wartości eksportu z województwa podlaskiego w danej grupie produktów, do wartości krajowego eksportu w danej grupie produktów/kraju. Jednym z krajów, do którego eksport z województwa podlaskiego stanowi znaczny odsetek eksportu z Polski jest Watykan. W latach 2016-2019 udział eksportu z województwa podlaskiego do Watykanu w całkowitej wartości polskiego eksportu do tego kraju wynosił odpowiednio 28,8%, 87,2%, 102% oraz 69,4%¹³. Głównym towarem, który eksportowany jest do Watykanu są produkty należące do grupy ryby suszone, solone lub w solance¹⁴. Istotnym odbiorcą towarów eksportowanych przed przedsiębiorstwa z siedzibą województwie podlaskim jest także Somalia. W eksporcie do tego kraju województwo podlaskie, na tle Polski, wyróżniało się w latach 2015-2016 (odpowiednio 72,8% oraz 48,1%). W kolejnych latach znaczenie podlaskiego eksportu spadło, jednak w dalszym ciągu udział eksportu do Somalii z województwa podlaskiego w skali kraju przekracza 10% (z wyjątkiem 2018 roku). Produktami eksportowanymi do Somalii są produkty przetwórstwa mlecznego: mleko i śmietana, niezagęszczone¹⁵.

W przypadku pozostałych krajów zaobserwowano pojedyncze przypadki, w których podlaski eksport stanowił znaczny udział w skali kraju. W 2015 roku ponad 25% wartości polskiego eksportu do Republiki Środkowoafrykańskiej stanowił eksport z województwa podlaskiego (analogicznie jak w przypadku Somalii – mleko i śmietana, niezagęszczone). W 2016 roku ponad 16% udział w eksporcie odnotowano w eksporcie do Ceuty i Melilli¹⁶. W 2017 roku znaczny, ok. 20% udział w krajowym eksporcie województwo podlaskie odnotowało w eksporcie do Panamy oraz na Falklandy. W głównej mierze eksport do tych krajów dotyczył produktów spożywczych.

Analizie poddano także udział podlaskiego eksportu w eksporcie z Polski według grup towarów. Pozwala to na wyznaczenie tych grup towarów, w eksporcie których województwo podlaskie wyróżnia się na tle kraju.

W latach 2015-2019 bardzo wysoki udział (ponad 80% eksportu krajowego) województwa podlaskiego odnotowano w odniesieniu do ram do obrazów, fotografii, lusterek lub podobnych

przeznaczenia. Należy zaznaczyć, że dane dotyczące województwa podlaskiego, dla każdego z analizowanych lat, mają charakter szacunkowy (pozyskiwane są w momencie, gdy nie są dostępne jeszcze dane ostateczne), natomiast dane na poziomie kraju charakter ostateczny.

¹³ Wartość powyżej 100% wynika z faktu, iż dane dla województwa podlaskiego mają charakter danych szacunkowych, natomiast dane dla Polski mają charakter danych ostatecznych (dane zweryfikowane).

¹⁴ Ryby suszone, solone lub w solance; ryby wędzone niezależnie od obróbki termicznej podczas procesu wędzenia; mąki, mączki i granulki z ryb nadające się do spożycia przez ludzi.

¹⁵ Mleko i śmietana, niezagęszczone ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego oraz mleko i śmietana, zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego.

¹⁶ Ceuta i Melilla – hiszpańskie jednostki administracyjne – miasta położone na kontynencie afrykańskim. Ze względu na położenie geograficzne wymiana towarowa województwa podlaskiego z Ceutą i Melillą zaliczana jest jako wymiana towarowa z Afryką.

przedmiotów. Produkty z tej grupy eksportowane były do różnych krajów na całym świecie, nie można zatem wskazać głównego odbiorcy. Na tle kraju województwo podlaskie charakteryzowało się także wysokim udziałem w eksporcie żywych koni, osłów, mułów i osłomułów. W analizowanym okresie wartość podlaskiego eksportu wynosiła od 35% do 53% wartości eksportu w kraju. Zwierzęta eksportowane były głównie do Włoch. Na tle wszystkich produktów wysokim udziałem w eksporcie charakteryzowały się różnego rodzaju przędze. W 2015 roku ponad 60% krajowego eksportu przędzy jedwabnej i nitki wyczeskowej z odpadów jedwabiu, pakowanej do sprzedaży detalicznej stanowił eksport z województwa podlaskiego. Przędzę eksportowano na Białoruś. W 2016 roku województwo podlaskie wygenerowało blisko 61% udział w skali kraju w eksporcie przędzy z juty lub innych włókien tekstylnych łykowych. W przypadku tego produktu, krajem docelowym była Wielka Brytania. W 2018 roku ponad 39% udział w krajowym eksporcie województwo podlaskie wygenerowano w eksporcie przędzy z wełny lub cienkiej sierści zwierzęcej, pakowanej do sprzedaży detalicznej. Przędzę eksportowano na Białoruś. Pomimo niskiej wartości eksportu różnego rodzaju przędzy, region w znaczący sposób zaznacza swoją pozycję eksportową w skali kraju. W latach 2015-2017 województwo podlaskie charakteryzowało się również znacznym udziałem w eksporcie manekinów krawieckich¹⁷, generując od 25% do 55% wartości krajowego eksportu. Manekiny krawieckie eksportowane były głównie do krajów europejskich, w szczególności do Niderlandów.

Na potrzeby oceny specjalizacji województwa podlaskiego w eksporcie wykorzystano wskaźnik specjalizacji eksportowej, który pozwala na porównanie udziału danej grupy produktów w całkowitym eksporcie z regionu z udziałem tej grupy produktów w eksporcie ogółem z Polski.

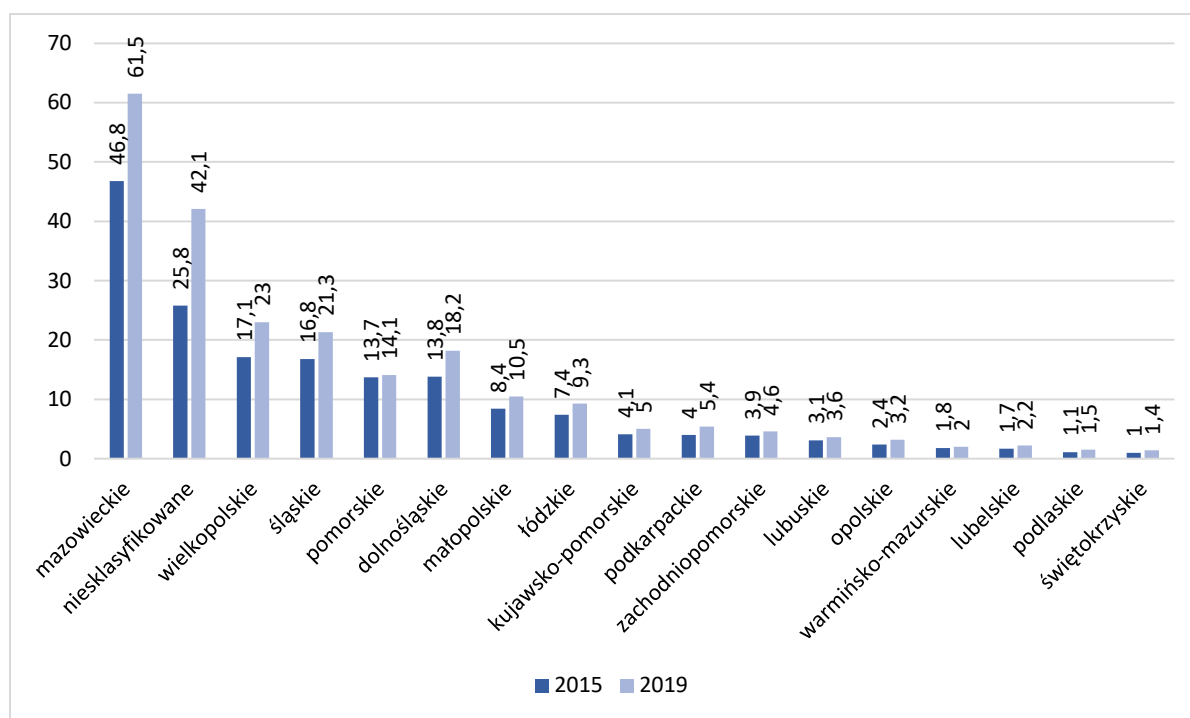
¹⁷ Manekiny krawieckie i pozostałe manekiny; automaty i inne animowane wystawy, stosowane do wyposażania wystaw sklepowych.

2. Podlaski import na tle importu pozostałych regionów

W 2019 roku, w porównaniu do 2015 roku struktura importu w polskich województwach nie ulegała znacznym zmianom. Niezmiennie liderem, pod względem wartości importu, jest województwo mazowieckie (ponad 26% krajowego importu).

Wykres 2. Wartość importu w województwach w 2015 oraz 2019 roku (w mld euro)

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Plawgo, M. Klimczuk-Kochańska (i inni), *Potencjał eksportowy przedsiębiorstw w Małopolsce...*, op. cit., s. 26 oraz N. Mirocha, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2019...* op. cit., s. 10.

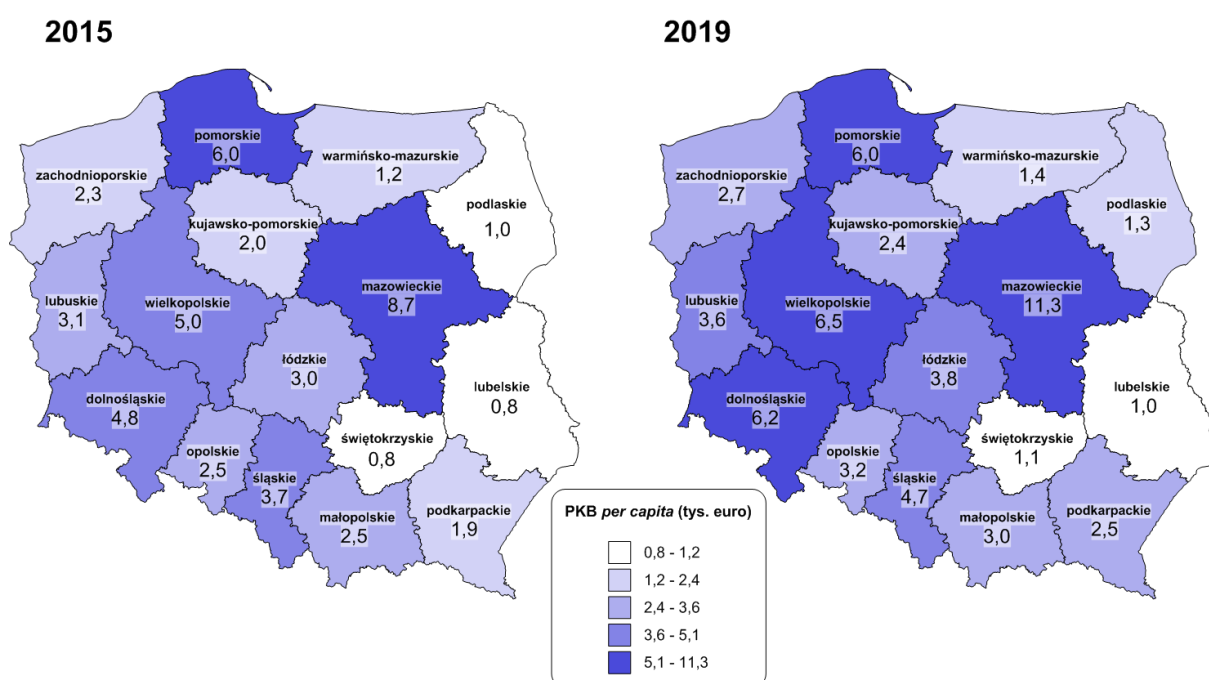
Ponad 18% importu nie zostało przyporządkowane do żadnego z województw. W pozostałych województwach, udziały regionalnych wartości udział importu w imporcie krajowym nie przekraczają 10%. Województwo podlaskie, niezmiennie zajmuje przedostatnią pozycję w skali kraju (przed województwem świętokrzyskim). W obu regionach udział importu nie przekroczył 1% w skali kraju (odpowiednio 1,5 i 1,4 mld euro).

W odniesieniu do 2015 roku, we wszystkich regionach, nastąpił wzrost wartości importu. Zarówno w wartościach nominalnych, jak i względnych, największy przyrost odnotowano w imporcie niesklasyfikowanym (wzrost o 16,3 mld euro, co stanowiło 63% przyrost wartości importu). W wartościach bezwzględnych, znaczny wzrost importu odnotowano w województwie mazowieckim (14,7 mld euro). Na kolejnych miejscach znalazły się województwa: wielkopolskie, śląskie oraz dolnośląskie. Największy procentowy przyrost wartości importu odnotowano natomiast (poza importem niesklasyfikowanym) w województwie świętokrzyskim (wzrost o 40%). Na kolejnych pozycjach znalazły się

województwa: podlaskie oraz podkarpackie, w których w analizowanym okresie import wzrósł o ponad 35%.

W porównaniu do 2018 roku, w dziewięciu województwach nastąpił spadek wartości importu, w tym w województwie podlaskim. Największy przyrost w wartościach nominalnych (pomijając import niesklasyfikowany) nastąpił w województwie mazowieckim (wzrost o 14,7 mld euro). Na kolejnym pozycjach znalazły się województwa: wielkopolskie, śląskie, dolnośląskie oraz podkarpackie. W odniesieniu do 2018 roku w pięciu województwach nie odnotowano zmian wartości eksportu (kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie).

Mapa 2. Wartość importu *per capita* w województwach w 2015 roku i 2019 roku (w tys. euro)

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Plawgo, M. Klimczuk-Kochańska (i inni), *Potencjał eksportowy przedsiębiorstw w Małopolsce...*, op. cit., s. 29 oraz N. Mirocha, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2019...* op. cit., s. 13.

W województwach położonych we wschodniej części Polski, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku odnotowano najniższe wartości importu *per capita* w kraju. Najwyższe wartości importu w przeliczeniu na jednego mieszkańca odnotowano w województwie mazowieckim (8,7 tys. euro w 2015 roku oraz 11,3 tys. euro w 2019 roku). Najniższe wartości odnotowano natomiast w województwie lubelskim (odpowiednio 0,8 i 1,0 tys. euro na mieszkańca). W województwie podlaskim wartość importu *per capita* wzrosła z poziomu 1,0 tys. euro w 2015 roku do 1,3 tys. euro w 2019 roku. Województwo podlaskie pod względem wartości importu ma jednego mieszkańca, klasyfikuje się na jednym z ostatnich miejsc w kraju (przed województwem świętokrzyskim i lubelskim).

Tabela 2. Liczba importerów w latach 2015-2018

Województwo	2015	2016	2017	2018
mazowieckie	12 269	12 571	13 376	14 280
śląskie	5 445	5 604	5 809	6 166
wielkopolskie	4 666	4 793	5 099	5 422
małopolskie	3 945	4 169	4 401	4 690
dolnośląskie	3 486	3 605	3 782	4 011
pomorskie	3 128	3 204	3 323	3 533
łódzkie	2 991	3 163	3 312	3 511
kujawsko-pomorskie	1 811	1 773	1 926	2 041
zachodniopomorskie	1 549	1 544	1 586	1 676
podkarpackie	1 587	1 722	1 853	1 954
lubelskie	1 356	1 416	1 539	1 666
podlaskie	1 006	1 056	1 127	1 229
lubuskie	882	903	975	1 035
warmińsko-mazurskie	844	886	950	1 014
świętokrzyskie	795	854	993	974
opolskie	775	820	847	911
niesklasyfikowane	555	291	241	311
Razem	47 090	48 374	51 139	54 424

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Plawgo, M. Klimczuk-Kochańska (i inni), *Potencjał eksportowy przedsiębiorstw w Małopolsce ...* op. cit., s. 31, R. Poniewski, M. Skóra, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2016 ...* op. cit., s. 21, M. Skóra, *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2017 ...* op. cit., s. 21 oraz *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2018 ...* op. cit., s. 21.

W 2018 roku, w skali całego kraju, działalność importową prowadziło 54 424 przedsiębiorstw, z czego najwięcej działało w województwie mazowieckim (26,2% ogółu importujących przedsiębiorstw w Polsce). Pod względem liczebności kolejne miejsca zajmowały przedsiębiorstwa ze Śląska (11,3%) oraz Wielkopolski (10,0%). W odniesieniu do 2017 roku liczba importerów zmalała jedynie w województwie świętokrzyskim. Natomiast w odniesieniu do 2015 roku zmniejszeniu uległa jedynie liczba importujących przedsiębiorstw, które nie zostały przypisane do żadnego z województw (niesklasyfikowanych). W województwie podlaskim liczba eksporterów w latach 2015-2018 wzrosła z 1 006 do 1 229. Podlascy importerzy stanowią ok. 2,3% wszystkich importerów w kraju.

Województwo podlaskie wyróżnia się pod względem importu wybranych grup towarów lub importu z wybranych krajów. Oznacza to, że import do regionu danego produktu lub import z danego kraju, stanowi znaczny udział w całkowitym imporcie do Polski¹⁸.

¹⁸ Analiza powstała przy wykorzystaniu danych z Izby Administracji Skarbowej w Warszawie (dla województwa podlaskiego) oraz GUS (dla Polski). Porównano import z Polski oraz województwa podlaskiego w odniesieniu do grup produktów oraz krajów pochodzenia. Należy zaznaczyć, że dane dotyczące województwa podlaskiego, dla każdego z analizowanych lat, mają charakter szacunkowy (pozyskiwane są w momencie, gdy nie są dostępne jeszcze dane ostateczne), natomiast dane na poziomie kraju mają charakter ostateczny.

Wśród krajów, które wyróżniają województwo podlaskie, pod względem udziału w całkowitej wartości importu z danego kraju jest Turkmenistan. W latach 2015-2016 oraz w 2018 roku import w tego kraju wynosił odpowiednio 27,1%, 20,3% oraz 53,2% całkowitej wartości importu z Turkmenistanu w Polsce. W pozostałych latach objętych analizą, tj. w 2017 roku oraz w 2019 roku nie odnotowano importu żadnych produktów z Turkmenistanu. W latach 2015-2016 do regionu sprowadzane były polimery propylenu lub innych alkenów, w formach podstawowych, natomiast w 2018 roku importowane były produkty należące do grupy: wazelina; parafina, gacz parafinowy, woski¹⁹.

Analizie poddano także udział podlaskiego importu w krajowym imporcie według grup towarów. Pozwala to na wyznaczenie tych grup towarów, w imporcie których województwo podlaskie wyróżnia się na tle kraju.

Grupą towarów, która w latach 2015-2019 generowała, w skali kraju, znaczny udział w wartości importu była przędza z wełny zgrzebnej, niepakowana do sprzedaży detalicznej, której udział w analizowanym okresie wynosił od 57,6% w 2015 roku do 67,1% w 2019 roku. Produkt sprowadzany był do regionu głównie z Wielkiej Brytanii, Portugalii oraz Litwy.

Istotny udział w całkowitej wartości krajowego importu danej kategorii towarów, województwo podlaskie generowano na sprowadzaniu kabli z włókna ciągłego syntetycznego. Import tego towaru, w skali kraju w analizowanym okresie zawierał się w przedziale od 36,5% do 57,6%. Kable importowano z Białorusi. W latach 2015-2016 wysokim udziałem, na poziomie ok. 47% w skali kraju, charakteryzował się podlaski import terpentyny²⁰ sprowadzanej z Białorusi.

Z krajów europejskich (głównie z Litwy, Białorusi, Ukrainy oraz Rumunii), w latach 2016-2017, do regionu importowane były drewniane podkłady kolejowe lub tramwajowe, których udział w krajowym imporcie tych produktów wynosił odpowiednio 66,2% oraz 40,8%.

Do ostatniej kategorii produktów, którą można uznać za wyróżniającą województwo podlaskie w krajowym imporcie jest wełna, niezgrzebna ani nieczesana, której udział w latach 2017-2019 wzrósł z poziomu 39,4% do 62,4% krajowego importu. Produkty importowane były głównie z Nowej Zelandii oraz Wielkiej Brytanii.

¹⁹ Wazelina; parafina, gacz parafinowy, woski: mikrokryształiczny, ozokeryt, montan, torfowy, pozostałe woski mineralne i podobne produkty, nawet barwione.

²⁰ Terpentyna balsamiczna, ekstrakcyjna lub siarczanowa oraz pozostałe oleje terpenowe produkowane w wyniku destylacji lub innej obróbki drzew iglastych; surowy dipenten; terpentyna posiarczynowa i pozostały surowy paracymen; olejek sosnowy zawierający alfa terpinol jako główny składnik.

3. Eksport z województwa podlaskiego

Wartość eksportu województwa podlaskiego systematycznie się zwiększa. W latach 2015-2019 wartość towarów sprzedawanych do innych krajów wzrosła o blisko 36%.

W analizowanym okresie podlaskie firmy wyeksportowały towary o łącznej wartości przekraczającej 43 mld zł.

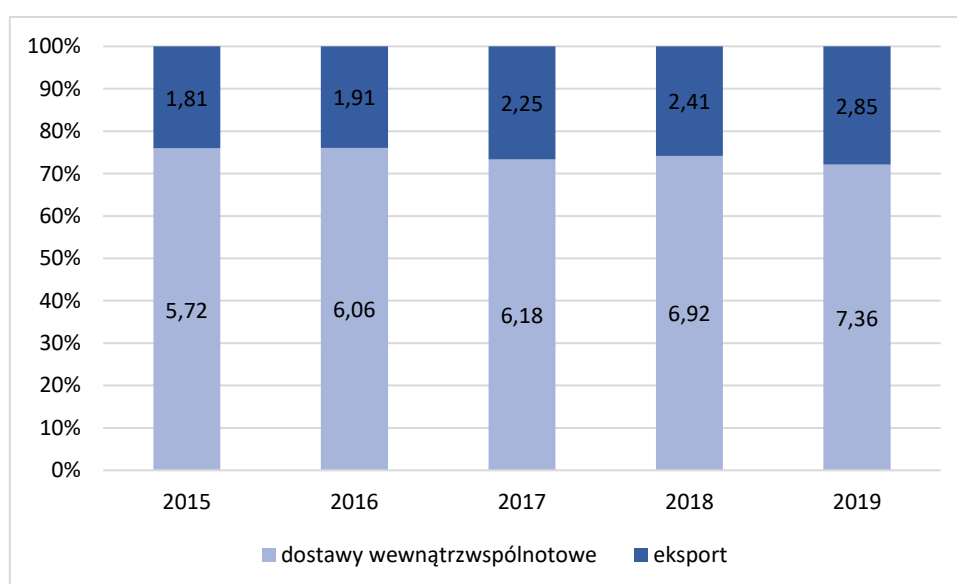
Tabela 3. Eksport z województwa podlaskiego w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Wartość eksportu (zł)	7 530 120 005	7 966 081 352	8 425 179 200	9 324 685 683	10 215 664 582
Zmiana r/r	-	5,8%	5,8%	10,7%	9,6%
Liczba krajów	170	168	169	169	175

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Rośnie nominalna wartość eksportu z województwa podlaskiego. W analizowanym okresie, dynamika rocznych wzrostów wartości eksportowanych towarów wzrosła niemal dwukrotnie. W 2019 roku eksport z regionu przekroczył po raz pierwszy wartość 10 mld zł. Trend wzrostowy można zaobserwować również w przypadku liczby krajów, do których eksportują podlascy przedsiębiorcy (których siedziba przedsiębiorstwa znajduje się na terenie województwa podlaskiego). Wzrost wartości oraz rozwijająca się sieć odbiorców świadczą o coraz większym rozwoju podlaskiego eksportu. Jednak przełożenie nominalnej wartości eksportu na wartość *per capita*, podkreśla niski potencjał eksportowy regionu na tle pozostałych województw, pomimo obserwowanych wzrostów wartości eksportu ogółem.

Wykres 3. Udział oraz wartość eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych w latach 2015-2019 (mld zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Wzrost wartości eksportu w regionie odnotowano zarówno w odniesieniu do dostaw wewnątrzspółnotowych, czyli dostaw towarów wewnątrz Unii Europejskiej, jak i do eksportu rozumianego, jako dostawy towarów do państw trzecich (spoza UE). Wartość eksportu do krajów zrzeszonych w ramach Unii Europejskiej wzrosła z 5,72 mld zł w 2015 roku do 7,36 mld zł w 2019 roku, co stanowiło przyrost rzędu 28,7%. O ponad 57% wzrosła natomiast wartość eksportu towarów do krajów trzecich (z 1,81 mld zł w 2015 roku do 2,85 mld zł w 2019 roku). W analizowanym okresie odnotowano zwiększenie się udziału wartości eksportu poza kraje UE w całkowitej wartości eksportu z województwa podlaskiego. W 2015 roku eksport do krajów trzecich stanowił 24%, a w 2019 roku – blisko 28%.

Tabela 4. Eksport z województwa podlaskiego w 2015 roku i 2019 roku według kontynentów

Kontynent	2015	2019		Zmiana 2015/2019		
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Zmiana (%)
Afryka	81 002 527	1,1	302 705 825	3,0	221 703 298	273,7
Ameryka Północna	150 849 572	2,0	326 594 470	3,2	175 744 898	116,5
Ameryka Środkowa i Południowa	40 076 705	0,5	136 867 490	1,3	96 790 785	241,5
Australia i Oceania	15 799 313	0,2	31 730 049	0,3	15 930 736	100,8
Azja	480 030 014	6,4	695 904 995	6,8	215 874 981	45,0
Europa	6 762 355 858	89,8	8 721 853 726	85,4	1 959 497 868	29,0
Umowne terytoria	6 016	0,0	8 027	0,0	2 011	33,4
Ogółem	7 530 120 005	100,0	10 215 664 582	100,0	2 685 544 577	35,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Głównym rynkiem zbytu dla podlaskich towarów eksportowych pozostają jednak kraje europejskie. W 2015 roku blisko 90% wartości eksportu stanowił eksport do Europy. W 2019 roku, pomimo wzrostu nominalnej wartości eksportu, udział eksportu do krajów europejskich spadł do poziomu 85,5%. Drugie miejsc zajmuje Azja, dla której wartość podlaskiego eksportu stanowiła ponad 6% całkowitej wartości eksportu z regionu. W przypadku pozostałych kontynentów odnotowano zarówno zwiększenie wartości jak i udziału eksportu w ogólnej wartości eksportu z regionu. Największy wzrost wartości eksportu odnotowano w przypadku Afryki. W latach 2015-2019 wartość eksportu do krajów afrykańskich zwiększyła się o ponad 273,7% (wzrost z poziomu 81 mln zł do poziomu 302,7 mln zł). Kolejnym kontynentem pod względem wzrostu wartości eksportu jest Ameryka Środkowa i Południowa, w przypadku których odnotowano 241,5% wzrost wartości. Należy jednak zaznaczyć, że wymienione kontynenty w analizowanych latach charakteryzowały się względnie niską wartością eksportu.

Tabela 5. Kraje o najwyższej wartości eksportu z województwa podlaskiego w latach 2015, 2017 i 2019

2015			2017			2019		
Kraj	Wartość (mln zł)	Udział (%)	Kraj	Wartość (mln zł)	Udział (%)	Kraj	Wartość (mln zł)	Udział (%)
Niemcy	1 733,1	23,0	Niemcy	2 081,9	24,7	Niemcy	2 532,4	24,8
Litwa	594,5	7,9	Litwa	580,1	6,9	Litwa	653,6	6,4
Wielka Brytania	460,7	6,1	Wielka Brytania	480,3	5,7	Wielka Brytania	628,2	6,1
Niderlandy	457,7	6,1	Niderlandy	404,5	4,8	Francja	489,5	4,8
Białoruś	332,8	4,4	Francja	372,6	4,4	Niderlandy	450,6	4,4
Republika Czeska	321,6	4,3	Białoruś	289,9	3,4	Białoruś	394,9	3,9
Francja	301,7	4,0	Norwegia	280,0	3,3	Włochy	357,4	3,5
Rosja	263,3	3,5	Rosja	258,5	3,1	Ukraina	291,0	2,8
Łotwa	248,7	3,3	Włochy	255,8	3,0	Rosja	289,9	2,8
Węgry	229,8	3,1	Węgry	229,4	2,7	Stany Zjednoczone Ameryki	285,0	2,8

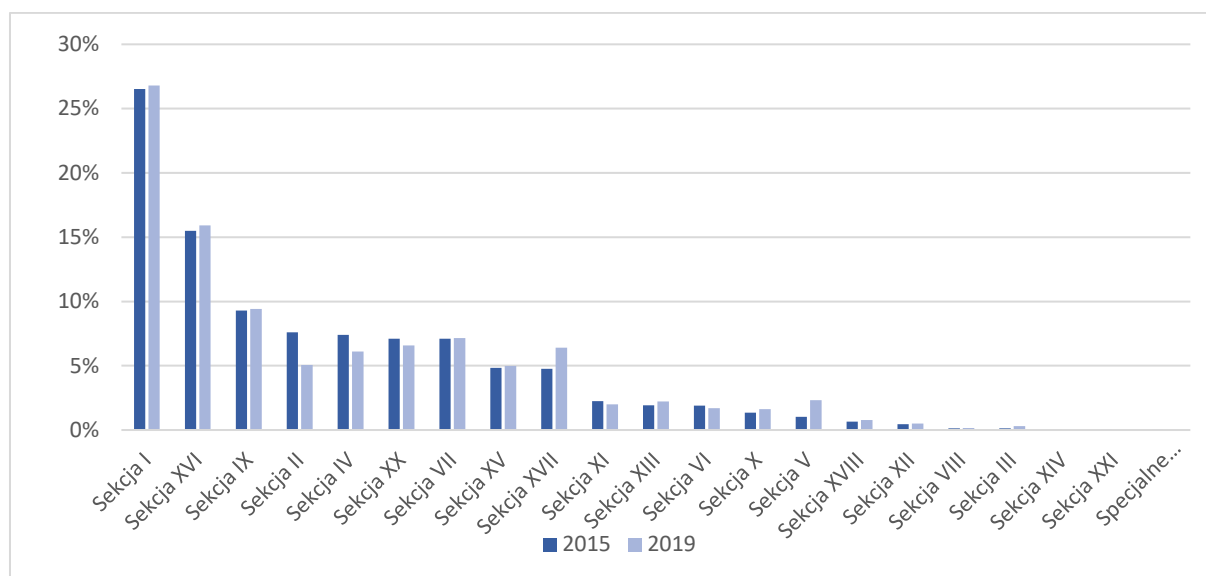
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Blisko ¼ wartości eksportu z województwa podlaskiego stanowi sprzedaż towarów do Niemiec. Pozostałe kraje mają mniejsze znaczenie w generowaniu podlaskiego eksportu. Jednakże, niezmiennie, w czołówce znajdują się Litwa, Wielka Brytania oraz Niderlandy. W latach 2015-2019, w odniesieniu do większości krajów o najwyższych wartościach eksportu, odnotowano wzrost eksportu (pomimo spadku udziału w eksporcie ogółem). Znaczny udział w podlaskim eksporcie zajmują również kraje bezpośrednio sąsiadujące z regionem, czyli Litwa oraz Białoruś oraz Ukraina. Ze względu na bliskie położenie geograficzne jednym z głównych odbiorców podlaskiego eksportu jest także Rosja. W 2019 roku, po raz pierwszy, wśród krajów generujących najwyższe wartości eksportu znalazło się państwo spoza Europy – Stany Zjednoczone Ameryki. Eksport do tego kraju wyniósł 285 mln zł, co stanowiło 2,8% całkowitej wartości eksportu w danym roku.

W latach 2015-2019 w rodzajowej strukturze eksportowanych towarów nie odnotowano znaczących zmian. Niezmiennie, największą wartość eksportu generowały towary z sekcji I Nomenklatury Scalonej 2020 (CN 2020) – Zwierzęta żywe oraz produkty pochodzenia zwierzęcego, osiągając odpowiednio 2 mld wartości eksportu w 2015 roku oraz 2,7 mld zł w 2019 roku.

Wykres 4. Struktura eksportu z województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według sekcji Nomenklatury Scalonej 2020 (CN 2020)²¹

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

²¹ Sekcja I - Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego;
Sekcja II - Produkty pochodzenia roślinnego;
Sekcja III - Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego;
Sekcja IV - Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu;
Sekcja V - Produkty mineralne;
Sekcja VI - Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych;
Sekcja VII - Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku;
Sekcja VIII - Skóry i skórki surowe, skóry wyprawione, skóry futerkowe i artykuły z nich; wyroby siodlarskie i rymarskie; artykuły podróżne, torebki i podobne pojemniki; artykuły z jelit zwierzęcych (inne niż jelita jedwabników);
Sekcja IX - Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny;
Sekcja X - Masa włóknista z drewna lub pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura z odzysku (makulatura i odpady); papier i tektura oraz artykuły z nich
Sekcja XI - Materiały i artykuły włókiennicze
Sekcja XII - Obuwie, nakrycia głowy, parasole, parasole przeciwsłoneczne, laski, stołki myśliwskie, bicze, szpicruty i ich części; pióra preparowane i artykuły z nich; kwiaty sztuczne; artykuły z włosów ludzkich;
Sekcja XIII - Artykuły z kamienia, gipsu, cementu, azbestu, miki lub podobnych materiałów; wyroby ceramiczne; szkło i wyroby ze szkła;
Sekcja XIV - Perły naturalne lub hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne, metale platerowane metalem szlachetnym i artykuły z nich; sztuczna biżuteria; monety;
Sekcja XV - Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych;
Sekcja XVI - Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenia dodatkowe do tych artykułów;
Sekcja XVII - Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe;
Sekcja XVIII - Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne; zegary i zegarki; instrumenty muzyczne; ich części i akcesoria;
Sekcja XIX - Broń i amunicja; ich części i akcesoria;
Sekcja XX - Artykuły przemysłowe różne;
Specjalne kody nomenklatury scalonej.

Udział w całkowitej wartości eksportu sekcji I – Zwierzęta żywe, produkty pochodzenia zwierzęcego wynosił od 26,5% w 2015 roku do 26,8% w 2019 roku. Drugą, pod względem wartości, grupą eksportowanych towarów są produkty należące do sekcji XVI - Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenia dodatkowe do tych artykułów. Produkty z tej sekcji, co roku stanowiły ok. 16% całkowitego eksportu, a ich wartość eksportu w 2019 roku przekroczyła 1,6 mld zł.

Podlaski eksport w głównej mierze opiera się na eksporcie zwierząt oraz produktów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego. W 2019 roku ponad 50% całkowitej wartości eksportu stanowiły produkty z sekcji I (zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego), sekcji II (produkty pochodzenia roślinnego) oraz sekcji III (tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego).

Podlascy przedsiębiorcy specjalizują się w eksporcie towarów nisko przetworzonych. Analiza najczęściej eksportowanych produktów dowodzi, że wśród towarów, które stanowią najwyższe udziały w całkowitej wartości eksportu w latach 2015-2019 nie zachodzą znaczące zmiany.

Tabela 6. Grupy produktów o najwyższych wartościach eksportu w latach 2015-2019

Pozycja	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
2015		
Ryby suszone, solone lub w solance	591 052 720	7,85%
Sery i twarogi	401 100 733	5,33%
Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe ²²	326 650 472	4,34%
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	307 649 461	4,09%
Mięso z bydła, świeże lub schłodzone	292 069 866	3,88%
2016		
Ryby suszone, solone lub w solance	743 530 445	9,33%
Sery i twarogi	480 192 497	6,03%
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	376 839 379	4,73%
Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe	311 736 377	3,91%
Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych ²³	282 435 180	3,55%
2017		
Ryby suszone, solone lub w solance	691 884 710	8,21%
Sery i twarogi	585 601 887	6,95%
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	404 130 502	4,80%
Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych	304 583 174	3,62%

²² Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania, elektryczna.; urządzenia elektrotermiczne; oporowe elementy grzejne inne niż w poz. 8545.

²³ Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Pozycja	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe	287 363 331	3,41%
2018		
Ryby suszone, solone lub w solance	605 339 782	6,49%
Sery i twarogi	574 833 664	6,16%
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części:	438 326 708	4,70%
Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych	384 168 017	4,12%
Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe	297 085 054	3,19%
2019		
Ryby suszone, solone lub w solance	777 573 510	7,61%
Sery i twarogi	582 169 847	5,70%
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	428 504 094	4,19%
Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych	413 301 116	4,05%
Mleko i śmietana, niezagęszczone	391 612 083	3,83%

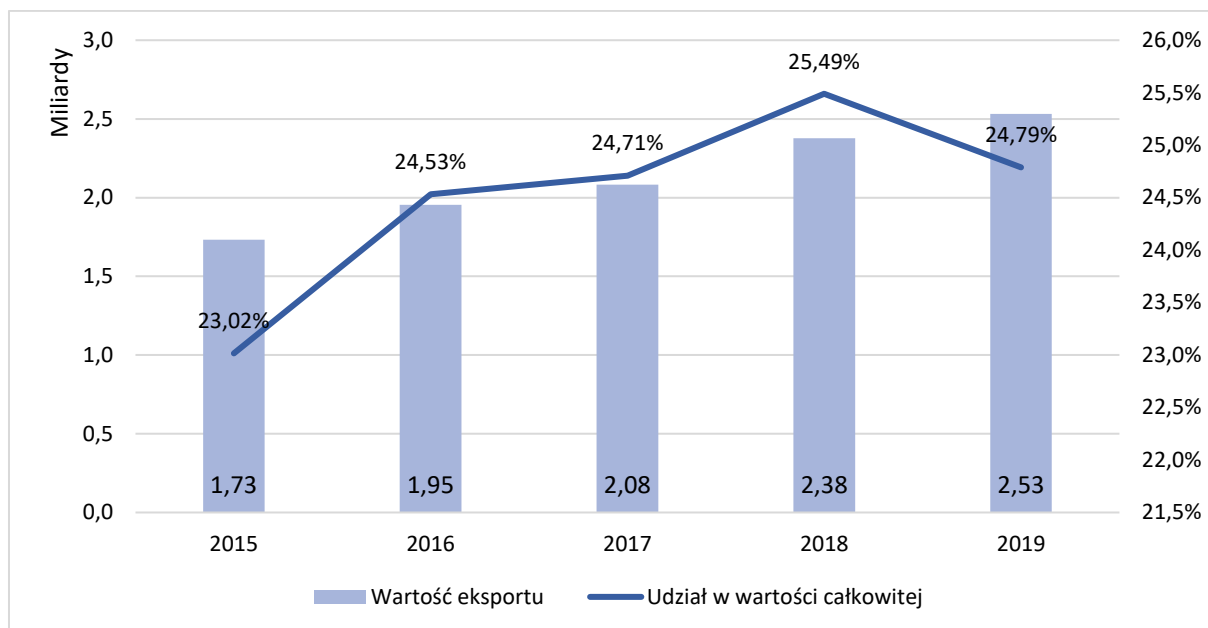
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Niezmiennie, do 2015 roku największy udział w eksporcie z województwa generują ryby suszone, solone lub w solance. W analizowanym okresie, wartość eksportu tej grupy towarów wzrosła o ponad 186,5 mln zł (przyrost o 31,6%). Jednocześnie udział produktów w całkowitej wartości eksportu z regionu spadł z poziomu 7,85% do 7,61%. Najwyższy udział w generowaniu podlaskiego eksportu ryby suszone, solone lub w solance osiągnęły w 2016 roku (9,33%). Drugą pozycję pod względem udziału w podlaskim eksporcie stanowią sery i twarogi, których wartość systematycznie rośnie (z wyjątkiem 2018 roku, w którym odnotowano niewielki spadek wartości). Wzrost wartości eksportu serów i twarogów, w latach 2015-2019 o blisko 181,7 mln zł (45,1%) przełożył się również na wzrost udziału w całkowitym eksporcie z regionu (5,33% w 2015 roku i 5,70% w 2019 roku). W poszczególnych latach, na kolejnym miejscach zachodziły zmiany. Nie odnotowano jednak dużych wzrostów wartości, które skutkowałyby pojawieniem się nowych grup towarów, generujących duże udziały w eksporcie z województwa podlaskiego. W analizowanym okresie, istotne znaczenie miał eksport artykułów budowlanych z tworzyw sztucznych (4,05% udziału w eksporcie w 2019 roku) oraz meble (4,19% udziału w eksporcie w 2019 roku). W przypadku podgrzewaczy do wody odnotowano spadek zarówno wartości, jak i udziału w eksporcie. W 2019 roku eksport tych produktów stanowił 2,87% eksportu z regionu (293,6 mln zł), zaś w 2015 udział ten wynosił 4,34% (326,7 mln zł).

Kluczowe znaczenie w eksporcie województwa podlaskiego odgrywają kraje, które są głównymi, pod względem wartości, odbiorcami produktów produkowanych w regionie. Do największych partnerów handlowych województwa podlaskiego można zaliczyć Niemcy, Litwę, Wielką Brytanię oraz Niderlandy, czyli kraje, do których w latach 2015-2019 wyeksportowano towary o największej wartości. Szczegółowa charakterystyka eksportu na Litwę została przedstawiona w rozdziale poświęconym intensywności powiązań handlowych ze „wschodnimi sąsiadami” (Białorusią, Rosją, Ukrainą, Litwą, Łotwą oraz Estonią).

Wykres 5. Wartość (mld zł) i udział (%) eksportu z województwa podlaskiego do Niemiec w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 wartość towarów eksportowanych z województwa podlaskiego do Niemiec wzrosła o blisko 0,8 mld zł. Zwiększeniu uległ również udział eksportu w całkowitej wartości eksport z regionu. Niemcy są największym partnerem handlowym zarówno województwa podlaskiego, jak i kraju. Udział eksportu w skali kraju przekracza średnio o 3 p.p. wartości odnotowane w województwie podlaskim. W skali całego krajowego eksportu do Niemiec, udział województwa podlaskiego w jego wartości, stanowi minimalny udział, nieprzekraczający 0,9%.

Rozkład eksportu do Niemiec, z uwzględnieniem sekcji klasyfikacji CN, nie różni się znacząco od rozkładu eksportu w skali województwa.

Tabela 7. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w eksporcie do Niemiec w latach 2015-2019

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
2015		
Sekcja I	790 229 403	45,6%
Sekcja IX	203 526 258	11,7%
Sekcja II	182 734 801	10,5%
2016		
Sekcja I	918 821 996	47,0%
Sekcja IX	212 702 544	10,9%
Sekcja XVI	181 893 573	9,3%
2017		

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

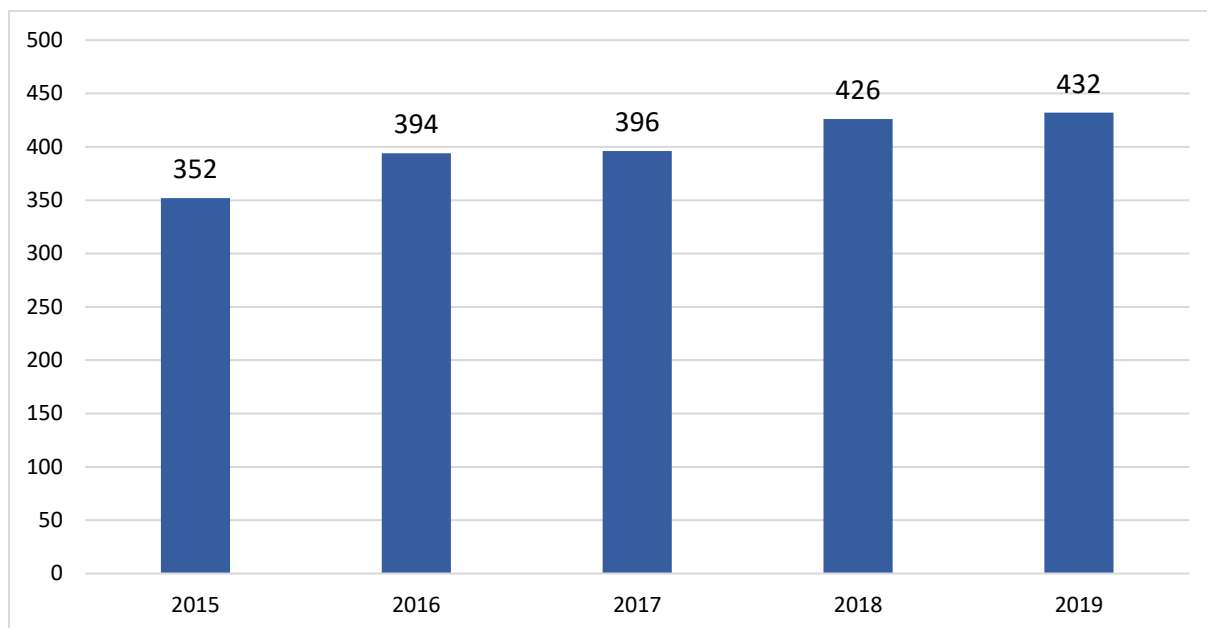
Sekcja klasyfikacji CN	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
Sekcja I	835 298 697	40,1%
Sekcja IX	275 072 520	13,2%
Sekcja XVI	179 896 074	8,6%
2018		
Sekcja I	795 659 171	33,5%
Sekcja IX	336 925 219	14,2%
Sekcja II	237 572 381	10,0%
2019		
Sekcja I	1 018 620 176	40,2%
Sekcja IX	379 413 521	15,0%
Sekcja XVI	208 943 964	8,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 z województwa podlaskiego wyeksportowano towary z sekcji I, czyli zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego o łącznej wartości przekraczającej 4,3 mld zł. W 2019 roku, po raz pierwszy wartość eksportu produktów z jednej sekcji przekroczyła 1 mld zł. Pomimo spadku udziału w całkowitej wartości eksportu wartość eksportu zwiększyła się. W przypadku pozostałych sekcji odnotowano znacznie niższe wartości, co świadczy o wyspecjalizowaniu się regionu w produktach pochodzenia zwierzęcego. Kolejną sekcją, pod względem wartości eksportu jest sekcja IX, czyli drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny. W analizowanym okresie łączna wartość eksportu produktów z tej sekcji wyniosła około 1,4 mld zł, zaś udział oscylował w przedziale od 10,9% do 15%. Trzecią pozycję, naprzemiennie zajmowały towary z sekcji II (produkty pochodzenia roślinnego) oraz sekcji XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenia dodatkowe do tych artykułów). W przypadku produktów pochodzenia roślinnego łączny eksport do Niemiec wyniósł blisko 892 mln zł, zaś w przypadku maszyn – 924 mln zł. W przypadku obu sekcji udział w skali województwa nie przekroczył 10,5%. Pozostałe sekcje nie stanowiły znaczącego udziału w eksporcie z regionu do Niemiec. W ujęciu produktowym, do Niemiec, z województwa podlaskiego w latach 2015-2019 eksportowano zróżnicowany katalog towarów.

Wykres 6. Liczba grup produktów eksportowana do Niemiec z województwa podlaskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba eksportowanych do Niemiec grup produktów systematycznie rośnie. Przekłada się to bezpośrednio na wzrost całkowitej wartości eksportu do tego kraju.

Spośród wszystkich eksportowanych do Niemiec produktów największy udział stanowiły ryby suszone, solone lub w solance. Udział w eksporcie wynosił od 32,9% w 2015 roku do 28,6% w 2019 roku, natomiast wartość eksportu wzrosła o ponad 153 mln zł (z 569,6 mln zł do 723,2 mln zł, co stanowiło blisko 27% wzrost wartości eksportu). Ekspert pozostałych grup produktów generował znacznie niższe wartości oraz udziały. W analizowanym okresie wysokie pozycje zajmował np. eksport wyrobów stolarskich²⁴, których udział w eksporcie z regionu wynosił od 5,3% do 8,5%. Wysokie wartości odnotowywano również w przypadku eksportu serów i twarogów (68,5 mln zł w 2015 roku, co stanowiło 4% eksportu oraz 146,2 mln zł w 2019 roku – 5,8% eksportu do Niemiec). W latach 2017-2019 wysokie wartości eksportu wygenerował eksport gazu ziemnego i pozostałych węglowodorów gazowych, który osiągnął odpowiednio, 141,9 mln zł w 2017 roku (6,8%), 201 mln zł w 2018 roku (8,5%) oraz 115,1 mln zł w 2019 roku (4,6%). W poprzednich latach eksport tej grupy produktów miał mniejsze znaczenie. Wyróżniającą się kategorią są również meble²⁵, których eksport do Niemiec wynosił od 84,2 mln zł w 2015 roku (4,9% eksportu w regionie) do 113,6 mln zł w 2019 roku (4,5%), przy czym najwyższą wartość eksportu osiągnięto w 2016 roku (123,1 mln zł, co stanowiła 6,3% eksportu z województwa podlaskiego).

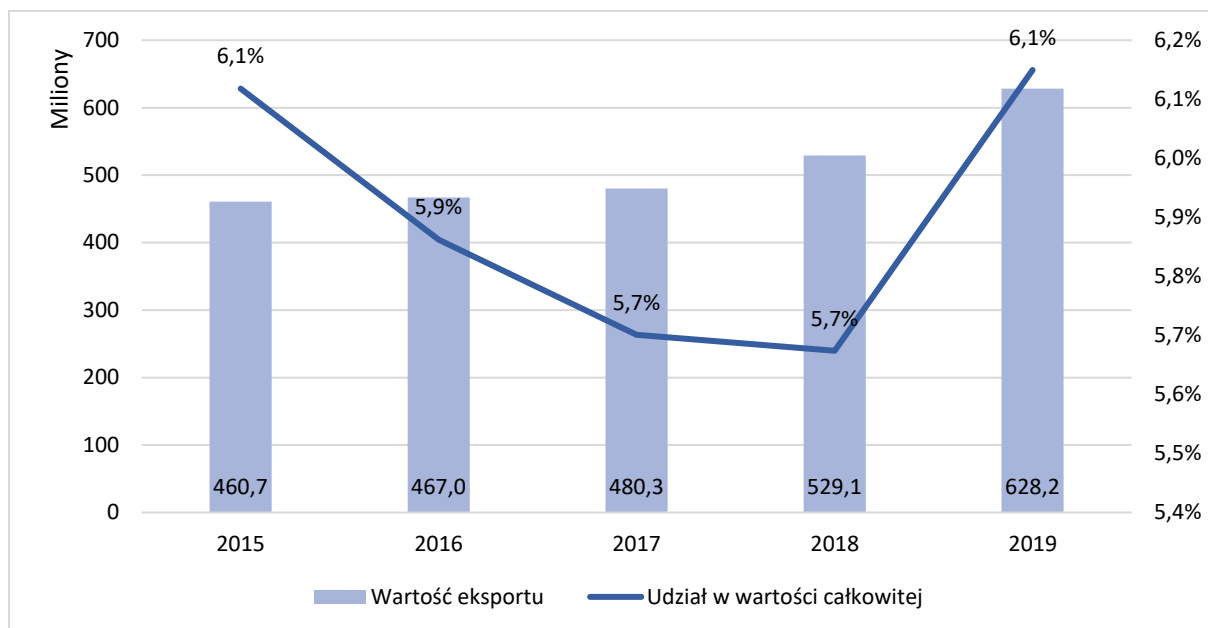
Drugim, kluczowym partnerem handlowym województwa podlaskiego jest Wielka Brytania.

²⁴ Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa, z drewna, włącznie z drewnianymi płytami komórkowymi, połączonymi płytami parkietowymi, dachówkami i gontami.

²⁵ Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części.

Wykres 7. Wartość (mln zł) i udział (%) eksportu z województwa podlaskiego do Wielkiej Brytanii w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 wartość eksportu z województwa podlaskiego do Wielkiej Brytanii wzrosła o ponad 167,5 mln zł. W 2019 roku udział wartości eksportu do tego kraju, w ogólnej wartości eksportu z województwa osiągnął wartość z 2015 roku (6,1%), poprawiając niższe wartości osiągnięte w latach 2016-2018. Udział eksportu do Wielkiej Brytanii z województwa podlaskiego osiąga porównywalny poziom do udziału eksportu do tego kraju w całkowitej wartości eksportu z Polski. W analizowanym okresie krajowy udział eksportu do Wielkiej Brytanii wynosił 6,7% w 2015 roku i 6% w 2019 roku. Województwo podlaskie generuje natomiast zaledwie 1% krajowego eksportu do Wielkiej Brytanii.

W przypadku eksportu do Wielkiej Brytanii, uwzględniając sekcje klasyfikacji CN, można zaobserwować różnice w stosunku do rozkładu eksportu w skali województwa. W eksporcie do tego kraju przeważają gotowe wyroby spożywcze, drewno i artykuły z drewna.

Tabela 8. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w eksporcie do Wielkiej Brytanii w latach 2015-2019

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
2015		
Sekcja IV	104 830 189	22,76%
Sekcja XX	69 367 653	15,06%
Sekcja I	68 806 654	14,94%
2016		
Sekcja IV	87 732 762	18,79%
Sekcja I	81 574 570	17,47%

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
Sekcja XX	69 800 787	14,95%
2017		
Sekcja IX	83 310 607	17,34%
Sekcja IV	82 159 235	17,10%
Sekcja I	68 284 712	14,22%
2018		
Sekcja IV	85 574 979	16,17%
Sekcja IX	82 124 569	15,52%
Sekcja I	66 368 005	12,54%
2019		
Sekcja IX	129 745 811	20,65%
Sekcja IV	90 782 236	14,45%
Sekcja XX	68 640 969	10,93%

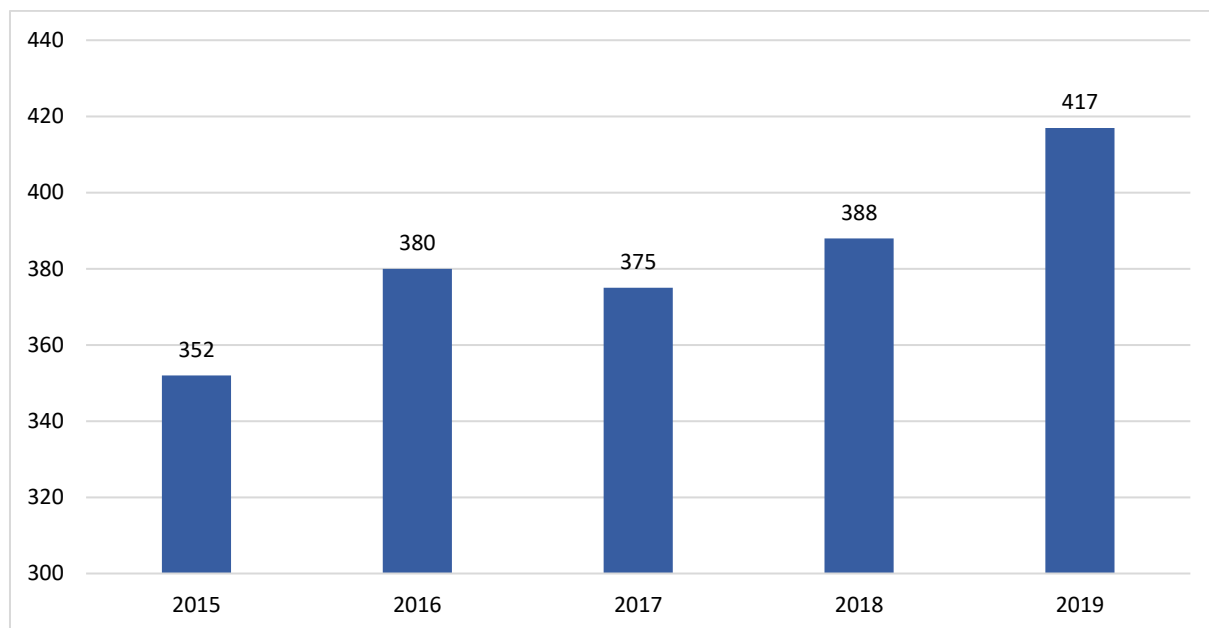
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019, największy udział w eksporcie do Wielkiej Brytanii stanowiły produkty z sekcji IV, czyli gotowe artykuły spożywcze, napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet oraz tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu a także produkty z sekcji IX - drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny.

W analizowanym okresie eksport gotowych artykułów spożywczych osiągnął wartość ponad 451 mln zł, natomiast udziały w całkowitym eksporcie z regionu wynosiły od 22,8% w 2015 roku do 14,5% w 2019 roku. Oprócz spadku udziału, odnotowano również spadek wartości eksportu o 14 mln zł. W przypadku drewna i artykułów z drewna, w analizowanym okresie odnotowano wzrost wartości eksportu z 67,6 mln zł w 2015 roku, co stanowiło 14,7% regionalnego eksportu do Wielkiej Brytanii do 129,7 mln zł w 2019 roku – 20,7% eksportu. Wysokie udziały w eksporcie z województwa podlaskiego do Wielkiej Brytanii generowały produkty z sekcji I (zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego). Eksport towarów z tej sekcji osiągał corocznie wartość przekraczającą 66 mln zł, co stanowiło ponad 10% eksportu z regionu do Wielkiej Brytanii. W analizowanym okresie udział przekraczający 10% eksportu z województwa podlaskiego osiągnęła również sekcja XX, czyli artykuły przemysłowe różne, których wartość systematycznie przekraczała 64 mln zł. Ostatnią sekcją klasyfikacji CN, która w eksporcie do Wielkiej Brytanii osiągała wysokie wartości jest sekcja XVI - maszyny i urządzenia mechaniczne. W analizowanym okresie, wartości w ramach tej sekcji, systematycznie rosły osiągając w 2019 roku wartość 67,8 mln zł, co stanowiło 10,8% całkowitej wartości eksportu z województwa podlaskiego do Wielkiej Brytanii. Pozostałe sekcje nie charakteryzowały się tak znacznymi wartościami oraz udziałami w eksporcie z regionu.

Wykres 8. Liczba grup produktów eksportowana do Wielkiej Brytanii z województwa podlaskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zróżnicowanie produktowe eksportowanych do Wielkiej Brytanii grup produktów, w latach 2015-2019 charakteryzowała się trendem wzrostowym. W 2019 roku wyeksportowano 417 grup towarów, wśród których najwyższe udziały odnotowano w przypadku mebli²⁶. W analizowanym okresie, nastąpił spadek zarówno wartości eksportu mebli, jak również udziału w eksporcie z regionu. W 2019 roku eksport mebli osiągnął wartość blisko 56,9 mln zł, co stanowiło 9,1% eksportu do Wielkiej Brytanii z województwa podlaskiego. W 2015 roku wartości te wynosiły odpowiednio 65,6 mln zł oraz 14,2%. Istotny udział stanowił również eksport ram do obrazów²⁷, który łącznie wyniósł 164,6 mln zł. Wyróżniającą się grupę towarów stanowiły też dywany i inne pokrycia podłogowe²⁸, których wartość eksportu w latach 2015-2019 wynosiła od 31,3 mln zł (6,8%) do 40,6 mln zł (6,5%). W 2019 roku najwyższy udział w eksporcie do Wielkiej Brytanii stanowiły wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa. Produkty te osiągnęły wartość 75,6 mln zł, co stanowiło 12% eksportu z regionu i było jednocześnie najwyższą odnotowaną wartością eksportu w odniesieniu do pojedynczej grupy produktów. Pozostałe grupy towarów nie stanowiły dużego udziału w eksporcie, pomimo, że tak jak przykładowo sery i twarogi klasyfikowany się stosunkowo wysoko w odniesieniu do innych grup produktów.

W strukturze eksportu z województwa podlaskiego wysoką pozycję zajmują również Niderlandy.

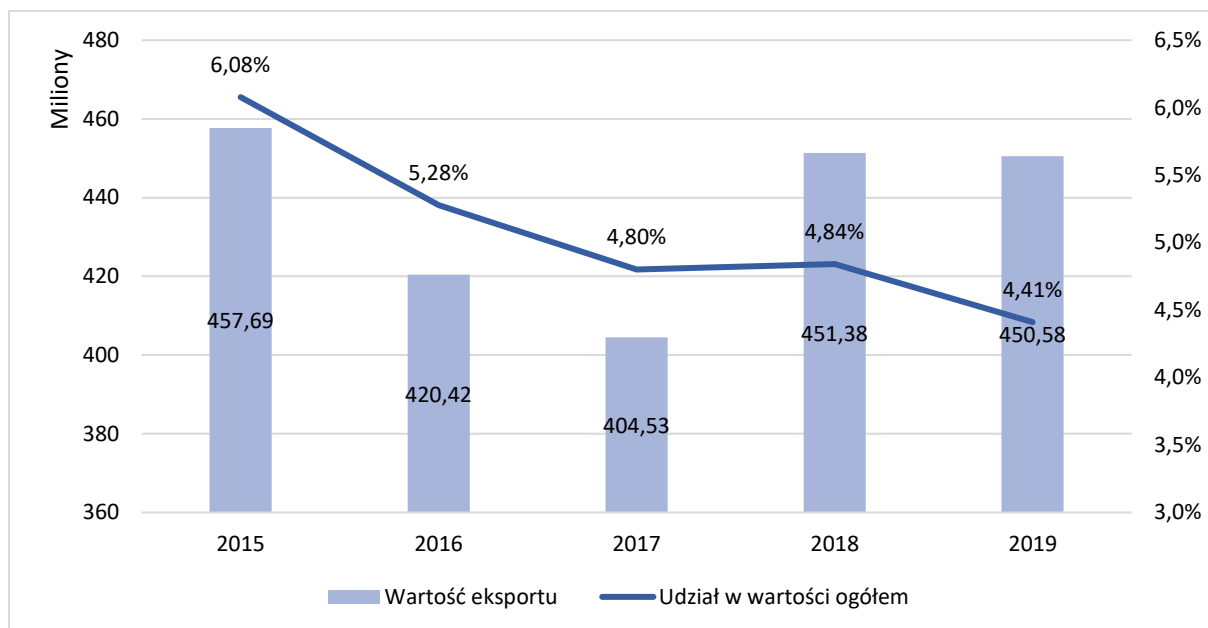
²⁶ Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części.

²⁷ Ramy do obrazów, fotografii, luster lub podobnych przedmiotów, drewniane.

²⁸ Dywany i inne pokrycia podłogowe włókiennicze, tkane, nieigłowe aninieflokowane, nawet konfekcjonowane, włączając Kelem, Schumacks, Karamanie i ręcznie tkane maty.

Wykres 9. Wartość (mln zł) i udział (%) eksportu z województwa podlaskiego do Niderlandów w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 wartość eksportu z województwa podlaskiego do Niderlandów spadła o 7,1 mln zł. Jednocześnie, odnotowano spadek udziału w całkowitej wartości eksportu z regionu, z 6,1% w 2015 roku do 4,4% w 2019 roku. Zarówno najwyższą wartość, jak i największy udział odnotowano w 2015 roku, w którym wartość eksportu do Niderlandów przekroczyła 457 mln zł. W skali całego kraju, odsetek eksportu do Niderlandów utrzymuje się na poziomie zbliżonym do obserwowanego w strukturze eksportu z województwa podlaskiego (wg krajów docelowych) i przekracza 4%. Udział eksportu do tego kraju oscyluje wokół 1% całkowitej wartości eksportu z Polski.

Struktura eksportu do Niderlandów, uwzględniając sekcje klasyfikacji CN, nie różni się znacząco od rozkładu eksportu w skali całego regionu.

Tabela 9. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w eksporcie do Niderlandów w latach 2015-2019

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
2015		
Sekcja I	181 312 164	39,62%
Sekcja XVI	174 277 060	38,08%
Sekcja IX	23 285 164	5,09%
2016		
Sekcja XVI	178 042 823	42,35%
Sekcja I	119 407 976	28,40%
Sekcja IX	28 753 169	6,84%

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

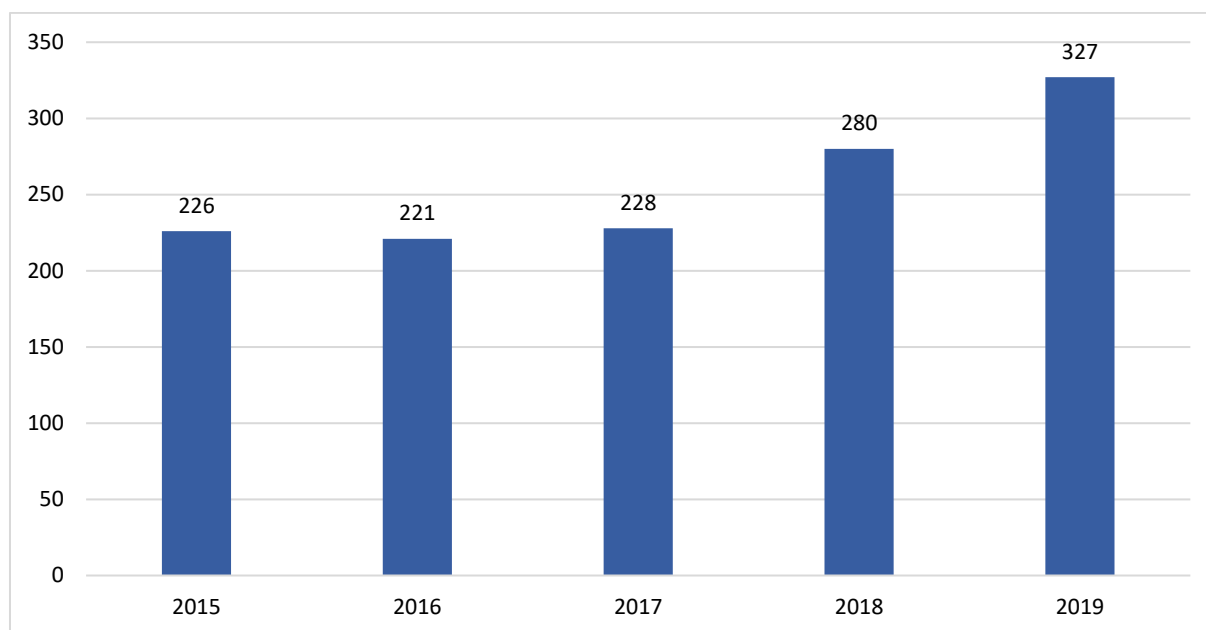
Sekcja klasyfikacji CN	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości eksportu
2017		
Sekcja XVI	156 069 194	38,58%
Sekcja I	112 005 792	27,69%
Sekcja XX	37 819 884	9,35%
2018		
Sekcja XVI	164 617 404	36,47%
Sekcja I	111 401 894	24,68%
Sekcja XX	43 962 737	9,74%
2019		
Sekcja XVI	189 154 215	41,98%
Sekcja I	89 380 916	19,84%
Sekcja XX	45 294 380	10,05%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport towarów z województwa podlaskiego do Niderlandów zasadniczo opiera się na trzech sekcjach klasyfikacji CN, które w latach 2015-2019 generowały najwyższe wartości. W analizowanym okresie, znaczna część eksportu do Niderlandów dotyczyła produktów z sekcji XVI, czyli maszyn i urządzeń mechanicznych. W analizowanym okresie, ich łączna wartość wyniosła blisko 862,2 mln zł, a udziały w całkowitej wartości eksportu w poszczególnych latach wynosiły od 36,5% do 42,4%. Jedynie w 2015 roku, pod względem wartości, eksport maszyn i urządzeń, przewyższał eksport żywych zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego, czyli sekcji I, sklasyfikowanej w kolejnych latach na drugiej pozycji. W przypadku eksportu zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego, od 2015 roku odnotowano znaczny, ponad 50% spadek wartości. W 2015 roku wyeksportowano do Niderlandów produkty z sekcji I o wartości ponad 181 mln zł, a w 2019 roku – o wartości 89 mln zł. Spadek wartości eksportu tej sekcji miał bezpośrednie przełożenie na spadek udziału w całkowitym eksporcie produktów analizowanej sekcji z regionu do Niderlandów (z 39,6% w 2015 roku do 19,8% w 2019 roku). Stosunkowo niższe wartości eksportu odnotowano w odniesieniu do sekcji XX, czyli różnych artykułów przemysłowych. W latach 2015-2016 eksport tych towarów miał marginalne znaczenie w strukturze podlaskiego eksportu. Znaczny wzrost wartości odnotowano w 2016 roku, w którym ponad 9% całkowitej wartości podlaskiego eksportu do Niderlandów stanowiły produkty z sekcji XX (we wcześniejszych latach ich udział nie przekraczał 5,4%). Łącznie w latach 2015-2019 eksport produktów z sekcji XX osiągnął wartość 164,8 mln zł. Pozostałe sekcje generowały znacznie niższe wartości eksportu.

Wykres 10. Liczba grup produktów eksportowana do Niderlandów z województwa podlaskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba eksportowanych do Niderlandów grup produktów, w latach 2015-2019 charakteryzowała się trendem wzrostowym, osiągając w 2019 roku liczbę 327 grup towarów. W analizowanym okresie, wysokie wartości eksportu odnotowały podgrzewacze do wody, których łączna wartość wyniosła 713,1 mln zł. Pomimo malejących wartości oraz udziału w eksporcie do Niderlandów podgrzewacze do wody utrzymują się na pierwszej pozycji. W 2015 roku wywóz tej grupy towarów wygenerował wartość 166,1 mln zł, co stanowiło 36,3%, a w 2019 roku – 130,6 mln zł, co stanowiło 29%. Znaczne wartości osiągnął również eksport świeżego lub schłodzonego mięsa z bydła, którego łączny eksport osiągnął wartość 217,2 mln zł, przy czym w latach 2015-2017 eksport mięsa generował od 17,6% do 9,7% regionalnego eksportu do Niderlandów. W kolejnych latach, nastąpił spadek eksportu w tej grupie produktów do poziomu średnio 5%. W produktowej strukturze podlaskiego eksportu do Niderlandów wysokie pozycje zajmują również produkty powstałe w procesie przetwórstwa mleka. Należą do nich: serwatka²⁹ oraz mleko i śmietana, zagęszczone³⁰, których eksport w latach 2015-2019 osiągnął łącznie odpowiednio 131,5 mln zł oraz 110,7 mln zł. W analizowanych latach na znaczeniu zyskał eksport mebli. W 2015 roku eksport tej grupy towarów wygenerował wartość 11,3 mln zł, co stanowiło 2,5% eksportu z województwa podlaskiego do Niderlandów, zaś w 2019 roku wyeksportowane meble osiągnęły wartość 26,5 mln zł, czyli blisko 6% regionalnego wywozu towarów do analizowanego kraju. Pozostałe grupy towarów charakteryzowały się stosunkowo niskimi wartościami. Niektóre produkty osiągnęły w pojedynczych latach wyższe wartości, czego

²⁹ Serwatka, nawet zagęszczona lub słodzona; produkty składające się ze składników naturalnego mleka, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.

³⁰ Mleko i śmietana, zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego.

przykładem może być eksport serów i twarogów, które w 2015 roku stanowiły 6,2% podlaskiego eksportu do Niderlandów (28,2 mln zł), a w 2017 roku – 7,2% (29 mln zł).

Zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku eksport towarów poza granice kraju, z przedsiębiorstw których siedziba znajduje się w województwie podlaskim, nie odbywał się z wykorzystaniem wszystkich dostępnych rodzajów transportu. W analizowanych latach nie eksportowano produktów wymagających użycia stałych instalacji przesyłowych (np. gazociągów, wodociągów, ropociągów, kolei liniowych itp.) oraz żeglugi śródlądowej.

Tabela 10. Eksport z województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu	Wartość w 2015 roku (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju	Wartość w 2019 roku (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju
Przesyłki pocztowe	2 711 814	0,0%	0,0%	5 213 697	0,1%	0,0%
Transport drogowy	3 775 762 271	51,3%	0,9%	5 687 544 721	54,9%	0,9%
Transport kolejowy	30 105 003	0,4%	0,1%	155 163 349	1,5%	0,6%
Transport lotniczy	61 986 334	0,8%	0,3%	103 675 124	1,0%	0,3%
Transport morski	735 599 591	10,0%	1,0%	1 357 180 720	13,1%	1,6%
Własny napęd ³¹	8 424 308	0,1%	0,1%	9 739 626	0,1%	0,1%
Brak wskazanego rodzaju transportu ³²	2 751 399 770	37,4%	1,8%	3 034 946 444	29,3%	2,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Ponad połowa podlaskiego eksportu realizowana jest z wykorzystaniem transportu drogowego (odpowiednio 51,3% w 2015 roku oraz 54,9% w 2019 roku). Pod względem wartości eksportu transportowanego określonym rodzajem środka transportowego, drugą pozycję zajmuje eksport towarów, w którym nie wskazano środka transportu. Taki wywóz towarów może być realizowany w Unii Europejskiej przez podmioty, które nie przekroczyły wartości określonej w szczegółowym progu statystycznym. Nominalny wzrost wartości eksportu w tej grupie nie przełożył się na wzrost udziału tej kategorii w wartości całkowitej (spadek z 37,4% do 29,3%). Obok wskazanych, stosunkowo wysoki udział zajmuje również transport morski, z rosnącym udziałem: 10% w 2015 roku i 13,1% w 2019 roku. Wywóz towarów przy wykorzystaniu pozostałych środków transportu stanowił niewielki odsetek. W skali całego kraju najwyższy udział stanowi eksport towarów, w którym nie wskazano środka transportu.

Eksport produktów na poszczególne kontynenty charakteryzuje się wyższą intensywnością wykorzystania niektórych rodzajów transportu. Związane jest to bezpośrednio z odległością i położeniem geograficznym kraju, do którego transportowane są towary. W zgłoszeniach celnych, w wymianie towarowej z krajami trzecimi (poza UE) określa się rodzaj transportu,

³¹ W przypadku napędu własnego towarem eksportowanym może być np. statek lub samolot poruszający się o własnym napędzie.

³² Dotyczy transakcji realizowanych z krajami Unii Europejskiej przez podmioty, które nie przekroczyły wartości wskazanej w progu szczegółowym, czym samym są zwolnione z przekazywania takiej informacji.

który jest wykorzystywany przy wyprowadzaniu towaru z obszaru celnego Unii Europejskiej.³³

Tabela 11. Eksport z województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów i rodzaju transportu

Rodzaj transportu	2015		2019	
	Wartość (zł)	%	Wartość (zł)	%
Afryka				
Przesyłki pocztowe	15 001	0,0%	261 477	0,1%
Transport drogowy	5 197 012	5,5%	13 501 390	4,5%
Transport lotniczy	3 000 861	3,2%	4 423 720	1,5%
Transport morski	86 056 901	91,0%	283 176 568	93,6%
Własny napęd	289 157	0,3%	1 285 503	0,4%
Ameryka Północna				
Przesyłki pocztowe	283 150	0,2%	573 981	0,2%
Transport drogowy	8 590 136	6,2%	16 161 192	5,0%
Transport kolejowy	-	-	53 661	0,0%
Transport lotniczy	12 694 418	9,2%	27 349 536	8,4%
Transport morski	116 996 268	84,4%	282 304 676	86,5%
Ameryka Środkowa i Południowa				
Przesyłki pocztowe	17 541	0,0%	65 923	0,0%
Transport drogowy	3 040 386	6,7%	7 917 859	5,8%
Transport kolejowy	47 197	0,1%	71 516	0,1%
Transport lotniczy	9 477 980	21,0%	15 129 621	11,1%
Transport morski	32 582 194	72,1%	113 555 244	83,0%
Australia i Oceania				
Przesyłki pocztowe	130 243	0,7%	57 029	0,2%
Transport drogowy	405 441	2,2%	6 621 999	20,9%
Transport lotniczy	1 051 010	5,8%	1 423 539	4,5%
Transport morski	16 553 095	91,3%	23 619 910	74,5%
Azja				
Przesyłki pocztowe	471 032	0,1%	688 480	0,1%
Transport drogowy	139 068 691	27,7%	140 894 858	20,3%
Transport kolejowy	14 678 146	2,9%	7 017 736	1,0%
Transport lotniczy	26 093 815	5,2%	44 730 802	6,4%
Transport morski	318 918 992	63,5%	497 910 174	71,6%
Własny napęd	3 201 061	0,6%	4 083 565	0,6%
Europa				
Brak wskazanego rodzaju transportu	2 751 399 770	41,9%	3 034 946 444	34,3%
Przesyłki pocztowe	1 793 832	0,0% (0,0%*)	3 566 807	0,0% (0,1%)
Transport drogowy	3 619 460 605	55,1% (94,9%)	5 502 447 423	62,1% (94,5%)
Transport kolejowy	15 379 660	0,2% (0,4%)	148 020 436	1,7% (2,5%)

³³ W związku z tym, w eksporcie do Stanów Zjednoczonych Ameryki jako rodzaj transportu wskazany jest np. transport kolejowy.

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Rodzaj transportu	2015		2019	
	Wartość (zł)	%	Wartość (zł)	%
Transport lotniczy	9 663 249	0,1% (1,7%)	10 609 879	0,1% (0,2%)
Transport morski	164 492 141	2,5% (4,3%)	156 614 148	1,8% (2,7%)
Własny napęd	4 934 090	0,1% (0,1%)	4 370 558	0,0% (0,1%)
Umowne terytoria				
Przesyłki pocztowe	1 015	16,9%	-	-
Transport lotniczy	5 001	83,1%	8 027	100,0%

* w eksporcie do krajów europejskich w nawiasie wskazano udział poszczególnych rodzajów transportu w całkowitej wartości eksportu bez uwzględnienia eksportu, dla którego nie wskazano rodzaju transportu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W eksporcie do większości kontynentów (Afryka, Ameryka Północna, Ameryka Środkowa i Południowa, Australia i Ocenia oraz Azja) przeważa transport morski, który stanowił w przypadku wymienionych kontynentów, od 63,5% do 91,3% całkowitej wartości eksportu w 2015 roku oraz od 71,6% do 93,6% w 2019 roku. Jedynie w przypadku eksportu do krajów europejskich, struktura rodzajów transportu eksportowanych towarów przedstawia się inaczej. W eksporcie do krajów europejskich, przeważa transport drogowy towarów. W 2019 roku, w porównaniu do 2015 roku na znaczeniu zyskał eksport towarów drogą kolejową, zmniejszył się natomiast udział eksportu drogą morską. W odniesieniu do wszystkich kontynentów, najniższy udział stanowił eksport towarów przy wykorzystaniu własnego napędu oraz przesyłek pocztowych. W dalszej części raportu przeprowadzono szczegółową analizę eksportu z uwzględnieniem środków transportu, wykorzystywanych w transporcie do Afryki, Azji, Unii Europejskiej oraz „wschodnich sąsiadów”, czyli na Białoruś, Litwę, Łotwę, Ukrainę oraz do Estonii i Rosji.

4. Import do województwa podlaskiego

Systematycznym wzrostem charakteryzuje się również wartość podlaskiego importu. W latach 2015-2019 wartość wwożonych do regionu z zagranicy towarów zwiększyła się o ponad 42%. W analizowanym okresie podlaskie przedsiębiorstwa importowały towary o łącznej wartości przekraczającej 29,2 mld zł.

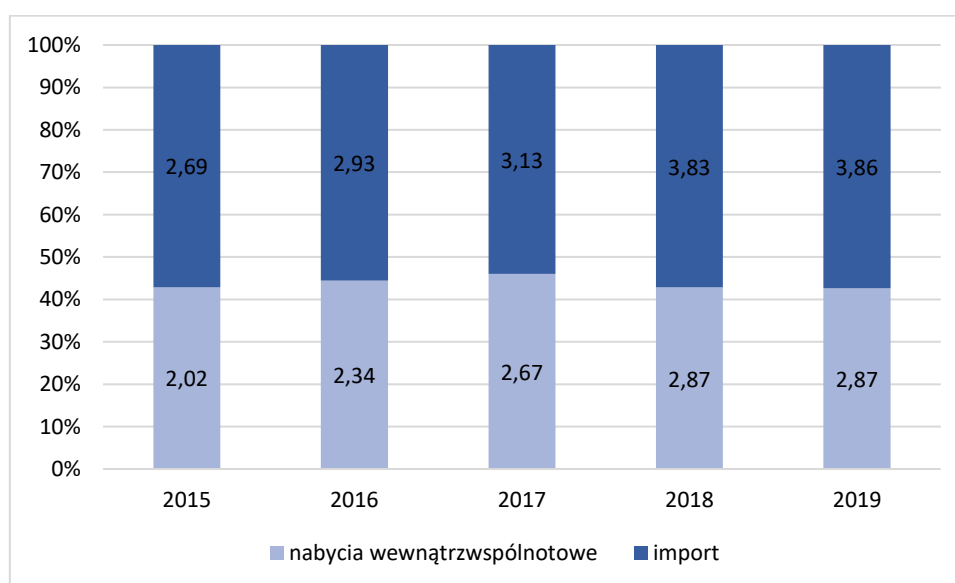
Tabela 12. Import do województwa podlaskiego w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Wartość importu (zł)	4 715 555 892	5 273 178 651	5 795 364 824	6 698 293 723	6 739 150 060
Zmiana r/r	-	11,83%	9,90%	15,58%	0,61%
Liczba krajów	89	93	98	104	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 udział podlaskiego importu nie przekroczył 0,7% importu krajowego. Pomimo względnie niskiej wartości, import do województwa podlaskiego rośnie. W odniesieniu do roku poprzedniego, największy przyrost odnotowano w 2018 roku (wzrost wartości importu o 15,8%), a najniższy w 2019 roku (wzrost o 0,6%). Systematycznym wzrostem charakteryzuje się również liczba krajów, z których importowane są do regionu towary. Wzrost wartości importu oraz rozwijająca się sieć dostawców świadczy o zwiększającej się wartości towarów, pozyskiwanych przez podlaskich przedsiębiorców, które są niedostępne na rynku krajowym lub ich import jest bardziej opłacalny niż produkcja w kraju.

Wykres 11. Udział oraz wartość importu i nabycie wewnątrzspółnotowych w latach 2015-2019 (w mld zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 wzrost wartości odnotowano zarówno w przypadku importu rozumianego jako nabycie towarów z państw trzecich oraz nabycie wewnątrzspółnotowe, czyli zakup towarów od przedsiębiorców, których siedziby znajdują się w krajach członkowskich Unii Europejskiej. W przypadku pierwszego rodzaju importu odnotowano wzrost wartości z poziomu 2,69 mld zł do poziomu 3,86 mld zł (przyrost o 43,5%). W przypadku importu towarów z krajów członkowskich odnotowano przyrost o 42,1% z 2,2 mld zł w 2015 roku do 2,87 mld zł w 2019 roku. Zarówno pod względem wartości nominalnej jak i procentowego przyrostu wartości, szybszy rozwój importu odnotowano w odniesieniu do przywozu towarów spoza Unii Europejskiej. W 2019 roku, do blisko 1 mld zł, w porównaniu do 0,67 mld zł w 2015 roku, wzrosła różnica wartości pomiędzy importem a nabyciem wewnątrzspółnotowym. Świadczy to o coraz większym zainteresowaniu podlaskich przedsiębiorców towarami, które produkowane są poza Unią Europejską.

Tabela 13. Import do województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015	2019		Zmiana 2015/2019		
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Zmiana (%)
Afryka	5 222 784	0,1	15 165 379	0,2	9 942 595	190,4
Ameryka Północna	54 119 239	1,1	148 577 644	2,2	94 458 405	174,5
Ameryka Środkowa i Południowa	4 391 716	0,1	27 806 593	0,4	23 414 877	533,2
Australia i Oceania	2 259 023	0,0	7 462 823	0,1	5 203 800	230,4
Azja	855 780 688	18,1	1 231 024 323	18,3	375 243 635	43,8
Europa	3 779 048 563	80,1	5 305 965 194	78,7	1 526 916 631	40,4
Umowne terytoria	14 733 879	0,3	3 148 104	0,0	-11 585 775	-78,6
Ogółem	4 715 555 892	100,0	6 739 150 060	100,0	2 023 594 168	42,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Głównym zagranicznym dostawcą towarów do województwa podlaskiego są kraje europejskie. W 2015 roku ponad 80% wartości stanowił import z Europy. W 2019 roku, pomimo wzrostu nominalnej wartości importu, udział eksportu z krajów europejskich spadł do poziomu 78,7%. Drugie miejsc zajmuje Azja, z której import oscyluje w granicach 18% całkowitej wartości importu do regionu. W przypadku pozostałych kontynentów odnotowano zarówno zwiększenie wartości jak i udziału importu. Nie odrywają jednak one znacznej roli w kształtowaniu podlaskiego importu. Największe względne przyrosty wartości importu odnotowano w przypadku Ameryki Środkowej i Południowej. W latach 2015-2019 wartość importu z krajów Ameryki Środkowej i Południowej zwiększyła się ponad 5-krotnie (z 4,4 mln zł do 23,4 mln zł). Znaczny względny przyrost importu dotyczył również Australii i Oceanii, w odniesieniu do której wartość importu wzrosła 2,3-krotnie oraz Afryki – blisko 2-krotny wzrost importu. Należy jednak zaznaczyć, że wymienione kontynenty, w analizowanych latach charakteryzowały się względnie niską wartością importu. Spadek wartości importu w latach 2015-2019 odnotowano jedynie w przypadku terytoriów umownych.

Tabela 14. Kraje o najwyższej wartości import do województwa podlaskiego w latach 2015, 2017 oraz 2019

2015			2017			2019		
Kraj	Wartość importu (mln zł)	Udział (%)	Kraj	Wartość importu (mln zł)	Udział (%)	Kraj	Wartość importu (mln zł)	Udział (%)
Rosja	609,2	12,9	Rosja	1 009,4	17,4	Rosja	1 060,5	15,7
Niemcy	553,3	11,7	Niemcy	775,8	13,4	Chiny	837,0	12,4
Chiny	506,5	10,7	Chiny	650,0	11,2	Białoruś	640,4	9,5
Norwegia	498,8	10,6	Norwegia	509,7	8,8	Niemcy	626,8	9,3
Białoruś	479,3	10,2	Białoruś	422,2	7,3	Norwegia	602,8	8,9
Litwa	258,7	5,5	Litwa	310,5	5,4	Litwa	439,1	6,5
Włochy	218,3	4,6	Dania	236,8	4,1	Włochy	285,4	4,2
Ukraina	134,4	2,9	Włochy	233,5	4,0	Dania	268,1	4,0
Niderlandy	122,5	2,6	Niderlandy	182,9	3,2	Niderlandy	205,6	3,1
Dania	117,7	2,5	Belgia	122,9	2,1	Belgia	144,0	2,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

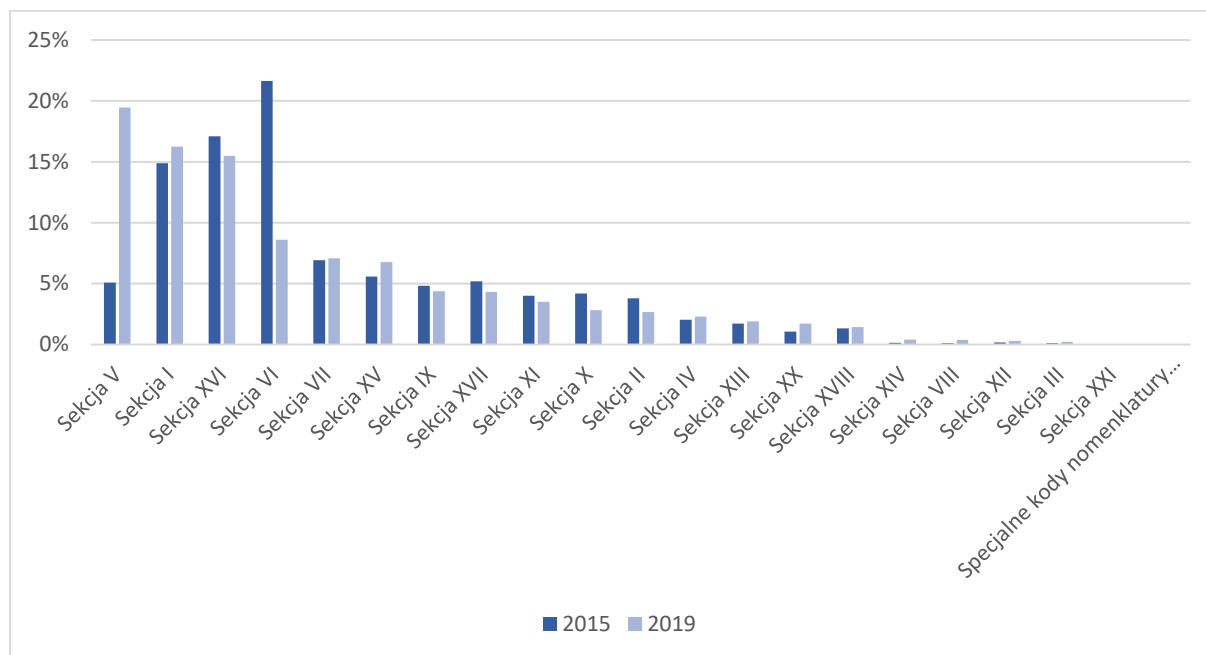
W przypadku importu do województwa podlaskiego nie ma możliwości wskazania jednego kraju, który podobnie jak w przypadku eksportu, charakteryzowałby się znacznym udziałem w generowaniu całkowitej wartości importu do regionu. Na czołowych pozycjach znajdują się jednakże wciąż te same kraje, które w poszczególnych latach zmieniają zajmowane lokaty. Należą do nich: Rosja, Chiny, Białoruś, Niemcy oraz Norwegia. W latach 2015-2019, w odniesieniu do większości krajów, zaobserwowano wahania zarówno w zakresie wartości jak i udziału w całkowitej wartości importu do regionu.

Jednym w krajów charakteryzujących się najwyższymi wartościami importu jest Rosja. W analizowanych latach import z tego kraju stanowił najwyższy odsetek (z wyłączeniem 2016 roku, w którym najwyższą wartość osiągnął import z Norwegii, a Rosja klasyfikowała się na trzeciej pozycji). Rosja jest również jedynym krajem, z którego import w ciągu jednego roku przekroczył 1 mld zł (w latach 2017-2019). Najwyższą wartość importu z Rosji zaobserwowano w 2018 roku – 1,3 mld zł, co stanowiło ponad 19% importu do województwa podlaskiego.

W latach 2015-2019 w rodzajowej strukturze importowanych towarów zachodziły istotne zmiany. Na czołowych pozycjach klasyfikowały się następujące sekcje towarów według Nomenklatury Scalonej 2020 (CN 2020): sekcja I – zwierzęta żywe oraz produkty pochodzenia zwierzęcego, sekcja V – produkty mineralne oraz sekcja XVI – maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenia dodatkowe do tych artykułów.

Wykres 12. Struktura importu do województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według sekcji Nomenklatury Scalonej 2020 (CN 2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku najwyższy udział w imporcie generowały produkty mineralne (sekcja V), które w porównaniu do 2015 roku odnotowały największy przyrost wartości (blisko 4,5-krotny). Import produktów pochodzenia mineralnego stanowił odpowiednio 5,1% w 2015 roku oraz 19,5% w 2019 roku całkowitego importu produktów do województwa podlaskiego.

Wysokie udziały, w obu analizowanych latach, w całkowitej wartości importu towarów do regionu miały produkty z sekcji I (zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego), odpowiednio 14,9% oraz 16,3% oraz produkty z sekcji XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów, odpowiednio 17,1% oraz 15,5%.

W przypadku produktów z sekcji VI, czyli produktów przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych odnotowano największy spadek importu (o ponad 43%). W 2015 roku import towarów z tej sekcji przekraczał 1 mld zł i stanowił ponad 21% całkowitej wartości importu. W 2019 roku import produktów przemysłu chemicznego wyniósł 580,1 mln zł (8,6% w ogólnej wartości importu).

Produkty z pozostałych sekcji nie stanowiły znacznego udziału w imporcie do województwa podlaskiego. Pomimo niskiego, nieprzekraczającego 9%, udziału w przypadku niektórych sekcji odnotowano znaczne przyrosty wartości.

W latach 2015-2019, ponad 100% przyrost wartości importu odnotowano w odniesieniu do produktów z sekcji XX (artykuły przemysłowe różne) – wzrost o 129%, sekcji XII (obuwie, nakrycia głowy, parasole) – wzrost o 156%, sekcji III (tłuszcze i oleje pochodzenia

zwierzęcego) – wzrost o 159,6%, sekcji XIV (perły naturalne lub hodowlane) – wzrost o 342,1% oraz sekcji VIII (skóry i skórki surowe) – wzrost o 416,8%. Spadek wartości importu, oprócz sekcji VI, odnotowano w przypadku sekcji XXI (dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki) – spadek o 7,2% oraz sekcji X (ścier z drewna lub z pozostałego włóknistego materiału celulozowego) – spadek o 4,3%.

Podlaski import opiera się na towarach z różnych sekcji. Nie można zatem wskazać, w imporcie jakich produktów oraz o jakim stopniu zaawansowania technologicznego specjalizują się podlascy przedsiębiorcy. Analiza najczęściej importowanych produktów dowodzi, że wśród towarów, które stanowią najwyższe udziały w całkowitej wartości eksportu w latach 2015-2019 nie zachodzą znaczące zmiany.

Tabela 15. Grupy produktów o najwyższych wartościach importu w latach 2015-2019

Pozycja	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości importu
2015		
Ryby świeże lub schłodzone ³⁴	498 386 322	10,57%
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	446 573 951	9,47%
Węgiel; brykiety, brykietki i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla	197 374 445	4,19%
Wazelina; parafina, gacz parafinowy, woski	144 859 732	3,07%
Nawozy mineralne lub chemiczne ³⁵	125 499 276	2,66%
2016		
Ryby świeże lub schłodzone	663 804 118	12,59%
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	367 112 891	6,96%
Węgiel; brykiety, brykietki i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla	227 591 695	4,32%
Świnie żywe	191 422 056	3,63%
Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu ³⁶	170 302 153	3,23%
2017		
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	584 298 396	10,08%
Ryby świeże lub schłodzone	514 296 884	8,87%
Węgiel; brykiety, brykietki i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla	381 293 227	6,58%
Świnie żywe	241 800 527	4,17%
Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu	172 047 704	2,97%
2018		
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	729 394 466	10,89%

³⁴ Ryby świeże lub schłodzone, z wyłączeniem filetów rybnych oraz pozostałego mięsa rybiego, objętych pozycją 0304.

³⁵ Nawozy mineralne lub chemiczne zawierające dwa lub trzy z pierwiastków: azot, fosfor, potas; towary działu 31 w postaciach, lub w opakowaniach o m. =< 10 kg.

³⁶ Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu, niewymienione ani niewłączone gdzie indziej w dziale 8478.

Pozycja	Wartość eksportu (zł)	Udział całkowitej wartości importu
Węgiel; brykiety, brykietki i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla	571 223 235	8,53%
Ryby świeże lub schłodzone	485 710 887	7,25%
Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu	180 518 012	2,69%
Nawozy mineralne lub chemiczne	175 518 338	2,62%
2019		
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	716 618 236	10,63%
Ryby świeże lub schłodzone	625 775 180	9,29%
Węgiel; brykiety, brykietki i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla	300 457 274	4,46%
Świnie żywe	229 611 528	3,41%
Nawozy mineralne lub chemiczne	129 793 987	1,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Do produktów o najwyższych wartościach importu, w analizowanym okresie należał m.in. gaz ziemny i pozostałe węglowodory gazowe, które odnotowały zarówno wzrost wartości oraz udziału w imporcie do województwa podlaskiego. W latach 2015-2016 gaz ziemny, pod względem wartości zajmował drugą pozycję, zaś w kolejnych latach przesunął się na pierwszą pozycję. W latach 2015-2019 łączna wartość importu produktów z tej grupy przekroczyła 2,8 mld zł.

Kolejną wyróżniającą się grupą produktów są ryby świeże lub schłodzone, z wyłączeniem filetów rybnych oraz pozostałego mięsa rybiego. Łączna wartość importu tych produktów w latach 2015-2019 wyniosła blisko 2,8 mld zł. Wartość importu ryb w analizowanym okresie wzrosła o 25,6% (z 498,4 mln zł do 635,8 mln zł) odnotowując jednocześnie spadek udziału w całkowitej wartości importu z 10,6% do 9,3%.

Oprócz gazu ziemnego, istotną pozycję w imporcie zajmuje inna grupa produktów należących do sekcji V, tj. węgiel; brykiety, brykietki i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla. W analizowanym okresie, ta grupa produktów charakteryzowała się zmiennymi wartościami, osiągając najwyższe wartości w 2018 roku (571,2 mln zł, co stanowiło 8,5% importu do regionu w danym roku).

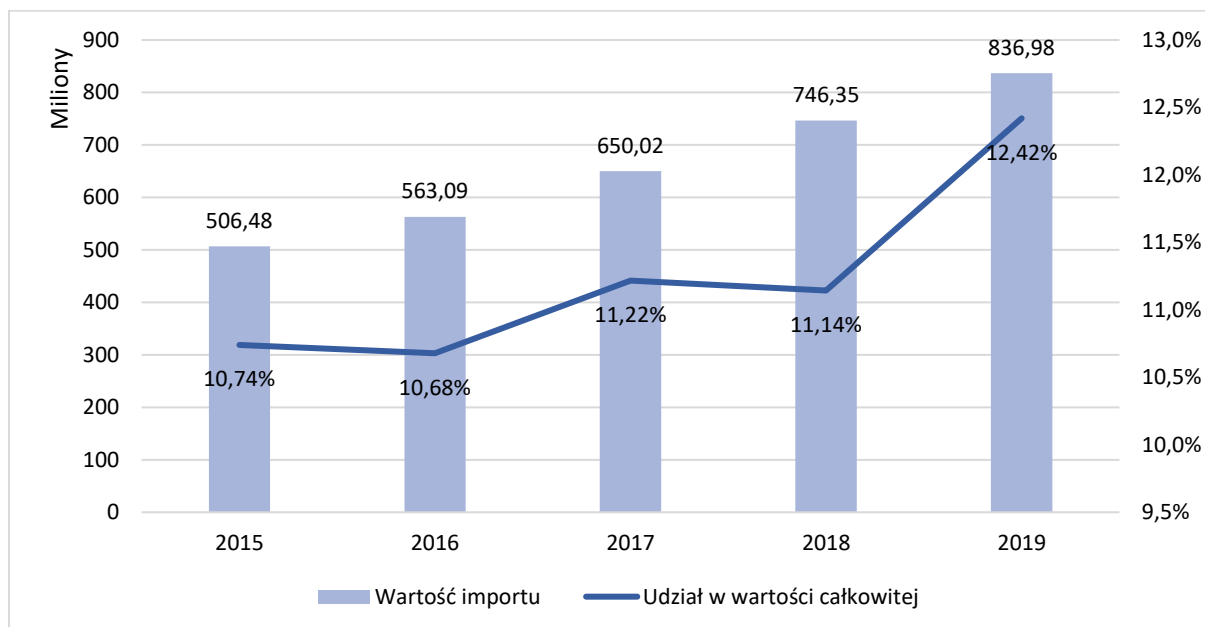
Pozostałe grupy towarów, klasyfikujące się pod względem wartości importu, na pierwszych pięciu pozycjach, np. nawozy mineralne lub chemiczne, świnie żywe, czy maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu, nie występują w zestawieniu co roku. Można zatem przypuszczać, że zapotrzebowanie na te produkty w regionie nie jest stałe i jest wynikiem jednorazowych potrzeb przedsiębiorców.

W przypadku importu różnorodnych towarów do województwa podlaskiego można wskazać kraje, które są głównymi dostawcami produktów do regionu. Do największych partnerów handlowych województwa podlaskiego, w zakresie importu, można zaliczyć Rosję, Chiny, Białoruś, Niemcy oraz Norwegię, czyli kraje, z których w latach 2015-2019 importowano

towary o największej wartości. Szczegółowa analiza importu z Rosji oraz Białorusi została przedstawiona w dalszej części opracowania – w rozdziale poświęconym intensywności powiązań handlowych ze „wschodnimi sąsiadami” (Białorusią, Rosją, Ukrainą, Litwą, Łotwą oraz Estonią).

Wykres 13. Wartość (mln zł) i udział (%) importu do województwa podlaskiego z Chin w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 wartość towarów importowanych do województwa podlaskiego z Chin wzrosła o ponad 330,5 mln zł, co stanowiło przyrost rzędu 65,3%. Zwiększeniu uległ również udział importu z Chin, w jego całkowitej wartości do regionu. Chiny są jednym z największym partnerów handlowych zarówno województwa podlaskiego jak i Polski. Udział importu z Chin, w skali kraju jest porównywalny z wartościami odnotowywanymi w województwie podlaskim. W 2019 roku, po raz pierwszy, odsetek wartości importowanych produktów z Chin, w regionie był wyższy niż w kraju (12,42% w regionie oraz 12,34% w Polsce). W skali całego krajowego importu towarów z Chin udział importu do województwa podlaskiego stanowi niespełna 0,7%.

Rozkład importu z Chin do Polski, z uwzględnieniem sekcji klasyfikacji CN, w znacznym stopniu różni się od rozkładu importu do województwa podlaskiego. Największą różnicę można zaobserwować w kontekście importu produktów należących do sekcji I, tj. zwierząt żywych oraz produktów pochodzenia zwierzęcego, które w skali całego kraju są sekcją o jednej z najwyższych wartości importu. Natomiast import produktów z tej sekcji do regionu, w latach 2015-2019, charakteryzował się niskimi wartościami lub nie występował w ogóle.

Tabela 16. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w imporcie z Chin w latach 2015-2019

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość importu (zł)	Udział całkowitej wartości importu
2015		
Sekcja XVI	201 522 875	39,79%
Sekcja XI	65 696 018	12,97%
Sekcja XV	57 660 757	11,38%
2016		
Sekcja XVI	229 588 044	40,77%
Sekcja XI	75 072 620	13,33%
Sekcja XV	66 747 681	11,85%
2017		
Sekcja XVI	252 919 352	38,91%
Sekcja XI	97 682 300	15,03%
Sekcja XV	71 408 536	10,99%
2018		
Sekcja XVI	257 735 298	34,53%
Sekcja XI	113 270 159	15,18%
Sekcja XV	96 037 395	12,87%
2019		
Sekcja XVI	318 847 777	38,10%
Sekcja XV	112 395 319	13,43%
Sekcja XI	104 717 678	12,51%

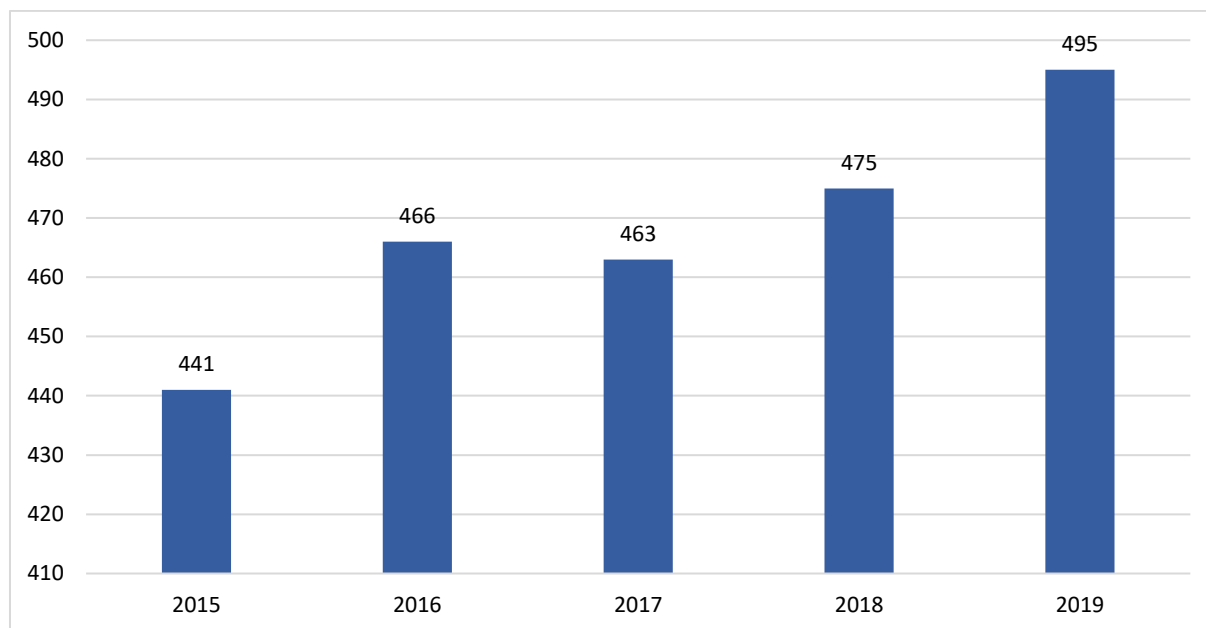
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 do województwa podlaskiego sprowadzono towary z sekcji XVI klasyfikacji CN, czyli maszyny i urządzenia mechaniczne o łącznej wartości blisko 1,3 mld zł. Co roku, produkty z tej kategorii charakteryzowały się ponad 34% udziałem w całkowitej wartości importu z Chin oraz systematycznym wzrostem wartości. W strukturze importu z Chin wyróżniają się jeszcze dwie sekcje, których udział w poszczególnych latach zawierał się w przedziale od 11% do 15,2%. Pierwszą z nich jest sekcja XI (materiały i artykuły włókiennicze). W analizowanych latach do regionu sprowadzono produkty o łącznej wartości ponad 456,4 mln zł. W 2019 roku odnotowano spadek wartości oraz udziałów ogólnej wartości importu. Istotne znaczenie odgrywa również import towarów z sekcji XV (metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych), których łączna wartość przekroczyła 404,2 mln zł. Towary z tej grupy charakteryzowały się systematycznym wzrostem wartości.

Znaczny wzrost wartości importu różnych artykułów przemysłowych (sekcja XX) skutkuje zbliżaniem się do sekcji generujących najwyższe wartości importowanych produktów. W latach 2015-2019 import artykułów przemysłowych wzrósł z poziomu 27,9 mln zł do poziomu blisko 79 mln zł (wzrost wartości o 182,7%). Pozostałe sekcje nie stanowiły znacznego udziału w eksporcie z Chin do województwa podlaskiego.

Wykres 14. Liczba grup produktów importowana z Chin do województwa podlaskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba importowanych grup towarów z Chin charakteryzuje się trendem wzrostowym. Przekłada się to bezpośrednio na wzrost całkowitej wartości importu z tego kraju.

Ze względu na stosunkowo dużą liczbę importowanych grup produktów, żadna z nich nie wyróżnia się, pod względem wartości, na tle innych. Można jednak wskazać te towary, które mają najwyższe udziały w całkowitej wartości importu z Chin do województwa podlaskiego.

Oprawy, okucia³⁷ są grupą importowanych towarów, która w latach 2015-2019 wygenerowała łącznie najwyższą wartość – łącznie 168,4 mln zł. Natomiast udziały w całkowitej wartości importu wynosiły od 5,84% w 2015 roku do 4,77% w 2019 roku. W zakresie wartości, pomiędzy poszczególnymi, latami występowały wahania. Wartość importu opraw i okuć nie charakteryzowała się jednolitą tendencją zmian. W analizowanym okresie wysokie wartości odnotowano także w przypadku importu tablic, paneli, konsol, pulpitów³⁸. Import tej grup towarów w 2015 roku wyniósł 29,6 mln zł, a w 2019 roku – 33,1 mln zł. Średnio import opraw i okuć stanowił ok. 4,1% importu z Chin. Stosunkowo wysokie wartości odnotowano w odniesieniu do importu silników elektrycznych i prądnic (z wyłączeniem zespołów prądotwórczych). Wartość ich importu wynosiła od 15,5 mln zł w 2015 roku do 34,2 mln zł w 2019 roku, co daje ponad 100% przyrost wartości. Wzrost odnotowano również w udziale danej grupy produktów w całkowitym imporcie do regionu (z 3,1% do 4,1%).

³⁷ Oprawy, okucia itp. z metali nieszlachetnych, do mebli, waliz itp.; uchwyty, kółka samonastawne z zamocowaniem, automatyczne urządzenia do zamykania drzwi z metali nieszlachetnych.

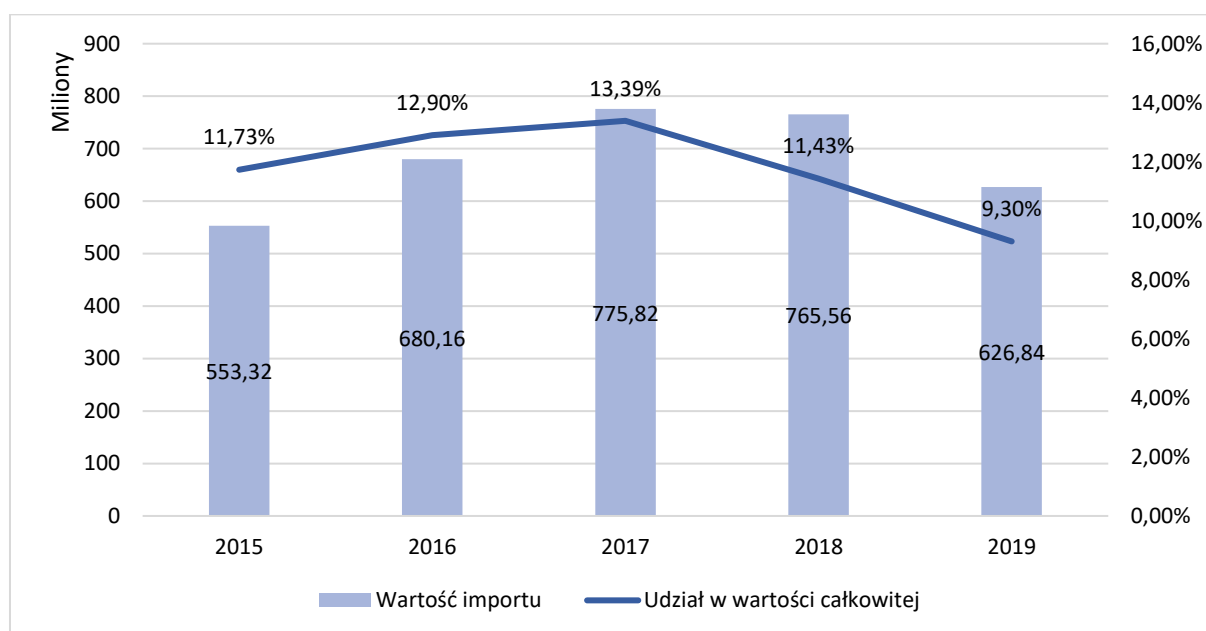
³⁸ Tablice, panele, konsole, pulpity, szafy wyposażone w => 2 urządzenia objęte poz. 8535 lub 8536, służące do elektrycznego sterowania lub rozdziału energii elektrycznej.

Pozostałe grupy produktów nie generowały wysokich wartości importu, jednak w pojedynczych latach występowały produkty, które znajdowały się na wysokich pozycjach (pod względem wartości). W 2018 roku drugą, pod względem wartości importu z Chin, grupą produktów były tkaniny z przędzy z włókna³⁹, których import wyniósł blisko 31,4 mln zł, co stanowiło 4,2% ogółu. Natomiast w latach 2018-2019 wysokie wartości osiągnął import przyrządów i urządzeń stosowanych w medycynie⁴⁰, których import wyniósł odpowiednio 29,6 mln zł i 25,4 mln zł, co stanowiło odpowiednio 4% i 3% całkowitej wartości importu z Chin do województwa podlaskiego.

Drugim, pod względem wartości importu, dostawcą towarów do regionu są Niemcy.

Wykres 15. Wartość (mln zł) i udział (%) importu do województwa podlaskiego z Niemiec w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 wartość towarów importowanych do województwa podlaskiego z Niemiec wzrosła o 73,5 mln zł, co stanowiło przyrost rzędu 13,3%. Najwyższą wartość osiągnięto w 2017 roku, w którym na zakup produktów od przedsiębiorców, których siedziba znajduje się w Niemczech wydano ponad 775,8 mln zł. W kolejnych latach nastąpił spadek wartości importu, który bezpośrednio wpłynął na udział importu z analizowanego kraju w całkowitej wartości importu do województwa podlaskiego. W 2019 roku, po raz pierwszy, udział niemieckiego importu spadł poniżej 10%. Wartość ta klasyfikowała Niemcy jako czwartego największego dostawcę towarów do regionu.

³⁹ Tkaniny z przędzy z włókna ciągłego syntetycznego, włącznie z tkaninami wykonanymi z materiałów objętych pozycją 5404.

⁴⁰ Przyrządy i urządzenia stosowane w medycynie, chirurgii, stomatologii lub weterynarii, włączając aparaturę scyntygraficzną, inną aparaturę elektromedyczną oraz przyrządy do badania wzroku.

Rozkład importu z Niemiec, z uwzględnieniem sekcji klasyfikacji CN, w nieznacznym stopniu różni się od rozkładu eksportu w skali województwa. Niemniej jednak, w poszczególnych latach, pomiędzy poszczególnymi sekcjami występują różnice w zajmowanych przez nie pozycjach (pod względem wartości importu).

Tabela 17. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w imporcie z Niemiec w latach 2015-2019

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość importu (zł)	Udział całkowitej wartości importu
2015		
Sekcja XVI	142 959 017	25,84%
Sekcja X	115 027 182	20,79%
Sekcja VII	81 730 446	14,77%
2016		
Sekcja XVI	251 442 490	36,97%
Sekcja X	103 028 255	15,15%
Sekcja VII	81 289 101	11,95%
2017		
Sekcja XVI	269 353 390	34,72%
Sekcja VII	124 520 063	16,05%
Sekcja X	108 750 556	14,02%
2018		
Sekcja XVI	276 802 386	36,16%
Sekcja VII	132 457 013	17,30%
Sekcja X	105 688 850	13,81%
2019		
Sekcja XVI	195 077 629	31,12%
Sekcja VII	120 977 711	19,30%
Sekcja VI	70 086 481	11,18%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

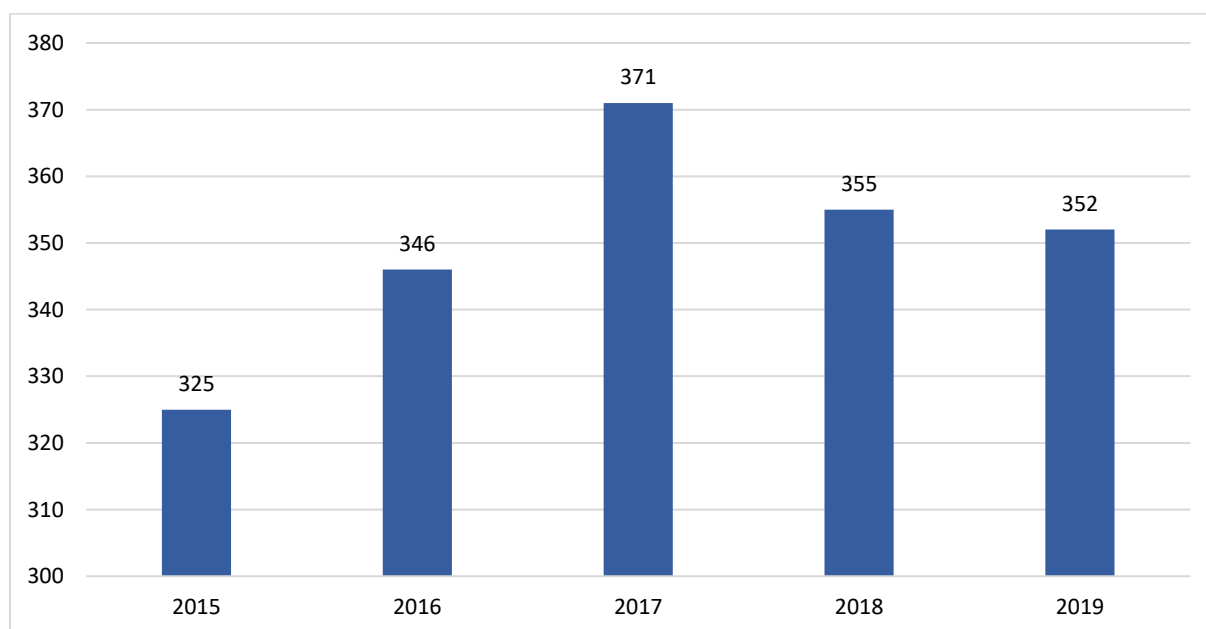
W latach 2015-2019 sekcją o najwyższej wartości importowanych, do województwa podlaskiego, towarów była sekcja XVI klasyfikacji CN, czyli maszyny i urządzenia mechaniczne. Wartość ta przekroczyła 1,1 mld zł. Co roku produkty z tej kategorii charakteryzowały się ponad 30% udziałem w całkowitej wartości importu z Niemiec (z wyjątkiem 2015 roku, w którym udział wyniósł 25,8%). Do 2018 roku import maszyn i urządzeń mechanicznych z Niemiec charakteryzował się systematycznym wzrostem wartości. W 2019 roku w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano natomiast spadek o ponad 81,7 mln zł, co stanowiło spadek rzędu 29,5%. W strukturze importu z Niemiec wyróżnia się sekcja VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku). Wartość importu tych produktów wzrosła z poziomu 81,7 mln zł w 2015 roku do 121 mln zł w 2019 roku. Przełożyło się to bezpośrednio na wzrost udziału jaki generował import tych produktów w ogólnej wartości importu towarów z Niemiec (z 14,8% w 2015 roku do 19,3% w

2019 roku). Wysokie wartości generuje również import ścieru z drewna, czyli produktów sekcji X klasyfikacji CN. Łączny import tych towarów, w analizowanym okresie, wyniósł 501,5 mln zł. Do 2018 roku ścier z drewna klasyfikował się w pierwszej trójce sekcji o najwyższych wartościach importu, zaś w 2019 roku nastąpił spadek o jedną pozycję. W 2019 roku trzecią pozycję, pod względem wartości importu, zajmowały produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych, które w poprzednich latach klasyfikowane były na czwartej pozycji. W 2019 roku ich import przekroczył wartość 70 mln zł, co stanowiło 11,2% importu z Niemiec.

Z Niemiec sprowadzane były różnorodne produkty, niemniej jednak pozostałe sekcje generowały znacznie niższe wartości importu.

Wykres 16. Liczba grup produktów importowana z Niemiec do województwa podlaskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba importowanych grup produktów z Niemiec w poszczególnych latach wynosiła od 325 w 2015 roku do 352 w 2019 roku, przy czym największą liczbę grup produktów sprowadzono do regionu z 2017 roku, co znajduje odzwierciedlenie w całkowitej wartości importu towarów z tego kraju.

Pomimo stosunkowo dużej liczby importowanych grup produktów, kilka z nich wyróżniało się, pod względem wartości, na tle innych. Jest to zauważalne szczególnie w latach 2015-2018, natomiast w 2019 roku można zaobserwować „wyrównanie” w zakresie udziałów poszczególnych importowanych grup produktów.

Sumarycznie, najwyższą wartość importu w latach 2015-2019 osiągnęły maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu – 490,2 mln zł. Najwyższe wartości, przekraczające 130 mln zł, osiągnięto w latach 2016-2018, a udział tej grupy w całkowitej wartości importu z

Niemiec oscylował wokół 20%. Zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku wartości importu tych produktów była znacznie niższa i wynosiła ok. 30 mln zł.

Wysokie wartości generował również import kartonów⁴¹. W latach 2015-2018 było to łącznie 176,5 mln zł, zaś udziały zawierały się w przedziale od 10,3% do 4,2%. W 2019 roku import tej grupy produktów wyniósł zaledwie 2,3 mln zł (co stanowiło niespełna 0,4% importu z Niemiec).

Pod względem wartości wyróżniającymi się produktami są również zmywarki do naczyń; urządzenia do czyszczenia⁴². W analizowanym okresie całkowita wartość importu wyniosła 241,1 mln zł, przy czym w poszczególnych latach wartości te wahały się, nie przyjmując jednego kierunku zmian. Najwyższe wartości, wynoszące blisko 70 mln zł, odnotowano w latach 2016-2017.

Kolejną grupą towarów są rury, przewody i węże⁴³, których łączna wartość importu w latach 2015-2019 przekroczyła 169,4 mln zł, a przeciętny udział tej grupy w imporcie z Niemiec do województwa podlaskiego wynosił 5%. Analogicznie, jak w przypadku innych importowanych produktów z Niemiec, również w zakresie tej kategorii towarów można zaobserwować wahania w zakresie wartości. Najwyższą wartość importu rur, przewodów i węży odnotowano w 2018 roku – 42,7 mln zł, a najniższą w 2015 roku – 27,9 mln zł.

W imporcie z Niemiec, wyróżnić można jeszcze dwie grupy produktów cechujące się stosunkowo wysokimi wartościami. Należą do nich: papier i tektura powleczone substancją nieorganiczną ze spoiwem lub bez⁴⁴ oraz drewno przetarte lub strugane⁴⁵. Obie grupy produktów charakteryzowały się wahaniami w zakresie wartości sprowadzanych towarów. W analizowanym okresie ich łączna wartość wyniosła odpowiednio 176,5 mln zł oraz 130,3 mln zł, zaś ich udziały w całkowitym imporcie regionu nie przekroczyły 5,7% oraz 4%.

Pozostałe grupy produktów odznaczały się znacznie niższymi wartościami oraz udziałami w ogólnej wartości importu z Niemiec.

Trzecim krajem, który odgrywa znaczną rolę w imporcie różnorodnych produktów do województwa podlaskiego jest Norwegia.

⁴¹ Kartony itp. pojemniki do pakowania, z papieru, tektury, waty lub wstęg z włókien celulozowych; segregatory itp. z papieru lub tektury, stosowane w biurach, sklepach.

⁴² Zmywarki do naczyń; urządzenia do czyszczenia, suszenia, napełniania, zamykania, etykietowania butelek lub innych pojemników; urządzenia do gazowania napojów.

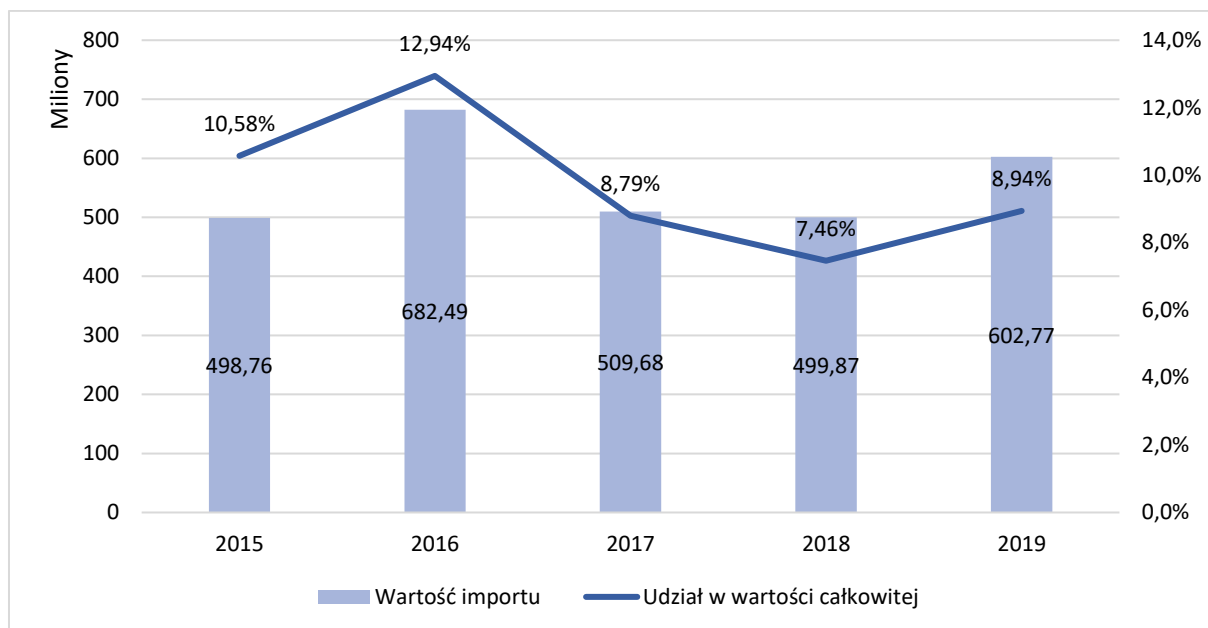
⁴³ Rury, przewody i węże oraz ich wyposażenie (np. złącza, kolanka, kołnierze) z tworzyw sztucznych.

⁴⁴ Papier i tektura, powleczone substancjami nieorganicznymi, ze spoiwem lub bez, bez innej powłoki, nawet barwione, dekorowane na powierzchni lub z nadrukiem, w zwojach lub arkuszach prostokątnych o dowolnym rozmiarze.

⁴⁵ Drewno przetarte lub strugane wzdłużnie, skrawane warstwami lub obwodowo, nawet strugane, szlifowane lub łączone stykowo o grubości > 6 mm.

Wykres 17. Wartość (mln zł) i udział (%) importu do województwa podlaskiego z Norwegii w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 wartość towarów importowanych do województwa podlaskiego z Norwegii wyniosła łącznie 2,8 mld zł. W 2019 roku wartość ta względem 2015 roku wzrosła o 104 mln zł, co stanowiło przyrost rzędu 20,1%. Najwyższą wartość osiągnięto w 2016 roku – 682,5 mln zł, a najniższą w 2015 roku – blisko 500 mln zł.

Wartości importu towarów z Norwegii charakteryzują się, w analizowanych latach, znacznymi wahaniami, co przedkłada się bezpośrednio na udział w całkowitej wartości importu z tego kraju do województwa podlaskiego. Udział importu z Norwegii do województwa podlaskiego stanowił od 7,46% do 12,94% całkowitej wartości importu do regionu.

Rozkład importu z Norwegii, z uwzględnieniem sekcji klasyfikacji CN radykalnie różni się do rozkładu eksportu w skali województwa i opiera się zasadniczo tylko na jednej sekcji. Pomędzy poszczególnymi sekcjami, w analizowanym okresie nie zachodziły znaczne zmiany.

Tabela 18. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w imporcie z Norwegii w latach 2015-2019

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość importu (zł)	Udział całkowitej wartości importu
2015		
Sekcja I	492 622 342	98,77%
Sekcja XVI	1 554 569	0,31%
Sekcja VII	1 552 291	0,31%
2016		
Sekcja I	676 689 231	99,15%
Sekcja XVI	1 552 750	0,23%

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Sekcja klasyfikacji CN	Wartość importu (zł)	Udział całkowitej wartości importu
Sekcja XV	1 483 790	0,22%
2017		
Sekcja I	503 509 979	98,79%
Sekcja XVI	2 405 375	0,47%
Sekcja XV	1 797 140	0,35%
2018		
Sekcja I	495 128 776	99,05%
Sekcja XVI	1 860 813	0,37%
Sekcja XX	855 062	0,17%
2019		
Sekcja I	597 348 524	99,10%
Sekcja XVI	2 309 061	0,38%
Sekcja XX	1 396 056	0,23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

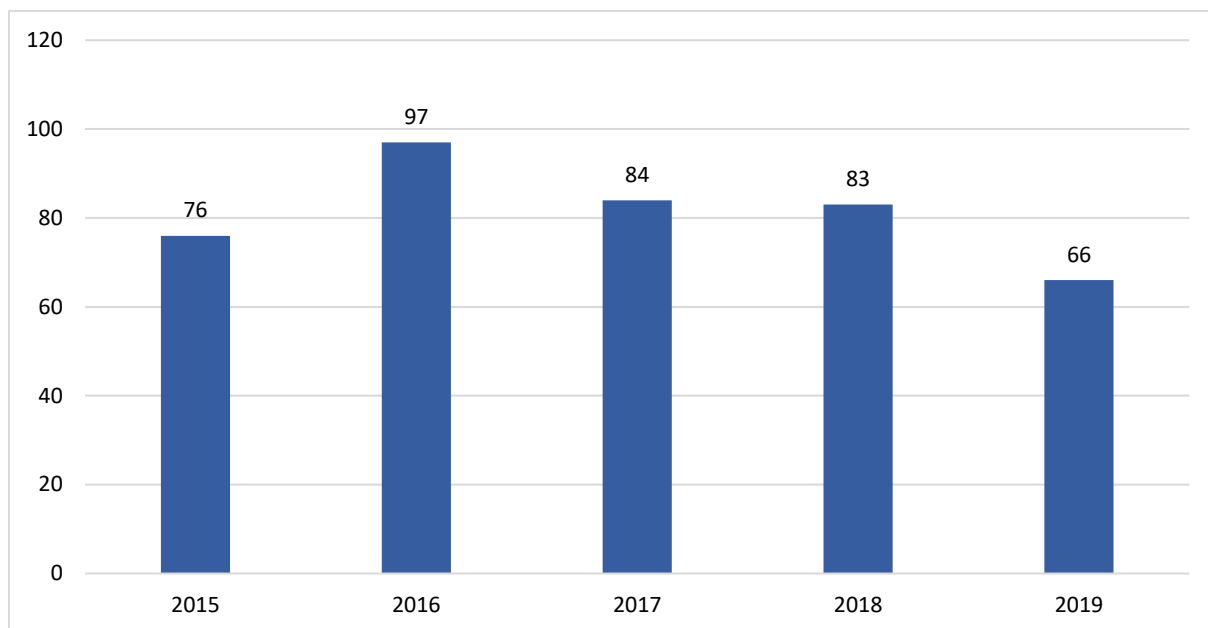
Import towarów z Norwegii, w latach 2015-2019 w głównej mierze opierał się produktach z sekcji I klasyfikacji CN, czyli zwierzętach żywych oraz produktach pochodzenia zwierzęcego. Ich łączna wartość, w analizowanych latach wyniosła 2,8 mld zł, co stanowiło niemal 99% całkowitej wartości importu z tego kraju. Najwyższą wartość odnotowano w 2016 roku – 676,7 mln zł, zaś najniższą w 2015 roku – 492,6 mln zł.

W przypadku kolejnych sekcji (sekcja XVI, sekcja XX) wartość transakcji przekroczyła 1 mln zł, jednak miały one marginalny udział w całym imporcie do regionu. W żadnym z analizowanych lat ich udział nie przekroczył 0,5%.

Pomimo specjalizacji województwa podlaskiego w importowaniu z Norwegii produktów pochodzenia zwierzęcego, do regionu sprowadzane były również inne produkty z tego kraju, generując marginalne wartości importu.

Wykres 18. Liczba grup produktów importowana z Norwegii do województwa podlaskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba importowanych grup produktów z Norwegii w poszczególnych latach wynosiła od 76 w 2015 roku do 66 w 2019 roku, przy czym największą liczbę grup produktów sprowadzono do regionu z 2016 roku – 97, co znajduje odzwierciedlenie w całkowitej wartości importu towarów z tego kraju.

Głównymi produktami importowanymi z Norwegii były różnego rodzaju ryby. Trzon stanowił import ryb świeżych lub schłodzonych. W analizowanych latach ich wartość wyniosła łącznie 2,7 mld zł. W 2019 roku import tej grupy produktów osiągnął wartość 581 mln zł, co stanowiło 96,4% importu z Norwegii. Drugą pozycję, pod względem wartości importu zajmowały ryby zamrożone⁴⁶, których wartość wynosiła od 0,7 mln zł w 2015 roku (0,1% wartości importu z Norwegii) do 12,6 mln zł w 2019 roku (2,1% importu z Norwegii). Z Norwegii importowane były również filety rybne⁴⁷, których wartość w analizowanym okresie wyniosła łącznie 27,9 mln zł.

Pozostałe grupy produktów miały marginalny udział w imporcie towarów z Norwegii.

⁴⁶ Ryby zamrożone, z wyłączeniem filetów rybnych oraz pozostałego mięsa rybiego, objętych pozycją 0304.

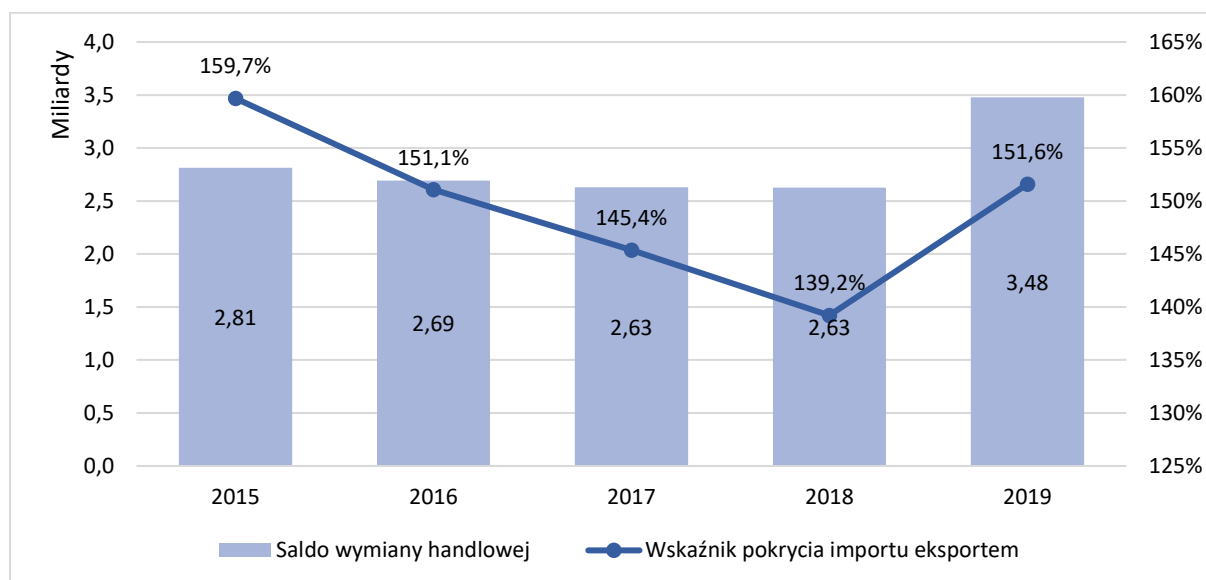
⁴⁷ Filety rybne i pozostałe mięso rybie (nawet rozdrobnione), świeże, schłodzone lub zamrożone.

5. Saldo wymiany handlowej województwa podlaskiego

W latach 2015-2019 województwo podlaskie osiągnęło dodatni bilans wymiany handlowej. Oznacza to, że wyeksportowano towary o wyższej wartości niż sprowadzono do regionu.

Wykres 19. Saldo wymiany handlowej województwa podlaskiego (mld zł) oraz wskaźnik pokrycia importu eksportem w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Do 2018 roku różnica pomiędzy eksportem a importem utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2019 roku odnotowano znaczny wzrost wartości salda, do poziomu 3,48 mld zł. Zmiana ta spowodowana była znacznie większym przyrostem wartości eksportu niż importu. Dodatkowo saldo wymiany handlowej województwa podlaskiego przekłada się korzystnie na wskaźnik pokrycia importu eksportem (TC)⁴⁸. Osiągnięte, w latach 2015-2019 wartości są wyższe od wartości wskaźnika TC dla Polski, które w całym analizowanym okresie oscylują wokół 100% (oznacza to równowagę pomiędzy eksportem a importem w skali kraju). W regionie najwyższą wartość wskaźnika TC odnotowano w 2016 roku. W roku tym wartość wyeksportowanych towarów stanowiła blisko 160% wartości importu. W kolejnych latach nastąpił spadek wskaźnika, jednak jego najniższa wartość, osiągnięta w 2018 roku, była

⁴⁸ Wskaźnik pokrycia importu eksportem (TC) określa, w jakim stopniu, na poziomie całej wymiany handlowej, sektora lub towaru, wydatki na dobra importowane są pokrywane z wpływów z importu. Wskaźnik wyznaczany według wzoru: $TC_{ij} = \frac{X_{ij}}{M_{ij}} * 100\%$, gdzie:

TC_{ij} – wskaźnik pokrycia importu eksportem w handlu i-tą grupą towarów z j-tym krajem/grupą krajów,
 X_{ij} – eksport i-tej grupy towarów do j-tego kraju/grupy krajów,
 M_{ij} – import i-tej grupy towarów z j-tego kraju/grupy krajów.

Wartość wskaźnika powyżej 100% oznacza, że dany kraj posiada względną wewnętrzną przewagę nad partnerami, gdyż wartość eksportu przewyższa wartość importu.

I. Szczepaniak, *Specjalizacja Polski w eksporcie do Unii Europejskiej – produkty żywnościowe versus nieżywnościowe*, „Biznes międzynarodowy w gospodarce globalnej” 2016, nr 35/1, s. 492.

stosunkowo wysoka i wyniosła 139,2%. W 2019 roku nastąpił znaczny wzrost do poziomu 151,6%.

Dodatknie saldo wymiany handlowej w regionie nie oznacza jednak, że w każdym wymiarze odnotowano dodatnią różnicę pomiędzy eksportem a importem.

Tabela 19. Saldo wymiany handlowej województwa podlaskiego w latach 2015-2019 według kontynentów (zł)

Kontynent/grupa krajów	2015	2016	2017	2018	2019
Afryka	75 779 743	75 700 073	194 243 855	165 848 094	287 540 446
Ameryka Północna	96 730 333	94 484 194	164 982 887	172 465 697	178 016 826
Ameryka Środkowa i Południowa	35 684 989	740 258	72 593 854	68 120 688	109 060 897
Australia i Oceania	13 540 290	16 216 298	22 325 221	27 742 713	24 267 226
Azja	-375 750 674	-430 754 210	-447 614 539	-527 604 750	-535 119 328
Europa	2 983 307 295	2 956 157 712	2 634 629 569	2 733 285 753	3 415 888 532
Umowne terytoria	-14 727 863	-19 641 624	-11 346 471	-13 466 235	-3 140 077

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Saldo wymiany handlowej w podziale na kontynenty charakteryzuje się znacznymi rozbieżnościami. W przypadku większości kontynentów osiągnięto nadwyżkę eksportu nad importem. Ujemne saldo wygenerowała natomiast wymiana handlowa z Azją oraz terytoriami umownymi⁴⁹.

Największa nadwyżka eksportu nad importem dotyczy wymiany handlowej z krajami europejskimi. Obserwowany jest również jej regularny wzrost. Wzrost wartości salda eksportu odnotowano również w przypadku Afryki, Ameryki Północnej oraz Ameryki Środkowej i Północnej. Najmniejsze przyrosty wartości wystąpiły w saldzie wymiany handlowej z Australią i Ocenią. Analiza względnych przyrostów salda eksportu oraz przyrost wartości eksportu wskazuje na najszybszą ekspansję podlaskiego eksportu na rynku afrykańskim. Saldo wymiany handlowej, od 2015 roku, wzrosło ponad 2-krotnie. Ponad 2-krotny wzrost odnotowano także w wymianie handlowej z krajami Ameryki Środkowej i Południowej. W przypadku wymiany handlowej z krajami Europy saldo eksportu, w analizowanym okresie, wzrosło o 15%. W wymianie handlowej z krajami azjatyckimi obserwowane jest zwiększający się deficyt handlowy, czyli ujemna różnica pomiędzy wartości eksportu a importu.

⁴⁹ W kategorii Umowne terytoria sumarycznie ujęta jest wymiana handlowa z:

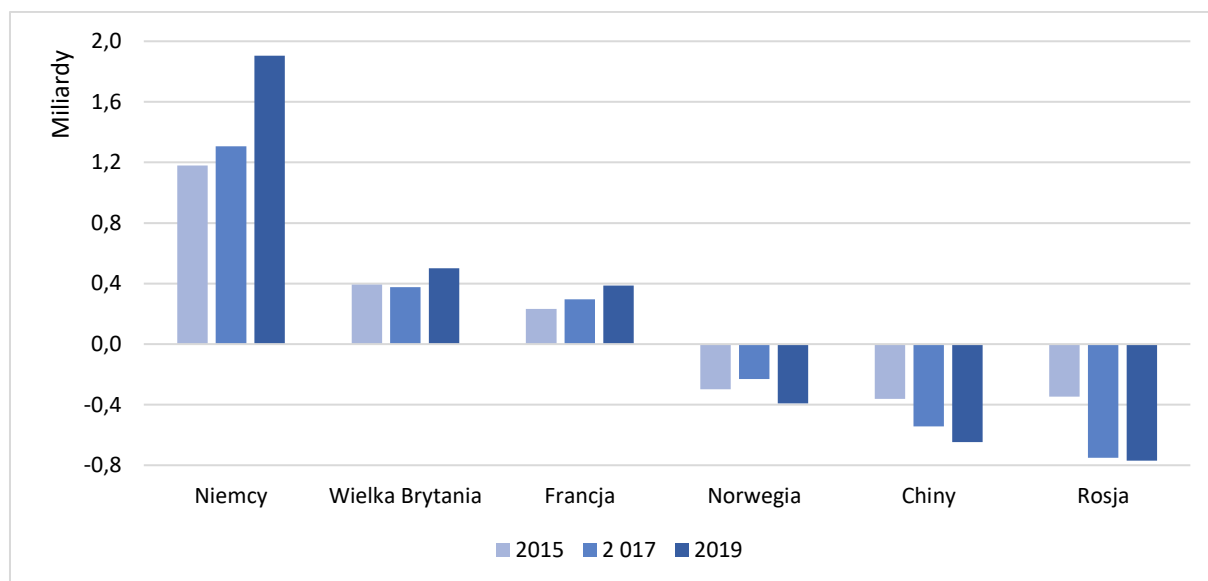
- a) krajami i terytoriami niewyszczególnionymi z przyczyn handlowych lub militarnych w ramach handlu wewnętrznego i zewnętrznego,
 - b) pełnym morzem (obszarem morskim poza wodami terytorialnymi),
- oraz zapasy i zaopatrzenie w ramach handlu wewnętrznego i zewnętrznego (dostawy na statki i statki powietrzne).

W wymianie handlowej z każdym z kontynentów województwo podlaskie od 2015 roku osiąga wyższe wartości wskaźnika pokrycia importu eksportem. Najwyższe wartości wskaźnika TC generuje wymiana handlowa z krajami Afryki. W analizowany okresie wartość eksportu przekraczała wartość importu średnio ponad 16 razy (największa różnica była w 2017 roku – ponad 26 razy, a najmniejsza w 2018 roku – ponad 8 razy). Wskaźnik pokrycia importu eksportem w skali kraju systematycznie spada (z 158,7% w 2015 rok do 96,8% w 2019 roku). W przypadku województwa podlaskiego wysokie wartości pokrycia importu eksportem dotyczą również wymiany handlowej z Ameryką Środkową i Południową oraz Australią i Oceanią.

W regionie, wyłącznie wartość importu z Azji i terytoriów umownych nie jest rekompensowana wartością eksportu. W latach 2015-2019 wskaźnik TC w wymianie towarów z krajami azjatyckimi dla województwa podlaskiego nie przekroczył 57%, a w skali kraju systematycznie się zmniejszał, osiągając w 2019 roku wartość 21%. Azja (oprócz terytoriów umownych) jest jedynym obszarem, dla którego wskaźnik pokrycia importu eksportem dla województwa podlaskiego nie przekracza 100%. W skali kraju wyższy import występuje także w handlu z krajami Ameryki Środkowej i Południowej.

Wykres 20. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według krajów w latach 2015, 2017 i 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Analizując poszczególne kraje – partnerów handlowych regionu, od 2015 roku najwyższe nadwyżki handlowe osiągnięto w wymianie handlowej z Niemcami, Wielką Brytanią oraz Francją. Natomiast największą ujemną różnicę pomiędzy wartością eksportu i importu wygenerowała wymiana handlowa z Norwegią, Chinami oraz Rosją. Wskazane kraje są głównymi partnerami handlowymi województwa podlaskiego.

W przypadku większości z tych krajów występuje tendencja wzrostowa w zakresie salda wymiany handlowej. Szczególnie jest to zauważalne w przypadku Niemiec oraz Francji,

w których systematycznie zwiększa się dodatnia różnica pomiędzy wartością eksportu a importu. Natomiast w wymianie handlowej z Chinami obserwowane jest zwiększanie się różnicy pomiędzy wartością towarów importowanych w stosunku do wartości towarów eksportowanych – następuje pogłębienie deficytu handlowego.

Województwo podlaskie specjalizuje się w eksporcie wybranych grup produktów i podobna sytuacja obserwowana jest w zakresie importu niektórych towarów. Natomiast niektóre z tych towarów są także importowane, co znajduje odzwierciedlenie w wartościach salda wymiany handlowej, zarówno w ujęciu sekcji (według klasyfikacji CN) oraz poszczególnych grup produktów. W wymianie handlowej województwa podlaskiego, w większej liczbie sekcji klasyfikacji CN osiągnięta jest nadwyżka handlowa. W 2019 roku osiągnięto ją w trzynastu sekcjach. W pozostałych sekcjach występował deficyt handlowy, co oznacza, że wartość importu towarów z tej sekcji przewyższała ich eksport.

Nadwyżki handlowe, w głównej mierze, generuje eksport towarów sklasyfikowanych w sekcji I, czyli zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego. W 2015 roku różnica pomiędzy wartością eksportu i importu wyniosła blisko 1,3 mld zł. W 2016 roku nadwyżka handlowa towarów z sekcji I nie przekroczyła 1 mld zł, natomiast w kolejnych latach obserwowano systematyczny wzrost wartości, który w 2019 roku osiągnął poziom ponad 1,6 mld zł. W analizowanych latach, na drugiej pozycji pod względem wartości nadwyżki wymiany handlowej klasyfikowane były różne sekcje towarów. Jednak w czołówce zawsze znajdowały się różne artykuły przemysłowe (sekcja XX) oraz drewno i artykuły z drewna (sekcja IX). W ich przypadku, nadwyżka eksportu nad importem w 2019 roku wyniosła odpowiednio 666,9 mln zł oraz 582,1 mln zł. Podane wartości wskazują na bardzo duże znaczenie produktów zwierzęcych w podlaskiej wymianie handlowej.

Największy deficyt w zakresie wymiany handlowej województwa podlaskiego odnotowano w 2019 roku (1,1 mld zł). Dotyczył on produktów mineralnych (sekcja V). Znaczny deficyt, ponad 406 mln zł, osiągnięto w wymianie handlowej gotowych artykułów spożywczych, napojów bezalkoholowych, alkoholowych i octu oraz tytoniu i przemysłowych namiastek tytoniu (sekcja VI). W pozostałych sekcjach, ujemne saldo wymiany handlowej nie przekroczyło 32 mln zł.

Na sytuację w poszczególnych sekcjach przekładają się wartości salda wymiany handlowej poszczególnych grup towarów.

Tabela 20. Saldo wymiany handlowej wybranych grup produktów w latach 2015-2019 (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Ryby suszone, solone lub w solance	590 478 232	742 741 802	690 270 968	603 894 635	776 675 447
Sery i twarogi	396 593 970	467 572 993	571 205 979	565 065 615	573 799 124
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	299 780 586	364 105 661	386 415 145	417 422 042	401 418 806

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych	256 318 365	279 860 256	294 791 525	379 313 953	405 171 201
Świnie żywe	-107 271 368	-191 422 056	-241 387 023	-172 684 104	-229 611 528
Węgiel, brykiety, brykietki i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla	-197 350 468	-227 591 695	-381 290 773	-571 223 235	-300 457 274
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	-413 689 613	-350 485 329	-425 361 334	-498 793 173	-571 648 499
Ryby świeże lub schłodzone	-497 193 086	-663 678 489	-514 284 367	-483 533 919	-623 772 184

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Niezmiennie, od 2015 roku, czołowe pozycje wśród grup produktów o najwyższych, dodatnich saldach wymiany handlowej zajmują ryby suszone, sery i twarogi, meble oraz artykuły budowlane z tworzyw sztucznych. W analogicznym okresie najwyższe ujemne saldo, odnotowano w odniesieniu ryb świeżych lub schłodzonych, świń żywych, gazu ziemnego i pozostałych węglowodorów gazowych oraz węgla, brykiety, brykietku i podobnych paliw stałych wytwarzanych z węgla.

W odniesieniu do wymienionych wyżej grup produktów utrzymywał się wzrostowy trend zmian salda bilansu handlowego (dodatniego i ujemnego). Wiąże się to z osiąganiem coraz większych rozmiarów eksportu i importu. Przedstawione dane potwierdzają również ukierunkowanie województwa podlaskiego na eksport i import określonych grup produktów.

W latach 2016, 2018-2019 ujemna wartość wymiany handlowej świń żywych oraz węgla, brykiety, brykietku i podobnych paliw stałych wytwarzanych z węgla była równa wartości importu. We wskazanych latach, z regionu nie eksportowano wymienionych grup towarów. W pozostałych latach wartość eksportu produktów z tych grup była stosunkowo niska.

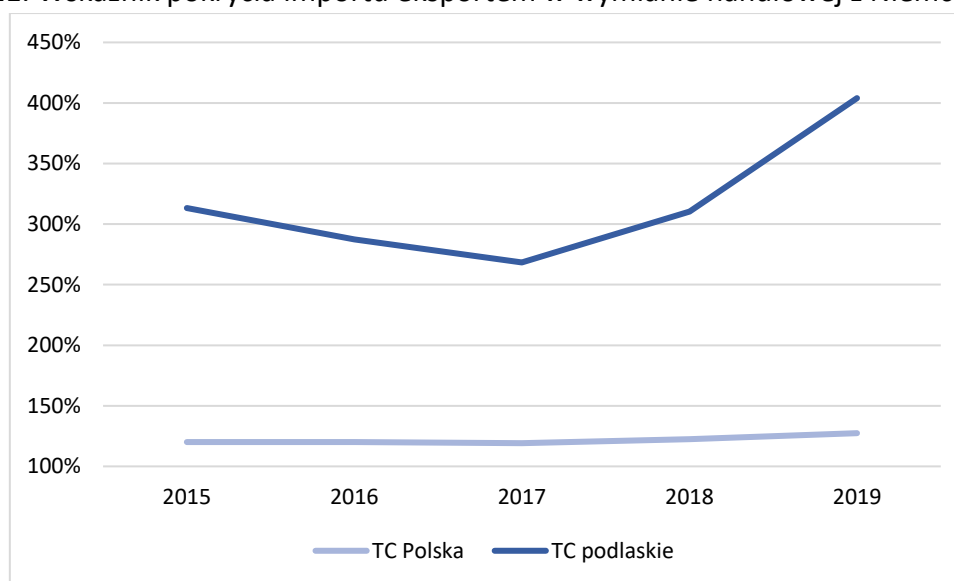
W odniesieniu do najważniejszych partnerów handlowych województwa podlaskiego przeprowadzono szczegółową analizę w zakresie salda wymiany handlowej, z uwzględnieniem zarówno sekcji klasyfikacji CN, jak i poszczególnych grup produktów, które odznaczają się najwyższymi dodatnimi i ujemnymi wartościami bilansu handlowego. Analizą objęto Niemcy, czyli kraj, z którym w wymianie handlowej, generowane są zarówno wysokie wartości eksportu, jak i importu, Wielką Brytanię – kraj o drugiej, najwyższej wartości eksportu oraz Chiny – kraj o drugiej najwyższej łącznej wartości importu. Rosja, czyli kraj, z którego importowane są towary o najwyższej wartości, omówiony został w rozdziale poświęconym intensywności powiązań handlowych ze wschodnimi sąsiadami (Białoruś, Estonia, Litwa, Łotwa, Rosja oraz Ukraina).

Niemcy są głównym partnerem handlowym województwa podlaskiego, co potwierdza zarówno najwyższa wartość eksportu, jak i jedna z najwyższych wartości importu. Niemcy są

jedynym krajem, z którym prowadzona wymiana towarowa generuje ponad 1 mld zł nadwyżki. W latach 2015-2019 wartość salda wzrosła z poziomu 1,2 mld zł do 1,9 mld zł.

Wykres 21. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Niemcami

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju w wymianie towarowej z Niemcami, od 2015 roku, występuje nadwyżka wartości eksportu w stosunku do wartości importu. Odnotowane wskaźniki pokrycia importu eksportem w regionie są wyższe niż w Polsce. Relacja krajowej wartości eksportu i importu utrzymuje się na stabilnym poziomie ok. 120%, co oznacza, że wartość eksportu była 1,2-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W województwie podlaskim wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie z Niemcami przyjmował wartości znacznie wyższe (w przedziale od 268% do 404%). W analizowanych latach obserwowano znaczne wahania wartości wskaźnika. Do 2017 roku obserwowano spadek wartości pokrycia importu eksportem, zaś w kolejnych latach, wartość wskaźnika znacznie wzrosła.

Sekcje klasyfikacji CN, w których osiągnięto nadwyżkę handlową stanowią większość. W latach 2015-2019 liczba sekcji o ujemnym bilansie wymiany handlowej, wahała się od czterech do sześciu, przy czym co roku nadwyżka wartości importu nad wartością eksportu występowała w sekcjach: IV (produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych), X (masa włóknista z drewna lub pozostałego włóknistego materiału), XIV (perły naturalne i hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne) oraz XVIII (przyrządy i aparatura optyczne, fotograficzne, kinematograficzne). Jednostkowe, ujemne saldo występowało również w wymianie maszynami i urządzeniami mechanicznymi (sekcja XVI) oraz artykułami z kamienia, gipsu, cementu, azbestu (sekcja VIII). Największe ujemne saldo wymiany towarowej pojedynczej sekcji odnotowano w 2015 roku (105 mln zł; sekcja X), zaś najmniejsze w 2016 roku (195,2 tys. zł; sekcja VIII). W zdecydowanej większości sekcji klasyfikacji CN, występowała nadwyżka wartości eksportu nad importem. Przy czym, w analizowanych latach, najwyższe dodatnie salda wymiany handlowej generowane były w

dwóch sekcjach: I (zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego) oraz IX (drewno i artykuły z drewna, węgiel drzewny). Pierwsza z wymienionych sekcji charakteryzuje się wahaniami wartości salda wymiany handlowej. Pomimo zmian wartości, w latach 2015-2019 odnotowano przyrost wartości o 28,7%, z poziomu 774 mln zł do 996,2 mln zł. Druga sekcja o najwyższych wartościach nadwyżki, w analizowanym okresie, odnotowywała systematyczne przyrosty. W 2019 roku nadwyżka bilansu handlowego sekcji IX była blisko 2-krotnie wyższa niż w 2015 roku (wzrost z poziomu 182,3 mln zł do 353 mln zł). W pozostałych sekcjach objętych wymianą towarową z Niemcami, dodatnie różnice pomiędzy wartościami eksportu i importu osiągnęły znacznie niższy poziom.

Odnotowane, w poszczególnych sekcjach dodatnie oraz ujemne różnice pomiędzy wartościami eksportu i importu wynikają z sald wymiany handlowej, generowanych na poziomie poszczególnych grup towarów.

Tabela 21. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z Niemcami (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Ryby suszone, solone lub w solance	569 574 603	708 300 572	649 903 370	550 992 539	723 161 097
Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa	82 956 722	87 793 276	131 979 900	155 789 900	182 573 811
Sery i twarogi	68 509 834	109 957 798	97 893 292	129 724 458	145 386 899
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	19 697 946	10 872 479	141 800 153	200 950 439	115 108 032
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	84 192 086	122 974 385	93 762 340	112 394 000	113 039 045
Papier i tektura powleczone substancją nieorganiczną ze spoiwem lub bez⁵⁰	-31 360 292	-30 696 225	-36 074 421	-35 565 046	-29 192 066
Papier i tektura, wata celulozowa i wstępu z włókien celulozowych⁵¹	-6 650 389	-6 428 396	-28 183 230	-28 629 491	-31 392 648
Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu	-36 501 435	-137 682 703	-133 056 735	-148 374 912	-34 595 874
Farby i pokosty⁵²	-24 838 129	-23 438 584	-28 183 230	-24 399 151	-26 405 537

⁵⁰ Papier i tektura powleczone substancją nieorganiczną ze spoiwem lub bez, bez innej powłoki, nawet barwione, dekorowane na powierzchni lub z nadrukiem, w zwojach lub arkuszach prostokątnych, o dowolnym wymiarze.

⁵¹ Papier i tektura, wata celulozowa i wstępu z włókien celulozowych, powleczone, impregnowane, pokryte, barwione powierzchniowo, dekorowane lub z nadrukiem, w zwojach lub arkuszach inne niż objęte pozycją. 4803, 4809, 4810.

⁵² Farby i pokosty itp. na bazie polimerów syntetycznych lub polimerów naturalnych modyfikowanych chemicznie, rozproszone lub rozpuszczone w środowisku wodnym.

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Zmywarki do naczyń; urządzenia do czyszczenia	-14 682 570	-68 805 116	-68 909 389	-34 825 268	-52 435 009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Wartość salda wymiany handlowej grup produktów, które osiągnęły najwyższe wartości, generowana jest w głównej mierze przez eksport tych towarów. Import tych towarów do województwa podlaskiego osiąga niskie wartości lub nie występuje (jak np. w przypadku wyrobów stolarskich oraz gazów ziemnych), co może świadczyć o specjalizacji regionu w eksporcie towarów do Niemiec, generujących najwyższe wartości nadwyżki handlowej. Podobna sytuacja dotyczy również grup produktów o ujemnym bilansie wymiany handlowej. Minimalne wartości eksportu (bądź jego brak) występował w przypadku maszyn do przygotowywania i przerobu tytoniu, w pozostałych grupach produktów odbywała się obustronnie znacząca pod względem wartości wymiana towarów.

Grupy towarów o najwyższych wartościach salda, od 2015 roku odnotowywały wahania wartości. Jediną grupą towarów, w której wystąpił systematyczny wzrost są wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa (wzrost z 83 mln zł do 182,6 mln zł). W żadnej z pięciu grup produktów (wskazanych w tabeli 21), w odniesieniu do 2015 roku, nie odnotowano spadku wartości. Największe nadwyżki wartości eksportu nad importem osiągnięto w wymianie towarowej ryb suszonych i solonych. Wartość nadwyżki bilansu handlowego w tej grupie, w latach 2015-2019 wzrosła o blisko 27%. Jest to jednak najmniejszy względny przyrost. Największy wzrost wartości salda wymiany handlowej (spowodowany znacznym wzrostem eksportu) dotyczył gazu ziemnego i pozostałych węglowodorów gazowych (blisko 6-krotny wzrost). Ponad 100% wzrost wartości odnotowano także w wymianie towarowej wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa (120,1%) oraz serach i twarogach (112,2%).

Analiza grup towarów, o największych różnicach pomiędzy importem a eksportem, wskazuje na coraz większe zapotrzebowanie na sprowadzane z Niemiec papiery, tekturę, watę celulozową oraz zmywarki do naczyń i urządzenia czyszczące. W ich przypadku wartość ujemnego bilansu handlowego, w latach 2015-2019, wzrosła odpowiednio 4,7-krotnie oraz 3,6-krotnie. Wzrost ujemnego salda wymiany handlowej spowodowany jest wzrostem wartości importu towarów z tych grup. W pozostałych grupach produktów o największej różnicy w wartościach importu i eksportu, w odniesieniu do 2015 roku odnotowano zarówno zwiększeni, jak i zmniejszenie wartości ujemnego salda bilansu handlowego. Pozostałe, objęte wymianą handlową, grupy towarów generowały znacznie niższe wartości (dodatnie i ujemne) bilansu handlowego z Niemcami.

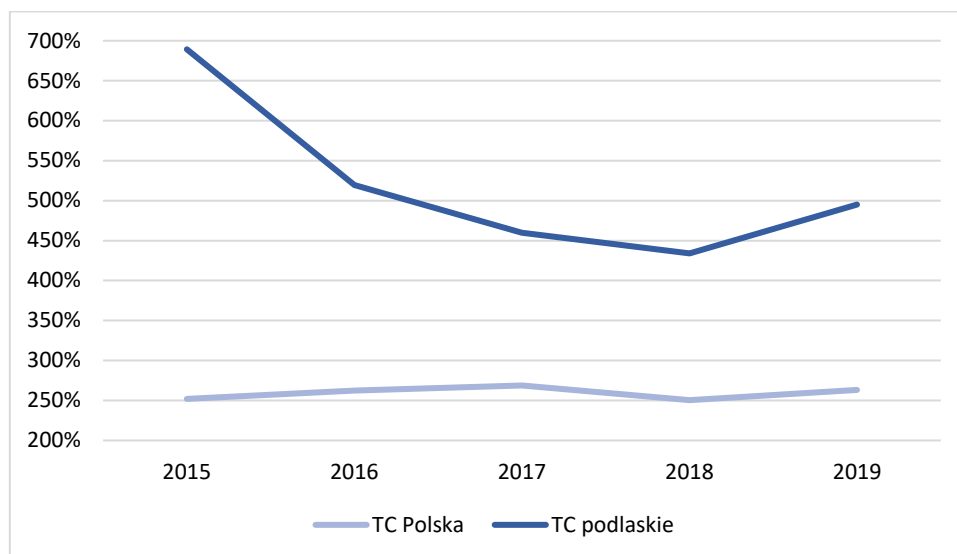
Obok Niemiec, Wielka Brytania jest jednym z głównych odbiorców produktów eksportowanych z województwa podlaskiego (druga wartość eksportu).

W wymianie handlowej z Wielką Brytanią, województwo podlaskie osiąga dodatnie saldo wymiany handlowej, co oznacza, że eksportowane produkty swoją wartością przewyższają

produkty importowane. Od 2015 roku saldo obrotów towarowych systematycznie rośnie (wzrost z 393,9 mln zł w 2015 roku do 501,3 mln zł w 2019 roku).

Wykres 22. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Wielką Brytanią

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W wymianie handlowej z Wielką Brytanią zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju, od 2015 roku, występuje nadwyżka wartości towarów wyeksportowanych w stosunku do wartości towarów importowanych. Odnotowane wskaźniki pokrycia importu eksportem w regionie są wyższe niż w Polsce. Relacja krajowej wartości eksportu i importu w wymianie handlowej z Wielką Brytanią, utrzymuje się na stabilnym poziomie ok. 250%, co oznacza, że wartość eksportu była 2,5-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. Wskaźnik pokrycia importu eksportem dla województwa podlaskiego przyjmował wartości znacznie wyższe (powyżej 400%). Jednak na przestrzeni analizowanego okresu nastąpił znaczny spadek wartości wskaźnika, spowodowany stosunkowo większym przyrostem wartości importu niż eksportu.

W większości sekcji klasyfikacja CN województwo podlaskie wygenerowało dodatnie saldo wymiany handlowej z Wielką Brytanią. Liczba sekcji o ujemnym bilansie, w latach 2015-2019, wahała się od jednej do trzech, przy czym co roku nadwyżka wartości importu nad wartością eksportu występowała w sekcji XVI (maszynach i urządzeniach mechanicznych). Jednostkowe, ujemne saldo wymiany handlowej, występowało również w wymianie produktów przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych (sekcja VI), perłę naturalnych lub hodowlanych, kamieni szlachetnych lub półszlachetnych, metali szlachetnych (sekcja XIV), metali nieszlachetnych i artykułów z metali nieszlachetnych (sekcja XV) oraz artykułów z kamienia, gipsu, cementu, azbestu (sekcja VIII).

Najwyższe ujemne saldo wymiany towarowej pojedynczej sekcji odnotowano w 2019 roku (1,8 mld zł; sekcja VI), zaś najniższe w 2015 roku (1 045 zł; sekcja VIII). W analizowanych latach, najwyższe dodatnie salda wymiany handlowej generowane były w trzech sekcjach: IX (drewno i artykuły z drewna, węgiel drzewny), IV (gotowe artykuły spożywcze; napoje

bezalkoholowe, alkoholowe i ocet) oraz XX (artykuły przemysłowe różne). Pierwsza z wymienionych sekcji charakteryzuje się systematycznym wzrostem salda wymiany handlowej. W latach 2015-2019 odnotowano blisko 2-krotny przyrost wartości, z poziomu 67,6 mln zł do 129,7 mln zł. Pod względem wartości z 2019 roku drugą pozycję zajmowała sekcja VI, w przypadku której, w analizowanych latach nastąpił ponad 16% spadek dodatniego salda wymiany handlowej (z 103,9 mln zł w 2015 roku do 86,6 mln zł w 2019 roku). Natomiast dodatni bilans wymiany towarowej produktami z sekcji XX utrzymuje się na stałym poziomie, wynoszącym od 65,4 mln zł do 69,8 mln zł.

Odnotowane, w poszczególnych sekcjach dodatnie oraz ujemne różnice pomiędzy wartościami eksportu i importu wynikają z sald wymiany handlowej generowanych na poziomie poszczególnych grup towarów.

Tabela 22. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z Wielką Brytanią (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa	24 458 914	20 728 916	26 689 098	27 033 032	75 566 575
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	65 570 407	63 726 079	61 508 283	58 867 734	56 879 893
Dywany i inne pokrycia podłogowe	31 269 674	21 512 666	28 922 180	32 303 053	40 575 706
Ramy do obrazów, fotografii, lusterek lub podobnych przedmiotów, drewniane	29 133 538	30 165 942	36 801 111	33 513 835	34 979 753
Sery i twarogi	25 629 641	25 857 462	25 061 131	32 880 077	31 240 239
Poliacetale, pozostałe polietery i żywice epoksydowe⁵³	-	-3 305 384	-7 047 420	-8 912 589	-4 175 082
Maszyny do robót ziemnych⁵⁴	-4 131 663	-4 095 863	-5 122 079	-13 977 913	-5 627 790
Wełna, niezgrzebna ani nieczesana	-4 668 535	-2 509 692	-4 946 538	-3 305 523	-6 838 272
Przędza z wełny zgrzebnej, niepakowana do sprzedaży detalicznej	-2 623 505	-18 308 957	-21 898 888	-22 318 602	-24 622 491
Ryby świeże lub schłodzone	-8 898 341	-13 437 851	-20 917 462	-8 527 040	-33 136 329

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

⁵³ Poliacetale, pozostałe polietery i żywice epoksydowe, w formach podstawowych; poliwęglany, żywice alkidowe, poliestry allilowe, pozostałe poliestry, w formach podstawowych.

⁵⁴ Maszyny do robót ziemnych, pozostałe; urządzenia do wbijania lub wyciągania pali; pługi odśnieżające lemieszowe i wirnikowe.

Wartość salda wymiany handlowej grup produktów, które osiągnęły najwyższe wartości generowana jest w głównej mierze przez eksport tych towarów. Import tych towarów do województwa podlaskiego osiąga niskie wartości lub nie występuje, co wskazuje na specjalizację regionu w eksporcie tych towarów do Wielkiej Brytanii. Natomiast w przypadku grup produktów o ujemnym bilansie wymiany handlowej dochodziło do obustronnej wymiany towarów, tj. zarówno eksportu jak i importu.

Grupy towarów o najwyższych wartościach salda, od 2015 roku odnotowywały coraz wyższe wartości. Szczególnie jest to widoczne w odniesieniu do wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa, których dodatnie saldo wymiany handlowej uległo potrojeniu. Spośród pięciu grup produktów, o najwyższych wartościach salda, w analizowanym okresie, spadek odnotowano wyłącznie w odniesieniu do mebli. Ta grupa produktów charakteryzuje się corocznymi spadkami wartości eksportu. W zakresie pozostałych grup produktów obserwowano wahania wartości różnicy w wartościach eksportu i importu. Należy jednak zauważyć, że w porównaniu do 2015 roku, w każdej z tych grup produktów (dywanów i innych pokryć podłogowych, ram do obrazów, serów i twarogów) odnotowano wzrost wartości.

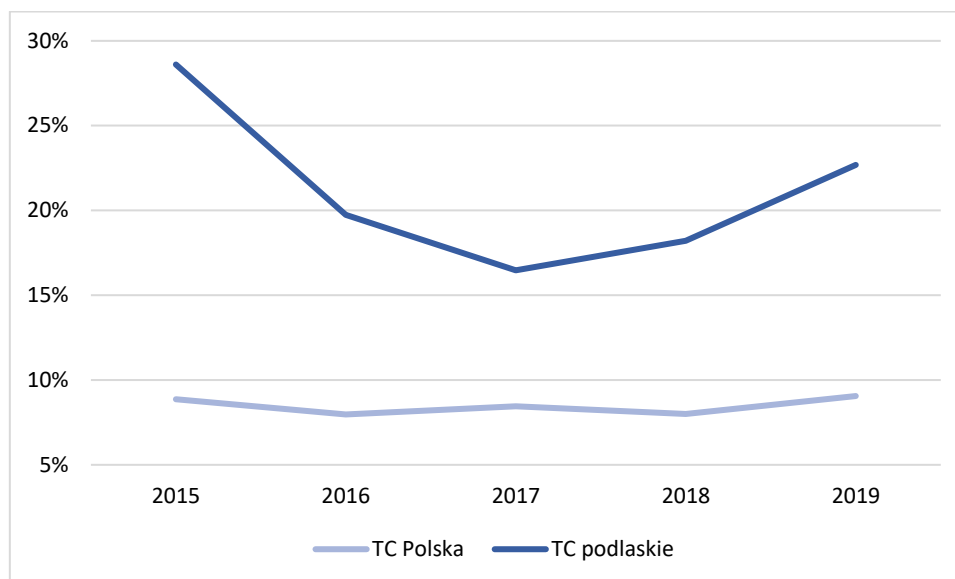
Analiza grup towarów, o największych różnicach pomiędzy importem a eksportem, wskazuje na coraz większe zapotrzebowanie na sprowadzone z Wielkiej Brytanii: przędzę z wełny zgrzebnej, niepakowaną do sprzedaży detalicznej oraz ryby świeże. W przypadku tych grup towarów, wartość ujemnego bilansu handlowego, w latach 2015-2019, wzrosła odpowiednio 9,4-krotnie oraz 3,7-krotnie. Wzrost ujemnego salda wymiany handlowej spowodowany jest rosnącą wartością importu towarów z analizowanych grup. W pozostałych grupach produktów (wskazanych w tabeli 20) o największej różnicy w wartościach importu i eksportu, w odniesieniu do 2015 roku (w przypadku poliacetali i pozostałych polieterów – 2016 rok, w 2015 roku brak wymiany handlowej w zakresie tej grupy produktów) odnotowano przyrost ujemnego salda bilansu handlowego.

Chiny są jednym z głównych dostawców towarów do województwa podlaskiego. Do 2018 roku, właśnie z Chin, importowano do województwa podlaskiego produkty o łącznie najwyższej wartości. W 2019 wyższą wartość osiągnął import towarów z Rosji.

W wymianie handlowej z Chinami województwo podlaskie osiąga ujemne saldo wymiany handlowej, co oznacza, że importowane produktu swoją wartością przewyższają produkty eksportowane. Od 2015 roku ujemne saldo obrotów towarowych systematycznie rośnie (z 361,6 mln zł w 2015 roku do 647,1 mln zł w 2019 roku).

Wykres 23. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Chinami

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W wymianie handlowej z Chinami zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju, od 2015 roku, występuje deficyt bilansu handlowego, czyli wartość towarów importowanych jest wyższa od wartości towarów eksportowanych. Relacja krajowej wartości eksportu i importu z Chin, utrzymuje się na niskim poziomie ok. 8%-9%, co oznacza, że niespełna w 10% wartość importu pokrywana jest przez eksport towarów do Chin. Wskaźnik pokrycia importu eksportem (TC) dla województwa podlaskiego przyjmował wartości wyższe, od 16% do 29%. Jednak na przestrzeni analizowanego okresu nastąpił znaczny spadek wartości wskaźnika, spowodowany spadkiem wartości eksportu.

W większości sekcji klasyfikacja CN województwo podlaskie wygenerowało ujemne saldo wymiany handlowej z Chinami. Liczba sekcji o dodatnim bilansie, w latach 2015-2019, wahała się od jednej do trzech, przy czym, co roku nadwyżka wartości eksportu nad wartością importu występowała wyłącznie w sekcji I (zwierzęta żywe, produkty pochodzenia zwierzęcego). Oprócz wspomnianej sekcji, nadwyżka bilansu handlowego w pojedynczych latach występowała w sekcji IV (gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe), VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich) oraz IX (drewno i artykuły z drewna).

Najwyższe dodatnie saldo wymiany towarowej, pojedynczej sekcji, odnotowano w 2019 roku (141,8 mln zł; sekcja I), zaś najniższe w 2015 roku (187,6 tys. zł; sekcja IV). W zdecydowanej większości sekcji klasyfikacji CN osiągany był deficyt handlowy. Przy czym, w analizowanych latach, najwyższe ujemne salda wymiany handlowej generowane były w trzech sekcjach: XI (materiały i artykuły włókiennicze), XV (metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych) oraz XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne, sprzęt elektryczny). Dwie z wymienionych sekcji (XV i XVI) charakteryzowało pogłębianie się ujemnego salda wymiany handlowej. W przypadku materiałów włókienniczych, do 2018 roku różnica pomiędzy importem a eksportem zwiększała się, zaś w 2019 roku odnotowano niższą wartość. Ujemny

bilans wymiany handlowej metalami nieszlachetnymi i artykułami z tych metali, w 2019 roku był ponad 2-krotnie wyższy niż w 2015 roku (z 51,6 mln zł do 112,3 mln zł). Pozostałe sekcje odnotowały blisko 60% wzrosty salda wymiany towarowej.

Odnotowane, w poszczególnych sekcjach dodatnie oraz ujemne różnice pomiędzy wartościami eksportu i importu wynikają z sald wymiany handlowej generowanych na poziomie poszczególnych grup towarów.

Tabela 23. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z Chinami (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Mleko i śmietana, niezagęszczone	11 036 257	16 245 137	21 839 429	44 219 495	100 407 735
Mleko i śmietana, zagęszczone	18 632 627	22 039 028	33 867 722	27 977 223	37 384 844
Serwatka	49 083 261	5 679 675	8 026 160	12 709 570	3 972 531
Ramy do obrazów, fotografii, luster lub podobnych przedmiotów, drewniane	-	152 323	1 954 565	4 948 763	2 929 979
Rury, przewody i węże	-	3 903 474	3 932 396	1 222 350	417 960
Lustra, nawet w ramach, włącznie z lusterkami wstecznymi	-20 203 053	-17 335 226	-18 449 502	-28 661 065	-10 628 754
Przyrządy i urządzenia stosowane w medycynie	-19 569 258	-10 876 570	-20 691 477	-29 621 860	-25 417 414
Tablice, panele, konsole, pulpity	-24 678 492	-25 975 204	-28 089 907	-21 683 862	-33 109 855
Silniki elektryczne i prądnice (z wyłączeniem zespołów prądotwórczych)	-15 504 659	-19 604 792	-22 362 394	-18 208 362	-34 104 489
Oprawy, okucia	-29 568 313	-27 708 509	-27 286 685	-43 864 559	-39 960 749

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Wartość salda wymiany handlowej grup produktów, które osiągnęły najwyższe wartości generowana jest w głównej mierze wyłącznie przez eksport tych towarów. Import tych towarów do województwa podlaskiego osiąga bardzo małą wartość lub nie występuje. Wskazuje to na specjalizację regionu w eksporcie wskazanych towarów do Chin. Natomiast w przypadku grup produktów o ujemnym bilansie wymiany handlowej dochodziło do obustronnej wymiany towarów, tj. zarówno eksportu jak i importu, przy czym eksport osiągał bardzo małe wartości.

Grupy towarów o najwyższych dodatnich wartościach salda, w analizowanym okresie, odnotowywały wahania wartości. Głównymi grupami produktów, które generują dodatni bilans handlu towarowego z Chinami są produkty przetwórstwa mlecznego: mleko i

śmietana niezagęszczona i zagęszczona z dodatkiem lub bez dodatku cukru. W obu grupach odnotowano przyrost wartości (względem 2015 roku). Wysoką wartość wymiany handlowej osiąga również serwatka. Jednak w tym przypadku odnotowano zmniejszenie nadwyżki bilansu o ponad 90% (z 49,1 mln zł do 4 mln zł). Największy względny przyrost dotyczył drewnianych ram do obrazów, fotografii, lusterek lub podobnych przedmiotów. Od 2016 roku (w 2015 roku nie odnotowano wymiany handlowej) ich bilans handlowy wzrósł z poziomu 152,3 tys. zł do 2,9 mln zł, co oznacza ponad 19-krotny przyrost.

Analiza grup towarów, o największych różnicach pomiędzy importem a eksportem, wskazuje na zwiększanie się zapotrzebowania na pochodzące z Chin towary, w szczególności na silniki elektryczne i prądnice (z wyłączeniem zespołów prądotwórczych), oraz oprawy i okucia. W ich przypadku wartość ujemnego bilansu handlowego, w latach 2015-2019, wzrosła odpowiednio o 119% oraz 35%. Wzrost ujemnego salda wymiany handlowej spowodowany jest wzrostem wartości importu towarów z tych grup. Przyrost ujemnego salda bilansu handlowego odnotowano również w odniesieniu do przyrządów i urządzeń stosowanych w medycynie... (wzrost o 30%) oraz tablic, paneli, konsoli, pulpity i szaf (wzrost o 34%). Jedyną grupą produktów (o najwyższym ujemnym sady wymiany handlowej), w której na skutek ograniczenia importu, zmniejszył się deficyt wymiany handlowej są lustra.

Pozostałe, objęte wymianą handlową, grupy towarów generowały znacznie niższe wartości (dodatnie i ujemne) bilansu handlowego z Chinami.

6. Powiązania handlowe województwa podlaskiego z wybranymi grupami krajów

Na proces wymiany handlowej województwa podlaskiego wpływa wiele elementów. Kluczowe znaczenie odrywa jednak położenie geograficzne partnera handlowego. W rozdziale dokonano oceny specjalizacji eksportowej województwa podlaskiego na poziomie sekcji klasyfikacji CN oraz intensywności powiązań handlowych województwa podlaskiego z:

1. Krajami Unii Europejskiej,
2. Wschodnimi sąsiadami, czyli Białorusią, Estonią, Litwą, Łotwą, Rosją oraz Ukrainą,
3. Azją,
4. Afryką.

W tym celu wykorzystano wskaźnik specjalizacji eksportowej województwa podlaskiego (SI)⁵⁵

$$SI_{ij} = \frac{X_{ij}}{\sum_{i=1}^N X_{ij}} \div \frac{X_{iw}}{\sum_{i=1}^N X_{iw}}$$

gdzie:

SI_{ij} – wskaźnik specjalizacji w podlaskim eksporcie i-tej grupy produktów na j-ty rynek,

X_{ij} – podlaski eksport i-tej grupy produktów na j-ty rynek,

X_{iw} – podlaski eksport i-tej grupy produktów na rynek światowy,

N – liczba grup produktów (cały eksport z województwa podlaskiego).

Wartości wskaźnika powyżej 1 informują o specjalizacji województwa podlaskiego w eksporcie danej grupy produktów na konkretny rynek. Wartość wskaźnika poniżej 1 oznacza, że województwo nie posiada takiej specjalizacji.

Intensywność powiązań handlowych⁵⁶ obliczono w oparciu o wzór:

$$I_{ij} = \frac{t_{ij}}{T_{ij}} \div \frac{t}{T}$$

I_i – wskaźnik intensywności handlu,

t_{ij} – podlaski eksport i-tej grupy produktów na j-ty rynek,

T_{ij} – krajowy eksport i-tej grupy produktów na j-ty rynek,

t – podlaski eksport i-tej grupy produktów na rynek światowy,

T – krajowy eksport i-tej grupy produktów na rynek światowy.

Wartości wskaźnika powyżej 1 informują o wysokiej intensywności powiązań handlowych. Wartość wskaźnika poniżej 1 oznacza niską intensywność powiązań handlowych z danym rynkiem, a na poziomie równym 1 – przeciętną intensywność powiązań handlowych.

⁵⁵ I. Szczepaniak, *Specjalizacja Polski w eksporcie do Unii Europejskiej – produkty żywnościowe versus nieżywnościowe*, op. cit., s. 491.

⁵⁶ *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2018*, op. cit., s. 33.

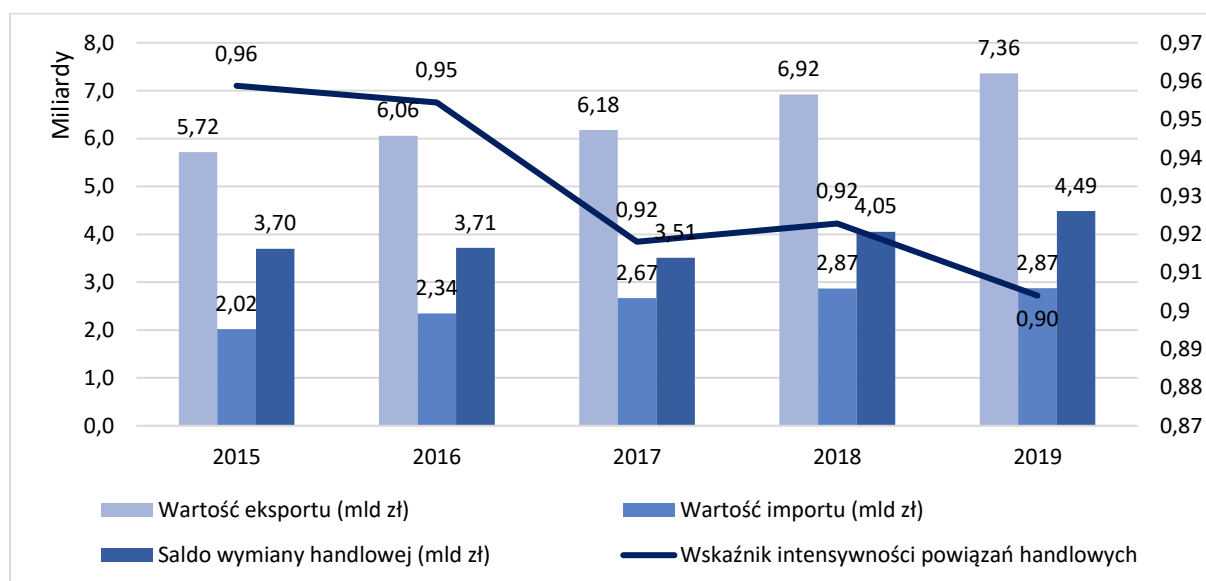

W odniesieniu do poszczególnych grup krajów wskazano również wartości eksportu, importu oraz salda wymiany handlowej, a także przedstawiono strukturę towarową eksportu i import. We wskazanych grupach krajów określono również środki transportu, którymi eksportowane były towary z województwa podlaskiego.

Kraje członkowskie Unii Europejskiej

W wymianie towarowej województwa podlaskiego kluczową rolę odrywa handel z krajami Unii Europejskiej. Eksport do krajów UE stanowi ponad 70% wartości regionalnego eksportu. W skali kraju odsetek ten jest wyższy i wynosi ok. 80%.

Wykres 24. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Od 2015 roku wzrasta zarówno wartość eksportu, jak i importu towarów do krajów członkowskich Unii Europejskiej. Zwiększa się również nadwyżka wymiany handlowej stymulowana większymi przyrostami eksportu niż importu.

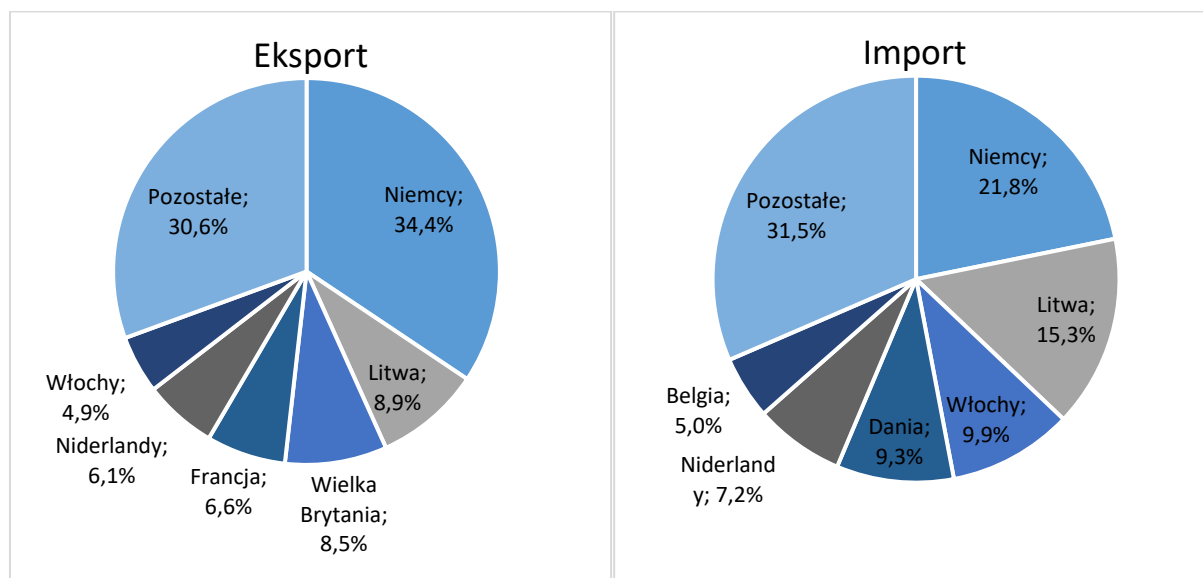
Pod względem wartości wskaźnika intensywności powiązań handlowych, województwo podlaskie charakteryzuje się przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie do krajów Unii Europejskiej (niższą od 1). Udział eksportu do krajów UE w eksporcie województwa podlaskiego jest nieco niższy niż w skali całego kraju. Od 2015 roku obserwowane jest również osłabienie powiązań, co przedstawia spadek wartości wskaźnika intensywności powiązań handlowych z poziomu 0,96 do 0,90.

Wymiana handlowa województwa podlaskiego prowadzona jest ze wszystkimi krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Przy czym znaczna część krajów ma marginalny wpływ na generowanie wartości eksportu i importu. Spośród wszystkich krajów członkowskich największe znaczenie w wymianie handlowej województwa podlaskiego odrywają Niemcy

oraz Litwa. Wymiana towarowa z tymi krajami osiąga najwyższe wartości zarówno w eksporcie, jak i imporcie.

Wykres 25. Struktura wartości eksportu i importu według krajów UE w 2019 roku

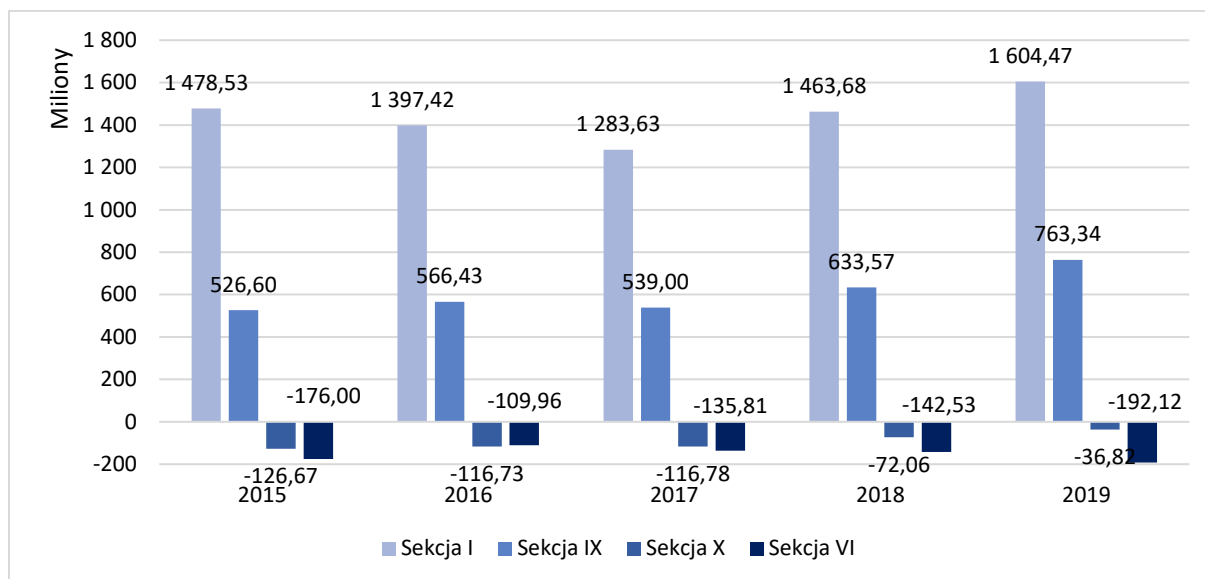

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku udział eksportu do Niemiec wyniósł 34,4% eksportu do krajów UE. Od 2015 roku obserwowany jest systematyczny wzrost wartości widoczny również w strukturze eksportu do krajów członkowskich. Na tle całej Unii Europejskiej Niemcy są również głównym dostawcą towarów do województwa podlaskiego. Od 2016 roku obserwowany jest jednak spadek wartości importu, który w 2019 roku stanowił 21,8% wartości importu z krajów Unii Europejskiej (w 2016 roku – 29%). Ważnym partnerem handlowym jest również Litwa, z którą wymiana handlowa w 2019 roku stanowiła 8,9% wartości eksportu oraz 15,3% importu wśród wszystkich krajów wspólnoty. Eksport produktów na Litwę osiągał coraz wyższe wartości, nie przekłada się to jednak na udział w całkowitej wartości eksportu do krajów UE. Od 2015 roku wzrasta również wartość towarów importowanych z Litwy. Pozostałe kraje członkowskie nie mają tak dużego znaczenia w wymianie towarowej województwa podlaskiego. Najmniejsze znaczenie odgrywają: Chorwacja, Malta oraz Cypr, których udział w generowaniu podlaskiego eksportu i importu nie przekracza 0,4% wartości.

Wykres 26. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej z krajami UE w latach 2015-2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Nadwyżka wymiany towarowej z krajami UE, wynika z faktu, że w większości sekcji klasyfikacji CN odnotowywane jest dodatnie saldo wymiany handlowej. Kluczowymi sekcjami, w których osiągnięta jest największa dodatnia różnica pomiędzy wartością eksportu i importu są sekcje: I (zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego), IX (drewno i artykuły z drewna) oraz XX (artykuły przemysłowe różne). W zaledwie kilku sekcjach, wartość importu przewyższa wartość eksportu. Największy deficyt wymiany handlowej generuje wymiana towarów z sekcji VI (produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych) oraz X (masa włóknista z drewna lub pozostałego materiału celulozowego).

Na podstawie danych dotyczących bilansu wymiany handlowej można stwierdzić, że województwo podlaskie specjalizuje się w eksporcie wybranych grup towarów. Potwierdzą to również wartości wskaźniki specjalizacji eksportowej województwa podlaskiego, które wskazują na ponad przeciętną (w skali) kraju aktywność eksportową produktów z wybranych sekcji do krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Tabela 24. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie na rynek UE

Sekcja	2015	2016	2017	2018	2019
III - Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego	1,15	1,16	1,15	1,22	1,33
V - Produkty mineralne	0,99	0,81	1,17	1,17	1,23
IX - Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny	1,15	1,18	1,22	1,18	1,22
X - Masa włóknista z drewna lub pozostałego włóknistego materiału celulozowego	0,73	0,81	1,09	1,11	1,18
XII - Obuwie, nakrycia głowy, parasole	0,85	0,94	1,01	1,05	1,15
XIII - Artykuły z kamienia, gipsu, cementu	1,23	1,23	1,20	1,15	1,14

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Sekcja	2015	2016	2017	2018	2019
VII - Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku	0,97	0,98	1,07	1,09	1,12
XV - Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	1,00	1,01	1,02	0,99	1,06
XX - Artykuły przemysłowe różne	0,82	0,86	0,89	1,03	1,05
I - Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	1,10	1,12	1,05	1,06	1,02
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,11	1,11	1,05	1,03	0,98
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,92	0,92	0,97	0,98	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w dziesięciu sekcjach klasyfikacji CN. We wskazanych sekcjach udział produktów w dostawach na rynek UE był wyższy niż ich udział w eksporcie na rynek światowy. Najwyższe wartości wskaźnika SI odnotowano w zakresie tłuszczów i olei pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego (sekcja III). Województwo podlaskie posiada wyraźną specjalizację w eksporcie tych produktów do krajów członkowskich Unii Europejskiej. Wśród artykułów żywnościowych województwo podlaskie specjalizuje się również w dostawie do krajów UE zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego (sekcja I). Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów żywnościowych (sekcje I-IV) charakteryzuje się jednocześnie trendem spadkowych, w 2019 roku, po raz pierwszy od 2015 roku nie przekroczył wartości 1. Udział eksportu produktów żywnościowych do krajów UE nie jest wyższy niż ich udział dostaw na rynek światowy. Województwo podlaskie specjalizuje się również w eksporcie do krajów członkowskich różnych produktów nieżywnościowych (sekcja V-XXI). Szczególnie wysokie wartości wskaźnika SI odnotowano w eksporcie produktów mineralnych (sekcja V), drewna i artykułów z drewna (sekcja IX) oraz masy włóknistej z drewna lub pozostałego włóknistego materiału celulozowego (sekcja X). Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów nieżywnościowych od 2015 roku systematycznie wzrastał i w 2019 roku przekroczył wartość powyżej 1. Oznacza to, że województwo podlaskie specjalizuje się w eksporcie produktów nieżywnościowych do krajów UE.

Europa, w tym kraje członkowskie Unii Europejskiej są jednocześnie głównym odbiorcą towarów eksportowanych z województwa podlaskiego. W związku z tym struktura towarowa eksportu do krajów UE jest zbliżona do struktury całego eksportu z regionu. Natomiast w przypadku importu występują rozbieżności pomiędzy strukturą towarową importu z krajów UE i całkowitego importu.

Tabela 25. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z krajami członkowskimi UE (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Ryby suszone, solone lub w solance	590 478 232	742 590 113	689 989 212	603 554 913	776 345 427
Sery i twarogi	323 841 100	373 704 147	410 262 350	423 796 543	438 729 874

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części	244 803 607	307 805 321	329 207 289	361 890 832	360 096 302
Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych	241 368 491	266 059 385	276 171 317	354 755 095	371 957 281
Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa	125 449 927	135 003 942	198 246 236	231 307 465	318 878 759
Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu	-59 202 121	-154 465 827	-155 822 364	-166 435 262	-67 202 275
Papier i tektura powleczone substancją nieorganiczną ze spoiwem lub bez	-63 918 337	-69 206 367	-82 501 873	-64 725 263	-68 500 701
Płyty, arkusze, folie, taśmy i pasy z tworzyw sztucznych	-31 461 313	-41 754 630	-50 871 042	-72 814 985	-85 428 004
Zmywarki do naczyń; urządzenia do czyszczenia	-45 349 708	-69 206 367	-53 294 044	-89 338 479	-99 683 889
Świnie żywe	-59 202 121	-108 143 990	-55 975 912	-166 435 262	-229 611 528

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Duże znaczenie w wymianie towarowej z krajami członkowskimi Unii Europejskiej zajmują artykuły żywnościowe. Od 2015 roku najwyższe wartości eksportu odnotowywano w odniesieniu do ryb suszonych, solonych lub w solance oraz serów i twarogów. Łączna wartość eksportu tych grup produktów w analizowanym okresie przekroczyła odpowiednio 3,4 mld zł oraz 2 mld zł. Tak wysokie wartości przekładają się również na wysoką wartość nadwyżki bilansu handlowego. Kluczowymi towarami eksportowymi, z punktu widzenia podlaskiej gospodarki, są także artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, meble oraz wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa. Wartość eksportu, we wskazanych grupach produktu w latach 2015-2019 wzrosła o odpowiednio o 54,3%, 47,4% oraz 147,8%. W 2019 roku, wartość eksportu 14 grup towarów przekroczyła wartość 100 mln zł (porównując w 2015 roku takich grup produktów było 13).

Wśród produktów o najwyższej wartości importu przeważają artykuły nieżywnościowe. Jednak najwyższa wartość importu od 2015 roku generowana jest przez przywóz do województwa podlaskiego świń żywych. W analizowanym okresie, wartość importu tej grupy produktów wyniosła ponad 943,4 mln zł. W przypadku pozostałych grup towarów o najwyższych wartościach importu w poszczególnych latach występują wahania wartości. Szczególnie jest to zauważalne w przypadku zmywarek do naczyń. W latach 2015-2019 import osiągnął następujące wartości: 46,4 mln zł, 108,2 mln zł, 98,8 mln zł, 89,6 mln zł oraz 99,8 mln zł. W 2019 roku wyłącznie w imporcie jednej grupy produktów wartość importu przekroczyła 100 mln zł. W poprzednich latach ich liczba wahała się od jednej do trzech grup.

Niewielka wartość eksportu lub jej całkowity brak powoduje, że we wskazanych grupach towarów deficyt wymiany handlowej w analizowanym okresie osiągał najwyższe wartości.

Eksport towarów z województwa podlaskiego, do kraju krajów Unii Europejskiej, odbywa się przy wykorzystaniu różnych środków transportu.

Tabela 26. Eksport z województwa podlaskiego do krajów Unii Europejskiej w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu	Wartość w 2015 roku (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju	Wartość w 2019 roku (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju
Przesyłki pocztowe	152 274	0,0%	0,0%	442 500	0,0%	0,0%
Transport drogowy	2 761 650 840	49,7%	0,7%	4 270 681 103	56,9%	0,7%
Transport kolejowy	1 219 838	0,0%	0,0%	118 893 545	1,6%	0,5%
Transport lotniczy	27 631	0,0%	0,0%	501 392	0,0%	0,0%
Transport morski	52 296 585	0,9%	0,4%	77 229 235	1,0%	0,6%
Brak wskazanego rodzaju transportu	2 744 553 155	49,4%	1,8%	3 033 918 224	40,4%	2,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Do ponad 40% wartości eksportu z województwa podlaskiego do krajów Unii Europejskiej w 2019 roku (49,4% w 2015 roku) nie został przypisany żaden rodzaj transportu. Głównym rodzajem transportu, towarów eksportowanych przez przedsiębiorstwa, których siedziba znajduje się w województwie podlaskim, jest transport drogowy (49,7% w 2015 roku oraz 56,9% w 2019 roku) Transport drogowy charakteryzuje się również najwyższym udziałem w skali całego kraju (z pominięciem braku wskazanego rodzaju transportu). Pozostałe, wykorzystywane rodzaje transportu stanowią niewielki udział w całkowitej wartości eksportu do krajów Unii Europejskiej zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku.

Tabela 27. Eksport towarów z województwa podlaskiego do krajów Unii Europejskiej o najwyższej wartości eksportu w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu ⁵⁷	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział	Wartość (zł)	Udział
Niemcy				

⁵⁷ W przypadku wymiany towarowej z krajami trzecimi podmiotu zobligowane są do wskazywania środka transportu przy każdej przeprowadzonej transakcji. Określany jest aktywny środek transportu, przy wykorzystaniu którego eksportowany towar opuścił zewnętrzną granicę Unii Europejskiej. Natomiast w wymianie towarowej z krajami Unii Europejskiej wskazanie kodu transportu w deklaracji INSTASTAT jest obowiązkowe dla podmiotów, których suma wartości dokonywanych przywozów i wywozów przekroczyła wartość ustaloną dla statystycznego progu szczegółowego w przywozie lub wywozie. Wartości progów statystycznych dla podmiotów realizujących obroty z krajami Unii Europejskiej na 2021 rok ustalono na następującym poziomie:

- Próg podstawowy:
 - o Przywóz: 4 000 000 zł
 - o Wywóz: 2 000 000 zł
- Próg szczegółowy:
 - o Przywóz: 65 000 000 zł

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Rodzaj transportu ⁵⁷	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział	Wartość (zł)	Udział
Brak wskazanego rodzaju transportu	464 232 011	26,7%	505 153 496	19,8%
Przesyłki pocztowe	2 606	0,0%	63 294	0,0%
Transport drogowy	1 266 251 877	73,0%	1 933 508 272	75,6%
Transport kolejowy	666 446	0,0%	116 330 421	4,6%
Transport lotniczy	0	0,0%	464 991	0,0%
Transport morski	4 355 841	0,3%	415 742	0,0%
Litwa				
Brak wskazanego rodzaju transportu	442 368 759	81,4%	391 608 028	57,2%
Przesyłki pocztowe	200	0,0%	11 205	0,0%
Transport drogowy	101 121 199	18,6%	293 437 836	42,8%
Transport morski	12 992	0,0%	3 657	0,0%
Wielka Brytania				
Brak wskazanego rodzaju transportu	273 566 533	63,9%	289 731 034	45,6%
Przesyłki pocztowe	3 596	0,0%	1 576	0,0%
Transport drogowy	135 360 591	31,6%	291 972 347	46,0%
Transport kolejowy	0	0,0%	3 662	0,0%
Transport lotniczy	0	0,0%	27 152	0,0%
Transport morski	19 225 246	4,5%	53 143 589	8,4%
Francja				
Brak wskazanego rodzaju transportu	170 185 473	53,5%	282 662 416	57,0%
Przesyłki pocztowe	11 475	0,0%	37 182	0,0%
Transport drogowy	146 794 351	46,1%	212 677 829	42,9%
Transport lotniczy	26 998	0,0%	673	0,0%
Transport morski	1 372 887	0,4%	384 091	0,1%
Niderlandy				
Brak wskazanego rodzaju transportu	108 236 884	24,3%	207 968 545	45,2%
Przesyłki pocztowe	4 299	0,0%	6 069	0,0%
Transport drogowy	337 837 226	75,7%	249 466 506	54,2%
Transport kolejowy	0	0,0%	2 435 689	0,5%
Transport morski	0	0,0%	66 408	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Do każdego z krajów członkowskich Unii Europejskiej z województwa podlaskiego eksportowane są towary bez wskazania wykorzystanego rodzaju transportu (co wynika z braku konieczności wskazywania przez eksporterów, którzy nie osiągnęli określonej wartości

o Wywóz: 108 000 000 zł.

Brak wskazanego rodzaju transportu oznacza, że podmiot realizujący wymianę towarową z krajami Unii Europejskiej nie osiągnął wartości ustalonej w statystycznym progu szczegółowym, co jest równoznaczne z brakiem wymogu wskazywania w deklaracji INTRASTAT kodu transportu.

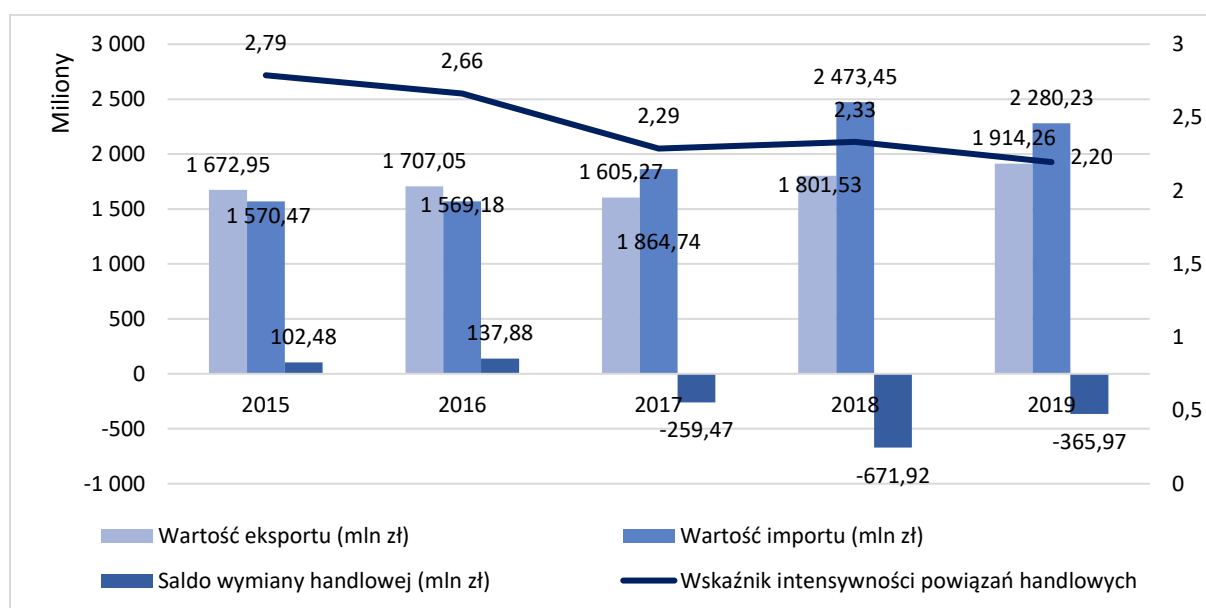
progu statystycznego, kodu środka transportu w deklaracji INTRASTAT). Odsetek wartości dostarczonych w ten sposób towarów wynosi od 18,7% wartości eksportu do Irlandii do 77,9% wartości eksportu w Danii. Wśród wykorzystywanych rodzajów transportu przeważa transport drogowy (w tym również do krajów o najwyższych wartościach eksportu), a pozostałe stanowią znacznie niższy udział. W 2019 roku w dostawach towarów do Hiszpanii i Portugalii, odpowiednio 13,5% i 6,5%, stanowił transport morski. Natomiast transport kolejowy wyróżniał się w eksporcie do Niemiec (4,6% całkowitej wartości eksportu do tego kraju). Najniższy udział w transporcie, posiadają natomiast przesyłki pocztowe.

Wschodni sąsiedzi

Bliskość położenia geograficznego jest jednym z czynników pozytywnie wpływających na intensywność powiązań handlowych. Do grona „wschodnich sąsiadów”, na potrzeby analizy zaliczono: Białoruś, Estonię, Litwę, Łotwę, Rosję oraz Ukrainę.

Łączny udział wartości eksportu do „wschodnich sąsiadów” w całkowitej wartości eksportu z województwa podlaskiego w latach 2015-2019 spadł z poziomu 24,9% do 19,1%. Natomiast udział importu, w analizowanych latach wahał się i w 2019 roku powrócił do poziomu z 2015 roku, osiągając poziom 34,3% w całkowitej wartości importu do województwa podlaskiego.

Wykres 27. Wymiana handlowa województwa podlaskiego ze „wschodnimi sąsiadami”

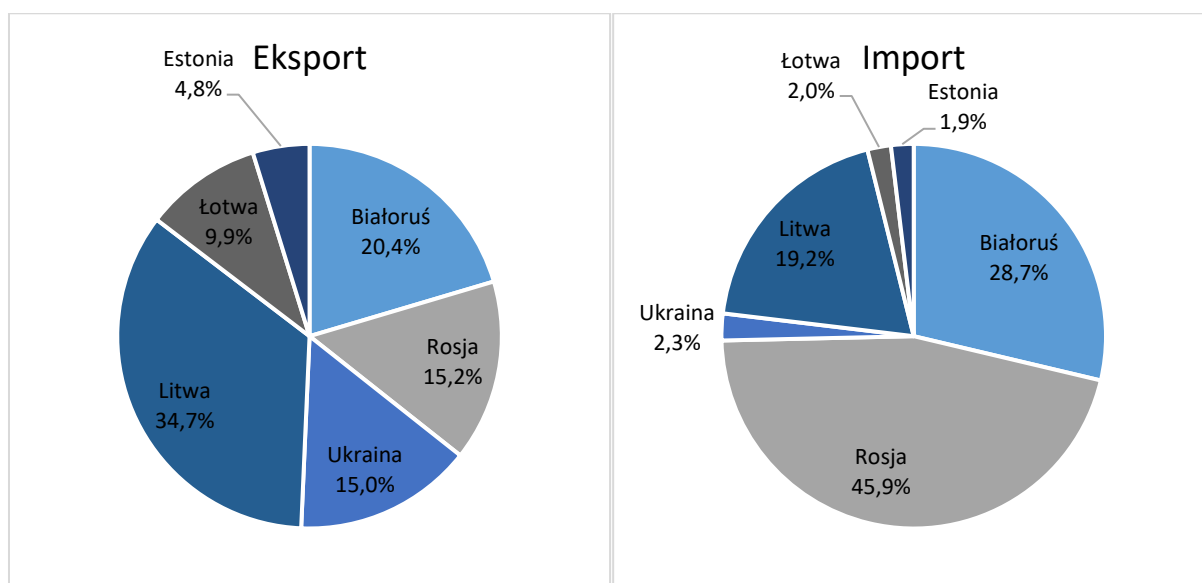
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Wartość eksportu z krajów będących „wschodnimi sąsiadami” województwa podlaskiego, od 2015 roku utrzymuje się na zbliżonym poziomie ok. 1,6 mld zł – 1,9 mld zł. W analizowanym okresie znaczny wzrost nastąpił w przypadku importu produktów z tych krajów. Miało to przełożenie na osiągnięcie znacznego deficytu wymiany towarowej. W 2018 roku nadwyżka wartości importu nad eksportem przekroczyła poziom 671 mln zł, natomiast w 2019 roku spadła do poziomu 366 mln zł.

Województwo podlaskie charakteryzuje się wyższą niż przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie do „wschodnich sąsiadów”. Udział eksportu do wskazanych krajów w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali całego kraju. Od 2015 roku obserwowane jest jednak osłabienie powiązań, co przedstawia spadek wskaźnika intensywności powiązań handlowych z poziomu z poziomu 2,79 do 2,20. Pomimo tego spadku, w dalszym ciągu intensywność powiązań handlowych w eksporcie ze „wschodnimi sąsiadami” należy uznać na silną.

Wykres 28. Struktura wartości eksportu i importu województwa podlaskiego ze „wschodnimi sąsiadami” w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wśród „wschodnich sąsiadów” największym odbiorcą podlaskich produktów była Litwa. Blisko 35% wartości eksportu do tych krajów trafiło finalnie na Litwę. Od 2015 roku, w eksporcie na Litwę region generuje najwyższe wartości spośród sześciu krajów. W latach 2015-2019 udział eksportu na Litwę spadł z 36,9% do 34,7%, przy czym, najwyższą wartość wynoszącą 41,6% odnotowano w 2016 roku. Stosunkowo wysokie udziały w eksporcie ma także Białoruś. W analizowanych latach dostawy podlaskich towarów do tego kraju stanowiły od 18,6% w 2015 roku do 20,4% wartości eksportu do „wschodnich sąsiadów”. Najniższe udziały eksportu odnotowywane są w dostawach towarów do Estonii. Od 2015 roku ich udział utrzymuje się na stosunkowo stabilnych poziomie ok. 5%. Wyjątek stanowił 2017 rok, w którym udział eksportu do Estonii przekroczył 7% ogólnej wartości eksportu do „wschodnich sąsiadów”.

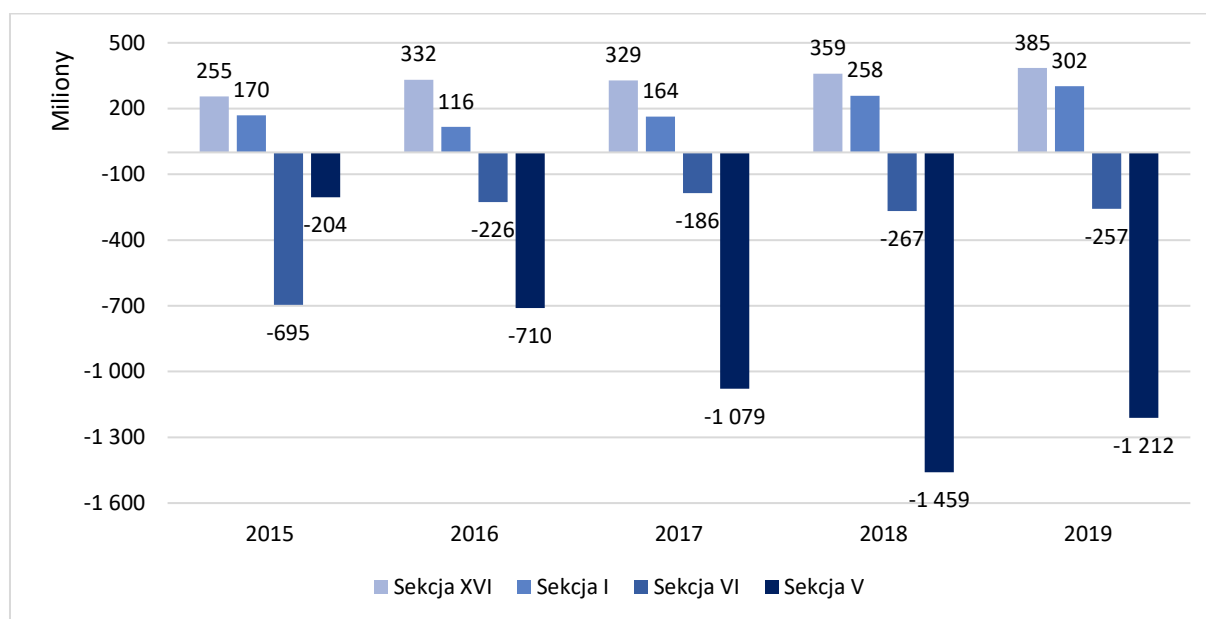
Struktura importu z krajów, będących „wschodnimi sąsiadami” województwa podlaskiego w znacznym stopniu różni się od struktury eksportu. Niezmiennie od 2015 roku, towary o największej wartości, spośród sześciu analizowanych krajów sprowadzane są z Rosji. Udział importu, w analizowanym okresie, wynosił od 37,7% do 45,9%, a największy udział osiągnął w 2017 roku – ponad 54%. Istotne znaczenie w dostawach produktów do województwa

podlaskiego odgrywają również Białoruś i Litwa. W 2019 roku ich udział w całkowitej wartości importu od „wschodnich sąsiadów” wyniósł odpowiednio 28,7% oraz 19,2%. Dla porównania w 2015 roku udziały wynosiły: 29,8% oraz 18,3%.

Wymiana handlowa województwa podlaskiego różni się w odniesieniu do poszczególnych krajów należących do „wschodnich sąsiadów”. Szczegółowe informacje dotyczące wybranych zagadnień wymiany towarowej z Białorusią, Estonią, Litwą, Łotwą, Rosją oraz Ukrainą przedstawiono w dalszej części rozdziału.

Wykres 29. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej ze „wschodnimi sąsiadami” w latach 2015-2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zróżnicowane wartości eksportu i importu do i z poszczególnych krajów mają wpływ na poziom salda wymiany handlowej. W latach 2015-2016 wymiana handlowa ze „wschodnimi sąsiadami” generowała nadwyżkę bilansu, natomiast od 2017 roku obserwowany jest deficyt wymiany towarowej. Oznacza to, że łączna wartość importu z sześciu krajów przekroczyła łączną wartość eksportu. Należy jednak zauważyć, że ujemne saldo dotyczy wymiany handlowej z Białorusią i Rosją. W przypadku pozostałych krajów wartość eksportu przewyższa wartość importu. Należy jednak zaznaczyć, że w całym analizowanym okresie, liczba sekcji klasyfikacji CN, w których osiągnięto nadwyżkę bilansu handlowego przewyższała liczbę sekcji z deficytem.

Najwyższe dodatnie wartości salda wymiany towarowej dotyczą sekcji XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne). W tej sekcji obserwowany jest również systematyczny przyrost wartości salda, co jest wynikiem wzrostu wartości eksportowanych towarów. Łączna wartość eksportu maszyn i urządzeń mechanicznych, w latach 2015-2019 wyniosła 1,8 mld zł. Wysoką nadwyżkę bilansu handlowego odnotowano również w sekcji I (zwierzęta żywe; produkty

pochodzenia zwierzęcego), w której łączna wartość eksportu przekroczyła, w analizowanych latach, poziom 1,3 mld zł.

Pod względem ujemnego salda wymiany handlowej wyróżnia się sekcja V (produkty mineralne). Jest to jedyna sekcja, w której wartość wymiany handlowej ze „wschodnimi sąsiadami” w jednym roku przekroczyła 1 mld zł. Łączna wartość importu produktów mineralnych do województwa podlaskiego, w latach 2015-2019, przekroczyła 4,8 mld zł. Znacznie niższe ujemne wartości wymiany towarowej odnotowano w sekcji VI (produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych). Import tych produktów osiągnął, w analizowanych latach, łączną wartość 1,7 mld zł.

Na podstawie bilansu wymiany handlowej można stwierdzić, że województwo podlaskie specjalizuje się w eksporcie wybranych grup towarów do krajów będących „wschodnimi sąsiadami”. Potwierdzają to również wartości wskaźniki specjalizacji eksportowej województwa podlaskiego, które wskazują na ponad przeciętną (w skali kraju) aktywność eksportową produktów z wybranych sekcji do krajów zaliczanych do grona „wschodnich sąsiadów”.

Tabela 28. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie do „wschodnich sąsiadów”

Sekcja	2015	2016	2017	2018	2019
VI – Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	2,28	2,17	2,90	2,62	2,84
II - Produkty pochodzenia roślinnego	1,54	1,56	1,53	1,62	1,98
XVIII - Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne	1,61	1,72	1,20	1,36	1,67
VII - Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku	1,63	1,49	1,70	1,53	1,66
VIII - Skóry i skórki surowe, wyprawione, futerkowe i artykuły z nich	0,29	0,87	0,72	1,26	1,59
XV - Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	1,37	1,44	1,63	1,67	1,58
XVI - Maszyny i urządzenia mechaniczne	1,10	1,30	1,38	1,31	1,36
X - Masa włóknista z drewna lub pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura	2,15	2,15	1,80	1,36	1,28
XII - Obuwie, nakrycia głowy, parasole	1,89	1,57	1,67	1,50	1,28
IV - Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu	1,68	1,65	1,95	1,38	1,09
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,90	0,90	0,91	0,97	0,94
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,15	1,13	1,11	1,03	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w dziesięciu sekcjach klasyfikacji CN. We wskazanych sekcjach udział produktów w dostawach do „wschodnich sąsiadów” był wyższy niż ich udział w eksporcie na rynek światowy. Najwyższe wartości wskaźnika SI odnotowano w zakresie produktów przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych (sekcja VI). Województwo podlaskie posiada zatem wyraźną specjalizację w

eksportcie tych produktów, pomimo ujemnego salda bilansu handlowego. Wśród artykułów żywnościowych województwo podlaskie specjalizuje się w eksporcie produktów pochodzenia roślinnego (sekcja II). W obu tych sekcjach obserwowany jest wzrost wartości wskaźnika specjalizacji eksportowej. Jednak największy wzrost wskaźnika SI, w latach 2015-2019, odnotowano w sekcji VIII (Skóry i skórki surowe, wyprawione, futerkowe i artykuły z nich). Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów żywnościowych (sekcje I-IV), pomimo trendu wzrostowego, nie przekraczają wartości 1, co oznacza, że udział eksportu produktów żywnościowych do „wschodnich sąsiadów” jest niższy niż udział eksportu tych produktów na rynek światowy. Województwo podlaskie specjalizuje się natomiast w eksporcie produktów nieżywnościowych (sekcja V-XXI), co potwierdzają wartości wskaźnika specjalizacji eksportowej powyżej 1. Osiem, spośród wszystkich sekcji, których wartość wskaźnika przekracza 1, to sekcje klasyfikacji CN obejmujące produkty nieżywnościowe. Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów nieżywnościowych od 2015 roku odnotowuje niewielkie spadki.

Wymiana towarowa, z krajami zaliczanymi do grona „wschodnich sąsiadów” dotyczy wielu kategorii grup produktów, których eksport i import wpływają na osiągnięcie nadwyżki lub deficytu wymiany towarowej.

Tabela 29. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej ze „wschodnimi sąsiadami” (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Sery i twarogi	52 975 182	53 108 044	68 069 722	73 473 558	104 988 775
Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych	89 202 872	84 439 683	95 493 428	100 823 208	103 515 061
Warzywa (niegotowane lub gotowane na parze albo w wodzie), zamrożone	30 656 858	23 895 506	29 235 043	56 732 719	78 710 716
Mleko i śmietana, niezagęszczone	68 698 549	15 961 546	36 779 230	66 652 581	71 166 447
Maszyny żniwne i omlotowe ⁵⁸	45 485 613	63 567 324	69 190 444	64 356 635	66 511 275
Cement portlandzki, cement glinowy ⁵⁹	-35 491 288	-50 844 367	-56 961 829	-76 365 296	-98 959 485
Drewno opałowe - kłody, szczapy, gałęzie, itp.; drewno	-38 828 909	-69 619 959	-50 135 395	-95 612 982	-113 676 986
Wazelina; parafina, gacz parafinowy	-124 915 506	-115 932 668	-96 923 128	-99 413 389	-84 053 480
Nawozy mineralne lub chemiczne	-123 980 613	-125 284 104	-94 238 106	-169 648 959	-123 022 564

⁵⁸ Maszyny żniwne i omlotowe, prasy do belowania słomy i paszy; kosiarki do trawników; sortowniki jaj, owoców lub pozostałych produktów rolnych (inne niż objęte poz. 8437).

⁵⁹ Cement portlandzki, cement glinowy, cement żuźlowy, cement anhydrytowy i podobne cementy hydrauliczne, nawet barwione lub w postaci klinkieru.

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	-391 805 723	-327 609 465	-558 103 636	-725 182 497	-695 460 346

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

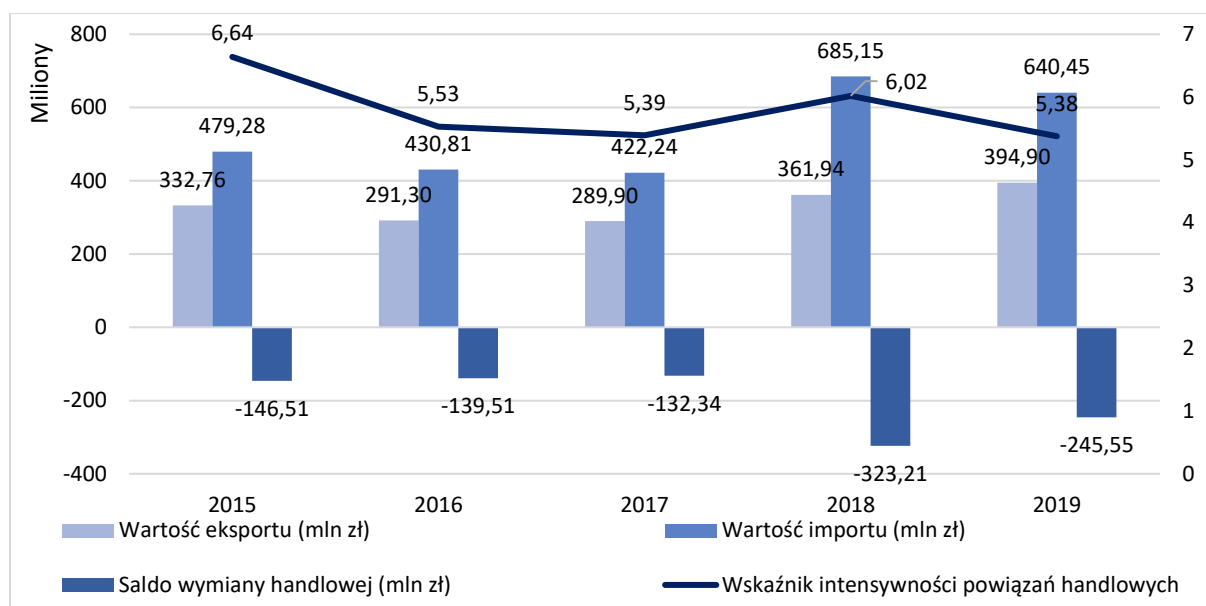
Duży udział w wymianie towarowej ze „wschodnimi sąsiadami” zajmują artykuły żywnościowe, a w szczególności wyroby przetwórstwa mlecznego: sery i twarogi oraz mleko i śmietana niezagęszczona. Jednak, od 2015 roku, najwyższą łączną wartość eksportu odnotowywano w eksporcie do „wschodnich sąsiadów” artykułów budowlanych z tworzyw sztucznych – 479,7 mln zł. Kolejne pozycje zajmują sery i twarogi – 362,3 mln zł oraz mleko i śmietana – 349,9 mln zł. W odniesieniu do wszystkich produktów o najwyższych dodatnich wartościach salda odbywała się obustronna wymiana towarowa, co oznacza, że województwo podlaskie zarówno eksportowało, jak i importowało te produkty. Dodatkowo w każdej ze wskazanych grup produktów odnotowano wzrost wartości eksportu w latach 2015-2019, wynoszące od 18,3% w przypadku artykułów budowlanych z tworzyw sztucznych do 162% w przypadku warzyw (niegotowanych lub gotowanych na parze lub w wodzie), zamrożonych. W 2019 roku w dwóch grupach produktów wartość eksportu przekroczyła 100 mln zł, w 2018 roku była to jedna grupa, a w latach wcześniejszych w żadnej grup wartość eksportu nie przekroczyła poziomu 100 mln zł.

Wśród produktów o najwyższej wartości importu znajdują się wyłącznie artykuły nieżywnościowe, pochodzące z różnych sekcji klasyfikacji CN. Największe zapotrzebowanie w województwie podlaskim dotyczy gazów ziemnych i pozostałych węglowodorów gazowych, których łączny import w latach 2015-2019 przekroczył wartość 2,7 mld zł. W okresie tym odnotowano również wzrost wartości importu o 78,2%. Najwyższy przyrost wartości importu dotyczył cementu portlandzkiego, cementu glinowego – 177,6%. Spośród pięciu grup produktów o największym deficycie wymiany towarowej, spadek wartości importu (o 31,7%), w latach 2015-2019 wystąpił wyłącznie w przypadku wazeliny, parafiny i gaczu parafinowego. W 2019 roku w trzech grupach produktów wartość importu przewyższała poziom 100 mln zł. W 2015 roku takich grup towarów było cztery.

Ze względu na duże zróżnicowanie w zakresie powiązań handlowych województwa podlaskiego z krajami zaliczanymi do grona „wschodnich sąsiadów” przeprowadzono analizę wybranych aspektów wymiany towarowej z poszczególnymi krajami, tj. Białorusią, Estonią, Litwą, Łotwą, Rosją oraz Ukrainą.

Wykres 30. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Białorusią w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

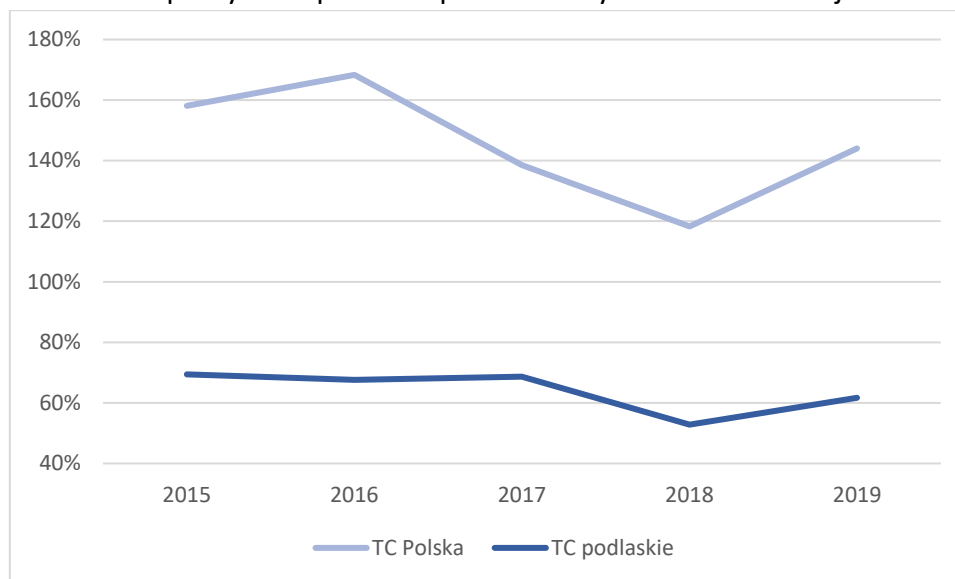
Od 2015 roku import produktów swoją wartością przewyższa wartość eksportu, co skutkuje występowaniem ujemnego salda wymiany towarowej. Znacznie wyższe przyrosty odnotowywane są w zakresie importu, co powoduje pogłębianie deficytu. W porównaniu z 2015 rokiem, wartość eksportu wzrosła o 18,7%, natomiast wartość importu wzrosła o 33,6%.

Pomimo wzrostu obu wartości, w analizowanych latach nastąpił spadek udziału eksportu i importu w ogólnych wartościach w skali województwa podlaskiego. W 2015 roku wartość eksportu na Białoruś stanowiła 4,4% eksportu z regionu, zaś import stanowił 10,1%. W 2019 roku udziały wynosiły odpowiednio 3,9% oraz 9,5%.

Województwo podlaskie charakteryzuje się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie na Białoruś. Udział eksportu do tego kraju w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali całego kraju. Od 2015 roku obserwowane jest minimalne osłabienie powiązań, czego potwierdzeniem jest spadek wartości wskaźnika intensywności powiązań handlowych z poziomu 6,64 do 5,38. Należy jednak zaznaczyć, że powiązania handlowe z Białorusią należą do najsilniejszych spośród wszystkich krajów zaliczanych do grona „wschodnich sąsiadów”.

Wykres 31. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Białorusią

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Od 2015 roku nadwyżka wartości eksportu w stosunku do wartości importu występuje wyłącznie w skali całego kraju. W województwie podlaskim występuje deficyt wymiany towarowej z tym krajem. Wpływa to na wskaźnik pokrycia importu eksportem. Odnotowane wartości wskaźnika w regionie są niższe niż w Polsce. Relacja krajowej wartości eksportu i importu utrzymuje się na stabilnym poziomie od 118% do 158%, co oznacza, że wartość eksportu były przeciętnie 1,5-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W województwie podlaskim wskaźnik pokrycia importu eksportem przyjmował wartości znacznie niższe i zawierał się w przedziale od 53% do 69%, co oznacza, że wartość importu była przeciętnie 1,6-krotnie wyższa od wartości produktów eksportowanych. W analizowanych latach nastąpiło znaczne wahanie wartości wskaźnika. Znacznie mniejsze wahania wartości wskaźnika pokrycia importu eksportem występowały w skali całego kraju.

Tabela 30. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Białorusią w latach 2015-2019

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
2015					
Sekcja XVI	52 977 764	15,9%	Sekcja VI	291 577 243	60,8%
Sekcja I	44 753 800	13,4%	Sekcja IX	105 332 320	22,0%
Sekcja II	41 922 715	12,6%	Sekcja XVII	34 702 955	7,2%
2016					
Sekcja XVI	66 221 868	22,7%	Sekcja VI	154 932 241	36,0%
Sekcja II	32 589 145	11,2%	Sekcja V	127 368 552	29,6%
Sekcja I	31 112 299	10,7%	Sekcja IX	106 089 065	24,6%

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
2017					
Sekcja XVI	71 927 644	24,8%	Sekcja VI	137 197 985	32,5%
Sekcja II	36 131 835	12,5%	Sekcja V	119 967 007	28,4%
Sekcja VI	32 485 411	11,2%	Sekcja IX	109 901 682	26,0%
2018					
Sekcja II	86 664 682	23,9%	Sekcja VI	227 990 916	33,3%
Sekcja XVI	71 839 932	19,8%	Sekcja V	204 638 878	29,9%
Sekcja XV	35 204 286	9,7%	Sekcja IX	155 036 239	22,6%
2019					
Sekcja II	109 930 260	27,8%	Sekcja V	169 666 341	26,5%
Sekcja XVI	86 941 002	22,0%	Sekcja IX	165 310 819	25,8%
Sekcja VI	38 517 622	9,8%	Sekcja VI	159 777 204	24,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport towarów na Białoruś z przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się w województwie podlaskim, w zdecydowanej większości opiera się na produktach z trzech sekcji klasyfikacji CN. W latach 2015-2019 najwyższą wartość eksportu osiągnęły maszyny i urządzenia mechaniczne (sekcja XVI), których łączna sprzedaż na Białoruś przekroczyła 349,9 mln zł, zaś udział w całkowitej wartości eksportu produktów na Białoruś wynosił od 15,9% w 2015 roku do 22% w 2019 roku. Duże znaczenie w podlaskim eksporcie towarów na Białoruś mają również produkty pochodzenia roślinnego (sekcja II). W analizowanych latach łączna wartość eksportu przekroczyła 307,2 mln zł. Produkty pochodzenia roślinnego są sekcją, w której wartość eksportu po raz pierwszy przekroczyła 100 mln zł. Od 2016 roku obserwowany jest również systematyczny przyrost wartości eksportu, po potwierdza silną pozycję województwa podlaskiego w eksporcie produktów roślinnych. Eksport z analizowanych sekcji stanowi coraz większy udział w eksporcie towarów z województwa podlaskiego na Białoruś. W 2015 roku pokrywały 28,5% całkowitej wartości sprzedanych towarów, natomiast w 2019 roku udział ten wzrósł do 49,9%. Pozostałe sekcje nie stanowią tak dużego udziału, przy czym należy zaznaczyć, że w poszczególnych latach pojawiały się sekcje, w których wartość eksportu przekraczała 9% wartości ogółem.

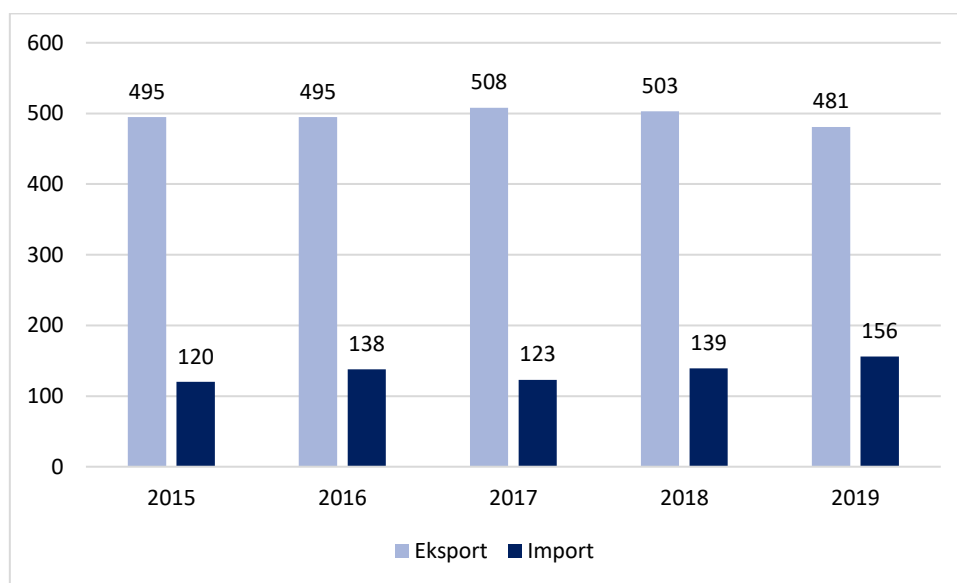
Import towarów z Białorusi opiera się zasadniczo na trzech sekcjach klasyfikacji CN. W latach 2015-2019 najwyższą wartość importu wygenerowała sekcja VI. Wartość sprowadzonych do regionu produktów przetwórstwa chemicznego lub przemysłów pokrewnych wyniosła blisko 971,5 mln zł. Należy jednak zauważyć znaczny spadek udziału importu w analizowanym okresie, z 60,8% w 2015 roku do 24,9% w 2019 roku, który wynika zarówno ze spadku wartości importowanych towarów z sekcji, jak i wzrostu ogólnej wartości importu. Znaczny udział w imporcie zajmują również produkty mineralne (sekcja V). Łączna wartość sprowadzonych, do regionu produktów z tej sekcji, w latach 2015-2019 wyniosła ok. 645,7

mln zł. Jest to wartość zbliżona do sekcji IX, czyli drewna i artykułów z drewna, których łączny import wyniósł blisko 641,7 mln zł. Od 2016 roku import towarów, o najwyższych wartościach rozkłada się niemal równomiernie, a pozostałe sekcje mają znacznie niższe udziały, czego potwierdzeniem jest również fakt, że łączny udział importu trzech sekcji o najwyższych wartościach stanowił od 87,8% do 77,3% całkowitej wartości importu z lat 2015-2019.

Pomimo znacznej koncentracji w zakresie eksportu i importu towarów wymianą handlową objęte były różnorodne grupy produktów.

Wykres 32. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Białorusią w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba eksportowanych na Białoruś grup towarów utrzymuje się na wysokim poziomie, oscylującym wokół 500 grup produktów. W 2019 roku z województwa podlaskiego wywieziono 481 różnych grup produktów.

Trzon podlaskiego eksportu na Białoruś stanowią produkty spożywcze. W latach 2015-2016 najwyższe wartości osiągnął eksport niezagęszczonego i niesłodzonego mleka i śmietany. W 2019 roku wartość eksportu przekroczyła 287,1 tys. zł, co stanowiło niespełna 1% wartości z 2015 roku (40,1 mln zł). W kolejnych latach najwyższe wartości eksportu generowały warzywa (niegotowane lub gotowane na parze) oraz owoce i orzechy⁶⁰. W 2015 roku sprzedaż na Białoruś warzyw osiągnęła wartość 20,8 mln zł, a w 2019 roku 65 mln zł, co stanowi ponad trzykrotny przyrost. Jeszcze wyższy przyrost (ponad 3,5-krotny) osiągnięto w eksporcie owoców i orzechów, których wartość w analizowanych latach wzrosła z 11,7 mln zł do 41,3 mln zł. W czołówce produktów o najwyższych wartościach eksportu znajdują się

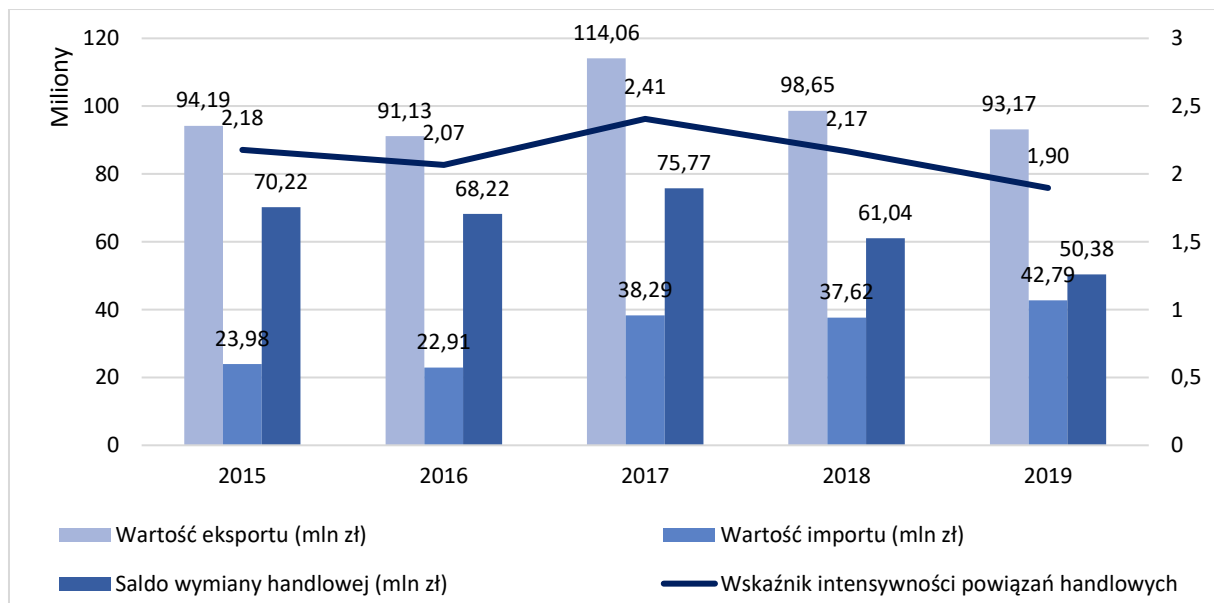
⁶⁰ Owoce i orzechy, niegotowane lub gotowane na parze lub w wodzie, zamrożone, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego.

również leki⁶¹, w przypadku których odnotowano wzrost wartości z 17,4 mln zł w 2015 roku do 20,6 mln zł w 2019 roku. Pozostałe grupy produktów nie odnotowują tak wysokich wartości eksportu (lub osiągają je w pojedynczych latach). W analizowanym okresie liczba grup produktów, o eksporcie przekraczającym 10 mln zł spadła z siedmiu do pięciu.

Pomimo obserwowanego trendu wzrostowego, w porównaniu z eksportem, do województwa podlaskiego importowana jest z Białorusi znacznie mniejsza liczba grup produktów. W 2015 roku do regionu sprowadzono 119 różnych grup towarów, a w 2019 roku – 156. Głównymi produktami importowanymi z Białorusi były: nawozy mineralne lub chemiczne, gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe oraz drewno opałowe⁶². W analizowanych latach ich łączny import osiągnął odpowiednio: 529,8 mln zł, 475,7 mln zł oraz 395,1 mln zł. W porównaniu z 2015 rokiem, wśród produktów o najwyższych wartościach importu, spadek (o 24,9%) odnotowano w odniesieniu do gazu ziemnego i pozostałych węglodorów gazowych. Liczba grup produktów, przekraczająca wartość 10 mln zł wahała się od 8 do 12, w pojedynczych latach wartość importu pojedynczych grup towarów przekroczyła wartość 100 mln zł. Pozostałe grupy towarów miały osiągnęły znacznie niższe wartości.

Wykres 33. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Estonią w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Od 2015 roku eksport produktów do Estonii swoją wartością przewyższa wartość importu z tego kraju, co skutkuje występowaniem dodatniego salda wymiany towarowej. W 2019 roku, w porównaniu do 2015 roku wartość eksportu spadła o 1 mln zł i wyniosła 93 mln zł. Zmniejszeniu uległ również udział eksportu do Estonii w całkowitej wartości eksportu z województwa podlaskiego. W 2015 roku udział ten wynosił 1,25%, a w 2019 roku – 0,91%. W

⁶¹ Leki (z wyłączeniem pozycji 3002, 3005, lub 3006) złożone z produktów zmieszanych lub nie, do celów profilaktycznych lub terapeutycznych, w opakowaniach lub do sprzedaży detalicznej.

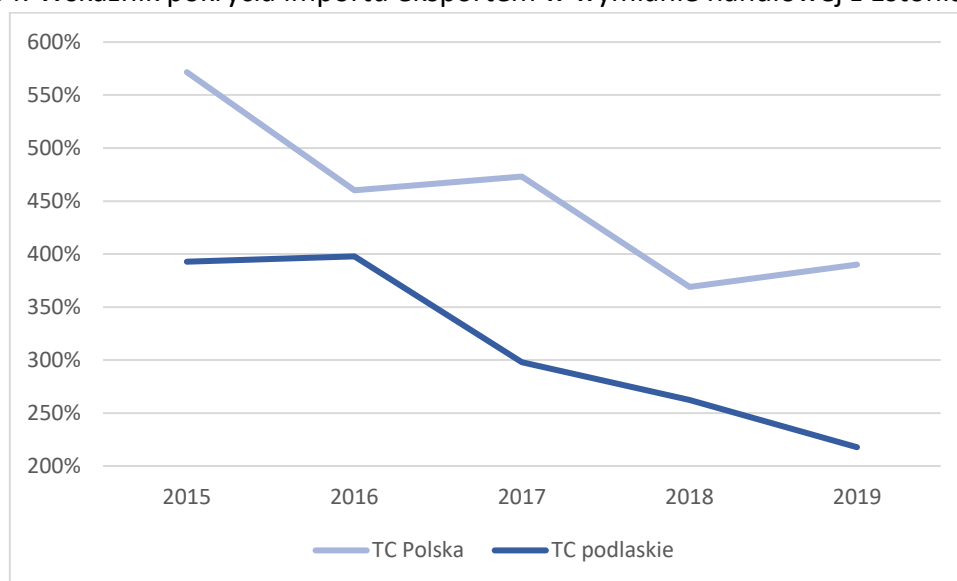
⁶² Drewno opałowe – kłody, szczapy, gałęzie, itp.; drewno.

przypadku importu obserwowany jest systematyczny wzrost wartości z 24 mln zł do 43 mln zł, który przełożył się również na wzrost udziału w całkowitym imporcie towarów do regionu (z 0,5% do 0,63%).

Województwo podlaskie charakteryzuje się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie do Estonii. Udział eksportu do tego kraju w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali Polski. Od 2015 roku obserwowane jest jednak osłabienie powiązań, czego potwierdzeniem jest spadek wartości wskaźnika intensywności powiązań handlowych z poziomu 2,18 do 1,90.

Wykres 34. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Estonią

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju w wymianie towarowej z Estonią, od 2015 roku, występuje nadwyżka wartości eksportu w stosunku do wartości importu. Odnotowane wskaźniki pokrycia importu eksportem w Polsce są wyższe niż w regionie. Relacja krajowej wartości eksportu i importu utrzymuje się w przedziale od 390% do 572%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 4,5-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W województwie podlaskim wskaźnik pokrycia importu eksportem przyjmował niższe wartości i zawierał się w przedziale od 218% do 393%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 3,1-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W obu przypadkach, w Polsce oraz województwie podlaskim obserwowany jest spadek wartości wskaźnika.

Tabela 31. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Estonią w latach 2015-2019

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
2015					
Sekcja II	25 881 247	27,5%	Sekcja I	7 779 629	32,4%
Sekcja VII	16 833 340	17,9%	Sekcja VII	6 410 694	26,7%
Sekcja I	12 613 066	13,4%	Sekcja VI	2 443 266	10,2%
2016					
Sekcja VII	20 661 704	22,7%	Sekcja I	6 044 573	26,4%
Sekcja I	14 863 571	16,3%	Sekcja IX	4 851 862	21,2%
Sekcja XVI	13 416 098	14,7%	Sekcja VII	4 159 582	18,2%
2017					
Sekcja I	27 200 658	23,8%	Sekcja VI	15 898 648	41,5%
Sekcja VII	25 412 220	22,3%	Sekcja VII	8 886 251	23,2%
Sekcja IV	17 386 385	15,2%	Sekcja IX	6 149 414	16,1%
2018					
Sekcja VII	21 396 808	21,7%	Sekcja VI	16 019 367	42,6%
Sekcja I	18 824 573	19,1%	Sekcja IX	5 642 246	15,0%
Sekcja II	11 504 785	11,7%	Sekcja VII	5 210 163	13,9%
2019					
Sekcja VII	22 843 627	24,5%	Sekcja VI	16 330 209	38,2%
Sekcja XVI	11 613 843	12,5%	Sekcja XVII	7 472 555	17,5%
Sekcja I	11 412 895	12,3%	Sekcja IX	4 930 574	11,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

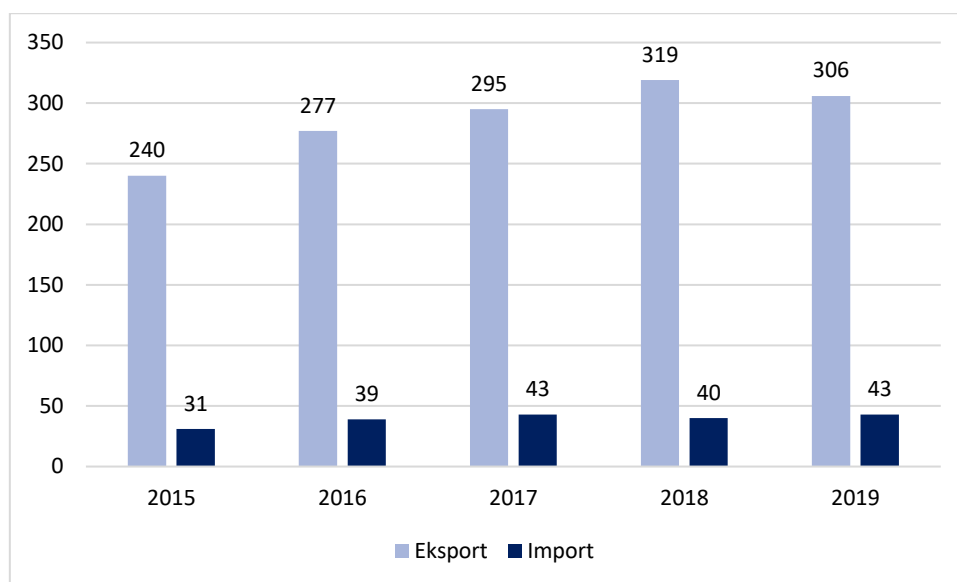
W latach 2015-2019 łącznie najwyższą wartość eksportu – 107,1 mln zł – osiągnięto w sekcji VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich). W odniesieniu do tej grupy produktów, w analizowanym okresie, odnotowano ponad 35,7% przyrost wartości eksportu (z 16,8 mln zł do 22,8 mln zł, przy czym najwyższą wartość, wynoszącą 25,4 mln zł odnotowano w 2017 roku). Wysokie wartości wygenerował również eksport produktów żywnościowym: produktów pochodzenia zwierzęcego i zwierząt żywych (sekcja I) oraz produktów pochodzenia roślinnego (sekcja II), których łączny eksport w latach 2015-2019 wynosił odpowiednio 84,9 mln zł oraz 67,8 mln zł. W poszczególnych latach zachodziły zmiany wśród grup produktów o najwyższych wartościach. Obok wskazanych, na tle pozostałych wyróżnia się również sekcja XVI, czyli maszyny i urządzenia mechaniczne, których eksport wynosił od 9,9 mln zł w 2015 roku do 10,8 mln zł w 2019 roku, co stanowiło odpowiednio 10,5% i 12,5% całkowitego eksportu do Estonii. Produkty z pozostałych sekcji nie miały tak dużego znaczenia w eksporcie do Estonii.

Import towarów z Estonii opiera się na trzech sekcjach klasyfikacji CN. W latach 2015-2019 najwyższą wartość importu wygenerowała sekcja VI. Wartość sprowadzonych do regionu produktów przetwórstwa chemicznego lub przemysłów pokrewnych wyniosła blisko 52,6 mln zł. Oprócz znacznego przyrostu wartości (z 2,4 mln zł w 2015 roku do 16,3 mln zł w 2019 roku) odnotowano również wzrost udziału importu w całkowitym imporcie produktów z Estonii (z 10,2% do 38,2%). Duży udział w podlaskim imporcie z Estonii ma również sekcja VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich) oraz sekcja IX (drewno i artykuły z drewna). Łączny import produktów z tych sekcji wyniósł odpowiednio 28,1 mln zł oraz 23,4 mln zł. W 2019 roku wysoki udział (17,5%) wygenerował import pojazdów, statków powietrznych i jednostek pływających⁶³.

Pomimo znacznej koncentracji w zakresie eksportu i importu towarów wymianą handlową objęte były różnorodne grupy produktów.

Wykres 35. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Estonią w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba eksportowanych do Estonii grup produktów znacznie przewyższa liczbę grup produktów sprowadzanych do województwa podlaskiego. W przypadku eksportu obserwowany jest wzrost liczby sprzedawanych grup towarów, z niewielkim spadkiem do poziomu 306 grup w 2019 roku. Liczba importowanych grup towarów utrzymuje się na poziomie ok. 40.

Podstawę podlaskiego eksportu do Estonii stanowią artykuły budowlane z tworzyw sztucznych. Od 2015 roku łączna wartość eksportu tych produktów wyniosła 87 mln zł. W okresie tym odnotowano jednak niewielki spadek rocznej wartości eksportu z poziomu 15,9 mln zł do 15,5 mln zł. Obok artykułów budowlanych z tworzyw sztucznych wysokie

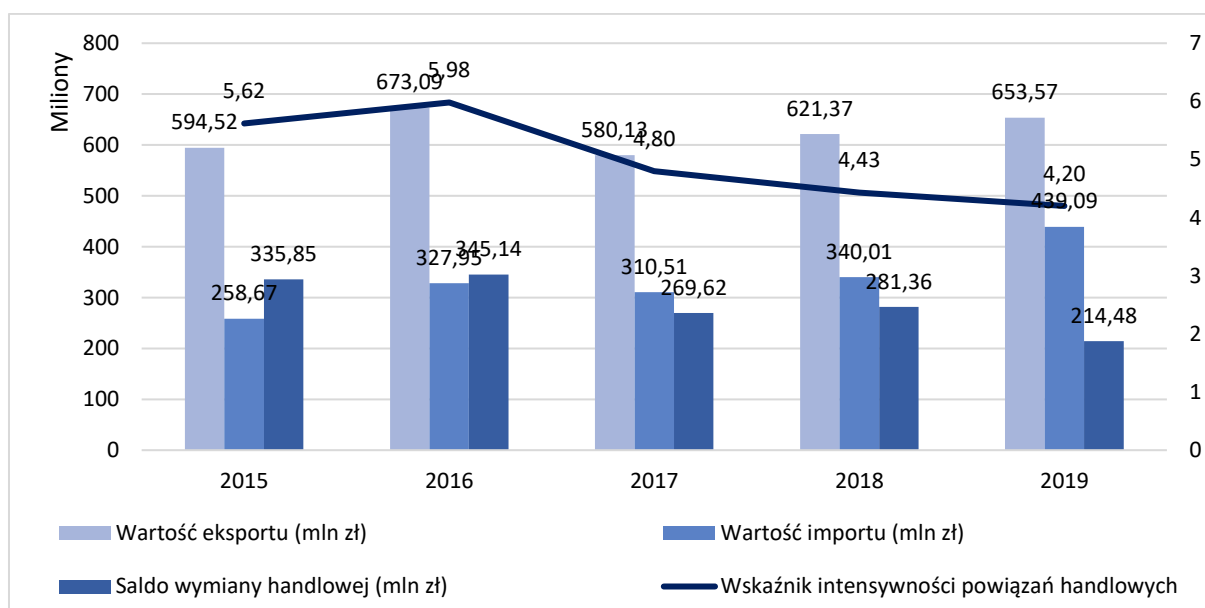
⁶³ Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe.

pozycje, pod względem wartości zajmują artykuły spożywcze: kawa⁶⁴ oraz ser i twarogi. W analizowanych latach ich eksport wyniósł odpowiednio: 53 mln zł oraz 52,2 mln zł. Przy czym, w przypadku eksportu kawy odnotowano blisko 75,5% spadek rocznej wartości eksportu (z 23,5 mln zł do 5,8 mln zł). Natomiast wartość eksportu sera i twarogów, w analogicznym okresie wzrosła o 36,4% (z 6,5 mln zł do 8,8 mln zł). W 2015 roku zaledwie dwie grupy produktów przekroczyły 10 mln wartość eksportu, natomiast w 2019 roku ta liczba spadła do jednej grupy.

W przypadku towarów importowanych, ze względu na małą liczbę grup oraz różnice pomiędzy poszczególnymi latami, nie ma możliwości wskazania, jednej grupy produktów, na której opierałby się podlaski import towarów z Estonii. Jednakże, jako wyróżniające się na tle innych można wskazać np. preparaty do włosów, które importowane były w latach 2017-2019, a ich wartość wyniosła 17,1 mln zł. Stosunkowo wysokie wartości odnotowano w imporcie innych produktów kosmetycznych – preparatów do upiększania i malowania⁶⁵. Ich import, w analogicznym okresie, wyniósł blisko 13,3 mln zł. Natomiast w latach 2015-2016 najwyższe wartości wygenerował import bydła żywego oraz żywic aminowych⁶⁶. Wskazane grupy towarów importowane były również w latach kolejnych, jednak ich udział w tworzeniu podlaskiego importu z Estonii był niski. W latach 2015-2019 żadna z importowanych grup towarów swoją wartością nie przekroczyła 10 mln zł.

Wykres 36. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Litwą w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

⁶⁴ Kawa, nawet palona lub bezkofeinowa; łupinki i łuski kawy; substytuty kawy zawierające kawę naturalną w każdej proporcji.

⁶⁵ Preparaty do upiększania i malowania oraz preparaty do pielęgnacji skóry (z wyjątkiem leków), włącznie z preparatami do opalania, do manicure i pedicure.

⁶⁶ Żywice aminowe, żywice fenolowe i poliuretany, w formach podstawowych.

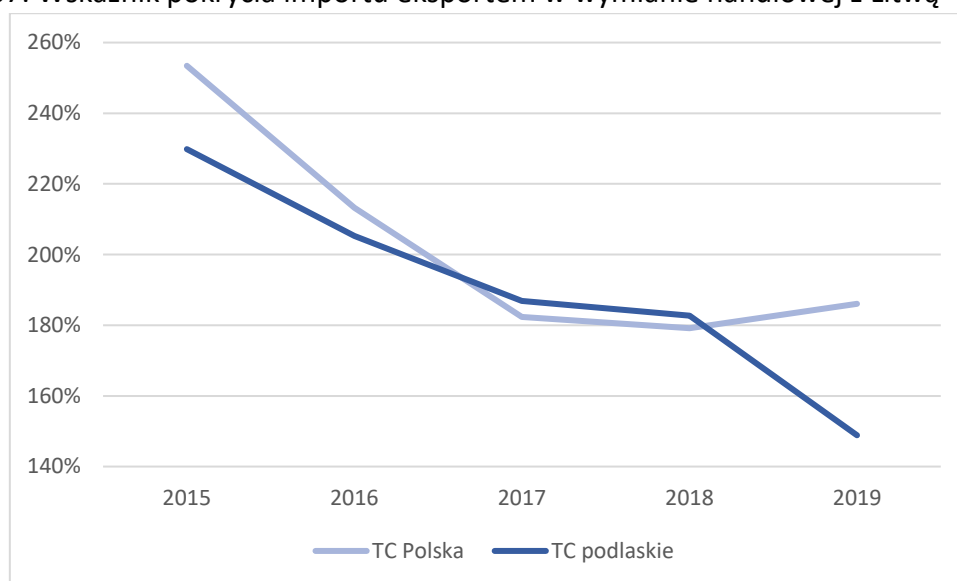

Od 2015 roku eksport produktów na Litwę swoją wartością przewyższa wartość importu z tego kraju, co skutkuje występowaniem dodatniego salda wymiany towarowej. W porównaniu z 2015 rokiem, zarówno w zakresie eksportu, jak i importu odnotowano przyrost wartości wynoszący odpowiednio 9,9% (z 594,5 mln zł do 653,6 mln zł) oraz 69,7% (z 258,7 mln zł do 439,1 mln zł). Większa dynamika wzrostu importu przekłada się na zmniejszanie się nadwyżki wymiany towarowej z Litwą.

Wymiana towarowa z Litwą odgrywa duże znaczenie w całej wymianie handlowej województwa podlaskiego. W latach 2015-2019 średni udział eksportu na Litwę wyniósł 7,3% ogólnej wartości eksportu z regionu, natomiast średni udział importu wyniósł 5,7%. Na przestrzeni lat, w przypadku eksportu, pomimo wzrostu wartości nastąpił spadek udziału w całkowitym eksporcie województwa podlaskiego (z 7,9% do 6,4%). W przypadku importu odnotowano wzrost udziału w jego całkowitej wartości do regionu (z 5,5% do 6,5%).

Województwo podlaskie charakteryzuje się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie na Litwę. Udział eksportu do tego kraju w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali Polski. Od 2015 roku obserwowane jest jednak osłabienie powiązań, czego potwierdzeniem jest spadek wartości wskaźnika z poziomu 5,6 do 4,2.

Wykres 37. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Litwą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju, w wymianie towarowej z Litwą od 2015 roku, występuje nadwyżka wartości eksportu w stosunku do wartości importu. Odnotowane wskaźniki pokrycia importu eksportem w Polsce są porównywalne do wartości wskaźnika dla województwa podlaskiego. Relacja krajowej wartości eksportu i importu utrzymuje się w przedziale od 182% do 253%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 2-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W województwie podlaskim wskaźnik pokrycia importu eksportem zawierał się w przedziale od 149% do 230%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 1,9-krotnie wyższa od

wartości produktów importowanych. W obu przypadkach, w Polsce oraz województwie podlaskim obserwowany jest spadek wartości wskaźnika.

Tabela 32. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Litwą w latach 2015-2019

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
2015					
Sekcja I	117 348 855	19,7%	Sekcja VI	66 171 736	25,6%
Sekcja IV	96 681 295	16,3%	Sekcja XVII	37 423 125	14,5%
Sekcja II	75 627 986	12,7%	Sekcja IV	37 141 857	14,4%
2016					
Sekcja I	134 273 239	19,9%	Sekcja I	79 069 798	24,1%
Sekcja IV	127 919 952	19,0%	Sekcja V	52 574 796	16,0%
Sekcja II	101 034 977	15,0%	Sekcja IV	51 947 096	15,8%
2017					
Sekcja I	150 328 378	25,9%	Sekcja V	74 081 730	23,9%
Sekcja IV	100 731 828	17,4%	Sekcja I	57 829 105	18,6%
Sekcja VII	65 126 268	11,2%	Sekcja IV	42 881 618	13,8%
2018					
Sekcja I	197 837 735	31,8%	Sekcja V	116 660 832	116 660 832
Sekcja IV	90 147 941	14,5%	Sekcja IV	47 449 161	47 449 161
Sekcja VII	70 541 435	11,4%	Sekcja VI	45 252 585	45 252 585
2019					
Sekcja I	206 728 241	31,6%	Sekcja V	150 302 924	34,2%
Sekcja IV	82 496 780	12,6%	Sekcja VI	80 631 853	18,4%
Sekcja VII	81 386 423	12,5%	Sekcja IV	56 501 634	12,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Ekspert towarów na Litwę, z przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się w województwie podlaskim, opiera się na produktach z trzech sekcji klasyfikacji CN. W latach 2015-2019 najwyższą wartość eksportu osiągnęły zwierzęta żywe oraz produkty pochodzenia zwierzęcego (sekcja I), których łączna sprzedaż na Litwę przekroczyła 622,5 mln zł, zaś udział w całkowitej wartości eksportu produktów wynosił od 19,7% w 2015 roku do 31,6% w 2019 roku. Produkty pochodzenia zwierzęcego są sekcją, w której obserwowany jest systematyczny przyrost wartości eksportu, po potwierdza silną pozycję województwa podlaskiego w eksporcie tych produktów na Litwę. Duże znaczenie w podlaskim eksporcie towarów zajmują gotowe artykuły spożywcze (sekcja IV) oraz tworzywa sztuczne i artykuły z nich (sekcja VII). W analizowanych latach ich łączna wartość eksportu wyniosła odpowiednio 605,7 mln zł oraz 284,1 mln zł. Obok wskazanych, województwo podlaskie osiągnęło również wysokie wartości w eksporcie na Litwę produktów roślinnych (sekcja II). W

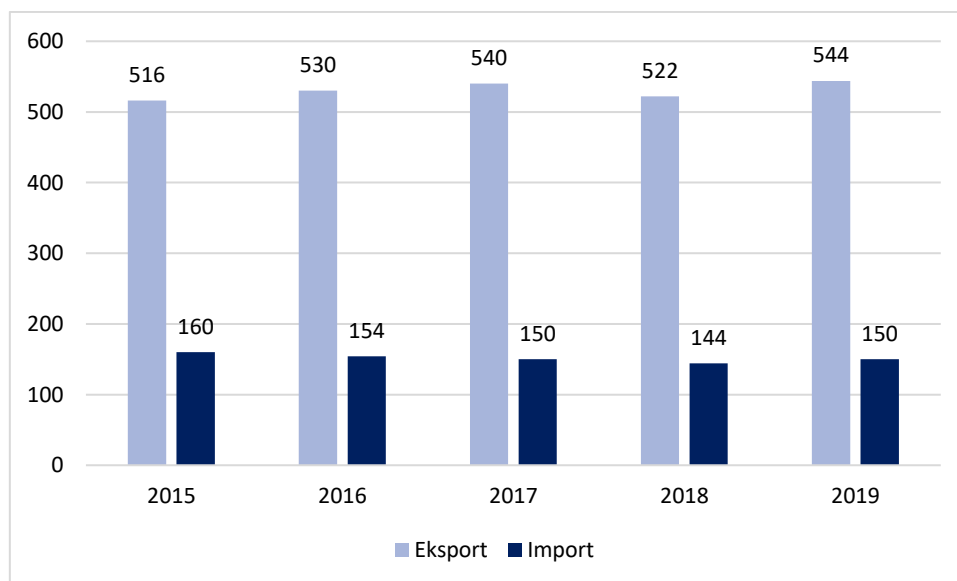

latach 2015-2019 ich eksport wyniósł 340,5 mln zł, przy czym szczególnie wysokie najwyższe wartości wygenerował eksport w latach 2015-2016 (w latach późniejszych odnotowano spadek wartości sprzedaży produktów roślinnych na Litwę). Eksport towarów z analizowanych sekcji pokrywa ponad 60% całkowitego eksportu z województwa podlaskiego na Litwę.

Import towarów z Litwy koncentruje się na kilku sekcjach klasyfikacji CN, z czego w latach 2015-2019 najwyższe wartości wygenerował import zwierząt żywych i produktów zwierzęcych (sekcja I) – łącznie 331,5 mln zł oraz import produktów mineralnych (sekcja V) – 308,7 mln zł. W obu wskazanych sekcjach w 2019 roku, w porównaniu z 2015 rokiem odnotowano wzrost wartości importu wynoszący 17,9 mln zł oraz 135,1 mln. Duże znaczenie w podlaskim imporcie z Litwy mają również sekcja IV (gotowe artykuły spożywcze) oraz sekcja VI (produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych). Ich łączny import w latach 2015-2019 wyniósł odpowiednio 228,6 mln zł oraz 243 mln zł. Wskazane sekcje stanowią większość regionalnego importu produktów z Litwy. W 2015 roku pokrywały 62,3% podlaskiego importu z tego kraju, zaś w 2019 roku wartość ta wzrosła do poziomu 76,4%.

Pomimo znacznej koncentracji w zakresie eksportu i importu towarów wymianą handlową objęte były różnorodne grupy produktów.

Wykres 38. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Litwą w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

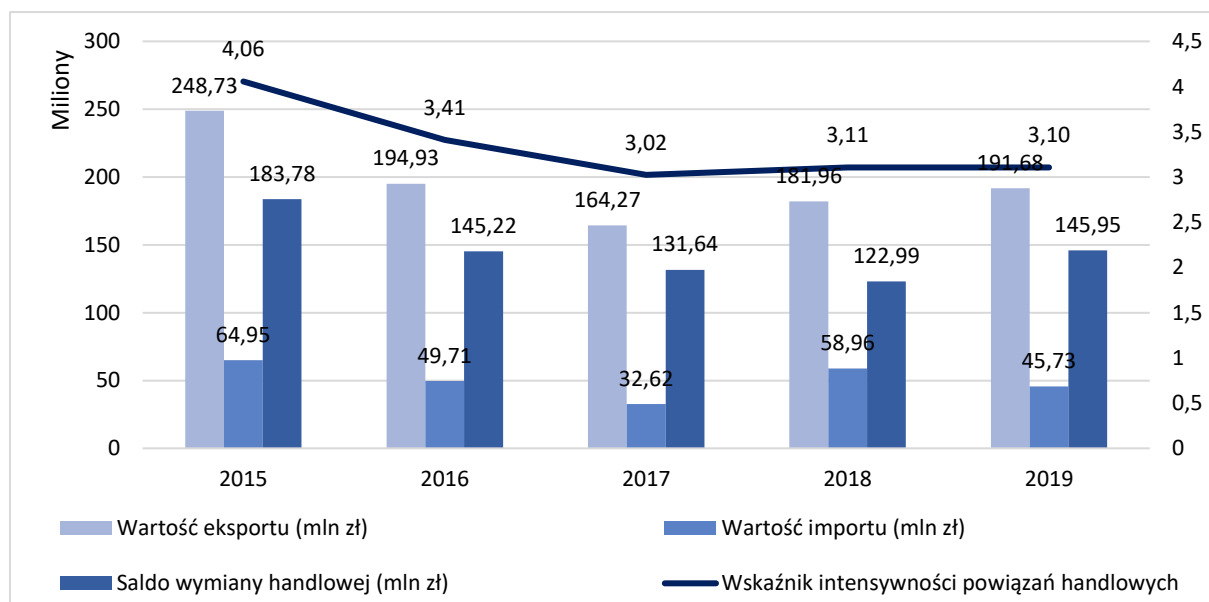
Liczba eksportowanych Litwę grup produktów znacznie przewyższa liczbę grup produktów sprowadzanych z tego kraju do województwa podlaskiego. Zarówno w przypadku eksportu, jak i importu obserwowane są, w poszczególnych latach, wahania liczby grup produktów objętych wymianą towarową. W porównaniu do 2015 roku liczba grup produktów sprowadzonych do regionu wzrosła o 28, natomiast liczba importowanych grup produktów spadła o 10.

Podstawę podlaskiego eksportu na Litwę stanowią produkty przetwórstwa mleczarskiego – niezagęszczone mleko i śmietana, niezagęszczone oraz sery i twarogi, których eksport w latach 2015-2019 wyniósł odpowiednio 210,2 mln zł oraz 122,2 mln zł. W porównaniu do 2015 roku ich wartość wzrosła odpowiedni o 118% (31,1 mln zł) oraz 81% (17,7 mln zł). Wysoki udział w eksporcie towarów na Litwy zajmują również preparaty do karmienia zwierząt⁶⁷, których łączny eksport wyniósł 233,9 mln zł, odnotowując jednocześnie przyrost wartości, względem 2015 roku o 2,6 mln zł. Obok wskazanych, wysokie wartości generuje również eksport artykułów budowlanych z tworzyw sztucznych. W analizowanym okresie ich eksport przekroczył wartość 179,2 mln zł. Spośród wszystkich eksportowanych grup towarów, w 2015 roku, 16 z nich przekroczyło wartość 10 mln zł. W 2019 roku ich liczba wzrosła do 17 grup.

W podlaskim imporcie towarów z Litwy wysokie wartości odnotowano w imporcie gazu ziemnego i pozostałych węglowodorów gazowych, których sumaryczny import od 2015 roku przekroczył wartość 193,5 mln zł. Wysoką wartość (171,9 mln zł) osiągnął również import cementu portlandzkiego, cementu glinowego. W obu grupach towarów odnotowano wzrosty wartości importu w 2019 roku względem wartości z 2015 roku, które wynosiły odpowiednio 45% oraz 239%. Obok wskazanych wysoką pozycję zajmuje również import ryb przetworzonych lub zakonserwowanych⁶⁸. Łączna wartość importu tej grupy towarów wyniosła 73,4 mln zł. W analizowanym okresie, liczba grup towarów, których wartość importu przekroczyła w jednym roku wartość 10 mln zł wzrosła z dziewięciu w 2015 roku do dziesięciu w 2019 roku.

Wykres 39. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Łotwą w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

⁶⁷ Preparaty, w rodzaju stosowanym do karmienia zwierząt.

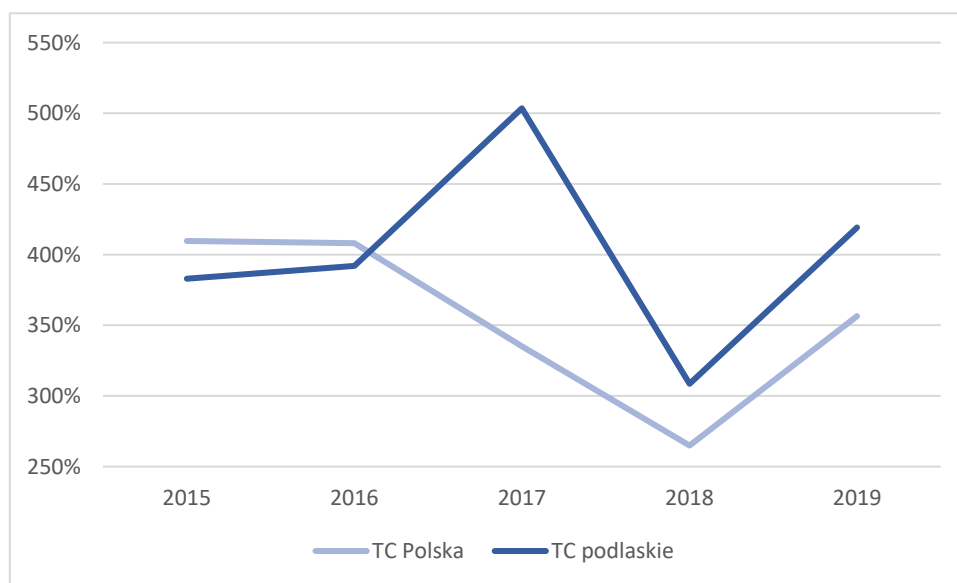
⁶⁸ Ryby przetworzone lub zakonserwowane; kawior i namiastki kawioru przygotowane z ikry rybiej.

Od 2015 roku eksport produktów na Łotwę swoją wartością przewyższa wartość importu z tego kraju, co skutkuje występowaniem dodatniego salda wymiany towarowej. W analizowanych latach, zarówno w odniesieniu do eksportu, jak i importu odnotowano spadek wartości, wynoszący odpowiednio 22,9% oraz 29,6%. W obu przypadkach odnotowane spadki przełożyły się na zmniejszenie udziałów w ogólnych wartościach eksportu i importu województwa podlaskiego. Udział eksportu na Łotwę w 2015 roku stanowił 3,3% regionalnego eksportu, zaś w 2019 roku udział ten wynosił 1,9%. Natomiast import towarów z Łotwy w 2015 roku stanowił 1,4% całkowitego importu do województwa podlaskiego. W 2019 roku udział ten spadł do 0,7%.

Pomimo stosunkowo niskiego udziału wymiany towarowej z Łotwą w wymianie towarowej województwa podlaskiego region charakteryzuje się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie na Łotwę. Udział eksportu do tego kraju w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali Polski. Od 2015 roku obserwowane jest jednak osłabienie powiązań, czego potwierdzeniem jest spadek wartości wskaźnika intensywności powiązań handlowych z poziomu 4,06 do 3,10.

Wykres 40. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Łotwą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju w wymianie towarowej z Łotwą, od 2015 roku, występuje nadwyżka wartości eksportu w stosunku do wartości importu. Odnotowane wskaźniki pokrycia importu eksportem w Polsce są niższe do wartości wskaźnika dla województwa podlaskiego (z wyjątkiem lat 2015-2016). Relacja krajowej wartości eksportu i importu utrzymuje się w przedziale od 265% do 410%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 3,5-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W województwie podlaskim wskaźnik pokrycia importu eksportem zawierał się w przedziale od 309% do 504%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 4-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W obu przypadkach, w Polsce oraz województwie podlaskim, obserwowane są wahania wartości analizowanego wskaźnika.

Tabela 33. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Łotwą w latach 2015-2019

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
2015					
Sekcja IV	57 674 752	23,2%	Sekcja VI	35 093 619	54,0%
Sekcja VII	33 346 212	13,4%	Sekcja I	8 865 095	13,6%
Sekcja II	31 654 093	12,7%	Sekcja XVI	4 933 655	7,6%
2016					
Sekcja IV	49 805 272	25,6%	Sekcja V	17 420 177	35,0%
Sekcja XVI	30 628 234	15,7%	Sekcja I	13 693 304	27,5%
Sekcja VII	28 903 201	14,8%	Sekcja IV	7 271 875	14,6%
2017					
Sekcja XVI	33 051 655	20,1%	Sekcja V	10 375 642	31,8%
Sekcja I	31 210 155	19,0%	Sekcja VI	7 151 762	21,9%
Sekcja VII	29 650 133	18,1%	Sekcja XVI	5 264 170	16,1%
2018					
Sekcja I	56 698 791	31,2%	Sekcja XVII	13 126 003	22,3%
Sekcja VII	33 047 515	18,2%	Sekcja XV	11 136 655	18,9%
Sekcja XVI	32 726 460	18,0%	Sekcja V	9 280 248	15,7%
2019					
Sekcja I	66 808 734	34,9%	Sekcja V	10 899 458	26,4%
Sekcja VII	34 584 796	18,0%	Sekcja II	7 972 051	19,3%
Sekcja XVI	29 726 120	15,5%	Sekcja VI	6 866 787	16,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

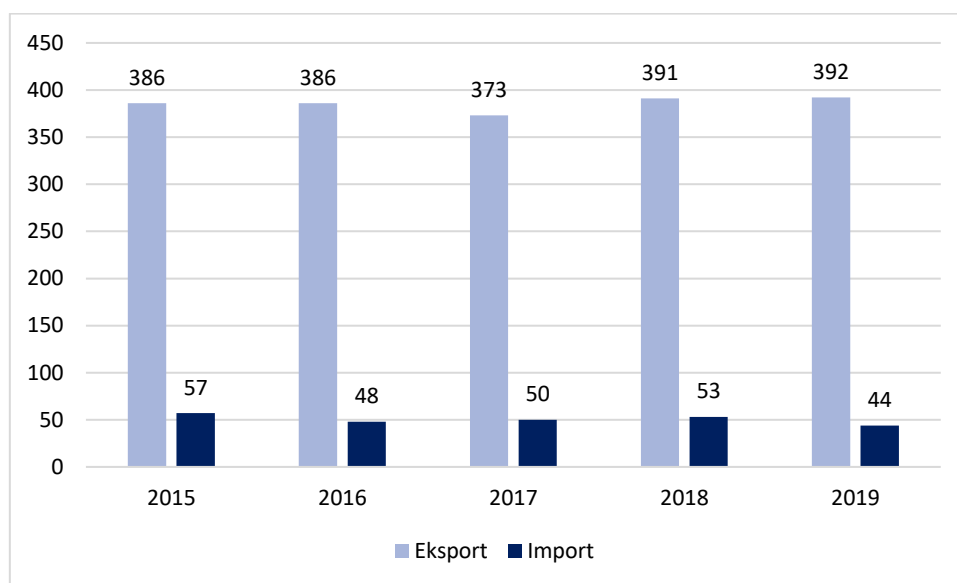
W latach 2015-2019 podlaski eksport na Łotwę opierał się na czterech sekcjach klasyfikacji CN. Sumarycznie najwyższą wartość, ponad 211,4 mln zł, wygenerował eksport produktów z sekcji I (zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego). W analizowanych latach wartość ta wzrosła ponad 2-krotnie (z 30,1 mln zł do 66,8 mln zł). Wartość eksportu, w kolejnych trzech sekcjach jest zbliżona i wynosi 159,5 mln zł (sekcja VII – tworzywa sztuczne i artykuły z nich), 153,1 mln zł (sekcja XVI – maszyny i urządzenia) oraz 152,9 mln zł (sekcja IV – gotowe artykuły spożywcze). W przypadku sekcji IV w 2019 roku, w porównaniu z 2015 rokiem odnotowano 81,1% spadek wartości eksportu. W dwóch pozostałych sekcjach wartość eksportu wzrosła: o 10,2% w sekcji XVI i 3,7% w sekcji VII. Cztery wskazane sekcje stanowią większość podlaskiego eksportu z Łotwy. W 2015 roku pokrywały 59,5% całkowitego eksportu do tego kraju, zaś w 2019 roku udział ten wzrósł do 74,1%.

W analizowanym okresie, najwyższe wartości importu osiągnęły produkty z sekcji VI (produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych), sekcji V (produkty mineralne) oraz sekcji I (zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego). Łączna

wartość importu we wskazanych sekcjach, w latach 2015-2019, wyniosła odpowiednio: 55,9 mln zł, 48 mln zł (w latach 2016-2019; w 2015 roku nie odnotowano importu) oraz 36,6 mln zł. We wskazanych sekcjach, w porównaniu z 2015 rokiem (2016 rok w przypadku sekcji V) odnotowano spadek wartości importu, co przełożyło się na spadek udziału poszczególnych sekcji w imporcie z Łotwy. W 2016 roku wskazane sekcje pokrywały 67,1% regionalnego importu z tego kraju, zaś w 2019 roku udział ten spadł do 54%.

Wykres 41. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Łotwą w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

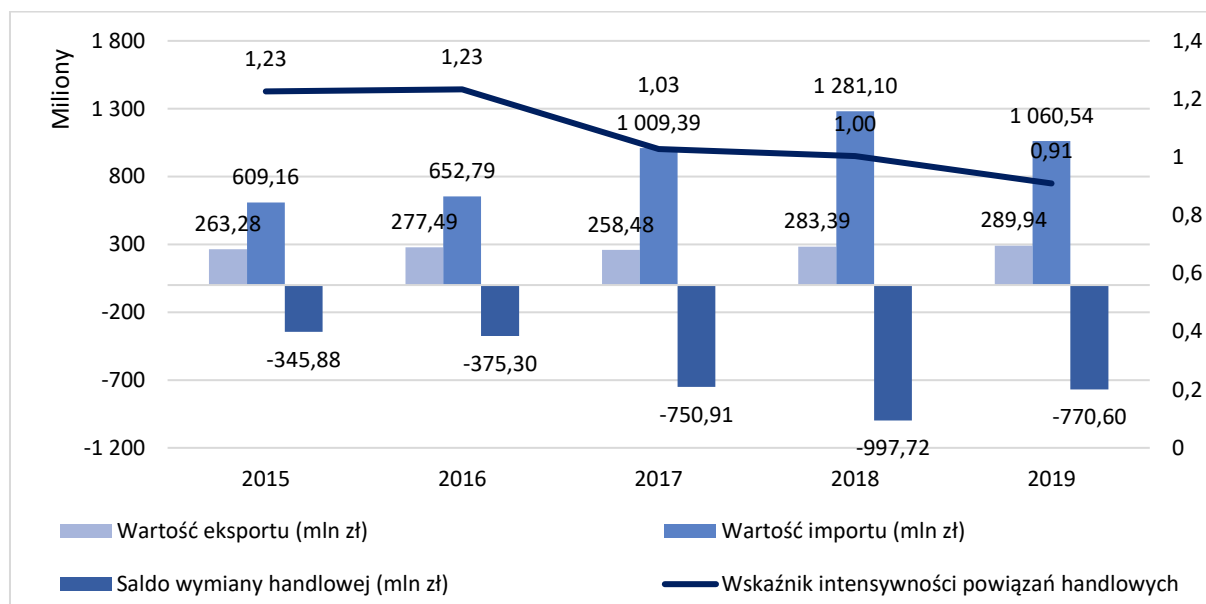
Liczba eksportowanych na Łotwę grup towarów znacznie przewyższa liczbę importowanych grup produktów. W obu grupach obserwowane są wahania. W 2019 roku z województwa podlaskiego wywieziono 392 różne grupy produktów, natomiast import wyniósł 44 grupy towarów.

Trzon podlaskiego eksportu na Łotwę stanowią artykuły budowlane z tworzyw sztucznych. Roczna wartość eksportu tych produktów utrzymywała się na poziomie około 30 mln zł. W latach 2015-2019 ich łączna sprzedaż na Łotwę wyniosła 140,6 mln zł. Wysokimi wartościami eksportu charakteryzują się również produkty przetwórstwa mleka, tj. sery i twarogi oraz niezagęszczone i niesłodzone mleko i śmietana. W ich przypadku sumaryczny eksport przekroczył odpowiednio 67,7 mln zł oraz 60,3 mln zł. Znaczne wartości eksportu odnotowano również w przypadku maszyn żniwnych i omłotowych oraz mebli, wynoszące odpowiednio 75 mln zł oraz 60,2 mln zł. W porównaniu z 2015 rokiem, w 2019 roku. nieznaczne spadki wartości eksportu rzędu 3% i 9% odnotowano w kontekście artykułów budowlanych oraz serów i twarogu. Natomiast wartość sprzedanych na Łotwę niezagęszczonych i niesłodzonych mleka i śmietany, wzrosła blisko 7-krotnie. W analizowanych latach liczba grup produktów, których eksport przekroczył wartość 10 mln zł spadła z ośmiu do siedmiu.

Główną grupą produktów sprowadzanych do województwa podlaskiego z Łotwy są gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe, których łączny import w latach 2015-2019 wyniósł 79,3 mln zł, przy czym w analizowanych latach odnotowano blisko 3-krotny spadek wartości (z 31,4 mln zł do 10,9 mln zł). Na tle wszystkich importowanych grup towarów wyróżnia się aparatura elektryczna⁶⁹, z łącznym importem o wartości 25,8 mln zł oraz bydło żywe, którego łączny import przekroczył wartość 15,3 mln zł. W poszczególnych latach zaledwie w przypadku pojedynczych grup produktów wartość importu była wyższa niż 10 mln zł.

Wykres 42. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Rosją w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Od 2015 roku import produktów z Rosji, swoją wartością przewyższa wartość eksportu, co skutkuje występowaniem ujemnego salda wymiany handlowej. Znacznie wyższe przyrosty odnotowywane są w zakresie importu, co powoduje pogłębianie deficytu. W porównaniu z 2015 rokiem, wartość eksportu wzrosła o 10,1%, natomiast wartość importu wzrosła o 74,1%.

Wzrost wartości eksportu do Rosji nie przełożył się na wzrost jego udziału w ogólnej wartości eksportu z województwa podlaskiego. W 2015 roku eksport do Rosji stanowił 3,5% całkowitej wartości regionalnego eksportu, natomiast w 2019 roku udział ten spadł do poziomu 2,8%. W przypadku importu, odnotowano natomiast wzrost udziału w całkowitej wartości importu do regionu z 12,9% do 15,7%.

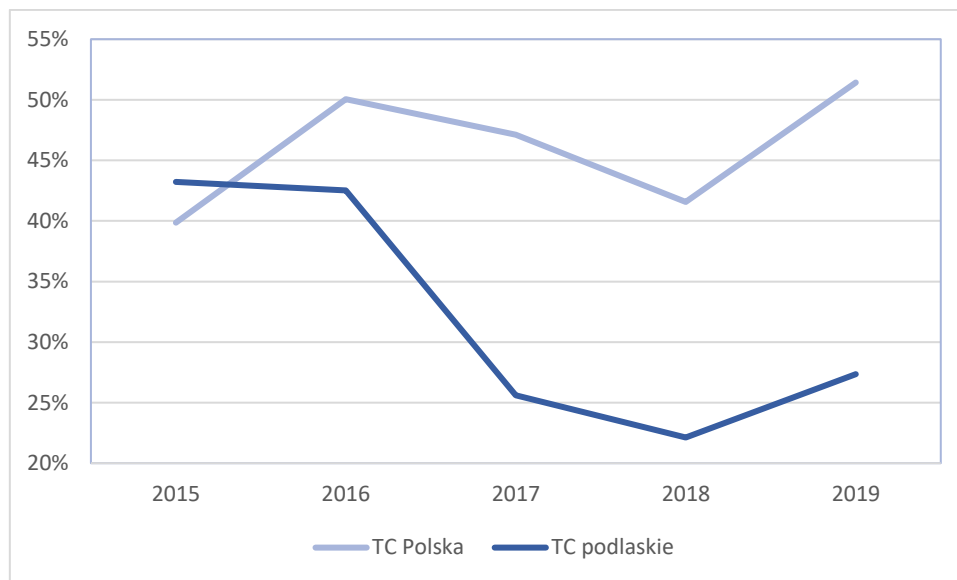
Do 2018 roku województwo podlaskie charakteryzowało się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie do Rosji. Udział eksportu do tego kraju w eksporcie województwa podlaskiego był wyższy niż w skali całego kraju. Od 2015 roku obserwowane jest minimalne osłabienie powiązań, które skutkuje obniżeniem wskaźnika

⁶⁹ Aparatura elektryczna do przełączania i zabezpieczania obwodów elektrycznych lub do wykonywania połączeń elektrycznych w obwodach elektrycznych, do napięć ≤ 1000V.

intensywności powiązań handlowych w eksporcie z Rosją z poziomu 1,2 do 0,9. Oznacza to, że w 2019 roku intensywność powiązań handlowych w eksporcie z Rosją była na poziomie poniżej przeciętnym. Wskaźnik intensywności powiązań handlowych w eksporcie z Rosją osiągnął najniższe wartości spośród wszystkich krajów zaliczanych do grona „wschodnich sąsiadów”.

Wykres 43. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Rosją

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju w wymianie towarowej z Rosją, od 2015 roku, występuje nadwyżka wartości importu w stosunku do wartości eksportu. Odnotowane wskaźniki pokrycia importu eksportem w Polsce są wyższe od wartości wskaźnika dla województwa podlaskiego (z wyjątkiem 2015 roku). Relacja krajowej wartości eksportu i importu utrzymuje się w przedziale od 40% do 51%, co oznacza, że wartość importu, w skali kraju, była przeciętnie 2,2-krotnie wyższa od wartości produktów eksportowanych do Rosji. W województwie podlaskim wskaźnik pokrycia importu eksportem zawierał się w przedziale od 22% do 43%, co oznacza, że wartość importu była przeciętnie 3,3-krotnie wyższa od wartości produktów eksportowanych do Rosji. W obu przypadkach, w Polsce oraz województwie podlaskim, obserwowane są wahania wartości wskaźnika.

Tabela 34. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Rosją w latach 2015-2019

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
2015					
Sekcja XVI	93 010 320	35,3%	Sekcja VI	370 193 802	60,8%
Sekcja IX	30 872 137	11,7%	Sekcja V	193 225 960	31,7%

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
Sekcja XVII	23 994 648	9,1%	Sekcja IX	10 530 700	1,7%
2016					
Sekcja XVI	134 274 956	48,4%	Sekcja V	538 797 536	82,5%
Sekcja XVII	28 980 206	10,4%	Sekcja VI	72 725 835	11,1%
Sekcja IX	21 159 280	7,6%	Sekcja IX	16 008 074	2,5%
2017					
Sekcja XVI	125 173 698	48,4%	Sekcja V	907 818 042	89,9%
Sekcja VII	27 939 901	10,8%	Sekcja VI	55 072 752	5,5%
Sekcja XV	22 875 435	8,8%	Sekcja IX	23 336 364	2,3%
2018					
Sekcja XVI	134 230 176	47,4%	Sekcja V	1 169 469 439	91,3%
Sekcja XV	30 534 171	10,8%	Sekcja VI	46 295 714	3,6%
Sekcja VII	27 755 966	9,8%	Sekcja IX	25 213 316	2,0%
2019					
Sekcja XVI	127 343 405	43,9%	Sekcja V	920 195 474	86,8%
Sekcja XVII	40 563 867	14,0%	Sekcja VI	81 102 657	7,6%
Sekcja VII	29 111 994	10,0%	Sekcja IX	20 485 323	1,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

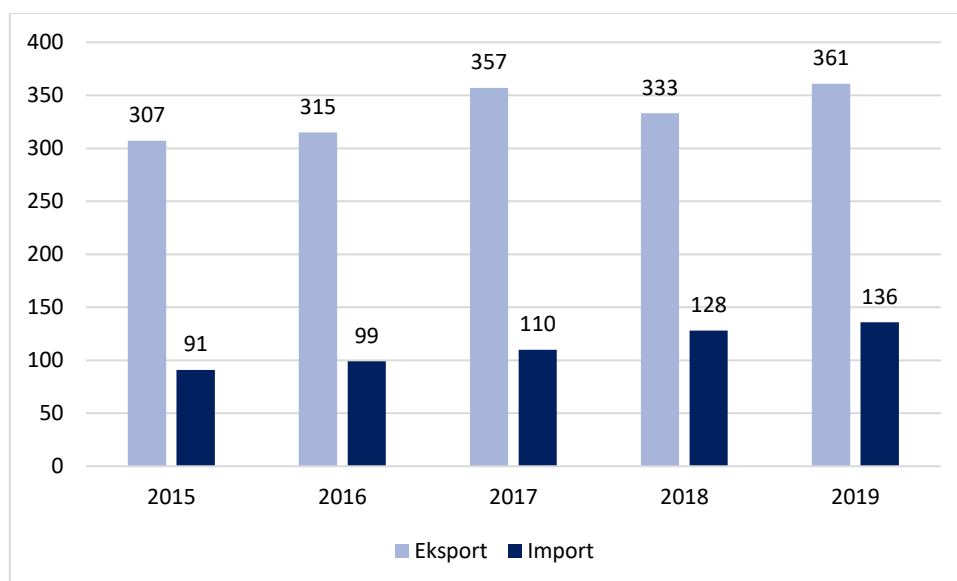
Eksport produktów do Rosji z przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się w województwie podlaskim towarów, w latach 2015-2019 koncentruje się na maszynach i urządzeniach mechanicznych (sekcja XVI). Łączna wartość eksportu tych produktów przekroczyła 614 mln zł. Obserwowane jest również utrzymywanie ok. 40% udziału w całkowitej wartości towarów sprzedanych do Rosji. W poszczególnych latach kolejne pozycje, pod względem wartości eksportu, zajmowały różne sekcje towarów. Stosunkowo wysokie wartości wygenerował również eksport tworzyw sztucznych i artykułów z nich (sekcja VII) oraz metali nieszlachetnych (sekcja XV), w których wartość sprzedaży w analizowanych latach wyniosła odpowiednio 125 mln zł oraz 114 mln zł.

Import z Rosji dotyczy głównie produktów z sekcji V, czyli produktów mineralnych. Od 2015 roku do regionu sprowadzone były towary z tej sekcji o wartości 3,7 mld zł. Coroczne udziały w całkowitym imporcie z Rosji wahały się od 31,7% w 2015 roku do 86,8% w 2019 roku, przy czym najwyższy udział wynoszący 91,3% odnotowano w 2018 roku. W tym roku wartość importu jednej sekcji przekroczyła wartość 1 mld zł. Na tle pozostałych sekcji wyróżniała się również sekcja VI (produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych) oraz sekcja IX (drewno artykuły z drewna). Ich łączny import w analizowanych latach wyniósł odpowiednio 625,4 mln zł oraz 95,6 mln zł.

Pomimo silnej koncentracji w zakresie eksportu i importu towarów wymianą handlową objęty był zróżnicowany katalog produktów.

Wykres 44. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Rosją w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba eksportowanych do Rosji grup produktów znacznie przewyższa liczbę grup produktów sprowadzanych z tego kraju do województwa podlaskiego. Obie kategorie charakteryzują się trendem wzrostowym liczby grup produktów objętych wymianą towarową. W porównaniu do 2015 roku liczba grup produktów sprowadzonych do regionu wzrosła o 54, a liczba importowanych grup produktów – o 45.

Od 2015 roku wysokie wartości w eksporcie do Rosji zajmują części do silników⁷⁰. Ich wartość wzrosła z poziomu 13,1 mln zł w 2015 roku do 27 mln zł w 2019 roku, a łączny eksport w tym okresie osiągnął wartość 109,8 mln zł. Obok części do silników, wysokie wartości osiąga również eksport części i akcesoriów do pojazdów samochodowych⁷¹. W ich przypadku odnotowano prawie 2-krotny wzrost wartości (z 16 mln zł do 31,6 mln zł), a sumaryczny eksport od 2015 roku wyniósł 95,8 mln zł. Towarami, o wysokich wartościach sprzedaży do Rosji są również odkurzacze oraz maszyny żniwne i omłotowe. Łączna wartość eksportu wskazanych grup produktów wyniosła 82,6 mln zł oraz 74,5 mln zł. Spośród wskazanych grup towarów jedynie w przypadku odkurzaczy, w 2019 roku, odnotowano spadek wartości względem 2015 roku. Liczba grup towarów, których eksport w pojedynczym roku przekroczył wartość 10 mln w 2019 roku była analogiczna jak w 2015 roku (6 grup produktów).

Podstawową grupą towarów importowanych z Rosji do województwa podlaskiego od 2015 roku są gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe. Łączna wartość importu tych towarów, w analizowanym okresie, zbliżyła się do 2 mld zł. W porównaniu do 2015 roku wartość zakupu z Rosji gazu ziemnego i węglowodorów gazowych wzrosła o 165,5% (z 208,9 mln zł do 554,8 mln zł). Stosunkowo wysokie wartości odnotowuje również import wazeliny; parafiny i gaczu parafinowego oraz węglowodorów alifatycznych, których łączny

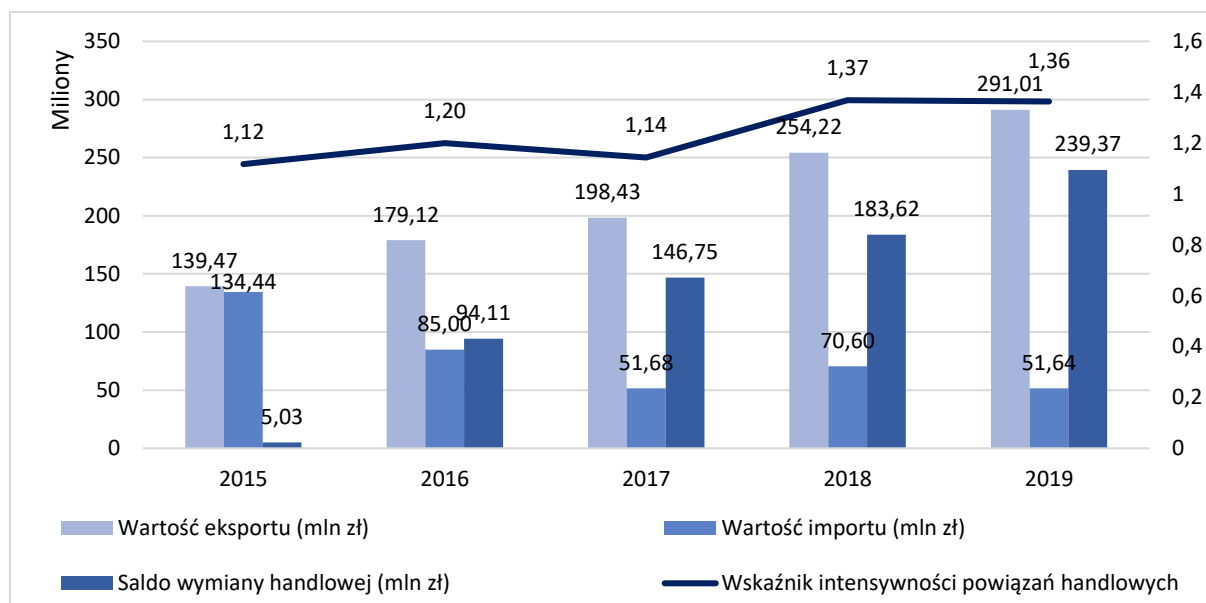
⁷⁰ Części nadające się do stosowania wyłącznie lub głównie do silników objętych pozycją 8407 lub 8408.

⁷¹ Części i akcesoria do pojazdów samochodowych objętych pozycjami od 8701 do 8705.

import osiągnął wartość odpowiednio 439,8 mln zł oraz 175,8 mln zł. W pierwszej z wymienionych grup, wartość importu, w analizowanym okresie spadła o 20,1% (z 101,6 mln zł do 81,2 mln zł). Natomiast wartość sprowadzonych z Rosji węglowodorów alifatycznych wzrosła 3,4-krotnie. Liczba grup towarów, których wartość importu w jednym roku przekroczyła 10 mln zł wzrosła z czterech w 2015 r do pięciu w 2019 roku.

Wykres 45. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Ukrainą w latach 2015-2019

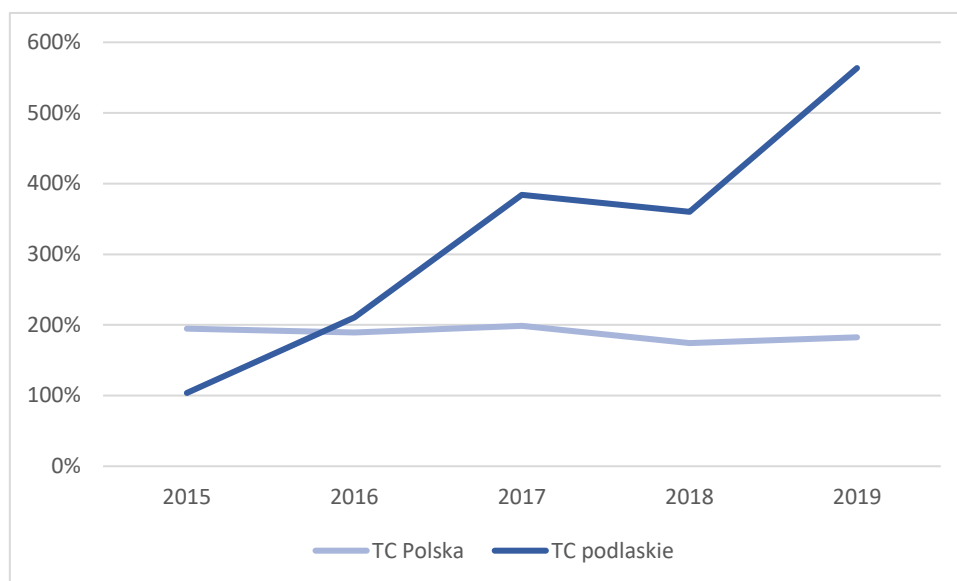
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Od 2015 roku eksport produktów na Ukrainę swoją wartością przewyższa wartość importu z tego kraju, co wpływa na występowanie dodatniego salda wymiany towarowej. W analizowanych latach, eksport wzrósł ponad 2-krotnie (z 139,5 mln zł do 291 mln zł), zaś wartość importu zmniejszyła się o 61,6% (z 134,4 mln zł do 51,6 mln zł). W obu przypadkach zmiany przełożyły się na zmiany udziałów w ogólnych, regionalnych wartościach eksportu i importu. Udział eksportu wzrósł z poziomu 1,85% do 2,84%, a udział importu spadł z poziomu 2,85% do 0,77%.

Pomimo stosunkowo niskiego udziału wymiany towarowej z Ukrainą w wymianie towarowej województwa podlaskiego region charakteryzuje się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie do tego kraju. Udział eksportu na Ukrainę w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali Polski. Od 2015 roku obserwowane jest wzmocnienie powiązań, czego potwierdzeniem jest wzrost wartości wskaźnika intensywności powiązań handlowych z poziomu 1,12 do 1,36.

Wykres 46. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Ukrainą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Zarówno w skali województwa podlaskiego, jak również w skali całego kraju w wymianie towarowej z Ukrainą, od 2015 roku, występuje nadwyżka wartości eksportu w stosunku do wartości importu. Odnotowane wskaźniki pokrycia importu eksportem w Polsce są niższe do wartości wskaźnika dla województwa podlaskiego (z wyjątkiem 2015 roku). Relacja krajowej wartości eksportu i importu utrzymuje się w przedziale od 174% do 199%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 1,9-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W województwie podlaskim wskaźnik pokrycia importu eksportem zawierał się w przedziale od 104% do 564%, co oznacza, że wartość eksportu była przeciętnie 3,2-krotnie wyższa od wartości produktów importowanych. W województwie podlaskim obserwowany jest znaczny wzrost wartości wskaźnika pokrycia importu eksportem, natomiast w skali całego kraju wartości wskaźnika w poszczególnych latach utrzymują się na zbliżonym poziomie.

Tabela 35. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Ukrainą w latach 2015-2019

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
2015					
Sekcja XVI	42 267 858	30,3%	Sekcja II	97 352 337	72,4%
Sekcja XVII	25 233 952	18,1%	Sekcja IX	19 824 973	14,7%
Sekcja VII	16 540 213	11,9%	Sekcja XV	3 987 670	3,0%
2016					
Sekcja XVI	52 706 787	29,4%	Sekcja II	43 133 182	50,7%
Sekcja XVII	37 958 192	21,2%	Sekcja IX	17 775 347	20,9%

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Eksport			Import		
Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości	Sekcja CN	Wartość (zł)	Udział całkowitej wartości
Sekcja VII	24 177 438	13,5%	Sekcja III	9 691 084	11,4%
2017					
Sekcja XVI	52 078 349	26,2%	Sekcja II	22 043 841	42,7%
Sekcja XVII	36 739 402	18,5%	Sekcja IX	10 716 718	20,7%
Sekcja VII	23 975 029	12,1%	Sekcja IV	8 602 417	16,6%
2018					
Sekcja XVI	84 433 605	33,2%	Sekcja II	27 622 973	39,1%
Sekcja XVII	29 184 464	11,5%	Sekcja IX	15 829 894	22,4%
Sekcja VII	27 754 814	10,9%	Sekcja IV	14 119 978	20,0%
2019					
Sekcja XVI	93 274 433	32,1%	Sekcja II	24 000 180	46,5%
Sekcja I	55 388 473	19,0%	Sekcja VIII	17 254 093	33,4%
Sekcja II	34 043 285	11,7%	Sekcja IV	2 895 549	5,6%

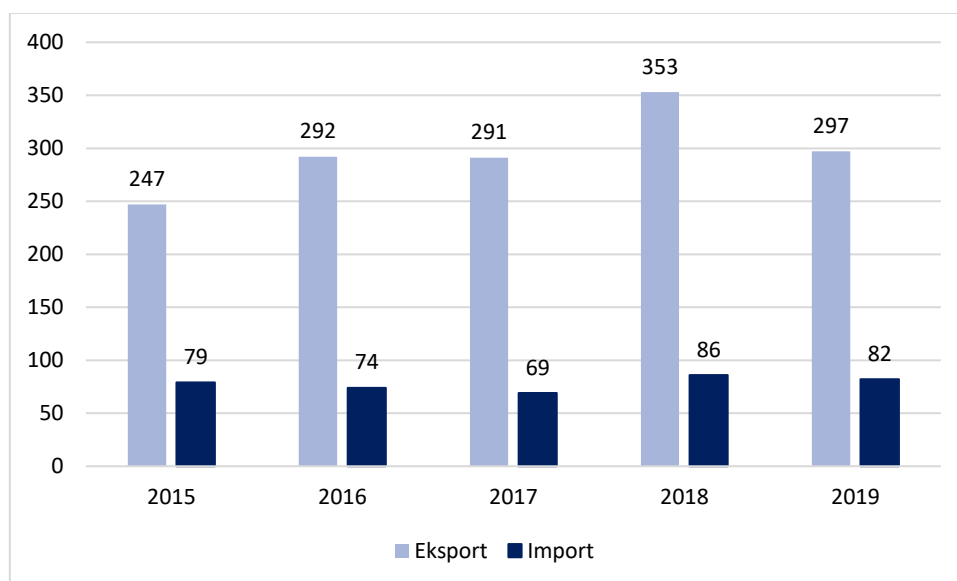
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 podlaski eksport na Ukrainę, najwyższe wartości osiągnął w sekcji XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne) – łącznie 324,8 mln zł. Wraz ze wzrostem wartości w poszczególnych latach (z 42,3 mln zł do 93,3 mln zł) obserwowany jest również wzrost udziału eksportu przedmiotowej sekcji w całkowitym eksporcie produktów na Ukrainę. Sumarycznie wysokie wartości osiągnęła również sekcja XVII (pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające) oraz sekcja VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich), w których eksport wyniósł 147,6 mln zł oraz 118,4 mln zł. Wskazane sekcje pokrywały od 60,3% w 2015 roku do 47,3% w 2019 roku całego eksportu towarów z województwa podlaskiego na Ukrainę. W 2019 roku wysokie wartości odnotowano w eksporcie produktów żywnościowych z sekcji I (zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego) oraz z sekcji II (produkt pochodzenia roślinnego), których udziały w eksporcie na Ukrainę wynosiły odpowiednio 19% i 11,7%.

W analizowanym okresie, najwyższe wartości importu osiągnęły produkty z sekcji II (produkty pochodzenia roślinnego), których łączna wartość w latach 2015-2019 blisko 214,2 mln zł. Obok wskazanej sekcji, stosunkowo wysokie wartości odnotowano w imporcie drewna i artykułów z drewna (sekcja IX) – łącznie 64,2 mln zł. Poza wymienionymi, w poszczególnych latach różne sekcje klasyfikacji CN odnotowywały wysokie udziały w całkowitym imporcie z Ukrainy, czego przykładem jest sekcja VIII (skóry i skórki surowe), której wartość w 2019 roku stanowiła 33,4% całego importu towarów do województwa podlaskiego z Ukrainy.

Wykres 47. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Ukrainą w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Liczba eksportowanych na Ukrainę grup towarów znacznie przewyższa liczbę importowanych grup produktów. W obu grupach obserwowane są wahania. W 2019 roku z województwa podlaskiego wywieziono 297 różnych grup produktów, natomiast import dotyczył 82 grup towarów.

Trzon podlaskiego eksportu na Ukrainę stanowią części do silników, których całkowity eksport w latach 2015-2019 wyniósł 128,2 mln zł. Wysokimi wartościami eksportu charakteryzują się również rury, przewody i węże. W ich przypadku sumaryczny eksport osiągnął wartość 71,7 mln zł. W obu wskazanych grupach produktów, w analizowanych, latach odnotowano wzrost wartości o odpowiednio 12% i 45%. Znaczny wzrost wartości sprzedaży wystąpił również w przypadku eksportu serów i twarogu. W 2015 roku eksport tej grupy produktów osiągnął wartość 3,7 mln zł, zaś w 2019 roku – 36,8 mln zł. W analizowanych latach liczba grup produktów, których eksport przekroczył wartość 10 mln zł wzrosła z czterech do sześciu.

W latach 2015-2019, sumarycznie najwyższą wartość importu towarów z Ukrainy, wynoszącą 176,1 mln zł, osiągnęły produkty pochodzenia roślinnego⁷². Stosunkowo wysokie wartości wygenerował również import drewna przetartego lub struganego oraz owoców i orzechów. Od 2015 roku do regionu sprowadzono te produkty o wartości odpowiednio 30,4 mln zł oraz 26,5 mln zł. Spośród wskazanych przyrost wartości importu, w analizowanych latach, nastąpił wyłącznie w przypadku owoców i orzechów (z 1,4 mln zł do 11 mln zł). W dwóch pozostałych sekcjach wartości importu zmniejszyły się o 57,6% w przypadku drewna (z 9,8 mln zł do 4,2 mln zł) oraz o 88,7% w przypadku produktów pochodzenia roślinnego (z 91,2 mln zł do

⁷² Produkty pochodzenia roślinnego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.

10,3 mln zł). W poszczególnych latach liczba grup produktów, których wartość importu była wyższa niż 10 mln zł wzrosła z jednej do dwóch.

Towary pochodzące z przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się w województwie podlaskim dostarczane są, do krajów analizowanych w grupie „wschodnich sąsiadów”, przy wykorzystaniu różnych środków transportu.

Tabela 36. Eksport z województwa podlaskiego do „wschodnich sąsiadów” łącznie w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu ⁷³	Wartość eksportu w 2015 (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju	Wartość eksportu w 2019 (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju
Przesyłki pocztowe	1 451 800	0,1%	1,6%	2 901 210	0,1%	1,5%
Transport drogowy	829 433 043	52,8%	1,8%	1 342 747 424	68,7%	1,9%
Transport kolejowy	12 818 894	0,8%	0,6%	21 877 325	1,1%	1,1%
Transport lotniczy	7 174 973	0,5%	1,2%	5 603 993	0,3%	1,5%
Transport morski	12 873 016	0,8%	0,8%	4 216 661	0,2%	0,2%
Własny napęd	3 819 806	0,2%	0,5%	3 622 510	0,2%	0,1%
Brak wskazanego rodzaju transportu	704 407 260	44,8%	8,7%	572 695 843	29,3%	7,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W transporcie eksportowanych towarów przeważał transport drogowy, stanowiący odpowiednio 52,8% w 2015 roku oraz 68,7% w 2019 roku. Znaczny odsetek stanowił również eksport bez wskazanego rodzaju transport (w analizowanych latach odnotowano spadek z 44,8% do 29,3%). Pozostałe rodzaje transportu stanowiły niewielki odsetek eksportu do „wschodnich sąsiadów”. Spośród analizowanych, wzrost udziału odnotowano wyłącznie do transportu kolejowego, w pozostałych przypadkach nastąpił spadek lub utrzymanie poziomu z 2015 roku. W skali całego kraju, w eksporcie do wschodnich sąsiadów, wyróżnia się eksport towarów bez wskazanego rodzaju transportu (co wynika z braku konieczności wskazywania

⁷³ W przypadku wymiany towarowej z krajami trzecimi podmiotu zobligowane są do wskazywania środka transportu przy każdej przeprowadzonej transakcji. Określany jest aktywny środek transportu, przy wykorzystaniu którego eksportowany towar opuścił zewnętrzną granicę Unii Europejskiej. Natomiast w wymianie towarowej z krajami Unii Europejskiej wskazanie kodu transportu w deklaracji INSTASTAT jest obowiązkowe dla podmiotów, których suma wartości dokonywanych przywozów i wywozów przekroczyła wartość ustaloną dla statystycznego progu szczegółowego w przywozie lub wywozie. Wartości progów statystycznych dla podmiotów realizujących obroty z krajami Unii Europejskiej na 2021 r. ustalono na następującym poziomie:

- Próg podstawowy:
 - o Przywóz: 4 000 000 zł
 - o Wywóz: 2 000 000 zł
- Próg szczegółowy:
 - o Przywóz: 65 000 000 zł
 - o Wywóz: 108 000 000 zł.

Brak wskazanego rodzaju transportu oznacza, że podmiot realizujący wymianę towarową z krajami Unii Europejskiej nie osiągnął wartości ustalonej w statystycznym progu szczegółowym, co jest równoznaczne z brakiem wymogu wskazywania w deklaracji INTRASTAT kodu transportu.

przez eksporterów, którzy nie osiągnęli określonej wartości progu statystycznego, kodu środka transportu w deklaracji INTRASTAT), wynoszący 8,7% w 2015 roku oraz 7,8% w 2019 roku.

Tabela 37. Eksport z województwa podlaskiego do „wschodnich sąsiadów” w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział	Wartość (zł)	Udział
Białoruś				
Przesyłki pocztowe	107 989	0,0%	45 658	0,0%
Transport drogowy	317 173 102	96,1%	380 964 272	96,6%
Transport kolejowy	12 425 991	3,8%	10 878 511	2,8%
Transport lotniczy	90 650	0,0%	1 208 165	0,3%
Transport morski	134 888	0,0%	144 379	0,0%
Własny napęd	237 724	0,1%	1 255 765	0,3%
Estonia				
Brak wskazanego rodzaju transportu	75 745 220	83,1%	66 636 843	70,3%
Transport drogowy	6 241	0,0%	1 323	0,0%
Transport morski	15 432 670	16,9%	28 104 343	29,7%
Litwa				
Brak wskazanego rodzaju transportu	442 368 759	81,4%	391 608 028	57,2%
Przesyłki pocztowe	200	0,0%	11 205	0,0%
Transport drogowy	101 121 199	18,6%	293 437 836	42,8%
Transport lotniczy	0	0,0%	3 657	0,0%
Transport morski	12 992	0,0%	0	0,0%
Łotwa				
Brak wskazanego rodzaju transportu	186 293 281	78,8%	114 450 972	57,5%
Przesyłki pocztowe	69 816	0,0%	17 063	0,0%
Transport drogowy	49 928 538	21,1%	84 659 546	42,5%
Rosja				
Przesyłki pocztowe	1 011 876	0,4%	2 706 514	0,9%
Transport drogowy	210 534 965	90,6%	278 820 358	96,4%
Transport kolejowy	392 903	0,2%	0	0%
Transport lotniczy	7 080 050	3,0%	3 202 161	1,1%
Transport morski	12 725 136	5,5%	4 024 567	1,4%
Własny napęd	539 487	0,2%	547 297	0,2%
Ukraina				
Przesyłki pocztowe	255 678	0,2%	119 447	0,0%
Transport drogowy	135 242 569	97,6%	276 761 069	95,1%
Transport kolejowy	0	0%	10 998 814	3,8%
Transport lotniczy	4 273	0,0%	1 190 010	0,4%
Transport morski	0	0%	47 715	0,0%
Własny napęd	3 042 595	2,2%	1 819 448	0,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

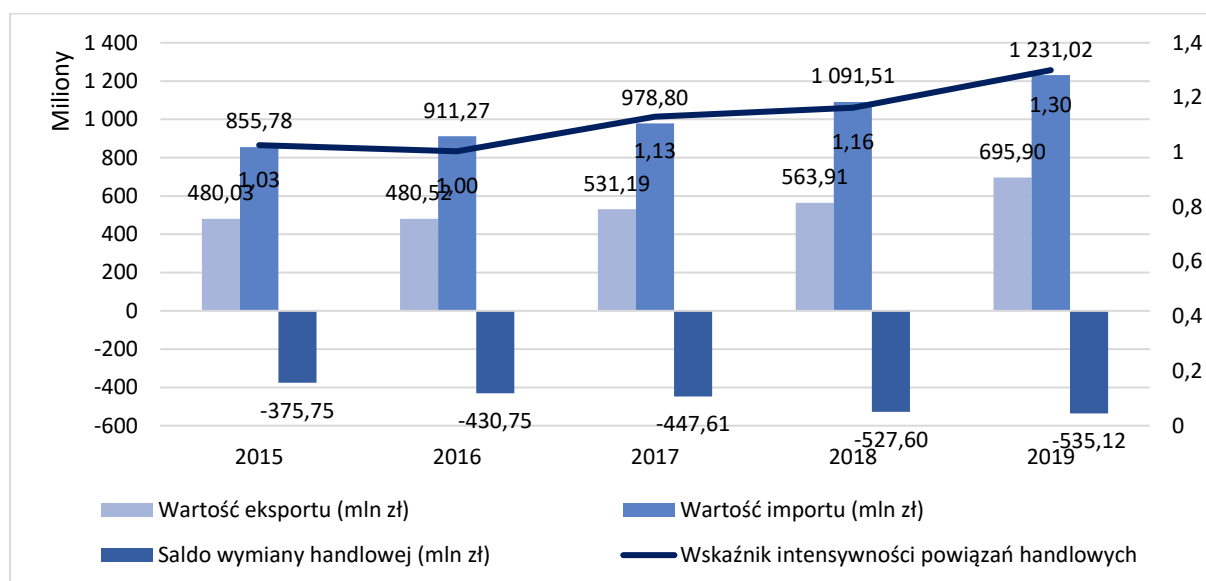
W eksporcie do krajów „wschodnich sąsiadów”, w odniesieniu do środków transportu występują dwie tendencje. W krajach będących jednocześnie członkami Unii Europejskiej przeważa eksport towarów bez wskazanego rodzaju transportu, który w przypadku Estonii w 2019 roku wynosił 70,3%, w przypadku Litwy – 57,2%, a w przypadku Łotwy – 57,5%. W porównaniu z 2015 rokiem, w każdym z tych krajów odnotowano spadek tej formy transportu. Spośród określonych rodzajów transportu największy udział stanowi transport drogowy, który w każdym z trzech krajów, w porównaniu z 2015 rokiem odnotował przyrost wartości. Wykorzystanie innych rodzajów transportu produktów do tych krajów stanowi marginalny odsetek. Drugą grupą wśród „wschodnich sąsiadów” są kraje niebędące członkami Unii Europejskiej, czyli Białoruś, Rosja oraz Ukraina. W każdym ze wskazanych krajów, największy odsetek wartości eksportu towarów, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku stanowił transport drogowy (ponad 95% w każdym z krajów w 2019 roku). Pozostałe rodzaje transportu stanowią znacznie mniejszy udział. Przy czym, w eksporcie na Białoruś, drugim pod względem wartości eksportowanych towarów jest transport kolejowy (odpowiednio 3,8% oraz 2,8% w analizowanych latach). W eksporcie do Rosji drugą pozycję zajmuje transport morski (odpowiednio 5,5% oraz 1,4%), a w eksporcie na Ukrainę transport kolejowy (3,8% w 2019 roku; brak eksportu z wykorzystaniem tego rodzaju transportu w 2015 roku).

Kraje azjatyckie

Kontynent azjatycki odgrywa znaczącą rolę w wymianie towarowej województwa podlaskiego. Eksport do Azji stale przekracza 6% całkowitej wartości eksportu z regionu, zaś udział importu w latach 2015-2019 wynosił średnio 17,4% wartości sprowadzonych do regionu towarów. Kontynent azjatycki jest drugim największym (poza Europą) partnerem handlowym województwa podlaskiego.

Wykres 48. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z krajami azjatyckimi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Od 2015 roku wzrasta wartość wymiany handlowej (zarówno eksportu, jak i importu) z krajami azjatyckimi. Stosunkowo szybszy przyrost wartości importu przekłada się na pogłębianie się deficytu wymiany towarowej z krajami położonymi na kontynencie azjatyckim.

Województwo podlaskie charakteryzuje się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie do krajów azjatyckich. Udział eksportu do Azji w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali całego kraju. Od 2015 roku obserwowane jest również umacnianie się powiązań eksportowych z Azją, co przedstawia wzrost wskaźnika z poziomu 1,03 do 1,30.

Wymiana handlowa województwa podlaskiego prowadzona jest ze znaczną większością krajów położonych w Azji. W poszczególnych latach odnotowano pojedyncze kraje, z którymi nie była prowadzona wymiana towarowa. Terytorialny obszar Azji podzielić można na dwa rejony: Kraje Bliskiego i Środkowego Wschodu oraz pozostałe kraje azjatyckie⁷⁴. Zarówno w

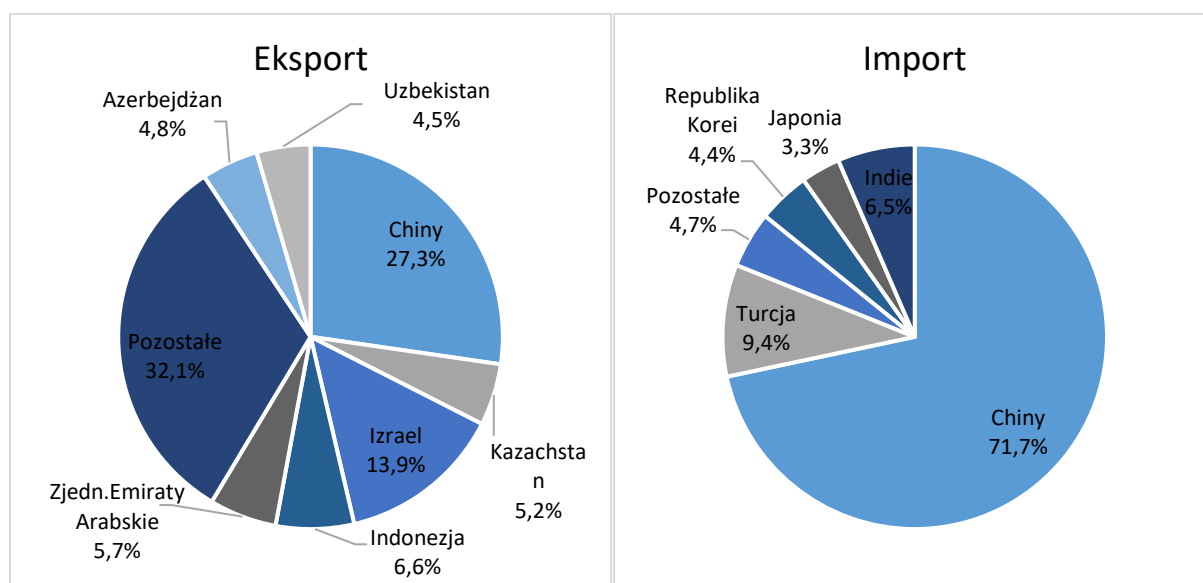
⁷⁴ Kraje Bliskiego i Środkowego Wschodu to: Arabia Saudyjska, Bahrajn, Irak, Iran, Izrael, Jemen, Jordania, Katar, Kuwejt, Liban, Okupowane Terytorium Palestyny, Oman, Syria, Turcja oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie. Pozostałe kraje azjatyckie to: Afganistan, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Bhutan, Brunei, Chiny, Filipiny, Gruzja, Hongkong, Indie, Indonezja, Japonia, Kambodża, Kazachstan, Kirgistan, Korea Południowa, Korea

eksportcie, jak i imporcie wyższe wartości wymiany towarowej obserwowane są w odniesieniu do drugiej grupy krajów. Udział eksportu, w przypadku krajów Bliskiego i Środkowego Wschodu, w latach 2015-2019 wzrósł z 22,1% do 32,2%, co oznacza spadek udziałów eksportu w poszczególnych latach do pozostałych krajów azjatyckich. W imporcie obserwowana jest natomiast koncentracja na dostawach towarów do regionu z pozostałych krajów azjatyckich. W analizowanych latach zaledwie 9,1% importowanych produktów z krajów Bliskiego i Środkowego Wschodu. Pozostała część, tj. 90,1% pochodzi z pozostałych krajów azjatyckich.

Pomimo nawiązywania kontaktów handlowych z wieloma krajami Azji, znaczny udział w generowaniu eksportu i importu ma niewiele z nich. Głównym partnerem handlowym województwa podlaskiego położonym na kontynencie Azjatyckim są Chiny.

Wykres 49. Struktura wartości eksportu i importu według krajów azjatyckich w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

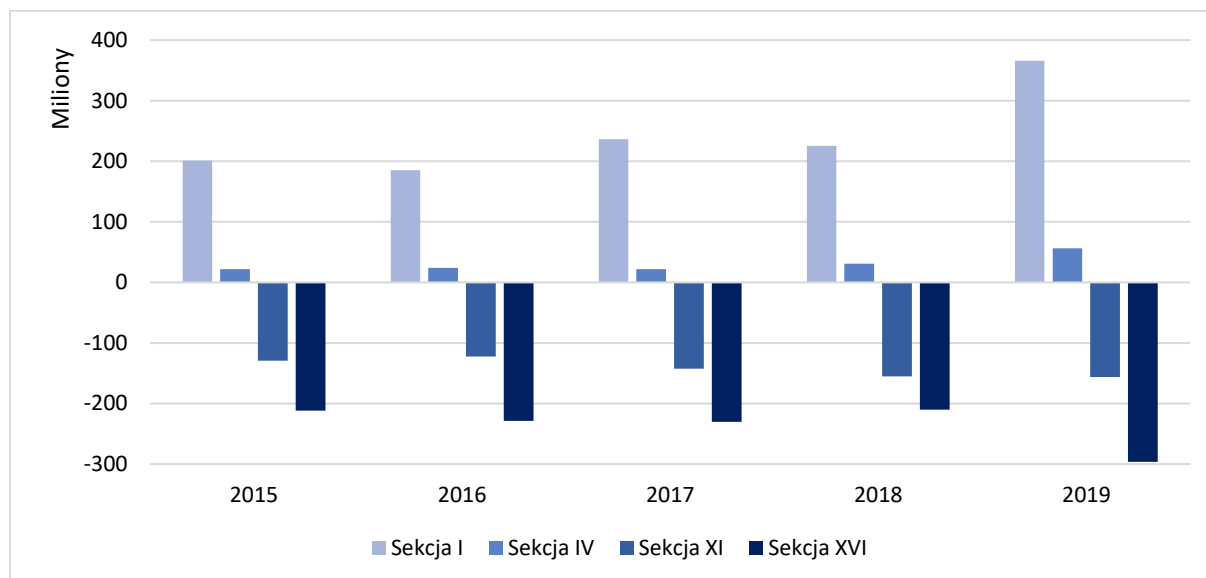
W 2019 roku udział eksportu do Chin wyniósł 27,3% wartości eksportu do Azji. W eksporcie do Chin obserwowane są wahania. W latach 2015-2019 obserwowany był systematyczny wzrost wartości eksportu, widoczny również w strukturze eksportu do krajów azjatyckich. Na tle całej Azji, Chiny są również głównym dostawcą towarów do województwa podlaskiego. Od 2015 roku obserwowany jest systematyczny wzrost importu z Chin. W 2019 roku stanowił on 68% importu z całej Azji (w 2015 roku – 59,2%). Jednym z większych odbiorców towarów importowanych z województwa podlaskiego jest Izrael. W analizowanym okresie nastąpił blisko trzykrotny wzrost wartości eksportu (z 32,5 mln zł do 96 mln zł). Natomiast wyróżniającym się na rynku azjatyckim odbiorcą podlaskich produktów jest Turcja. Wartość eksportu do tego kraju w latach 2015-2019 wzrosła o 33% (z 82,7 mln zł do 110 mln zł).

Północna, Laos, Makau, Malediwy, Malezja, Mjanma (Birna), Mongolia, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tadżykistan, Tajlandia, Tajwan, Turkmenistan, Uzbekistan, Wietnam.

Pozostałe kraje azjatyckie nie mają tak dużego znaczenia w wymianie towarowej województwa podlaskiego.

Wykres 50. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej z krajami azjatyckimi w latach 2015-2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Nadwyżkę wymiany towarowej z Azją osiągnięto w niewielkiej liczbie sekcji klasyfikacji CN (4-5 sekcji), co przekłada się na ujemne saldo wymiany handlowej z krajami azjatyckimi. Niemniej jednak, w części sekcji systematycznie występuje przewaga wartości eksportu nad importem. W szczególności jest to widoczne w sekcji I (zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego), w której występuje wzrostowa tendencja zmian (wartość eksportu, w kolejnych latach rośnie szybciej niż wartość importu). Znacznie niższy poziom dodatniego salda wymiany handlowej, charakteryzujący się również trendem wzrostowym, występuje w sekcji IV, czyli gotowe artykuły spożywcze. W pozostałych sekcjach, w których odnotowywano dodatnie saldo wymiany towarowej, nadwyżka wynosiła nie więcej niż 29,3 mln zł. W większości sekcji, występował deficyt wymiany towarowej. Największą różnicę wartości pomiędzy importem a eksportem, w całym analizowanym okresie, odnotowywano w sekcjach XI (materiały i artykuły włókiennicze) i XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne). W obu sekcjach postępuje również proces pogłębiania deficytu wymiany handlowej, co oznacza, że szybciej rośnie import niż eksport. Pozostałe sekcje osiągały znacznie wyższe różnicę pomiędzy wartościami importu a eksportu. Od 2015 roku wartość deficytu na poziomie powyżej 100 mln zł osiągnięto dwukrotnie (w sekcji XV – 118,6 mln zł w 2018 roku oraz 147,7 mln zł w 2019 roku).

Pomimo znacznej przewagi importu nad eksportem województwo podlaskie specjalizuje się w dostarczaniu na rynek azjatyckich wybranych grup produktów, czego potwierdzeniem są wskaźniki specjalizacji eksportowej regionu wskazujące na ponad przeciętną w skali kraju aktywność eksportową produktów z wybranych sekcji do Azji.

Tabela 38. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie na rynek azjatycki

Sekcja	2015	2016	2017	2018	2019
I - Zwierzęta żywe	1,49	1,39	1,50	1,49	1,65
IV - Gotowe artykuły spożywcze	0,60	0,59	0,69	0,88	1,18
XIV - Perły naturalne lub hodowlane	0,22	10,30	2,33	5,55	5,16
XVIII - Przyrządy i aparatura, optyczna, fotograficzna	4,17	4,34	5,44	4,95	3,41
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,13	1,16	1,34	1,28	1,43
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,81	0,78	0,61	0,68	0,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w zaledwie czterech sekcjach klasyfikacji CN. We wskazanych sekcjach udział produktów w dostawach na rynek azjatycki był wyższy niż ich udział w eksporcie na rynek światowy. Najwyższe wartości wskaźnika SI odnotowano w zakresie zwierząt żywych i produktach pochodzenia zwierzęcego (sekcja I). Województwo podlaskie posiada, zatem wyraźną specjalizację w eksporcie tych produktów do krajów położonych na kontynencie azjatyckim. Wśród artykułów żywnościowych województwo podlaskie specjalizuje się również w dostawie do Azji gotowych artykułów spożywczych (sekcja IV). Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów żywnościowych (sekcje I-IV) charakteryzuje się trendem wzrostowym, co świadczy o coraz większej specjalizacji regionu w eksporcie na rynek azjatycki produktów spożywczych. W odniesieniu do produktów nieżywnościowych (sekcja V-XXI) województwo podlaskie wysoką wartość wskaźnika specjalizacji eksportowej (powyżej 1.) odnotowało w dwóch sekcjach: sekcji XIV (perły naturalne lub hodowlane) oraz sekcji XVIII (przyrządów i aparatury optycznej, fotograficznej). Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów nieżywnościowych ogółem (sekcje V-XXI) charakteryzuje się trendem spadkowym. W 2019 roku osiągnięto najniższą, od 2015 roku wartość. Województwo podlaskie nie specjalizuje się w eksporcie produktów nieżywnościowych do krajów azjatyckich.

Azja jest drugim, poza Europą, partnerem handlowym województwa podlaskiego. Wymiana towarowa dotyczy wielu kategorii produktów, których eksport i import wpływają na osiągnięcie nadwyżki lub deficytu wymiany towarowej.

Tabela 39. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z krajami azjatyckimi (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Mleko i śmietana, niezagęszczone	13 290 288	19 363 507	27 978 772	52 710 486	114 956 215
Mleko i śmietana, zagęszczone	33 131 471	47 873 830	47 831 222	45 820 127	82 002 992
Sery i twarogi	55 859 746	74 426 102	99 847 365	75 487 119	69 192 550
Serwatka	70 719 219	26 628 989	47 831 222	52 710 486	52 658 658
Skrobie; inulina	10 243 442	28 301 216	36 310 109	28 769 147	22 284 932

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Tkaniny z przędzy z włókna ciągłego syntetycznego⁷⁵	-28 006 612	-24 613 723	-25 691 246	-37 993 898	-28 384 924
Opony pneumatyczne, nowe, gumowe	-21 466 154	-24 800 948	-26 756 943	-26 185 794	-30 921 792
Tablice, panele, konsole, pulpity	-57 120 855	-50 474 582	-54 495 569	-30 983 719	-31 509 601
Silniki elektryczne i prądnice (z wyłączeniem zespołów prądotwórczych)	-17 094 576	-19 667 088	-22 311 379	-18 153 342	-34 097 684
Oprawy, okucia	-29 150 554	-19 940 486	-25 111 194	-21 343 497	-40 311 069

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Duży udział w wymianie towarowej z krajami azjatyckimi zajmują artykuły żywnościowe, a w szczególności wyroby przetwórstwa mlecznego. Od 2015 roku najwyższe wartości eksportu odnotowywano w odniesieniu mleka i śmietany zarówno niezagęszczonego, jak i zagęszczonego. Łączna wartość eksportu tych grup produktów w analizowanym okresie przekroczyła odpowiednio 167,7 mln zł oraz 127,8 mln zł. Są to również produkty, które nie były sprowadzane do województwa z Azji. Kluczowymi towarami eksportowymi, z punktu widzenia podlaskiej gospodarki, są także inne artykuły przetwórstwa mlecznego: sery i twarogi oraz serwatka. Wartość eksportu, we wskazanych grupach produktu w latach 2015-2019, w przypadku serów i twarogów wzrosła o 23,9%, a w przypadku serwatki odnotowano spadek rzędu 26%. W 2019 roku, po raz pierwszy eksport jednej grupy towarów (mleko i śmietana niezagęszczona) przekroczył wartość 100 mln zł.

Wśród produktów o najwyższej wartości importu przeważają artykuły nieżywnościowe, pochodzące z różnych sekcji klasyfikacji CN. Największe zapotrzebowanie w województwie podlaskim dotyczy importowanych z Azji opraw i okuć z metali nieszlachetnych oraz silników elektrycznych i prądnic. W latach 2015-2019 wartość importu tych grup produktów wyniosła odpowiednio 169,6 mln zł oraz 112 mln zł. W 2019 roku w 38 grupach produktów wartość importu przekroczyła 10 mln zł (w 2015 w 18 grupach).

Towary z przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się w województwie podlaskim dostarczane są do krajów docelowych przy wykorzystaniu różnych środków transportu.

⁷⁵ Tkaniny z przędzy z włókna ciągłego syntetycznego, włącznie z tkaninami wykonanymi z materiałów objętych pozycją 5404.

Tabela 40. Eksport z województwa podlaskiego do Azji w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu ⁷⁶	Wartość eksportu w 2015 (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju	Wartość eksportu w 2019 (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju
Przesyłki pocztowe	471 032	0,1%	2,0%	688 480	0,1%	1,9%
Transport drogowy	139 068 691	27,7%	1,1%	140 894 858	20,3%	1,1%
Transport kolejowy	14 678 146	2,9%	1,7%	7 017 736	1,0%	0,6%
Transport lotniczy	26 093 815	5,2%	0,4%	44 730 802	6,4%	0,5%
Transport morski	318 918 992	63,5%	1,3%	497 910 174	71,6%	1,7%
Własny napęd	3 201 061	0,6%	0,3%	4 083 565	0,6%	0,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W transporcie towarów pochodzących z przedsiębiorstw z siedzibą na terenie województwa podlaskiego do krajów azjatyckich, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, przeważał transport morski (stanowiący odpowiednio 63,5% oraz 71,6% całkowitej wartości eksportu do tych krajów w analizowanych latach). Znaczny udział stanowił również transport drogowy, którego udział w analizowanych latach spadł z poziomu 27,7% do 20,3%. Na znaczeniu zyskał również transport lotniczy, w przypadku, którego udział w całkowitej wartości eksportu do krajów azjatyckich wzrósł z 5,2% do 6,4%. W porównaniu do 2015 roku, o ponad połowę spadła wartość eksportowanych produktów drogą kolejową (2,9% do 1%). Pozostałe wykorzystywane rodzaje transportu (przesyłki pocztowe oraz własny napęd) stanowiły niewielki odsetek wartości dostarczonych do Azji towarów.

Analiza rodzaju transportu w poszczególnych krajach wskazuje na znaczne zróżnicowanie wykorzystywanych środków transportu, z wykorzystaniem których odbywał się eksport towarów z przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się na terenie województwa podlaskiego. Występujące różnice wynikają w głównej mierze z położenia geograficznego poszczególnych krajów.

⁷⁶ W przypadku wymiany towarowej z krajami trzecimi podmiotu zobligowane są do wskazywania środka transportu przy każdej przeprowadzonej transakcji. Określany jest aktywny środek transportu, przy wykorzystaniu którego eksportowany towar opuścił zewnętrzną granicę Unii Europejskiej. Natomiast w wymianie towarowej z krajami Unii Europejskiej wskazanie kodu transportu w deklaracji INSTASTAT jest obowiązkowe dla podmiotów, których suma wartości dokonywanych przywozów i wywozów przekroczyła wartość ustaloną dla statystycznego progu szczegółowego w przywozie lub wywozie. Wartości progów statystycznych dla podmiotów realizujących obroty z krajami Unii Europejskiej na 2021 r. ustalono na następującym poziomie:

- Próg podstawowy:
 - o Przywóz: 4 000 000 zł
 - o Wywóz: 2 000 000 zł
- Próg szczegółowy:
 - o Przywóz: 65 000 000 zł
 - o Wywóz: 108 000 000 zł.

Brak wskazanego rodzaju transportu oznacza, że podmiot realizujący wymianę towarową z krajami Unii Europejskiej nie osiągnął wartości ustalonej w statystycznym progu szczegółowym, co jest równoznaczne z brakiem wymogu wskazywania w deklaracji INTRASTAT kodu transportu.

Tabela 41. Eksport z województwa podlaskiego do krajów o najwyższej wartości eksportu, położonych w Azji w 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział	Wartość (zł)	Udział
Chiny				
Przesyłki pocztowe	0	0%	6 777	0,0%
Transport drogowy	202 803	0,1%	471 508	0,2%
Transport kolejowy	103 228	0,1%	2 200 649	1,2%
Transport lotniczy	2 167 686	1,5%	2 832 804	1,5%
Transport morski	144 157 884	98,3%	184 389 178	97,1%
Izrael				
Przesyłki pocztowe	38 640	0,1%	30 148	0,0%
Transport drogowy	4 214 613	11,7%	6 282 303	6,5%
Transport lotniczy	363 505	1,0%	1 103 764	1,1%
Transport morski	31 273 025	87,1%	88 911 873	92,3%
Indonezja				
Przesyłki pocztowe	1 121	0,0%	0	0%
Transport drogowy	117 979	0,9%	214 721	0,5%
Transport lotniczy	312 992	2,3%	314 416	0,7%
Transport morski	12 975 830	96,8%	45 229 495	98,8%
Azerbejdżan				
Przesyłki pocztowe	3 163	0,0%	0	0%
Transport drogowy	10 497 338	88,4%	32 752 078	98,3%
Transport kolejowy	905 004	7,6%	0	0%
Transport lotniczy	108 012	0,9%	176 216	0,5%
Własny napęd	356 500	3,0%	381 511	1,1%
Kazachstan				
Przesyłki pocztowe	13 472	0,0%	588	0,0%
Transport drogowy	34 954 387	74,2%	25 938 790	71,9%
Transport kolejowy	4 884 144	10,4%	1 137 598	3,2%
Transport lotniczy	7 225 052	15,3%	8 177 537	22,7%
Własny napęd	0	0%	805 539	2,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Kraje o najwyższych wartościach eksportu w 2019 roku charakteryzują się znacznymi różnicami w zakresie wykorzystywanych środków transportu. Głównym rodzajem transportu towarów do Chin, Izraela oraz Indonezji jest transport morski, którego udział w przypadku każdego z tych krajów w 2019 roku przekroczył 90% wartości wyeksportowanych towarów. Pozostałe rodzaje transportu mają marginalne znaczenie. Transport drogowy jest wykorzystywany głównie w transporcie towarów do Azerbejdżanu (88,4% w 2015 roku oraz 98,3% w 2019 roku). Największe zróżnicowanie wykorzystywanych środków transportu występuje w dostawach towarów do Kazachstanu. W analizowanych latach przeważa transport drogowy (odpowiednio 74,2% oraz 71,9%). W porównaniu do 2015 roku na znaczeniu zyskał transport lotniczy (wzrost udziału wartości wyeksportowanych towarów z

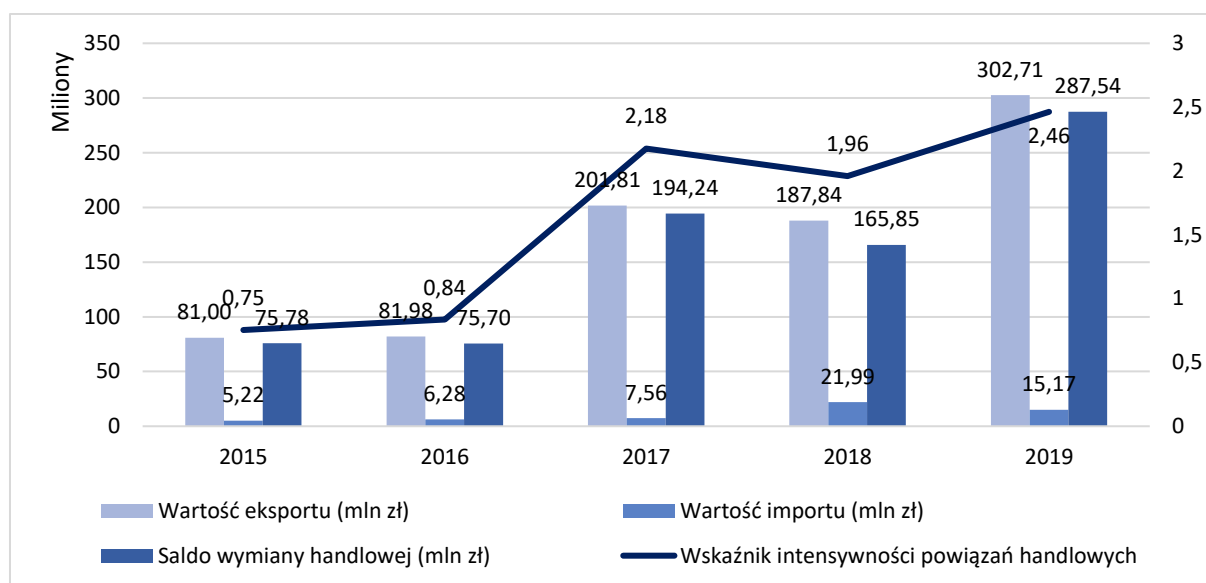

15,3% do 22,7%). W przypadku transportu kolejowego odnotowano natomiast spadek z 10,4% do 3,2%. W każdym z analizowanych krajów najmniejsze znaczenie ma transport towarów z wykorzystaniem przesyłek pocztowych oraz własnego napędu (o ile taki rodzaj transportu jest wykorzystywany).

Kraje afrykańskie

Kraje afrykańskie nie odgrywają znaczącej roli w wymianie towarowej województwa podlaskiego. Biorąc pod uwagę kontynenty, w 2019 roku Afryka była czwartym, pod względem wartości eksportu, odbiorcą eksportowanych z województwa podlaskiego towarów. W przypadku importu, zaledwie 0,23% produktów pochodziło z krajów afrykańskich. W latach 2015-2019, w kontaktach towarowych z Afryką odnotowano największy, blisko 4-krotny, przyrost wartości eksport (z 81 mln zł do 302,7 mln zł). W analogicznym okresie odnotowano również blisko 3-krotny wzrost wartości importu. Można zatem stwierdzić, że znaczenie partnera handlowego, jakim są kraje afrykańskie, w kontekście wymiany towarowej województwa podlaskiego stopniowo się zwiększa.

Wykres 51. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z krajami afrykańskimi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Wymiana towarowa z krajami afrykańskimi, od 2015 roku, charakteryzuje się trendem wzrostowym. Niewielki spadek wartości eksportu odnotowano w 2018 roku, a importu w 2019 roku. W pozostałych latach odnotowywano przyrosty wartości zarówno eksportu, jak i importu. Znacznie wyższe wartości eksportu przekładają się na generowanie nadwyżki bilansu handlowego województwa podlaskiego.

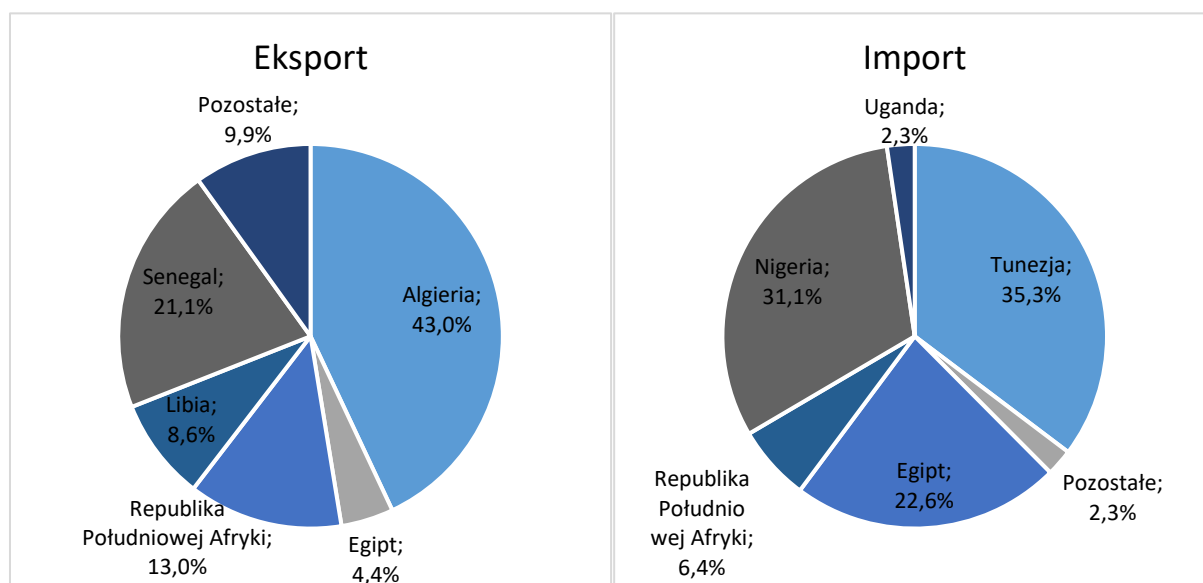
Od 2017 roku województwo podlaskie charakteryzuje się powyżej przeciętną intensywnością powiązań handlowych w eksporcie do Afryki. Udział eksportu do krajów afrykańskich w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali całego kraju. Od 2015 roku obserwowane jest również umacnianie powiązań, co przedstawia spadek wzrost wskaźnika z poziomu 0,75 do 2,46.

Wymiana handlowa województwa podlaskiego prowadzona jest ze większością krajów położonych w Afryce. Do większej liczby krajów eksportowane są towary z województwa podlaskiego w porównaniu do liczby krajów, z których sprowadzane do regionu produkty. W poszczególnych latach odnotowano pojedyncze kraje, z którymi nie była prowadzona wymiana towarowa. Terytorialny obszar Afryki podzielić można na trzy rejony: Kraje Afryki Centralnej, Wschodniej i Południowej, Kraje Afryki Północnej oraz Kraje Afryki Zachodniej⁷⁷. Eksport produktów z województwa podlaskiego, do każdego z trzech wskazanych obszarów generował zbliżone wartości. Różnice zauważalne są w przypadku importu. Zdecydowaną większość wartości stanowią towary z północnej części kontynentu afrykańskiego.

Pomimo nawiązywania kontaktów handlowych z wieloma krajami z kontynentu afrykańskiego, znaczny udział w generowaniu wartości eksportu i importu ma niewiele z nich. Od 2015 roku głównym partnerem handlowym województwa podlaskiego, w zakresie eksportu, położonym w Afryce jest Algieria (Afryka Północna). W przypadku importu nie można wskazać głównego dostawcy towarów do regionu.

Wykres 52. Struktura wartości eksportu i importu według krajów afrykańskich w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku udział eksportu do Algierii stanowił 43% ogólnej wartości eksportu z województwa podlaskiego do Afryki. Od 2015 roku następuje systematyczny wzrost wartości

⁷⁷ Kraje Afryki Centralnej, Wschodniej i Południowej: Angola, Botswana, Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego, Burundi, Demokratyczna Republika Konga, Dżibuti, Erytrea, Etiopia, Gabon, Gwinea Równikowa, Kamerun, Kenia, Komory, Kongo, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Mozambik, Namibia, Południowa Afryka, Rep. Środkowoafrykańska, Rwanda, Seszele, Somalia, Suazi, Sudan Południowy, Święta Helena, Tanzania, Uganda, Wyspy Św. Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe.

Kraje Afryki Północnej: Algieria, Ceuta, Egipt, Libia. Maroko, Melilla, Sudan, Tunezja.

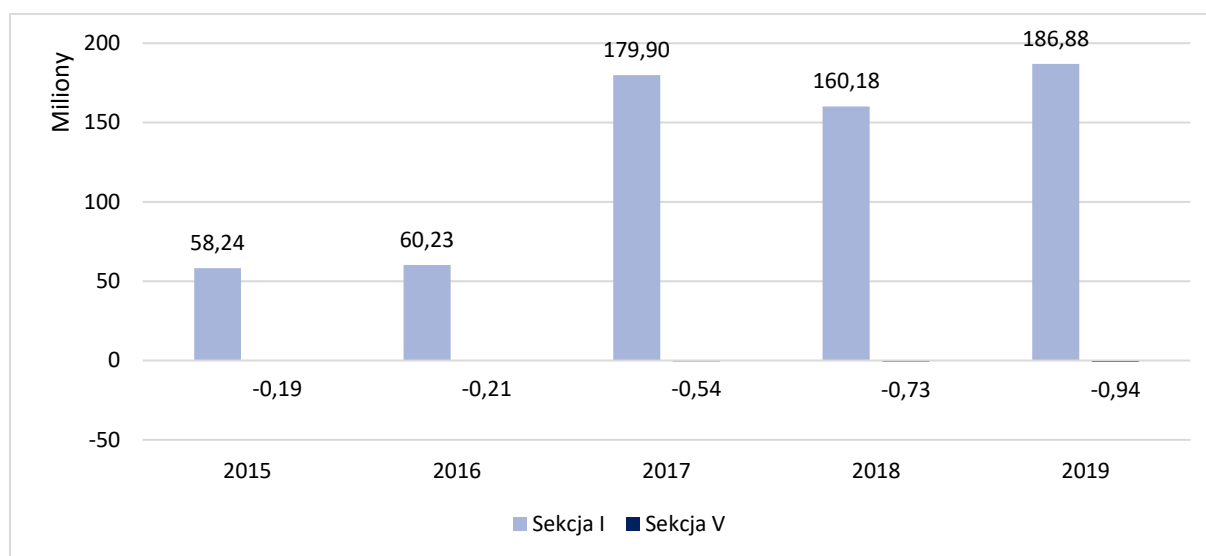
Kraje Afryki Zachodniej: Benin, Burkina Faso, Czad, Gambia, Ghana, Gwinea, Gwinea Bissau, Liberia, Mali, Mauretania, Niger, Nigeria, Republika Zielonego Przylądka, Sahara Zachodnia, Senegal, Sierra Leone, Togo, Wybrzeże Kości Słoniowej.

eksportu do tego kraju. W analizowanym okresie odnotowano blisko 7-krotny wzrost wartości sprzedanych towarów. Drugą pozycję zajmuje Senegal z ponad 21% udziałem eksportu na rynek afrykański. W poprzednich latach wysokie wartości eksportu odnotowywano jednak w innych krajach (Egipt w latach 2015-2016 oraz Republika Południowej Afryki w latach 2017-2018). Zmiany w strukturze odbiorców podlaskich produktów świadczą o zachodzących zmianach oraz ciągłym rozwijaniu wymiany towarowej z kontynentem afrykańskim. W poszczególnych latach analizy województwo podlaskie eksportowało towary do około 40 afrykańskich krajów, przy czym do znacznej większości z nich eksportowane są towary o stosunkowo niskiej wartości. W latach 2015-2019 liczba krajów, do których były eksportowane produkty z regionu wahała się od 36 w 2017 roku do 41 w 2019 roku, natomiast liczba państw, z których importowano towary wynosiła od 6 w 2016 roku do 13 w 2019 roku.

W przypadku importu nie można wskazać głównego dostawcy towarów do województwa podlaskiego. W 2019 roku ponad 30% udział w całym imporcie z Afryki miały Tunezja (35,3%) oraz Nigeria (31,1%). Wysoki udział importu dotyczy również Egiptu. W poprzednich latach Egipt obok Tunezji i Republiki Południowej Afryki generowały najwyższe udziały w podlaskim imporcie.

Wykres 53. Największe nadwyżki handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej z Afryką w latach 2015-2019 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W wymianie towarowej z krajami afrykańskimi, uwzględniając sekcje klasyfikacji CN, w większości występowała nadwyżka wymiany towarowej. Oznacza to, że w większości sekcji eksport przewyższał import. Nie we wszystkich sekcjach występowała natomiast obustronna wymiana towarów (eksport i import). Zarówno wśród sekcji z nadwyżką, jak i deficytem wymiany handlowej w analizowanych latach występowały znaczne wahania w zakresie wartości salda.

Najwyższe dodatnie saldo wymiany handlowej z krajami Afryki, charakteryzujące się również trendem wzrostowym, niezmiennie od 2015 roku, odnotowywano w odniesieniu do sekcji I (zwierzęta żywe, produkty pochodzenia zwierzęcego). W analizowanym okresie, wyłącznie w 2019 roku nastąpił import produktów pochodzenia zwierzęcego (lub zwierząt) do Polski. Jednak jego wartość nie wpłynęła, w znaczącym stopniu na saldo wymiany towarowej w sekcji I klasyfikacji CN. W większości sekcji występowała nadwyżka wartości eksportu nad importem, jednak ich rozbieżność w poszczególnych latach nie pozwala na wskazanie jednej, która obok sekcji I wyróżniałaby się w wymianie towarowej z Afryką. Należy zaznaczyć, że do 2018 roku najwyższe dodatnie saldo, poza sekcją I odnotowano w 2015 roku (sekcja XVI – 7,3 mln zł). Natomiast w 2019 roku ponad 68 mln zł nadwyżkę bilansu handlowego odnotowano w sekcji IV. Może świadczyć to o rozpoczęciu specjalizowania się w eksporcie na rynek afrykański produktów spożywczych.

W analizowanym okresie, wyłącznie w sekcji V (produkty mineralne) w każdym roku występowało ujemne saldo wymiany towarowej. Znaczna przewaga importu nad eksportem produktów mineralnych skutkowałą deficytem wymiany towarowej. Należy jednak zaznaczyć, że w żadnym w analizowanych lat import tych produktów nie przekroczył 1 mln zł, zaś eksport miał znaczenie marginalne. Oprócz sekcji V znaczne, ujemne saldo wymiany handlowej z Afryką występowało w odniesieniu do drewna i artykułów z drewna (sekcja IX) oraz artykułów z kamienia, gipsu, cementu (sekcja XIII). W obu sekcjach deficyt wymiany handlowej odnotowano trzykrotnie. W pozostałym latach eksport przewyższał import tych produktów.

Na podstawie danych dotyczących bilansu wymiany handlowej można stwierdzić, że województwo podlaskie specjalizuje się w eksporcie wybranych grup towarów, w szczególności produktów spożywczych. Potwierdzają to również wartości wskaźniki specjalizacji eksportowej województwa podlaskiego w poszczególnych sekcjach, które wskazują na ponadprzeciętną w skali kraju aktywność eksportową produktów z wybranych sekcji do krajów afrykańskich.

Tabela 42. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie na rynek afrykański

Sekcja	2015	2016	2017	2018	2019
IV – Gotowe produkty spożywcze	0,19	0,39	0,12	0,16	2,73
XVIII – Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne	2,83	1,67	1,30	2,44	1,92
I - Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	2,19	2,20	2,46	2,57	1,71
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,46	1,55	1,77	1,75	1,68
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,34	0,25	0,10	0,14	0,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w trzech sekcjach klasyfikacji CN. We wskazanych sekcjach udział produktów w dostawach na rynek afrykański był wyższy niż ich udział w eksporcie na rynek światowy. Najwyższe wartości wskaźnika SI

odnotowano w sekcji IV, czyli gotowych produktach spożywczych, napojach bezalkoholowych, alkoholowych, occie, tytoniu i przemysłowych namiastkach tytoniu. Województwo podlaskie specjalizuje się w eksporcie tych produktów do Afryki. Specjalizację w eksporcie produktów żywnościowych potwierdzają również wysokie wartości wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do sekcji I (zwierzęta żywe, produkty pochodzenia zwierzęcego). Do 2018 roku wartość wskaźnika przekraczała wartość 2. W 2019 roku wskaźnik wyniósł 1,71, co w dalszym ciągu świadczy o przewadze województwa podlaskiego w eksporcie produktów sekcji I do krajów afrykańskich. Pomimo, iż wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów żywnościowych (sekcje I-IV) charakteryzuje się wahaniami (2019 roku, po raz pierwszy od 2015 roku nie przekroczył wartości 1), w dalszym ciągu osiągnięte wartości potwierdzają specjalizację województwa podlaskiego w eksporcie do krajów afrykańskich produktów spożywczych. W przypadkach produktów nieżywnościowych (sekcja V-XXI) wyższy udział eksportu do krajów afrykańskich niż na rynek światowy, a tym samym specjalizacja występuje wyłącznie w sekcji XVIII. W pozostałych sekcjach, wskaźnik specjalizacji eksportowej nie przekroczył poziomu 0,30, co przekłada się na osiągnięcie niskiego (poniżej 1) poziomu wskaźnika specjalizacji eksportowej produktów nieżywnościowych.

Wyspecjalizowanie się województwa podlaskiego w eksporcie produktów z jednej sekcji (zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego sekcja I) przekłada się na towarową strukturę eksportu towarów do krajów afrykańskich.

Tabela 43. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z afrykańskimi (zł)

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Mleko i śmietana, zagęszczone	34 979 131	41 244 866	97 627 955	120 776 294	135 685 138
Mleko i śmietana, niezagęszczone	13 952 240	7 206 203	66 767 420	28 986 884	44 633 282
Urządzenia ortopedyczne, włącznie z kulami ⁷⁸	1 814 753	1 158 628	2 476 911	3 820 603	4 884 307
Serwatka	3 677 906	3 906 381	4 635 170	3 455 665	3 799 019
Skrobie; inulina	990 495	1 995 884	1 719 439	1 226 946	3 456 128
Płyty, arkusze, folie, taśmy i pasy z tworzyw sztucznych	-1 471 628	-1 192 441	-1 232 340	-1 115 059	-611 218
Granit, porfir, bazalt, piaskowiec ⁷⁹	-196 637	-207 703	-553 544	-735 516	-957 243

⁷⁸ Urządzenia ortopedyczne, włącznie z kulami, pasami chirurgicznymi i przepuklinowymi, szyny, protezy, aparaty słuchowe oraz pozostałe urządzenia do skorygowania wady lub kalectwa.

⁷⁹ Granit, porfir, bazalt, piaskowiec, kamienie pomnikowe lub budowlane, nawet wstępnie obrobione lub pocięte, przez piłowanie lub inaczej, na bloki lub płyty.

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Grupa produktów	2015	2016	2017	2018	2019
Len surowy lub obrobiony, ale nieprzędziony ⁸⁰ ;	-585 651	-805 437	-638 500	-623 115	-1 176 317
Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe	-	-1 192 441	-962 262	-735 516	-2 087 732
Węgiel drzewny (włączając węgiel z łupin lub orzechów), nawet aglomerowany	-41 033	-	-11 586	-2 038 203	-4 658 748

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Duże znaczenie w wymianie towarowej z krajami położonymi na kontynencie afrykańskim zajmują artykuły żywnościowe. Od 2015 roku najwyższe wartości eksportu odnotowywano w odniesieniu do produktów przetwórstwa mleka – mleka i śmietany zagęszczonych i niezagęszczonych. Łączna wartość eksportu tych grup produktów w analizowanym okresie wyniosła odpowiednio: 430,3 mln zł oraz 161,5 mln zł. Tak wysokie wartości przekładają się również na wysoką wartość nadwyżki bilansu handlowego. Kluczowymi towarami eksportowymi, z punktu widzenia podlaskiej gospodarki, są również urządzenia ortopedyczne (...), skrobie i inulina oraz kolejny produkt przetwórstwa mleka – serwatka. W przypadku dwóch pierwszych, wartość eksportu, w latach 2015-2019 wzrosła odpowiednio o 169% oraz 249%. Natomiast w odniesieniu do serwatki wartość eksportu pozostaje na zbliżonym poziomie 3,8 mln zł.

Wśród produktów o najwyższej wartości importu przeważają artykuły nieżywnościowe. Produkty pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego nie należą do produktów o najwyższych wartościach importu, niemniej jednak kraje afrykańskie są dostawcami np. przypraw (m.in. imbiru, szafranu, kurkumy). W latach 2016-2019 (brak wymiany towarowej w 2015 roku), najwyższą wartość importu wygenerowały podgrzewacze do wody – ponad 15,4 mln zł. Podgrzewacze do wody są tą grupą produktów, których wymiana odbywa się obustronnie. Eksport tych produktów z województwa podlaskiego do Afryki, w analogicznym okresie przekroczył 8,1 mln zł. Wysokie wartości importu generował również przywóz do regionu węgla drzewnego (łącznie ponad 6,7 mln zł, przy czym nie odnotowano importu w 2016 roku). Istotne znaczenie miał również import produktów w tworzywach sztucznych (płyty, arkusze, folie, taśmy i pasy), których łączna wartość importu wyniosła blisko 4,6 mln zł, a eksport tych produktów do krajów afrykańskich w latach 2015-2019 wyniósł 774,1 tys. zł. Znaczna część sprowadzanych do województwa podlaskiego produktów nie generowała wysokich wartości.

Towary z przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się na terenie województwa podlaskiego dostarczane są do krajów docelowych położonych w Afryce, przy wykorzystaniu różnych środków transportu.

⁸⁰ Len surowy lub obrobiony, ale nieprzędziony; pakuły i odpady lnu (włącznie z odpadami przędzy i szarpanką rozwłóknioną).

Tabela 44. Eksport z województwa podlaskiego do Afryki w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu	Wartość eksportu w 2015 (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju	Wartość eksportu w 2019 (zł)	Udział w wartości ogółem	Udział w wartości dla kraju
Przesyłki pocztowe	15 001	0,0%	0,7%	261 477	0,1%	17,4%
Transport drogowy	5 197 012	5,5%	0,5%	13 501 390	4,5%	0,9%
Transport lotniczy	3 000 861	3,2%	0,4%	4 423 720	1,5%	0,4%
Transport morski	86 056 901	91,0%	1,1%	283 176 568	93,6%	3,0%
Własny napęd	289 157	0,3%	0,0%	1 285 503	0,4%	0,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W transporcie towarów z województwa podlaskiego do Afryki, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku przeważał transport morski (stanowiący odpowiednio 91,0% oraz 93,6% całkowitej wartości eksportu do tych krajów w analizowanych latach). Pozostałe, wykorzystywane środki transportu stanowiły znacznie mniejszy udział. W zakresie transportu drogowego oraz lotniczego, w analizowanych latach odnotowano spadek udziału w całkowitej wartości. Najmniejszy stopień wykorzystania odnotowano w odniesieniu do przesyłek pocztowych i napędu własnego. W 2019 roku, w skali całego krajowego eksportu wyróżniały się przesyłki pocztowe, które pomimo najniższej wartości stanowiły 17,4% krajowego eksportu tym rodzajem transportu.

Analiza rodzaju transportu do poszczególnych krajów o najwyższych wartościach eksportu nie wykazuje większego zróżnicowania w rodzajach wykorzystywanych środków transportu.

Tabela 45. Eksport z województwa podlaskiego do krajów o najwyższej wartości eksportu, położonych w Afryce, w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu

Rodzaj transportu ⁸¹	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział	Wartość (zł)	Udział
Algieria				

⁸¹ W przypadku wymiany towarowej z krajami trzecimi podmiotu zobligowane są do wskazywania środka transportu przy każdej przeprowadzonej transakcji. Określany jest aktywny środek transportu, przy wykorzystaniu którego eksportowany towar opuścił zewnętrzną granicę Unii Europejskiej. Natomiast w wymianie towarowej z krajami Unii Europejskiej wskazanie kodu transportu w deklaracji INSTASTAT jest obowiązkowe dla podmiotów, których suma wartości dokonywanych przywozów i wywozów przekroczyła wartość ustaloną dla statystycznego progu szczegółowego w przywozie lub wywozie. Wartości progów statystycznych dla podmiotów realizujących obroty z krajami Unii Europejskiej na 2021 rok ustalono na następującym poziomie:

- Próg podstawowy:
 - o Przywóz: 4 000 000 zł
 - o Wywóz: 2 000 000 zł
- Próg szczegółowy:
 - o Przywóz: 65 000 000 zł
 - o Wywóz: 108 000 000 zł.

Brak wskazanego rodzaju transportu oznacza, że podmiot realizujący wymianę towarową z krajami Unii Europejskiej nie osiągnął wartości ustalonej w statystycznym progu szczegółowym, co jest równoznaczne z brakiem wymogu wskazywania w deklaracji INTRASTAT kodu transportu.

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Rodzaj transportu ⁸¹	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział	Wartość (zł)	Udział
Transport drogowy	3 317 497	14,6%	13 361	0,0%
Transport lotniczy	103 336	0,5%	9 810	0,0%
Transport morski	19 344 245	85,0%	130 155 683	100,0%
Senegal				
Przesyłki pocztowe	1 159	0,6%	0	0,0%
Transport lotniczy	439	0,2%	3 902	0,0%
Transport morski	187 708	94,0%	63 684 235	99,9%
Własny napęd	10 294	5,2%	85 000	0,1%
Republika Południowej Afryki				
Przesyłki pocztowe	0	0,0%	40 878	0,1%
Transport drogowy	1 301 747	15,4%	4 763 587	12,1%
Transport lotniczy	211 792	2,5%	1 589 891	4,0%
Transport morski	6 958 095	82,1%	32 901 898	83,7%
Libia				
Transport drogowy	114 000	1,5%	2 851 200	11,0%
Transport lotniczy	390 507	5,2%	783 012	3,0%
Transport morski	6 956 023	93,2%	22 359 091	86,0%
Własny napęd	0	0,0%	4 492	0,0%
Egipt				
Przesyłki pocztowe	0	0,0%	9	0,0%
Transport drogowy	128 041	0,6%	3 428 530	25,6%
Transport lotniczy	357 847	1,6%	451 123	3,4%
Transport morski	21 118 026	96,9%	9 450 476	70,7%
Własny napęd	195 120	0,9%	43 703	0,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

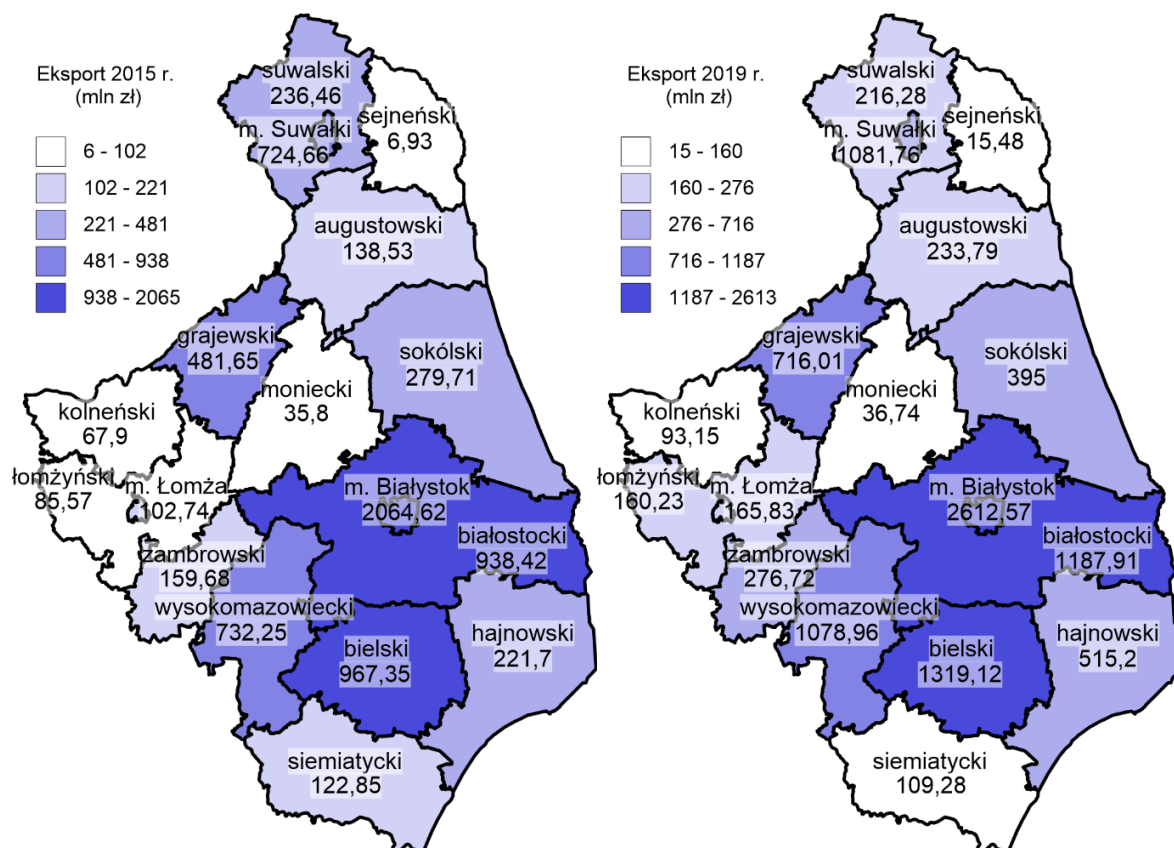
W 2019 roku wśród krajów o najwyższych wartościach eksportu transport morski wynosił od 70,7% w eksporcie do Egiptu do blisko 100% w eksporcie do Algierii. Niemal cały eksport do Algierii i Senegalu odbywał się z wykorzystaniem drogi morskiej. W pozostałych krajach, o najwyższych wartościach eksportu, w latach 2015-2019 nastąpiły zmiany z strukturze wykorzystywanych środków transportu. W przypadku Libii i Egiptu udział transportu morskiego zmalał na rzecz transportu drogowego. Zaś w przypadku Republiki Południowej Afryki, w analizowanych latach niewielki wzrost udziału odnotowano w transporcie morskim oraz transporcie lotniczym. W każdym z analizowanych krajów najmniejsze znaczenie ma transport towarów z wykorzystaniem przesyłek pocztowych oraz własnego napędu (o ile taki rodzaj transportu jest wykorzystywany).

7. Wewnętrzna analiza eksportu województwa podlaskiego

Analiza przestrzennego rozkładu eksportu z województwa podlaskiego jest źródłem informacji o gospodarce w poszczególnych powiatach. W rozdziale dokonano analizy danych dotyczących eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych w 2015 roku i 2019 roku w powiatach województwa podlaskiego. W odniesieniu do każdego z powiatów przedstawiono geograficzną oraz towarową strukturę eksportu.

Mapa 3. Eksport w powiatach województwa podlaskiego w 2015 roku i 2019 roku (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Tabela 46. Wartość eksportu z powiatów województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 (zł)

Powiat	2015 rok	2019 rok
Augustowski	138 526 044	233 785 782
Białostocki	938 424 197	1 187 912 216
Bielski	967 346 319	1 319 120 531
Grajewski	481 650 664	716 011 407
Hajnowski	221 695 774	515 199 771
Kolneński	67 901 006	93 151 903
Łomżyński	85 574 859	160 234 023
M. Białystok	2 064 615 356	2 612 568 063
M. Łomża	102 742 520	165 834 803
M. Suwałki	724 664 532	1 081 755 040

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Powiat	2015 rok	2019 rok
Moniecki	35 797 249	36 739 888
Sejneński	6 926 354	15 478 987
Siemiatycki	122 853 618	109 279 189
Sokólski	279 707 384	395 004 993
Suwalski	236 463 879	216 280 161
Wysokomazowiecki	732 247 500	1 078 959 417
Zambrowski	159 682 056	276 717 767

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiaty województwa podlaskiego charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem wartości wyeksportowanych towarów. Na tle wszystkich powiatów w regionie, zarówno w 2015 roku jak, i 2019 roku wyróżniają się: miasto Białystok i powiat białostocki oraz powiat bielski. W 2019 roku eksport ze wskazanych powiatów wyniósł odpowiednio: 2,6 mld zł, 1,2 mld zł oraz 1,3 mld zł, co stanowiło łącznie 50,1% regionalnego eksportu. Wysoki (ponad 10%) udział w generowaniu podlaskiego eksportu miał również powiat miasto Suwałki. Najniższe udziały w kreowaniu regionalnego eksportu produktów, także w 2015 roku, miały powiaty: sejneński, moniecki oraz kolneński. W żadnym z nich eksport nie przekroczył wartości 10 mln zł (udział nieprzekraczający 1% regionalnego eksportu).

W większości powiatów, w latach 2015-2019, odnotowano wzrost wartości sprzedanych za granicę produktów. W dwóch powiatach: siemiatyckim oraz suwalskim wartość eksportu spadła odpowiednio o 11% (13,6 mln zł) i 8,5% (20,2 mln zł). Natomiast najwyższe przyrosty odnotowano w powiatach: hajnowskim (132,4%) oraz sejneńskim (123,5%).

Tabela 47. Eksport z powiatu augustowskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	1 672 277	1,2%	4 092 795	1,8%
Ameryka Północna	14 045	0,0%	176 005	0,1%
Ameryka Środkowa i Południowa	0	0,0%	3 869 621	1,7%
Australia i Oceania	100 887	0,1%	83 218	0,0%
Azja	2 844 444	2,1%	3 299 783	1,4%
Europa	133 894 391	96,7%	222 264 360	95,1%
Razem	138 526 044	100,0%	233 785 782	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

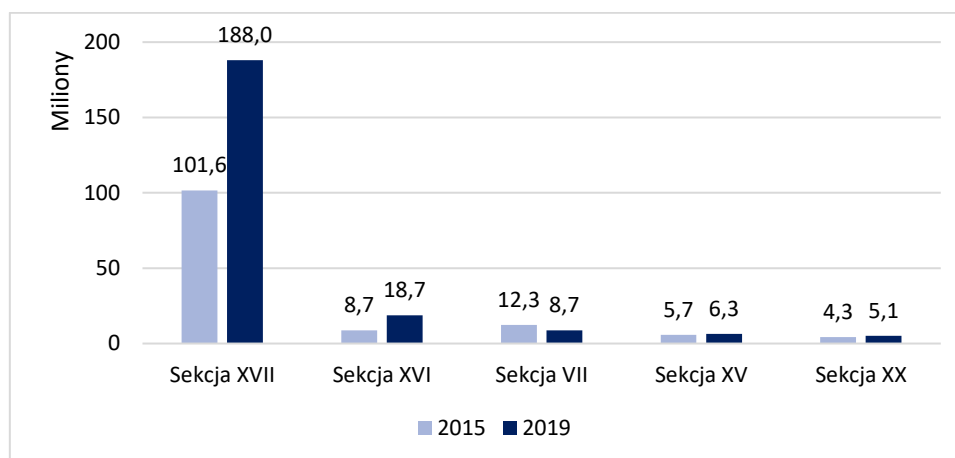
Powiat augustowski jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się niską wartością eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów przekroczyła wartość 138,5 mln zł, co stanowiło 1,9% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 233,8 mln zł, czyli 2,3% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Na tle wszystkich powiatów w regionie powiat augustowski, pod względem wartości eksportu, zajmował 11. pozycję w 2015 roku oraz 10. w 2019 roku.

Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu augustowskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach (z wyjątkiem Ameryki Środkowej i Południowej w 2015 roku). Liczba krajów, do których eksportowano produkty z powiatu augustowskiego w latach 2015-2019 wzrosła z 50 do 72. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach (z 133,9 mln zł do 222,3 mln zł) nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego regionu (spadek z 96,7% do 95,1%). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 1,8%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu augustowskiego, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów z powiatu augustowskiego jest Norwegia, do której eksport w 2015 roku osiągnął wartość 48,5 mln zł (35% eksportu z powiatu), a w 2019 roku – 58,9 mln zł (25,2%). W 2015 roku drugą pozycję zajmowała Finlandia z wartością 30,6 mln zł (22,1%). W 2019 roku wartość eksportu do tego kraju spadła do poziomu 12,3 mln zł, co stanowiło 5,3%. W 2019 roku ponad 8% udział w całkowitym eksporcie z powiatu odnotowano w stosunku do eksportu do Niemiec (24,9 mln zł; 10,6%), Francji (20,7 mln zł; 8,8%), Szwecji (20,1 mln zł; 8,6%) oraz Wielkiej Brytanii (19,6 mln zł; 8,4%). Na przestrzeni analizowanych lat zmniejszył się eksport na Litwę (z 15,9 mln zł do 13,3 mln zł) co stanowiło spadek z 11,5% do 5,7% powiatowego eksportu.

Wykres 54. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu augustowskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Około 90% wartości eksportu z powiatu augustowskiego jest generowane przez eksport produktów z trzech sekcji klasyfikacji CN. Zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, najwyższe wartości osiągnął eksport produktów z sekcji XVII, czyli pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające (odpowiednio: 101,6 mln zł oraz 188 mln zł). Kolejne pozycje pod względem wartości zajmowały: sekcja XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne) oraz sekcja VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich). W pierwszej z nich odnotowano znaczny wzrost wartości z 8,7 mln zł do 18,7 mln zł. W drugiej zaś wartość sprzedanych za granicę towarów spadła z 12,3 mln zł do 8,7 mln zł.

Tabela 48. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu augustowskiego

Sekcja	2015	2019
XVII - pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające	15,45	12,57
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,04	0,05
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,68	2,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w zaledwie jednej sekcji klasyfikacji CN. W sekcji XVII – pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające udział produktów w dostawach na rynek światowy z powiatu augustowskiego był wyższy niż ich udział w eksporcie województwa podlaskiego. Powiat augustowski posiada zatem wyraźną specjalizację w eksporcie tych produktów. Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów żywnościowych (sekcje I-IV) charakteryzuje się niskimi wartościami, zaś wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów nieżywnościowych charakteryzuje się wzrostem. Osiągnięta wartość wskaźnika SI świadczy o specjalizacji powiatu augustowskiego w eksporcie produktów nieżywnościowych.

Z powiatu augustowskiego eksportowane są produkty z większości sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: I, II, XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się na dużą liczbę działów klasyfikacji CN reprezentowanych przez eksportowane towary. W porównaniu z 2015 rokiem, w 2019 roku liczba działów eksportowanych produktów wzrosła z 39 do 49.

Eksport z powiatu augustowskiego opiera się głównie na sprzedaży statków, łodzi oraz konstrukcji pływających. W 2015 roku ich sprzedaż osiągnęła wartość 98,8 mln zł, co stanowiło 71,3% całkowitego eksportu z powiatu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do 185,9 mln zł (79,5%). Pozostałe produkty osiągały znacznie niższe wartości, nieprzekraczające 9% powiatowego eksportu.

Tabela 49. Eksport z powiatu białostockiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	5 213 196	0,6%	12 138 232	1,0%
Ameryka Północna	3 669 892	0,4%	18 726 375	1,6%
Ameryka Środkowa i Południowa	9 082 294	1,0%	15 688 622	1,3%
Australia i Oceania	742 042	0,1%	5 004 118	0,4%
Azja	117 332 054	12,5%	69 215 478	5,8%
Europa	802 384 719	85,5%	1 067 138 864	89,8%
Umowne terytoria	0	0,0%	527	0,0%
Razem	938 424 197	100%	1 187 912 216	100%

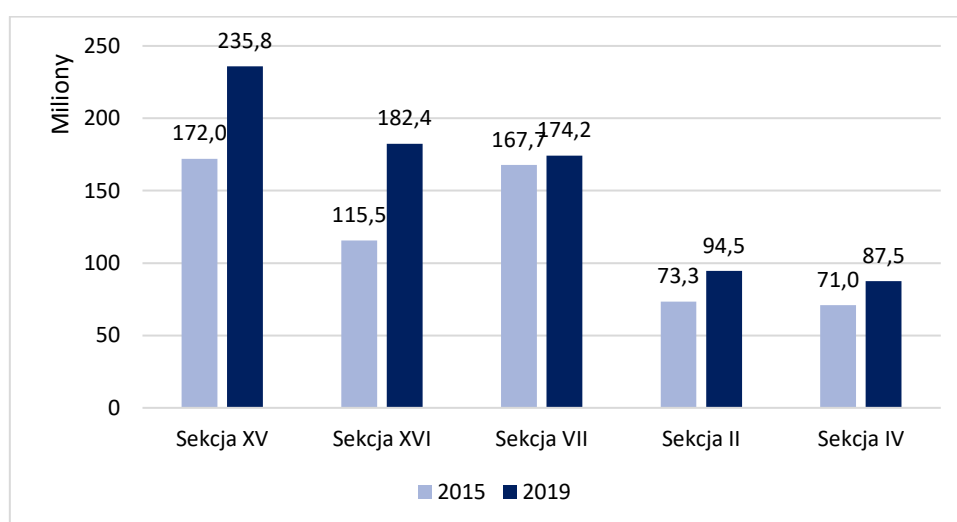
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat białostocki zajmował wśród wszystkich powiatów województwa podlaskiego trzecią pozycję (zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku) pod względem wartości eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów przekroczyła 938,4 mln zł, co stanowiło 12,7% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 1,2 mld zł, czyli 11,6% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu białostockiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów, z których pochodzili partnerzy handlowi w latach 2015-2019 wzrosła ze 100 do 110. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach (z 802,4 mln zł do 1,1 mld zł) przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego województwa (z 85,5% do 89,8%). Stosunkowo wysoki udział stanowi również eksport do Azji, którego wartość w analizowanych latach wyniosła odpowiednio 117,3 mln zł oraz 69,2 mln zł. Spadek wartości przełożył się na spadek udziału w eksporcie całego powiatu z 12,5% do 5,8%. Eksport towarów na pozostałe kontynenty ma marginalne znaczenie w eksporcie powiatu białostockiego (nie przekracza 1,6%).

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu białostockiego, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów jest Białoruś. Eksport do tego kraju w latach 2015-2019 wzrósł z poziomu 71 mln zł do 151,1 mln zł, co stanowiło odpowiednio 7,6% oraz 12,7% całkowitej wartości eksportu z powiatu. Wysokie udziały generował również eksport towarów do Niemiec (115,9 mln zł i 12,3% w 2015 roku oraz 133 mln zł i 11,2% w 2019 roku) oraz Francji (58,5 mln zł i 6,2% oraz 115 mln zł i 9,7% w 2019 roku). W 2015 roku 6% udział stanowił eksport towarów do Chin. Spadek wartości z 56 mln zł do 14,7 mln zł skutkowało spadkiem udziału do 1,2%.

Wykres 55. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu białostockiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Blisko 50% wartości eksportu z powiatu białostockiego generowana jest przez eksport produktów z trzech sekcji klasyfikacji CN. Zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, najwyższe wartości osiągnął eksport produktów z sekcji XV, czyli metali nieszlachetnych i artykułów z

nich (odpowiednio: 172 mln zł oraz 235,8 mln zł). Kolejne pozycje pod względem wartości zajmowały: sekcja XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne) oraz sekcja VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich). W pierwszej z nich odnotowano znaczny wzrost wartości (z 115,5 mln zł do 182,4 mln zł). W drugiej zaś wartość sprzedanych za granicę towarów utrzymała się na zbliżonym poziomie (odpowiednio 167,7 mln zł i 174,2 mln zł). W analizowanych latach znaczny spadek wartości (z 124,8 mln zł do 70 mln zł) odnotowano w sekcji I (zwierzęta żywe, artykuły pochodzenia zwierzęcego).

Tabela 50. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu białostockiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja XVIII – Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne	7,05	7,00
Sekcja XIV – Perły naturalne lub hodowlane	0,02	4,89
Sekcja XV – Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	3,78	3,97
Sekcja X – Masa włóknista z drewna	2,07	3,65
Sekcja XII – Obuwie, nakrycia głowy, parasole	4,08	3,62
Sekcja VIII – Skóry i skórki surowe	0,50	3,14
Sekcja VII – Tworzywa sztuczne i artykuły z nich	2,52	2,05
Sekcja II – Produkty pochodzenia roślinnego	1,03	1,57
Sekcja IV – Gotowe artykuły spożywcze	1,02	1,21
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,69	0,70
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,22	1,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w dziewięciu sekcjach klasyfikacji CN, co świadczy o wysokim wyspecjalizowaniu powiatu białostockiego w dostawach różnorodnych towarów za granicę. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w sekcji XVIII – przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne. Udział dostaw tych produktów na rynek światowy z powiatu białostockiego jest wyższy niż w skali całego województwa, co świadczy o specjalizacji powiatu w eksporcie tych produktów. Obok wskazanej sekcji wysokie wartości wskaźnika SI odnotowano również w odniesieniu do eksportu pereł naturalnych lub hodowlanych (sekcja XIV), metali nieszlachetnych i artykułów z nich (sekcja XV), masy włóknistej z drewna (sekcja X), obuwia, nakryć głowy i parasoli (sekcja XII) oraz skór i skórek surowych (sekcja VIII). Powiat białostocki, w skali regionu, nie posiada specjalizacji w eksporcie produktów żywnościowych (wartość wskaźnika poniżej 1). Natomiast w analizowanych latach przedsiębiorstwa z terenu powiatu specjalizowały się w dostawach za granicę produktów nieżywnościowych.

Z powiatu białostockiego eksportowane są produkty z większości sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji XIX oraz XXI), co przekłada się na dużą liczbę działów klasyfikacji CN eksportowanych towarów. W porównaniu z 2015 rokiem, w 2019 roku liczba działów eksportowanych produktów spadła z 79 do 75.

Eksport z powiatu białostockiego opiera się głównie na sprzedaży produktów z trzech działów klasyfikacji CN, których łączna wartość stanowi ponad 40% eksportu z powiatu. W latach 2015 i 2019 wysokie wartości osiągnęły zagraniczne dostawy reaktorów jądrowych, kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych i ich części (odpowiednio 110 mln zł i 173,4 mln zł), tworzyw sztucznych i artykułów z nich (odpowiednio 166,7 mln zł i 172,9 mln zł) oraz artykuły z żeliwa lub stali (odpowiednio 121,6 mln zł i 172,8 mln zł). W 2015 roku wysoki – 10,7% udział w eksporcie z powiatu stanowiły dostawy mięsa i podrobów jadalnych. W 2019 roku ich wartość spadła do 44,8 mln zł (z 100,4 mln zł), co spowodowało spadek udziału do 3,8% eksportu z powiatu białostockiego.

Tabela 51. Eksport z powiatu bielskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	492 782	0,1%	986 229	0,1%
Ameryka Północna	17 876 603	1,8%	7 673 724	0,6%
Ameryka Środkowa i Południowa	995 984	0,1%	1 731 594	0,1%
Australia i Oceania	448 294	0,0%	41 920	0,0%
Azja	11 534 080	1,2%	5 537 382	0,4%
Europa	935 997 832	96,8%	1 303 149 682	98,8%
Umowne terytoria	744	0,0%	0	0,0%
Razem	967 346 319	100%	1 319 120 531	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

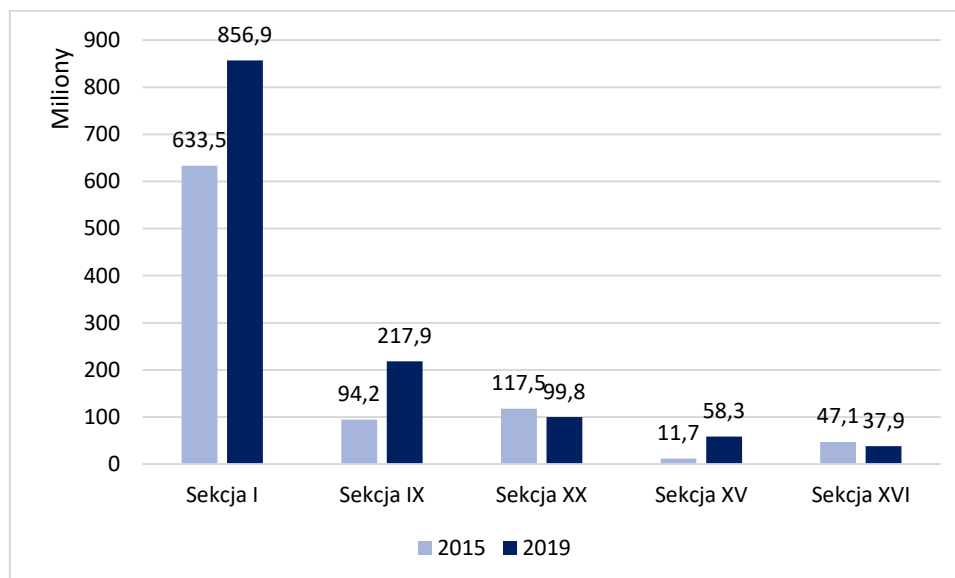
Powiat bielski zajmował (w 2015 roku i 2019 roku) wśród wszystkich powiatów województwa podlaskiego drugą pozycję pod względem wartości eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów przekroczyła wartość 967,3 mln zł, co stanowiło 13,1% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 1,3 mld zł, czyli 12,9% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu bielskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów, z których pochodzili partnerzy handlowi przedsiębiorstw z powiatu bielskiego w latach 2015-2019 zmniejszyła się z 73 do 59. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach (z 934 mln zł do 1,3 mld zł) przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego województwa (z 96,8% do 98,8%). Eksport towarów na pozostałe kontynenty na marginalne znaczenie w eksporcie z powiatu bielskiego.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów są Niemcy. Eksport do tego kraju w latach 2015-2019 wzrósł z poziomu 707,5 mln zł do ponad 1 mld zł, co stanowił odpowiednio 73,1% oraz 79,6% całkowitej wartości eksportu z powiatu. Znaczny udział generuje również eksport

towarów do Norwegii (103,6 mln zł i 10,7% w 2015 roku oraz 69,9 mln zł i 5,3% w 2019 roku).

Wykres 56. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu bielskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Blisko 90% wartości eksportu z powiatu bielskiego generowane jest przez eksport produktów z trzech sekcji klasyfikacji CN. Zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, najwyższe wartości osiągnął eksport produktów z sekcji I, czyli zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego (odpowiednio: 633,5 mln zł oraz 856,9 mln zł). Kolejne pozycje pod względem wartości zajmowały: sekcja IX (drewno i artykuły z drewna) oraz sekcja XX (artykuły przemysłowe różne). W pierwszej z nich odnotowano znaczny wzrost wartości (z 94,2 mln zł do 217,9 mln zł). W drugiej zaś wartość sprzedanych za granicę towarów uległa zmniejszeniu (117,5 mln zł w 2015 roku i 99,8 mln zł w 2019 roku). W pozostałych sekcjach, w poszczególnych latach, wartości eksportu nie przekroczyły wartości 100 mln zł oraz 4,5% udziału w całkowitym eksporcie z regionu.

Tabela 52. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu bielskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja I – Zwierzęta żywe; artykuły pochodzenia zwierzęcego	2,47	2,42
Sekcja IX – Drewno i artykuły z drewna	1,05	1,75
Sekcja XX – Artykuły przemysłowe różne	1,71	1,15
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,59	2,32
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,58	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w trzech sekcjach klasyfikacji CN. W sekcjach: I – zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego, IX – drewno i

artykuły z drewna oraz XX – artykuły przemysłowe różne, tzn. udział tych produktów w dostawach na rynek światowy z powiatu bielskiego był wyższy niż ich udział w eksporcie województwa podlaskiego. Powiat bielski posiada zatem wyraźną specjalizację w eksporcie tych produktów. Wskaźnik specjalizacji eksportowej produktów żywnościowych (sekcje I-IV) charakteryzuje się wysokimi wartościami (powyżej 1), co oznacza, że powiat w skali regionu posiada specjalizację w dostawach za granicę produktów żywnościowych. Powiat bielski nie specjalizuje się natomiast w eksporcie produktów nieżywnościowych, czego potwierdzeniem są niskie wartości wskaźnika specjalizacji eksportowej (SI) dla tych produktów.

Z powiatu bielskiego eksportowane są produkty z większości sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: VIII, XII, XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się na dużą liczbę działów klasyfikacji CN eksportowanych towarów. W porównaniu z 2015 rokiem, w 2019 roku ich liczba zmniejszyła się o 7 działów (spadek z 50 do 43).

Eksport z powiatu bielskiego opiera się głównie na dostawach produktów z działu ryby i skorupiaki, mięczaki i pozostałe bezkręgowce wodne. W 2015 roku i 2019 roku wartość ich sprzedaży wynosiła odpowiednio 603,9 mln zł oraz 849,5 mln zł, co stanowił 62,4% i 64,4% wartości eksportu z powiatu bielskiego w poszczególnych latach. Stosunkowo wysokie wartości generowały również dostawy drewna i artykułów z drewna oraz węgiel drzewny, a także mebli, pościeli, materaców, stelaży pod materace⁸². W pierwszym dziale produktów odnotowano wzrost wartości eksportu z 94,2 mln zł do 217,9 mln zł, co stanowiło odpowiednio 9,7% oraz 16,5% całkowitej wartości eksportu z powiatu bielskiego. W drugim, ze wskazanych działów wartość eksportu spadła z 117,5 mln zł do 99,5 mln zł (spadek z 12,2% do 7,5%). W pozostałych eksportowanych działach towarów udział w całkowitej wartości dla powiatu nie przekroczył 4% (33,4 mln zł).

Tabela 53. Eksport z powiatu grajewskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	29 324 571	6,1%	17 376 065	2,4%
Ameryka Północna	2 610 230	0,5%	257 560	0,0%
Ameryka Środkowa i Południowa	1 639 357	0,3%	6 314 748	0,9%
Australia i Oceania	237 441	0,0%	0	0,0%
Azja	72 679 354	15,1%	204 875 568	28,6%
Europa	375 159 711	77,9%	487 187 466	68,0%
Razem	481 650 664	100%	716 011 407	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat grajewski jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się niskim udziałem eksportu (szósta pozycja zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku). W 2015

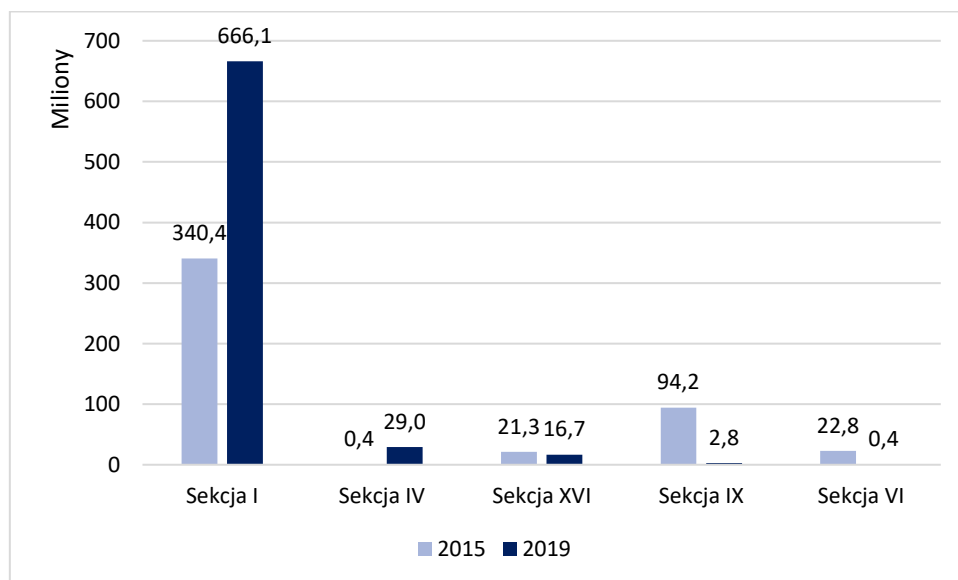
⁸² Meble; pościel, materace, stelaże pod materace, poduszki i podobne artykuły wypychane; lampy i oprawy oświetleniowe, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; reklamy świetlne, podświetlane tablice i znaki informacyjne i podobne; budynki prefabrykowane.

roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 481,7 mln zł, co stanowiło 6,4% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do ponad 716 mln zł, czyli 7% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu grajewskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach (z wyjątkiem Australii i Oceanii w 2019 roku). Liczba krajów, do których eksportowano produkty z województwa podlaskiego w latach 2015-2019 spadła z 72 do 71. Eksport z powiatu grajewskiego charakteryzuje się większym przestrzennym zróżnicowaniem niż inne powiaty regionu. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości eksportu w analizowanych latach (z 375,2 mln zł do 487,2 mln zł), nie przełożył się na wzrost udziału powiatu w eksporcie do krajów europejskich (spadek z 77,9% do 68%). Stosunkowo wysokie wartości generuje również eksport do Azji. W latach 2015-2019 jego wartość wzrosła z 72,7 mln zł do 204,9 mln zł, co stanowiło wzrost z 15,1% do 28,6% całkowitej wartości eksportu w powiecie. W 2015 roku blisko 6,1% (29,3 mln zł) stanowił eksport do Afryki. Spadek wartości w 2019 roku do poziomu 17,4 mln zł przełożył się na spadek udziału do poziomu 2,4%. Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 1%.

Dywersyfikacja przestrzenna eksportu przekłada się na fakt, iż wśród głównych partnerów handlowych powiatu grajewskiego znajdują się zarówno kraje europejskie, jak i azjatyckie. Kluczowymi odbiorcami produktów z powiatu są: Litwa (44,9 mln zł - 9,3% udział w eksporcie z powiatu w 2015 roku oraz 103,8 mln zł -14,5% udziału w eksporcie z powiatu w 2019 roku), Niemcy (odpowiednio: 58 mln zł i 12% oraz 99 mln zł i 13,8%), Chiny (odpowiednio 19,7 mln zł i 4,1% oraz 82,4 mln zł i 11,5%) oraz Izrael (odpowiednio: 18,6 mln zł i 3,9% oraz 46,3 mln zł i 6,5%). W 2019 roku ponad 5% całkowitego eksportu powiatu grajewskiego stanowiły również dostawy towarów do Indonezji, Bułgarii i Słowacji.

Wykres 57. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu grajewskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu grajewskiego opiera się zasadniczo na zwierzętach żywych i produktach pochodzenia zwierzęcego (sekcja I), których wartość dostaw za granicę wzrosła z 340,4 mln zł w 2015 roku do 666,1 mln zł w 2019 roku, co odpowiadało 70,7% oraz 93% całkowitej wartości eksportu w powiatu. W 2015 roku stosunkowo wysoką wartość (94,2 mln zł) osiągnął eksport produktów z sekcji IX – drewno i artykuły z drewna. W 2019 roku wartość ta wyniosła 2,8 mln zł. Zaobserwowany spadek wartości przełożył się na spadek udziału wartości analizowanej sekcji produktów z 19,6% do 0,4% w całkowitej wartości dostaw towarów za granicę w poszczególnych latach. W pozostałych sekcjach eksport nie przekroczył 4,7% całego eksportu z powiatu grajewskiego.

Tabela 54. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu grajewskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja I – Zwierzęta żywe; artykuły pochodzenia zwierzęcego	2,66	3,47
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,70	2,54
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,50	0,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 wyłącznie w przypadku zwierząt żywych i artykułów pochodzenia zwierzęcego, czyli produktów z sekcji I. Udział dostaw tych towarów za granicę w powiatu grajewskiego jest wyższy niż w skali całego województwa podlaskiego, co świadczy o specjalizacji powiatu w eksporcie tych produktów. W skali regionu powiat grajewski posiada specjalizację w eksporcie produktów żywnościowych ogółem (produkty z sekcji I-IV). Niskie wartości wskaźniki specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowych potwierdzają, że powiat grajewski nie posiada specjalizacji w dostawach na rynki zagraniczne tych produktów.

Powiat grajewski nie eksportuje produktów z dużej liczby sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: II, III, V, VIII, XII, XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się na stosunkowo małą liczbę działów klasyfikacji CN eksportowanych towarów. W porównaniu z 2015 rokiem, w 2019 roku liczba działów eksportowanych produktów spadła z 22 do 20.

Eksport z powiatu grajewskiego opiera się głównie na produktach mleczarskich, jajach ptasich i miodzie naturalnym⁸³. Ich udział w całkowitym eksporcie z powiatu wynosił 70,7% w 2015 roku oraz 93% w 2019 roku, co odpowiadało 340,4 mln zł oraz 666,1 mln zł. W 2019 roku stosunkowo wysoką wartość wygenerował eksport drewna i artykułów z drewna (94,2 mln zł). W odniesieniu do sprzedaży za granicę produktów z pozostałych działów nie odnotowano wysokich wartości.

⁸³ Produkty mleczarskie; jaja ptasie; miód naturalny; jadalne produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.

Tabela 55. Eksport z powiatu hajnowskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	1 498 899	0,7%	2 451 205	0,5%
Ameryka Północna	3 977 320	1,8%	22 010 545	4,3%
Ameryka Środkowa i Południowa	150 167	0,1%	4 643 733	0,9%
Australia i Oceania	1 013 468	0,5%	6 568 860	1,3%
Azja	3 750 530	1,7%	9 306 824	1,8%
Europa	211 305 390	95,3%	470 218 604	91,3%
Razem	221 695 774	100%	515 199 771	100%

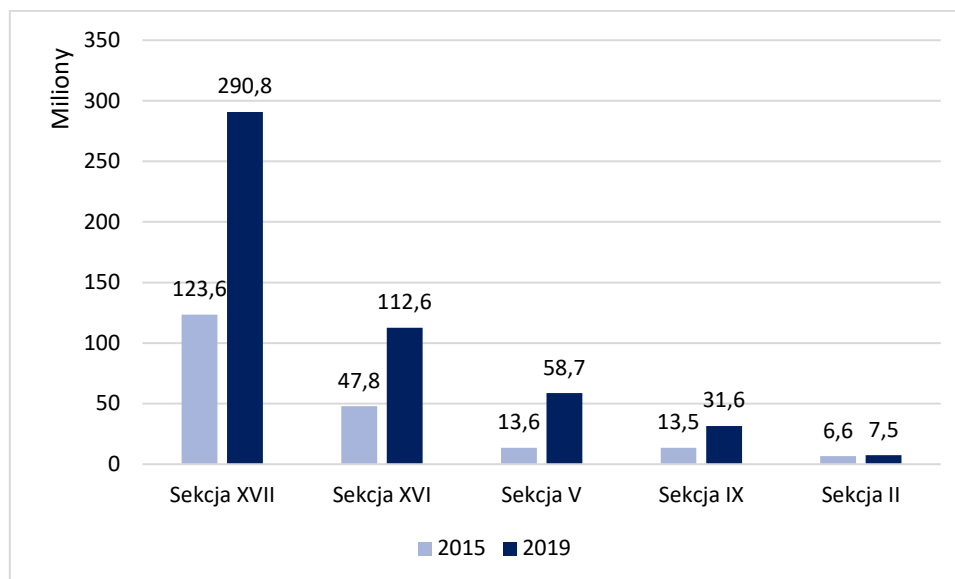
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat hajnowski jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się niskim udziałem w eksporcie z regionu (9. pozycja w 2015 roku i 7. pozycja w 2019 roku). W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 221,7 mln zł, co stanowiło 3% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 515,2 mln zł, czyli 5% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu hajnowskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. W latach 2015-2019 liczba krajów, z których pochodzili partnerzy handlowi podmiotów z powiatu hajnowskiego wzrosła z 55 do 59. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach (z 211,3 mln zł do 470,2 mln zł) nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego powiatu do krajów położonych na kontynencie Europejskim (spadek z 95,3% do 91,3%). W 2019 roku eksport produktów do krajów Ameryki Północnej stanowił 4,3% całego eksportu z powiatu hajnowskiego (wzrost z 4 mln zł w 2015 roku do 22 mln zł w 2019 roku). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 1,8%.

Duże skoncentrowanie dostaw do Europy powoduje, że w czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu hajnowskiego, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów z powiatu hajnowskiego są Niemcy, do których eksport w 2015 roku osiągnął wartość 54,5 mln zł (24,6% eksportu z powiatu), a w 2019 roku – 108,4 mln zł (21%). W 2015 roku drugą pozycję zajmowała Białoruś z wartością 27,3 mln zł (12,3%). W 2019 roku wartość eksportu do tego kraju spadła do poziomu 23,2 mln zł, co stanowiło 4,5%. W 2019 roku udział eksportu do 17 krajów zawierał się w przedziale od 2% do 6,6%. W większości były to kraje z Europy, wyjątek stanowiły Stany Zjednoczone (19,7 mln zł).

Wykres 58. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu hajnowskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Blisko 90% wartości eksportu z powiatu hajnowskiego generowana jest przez zagraniczne dostawy towarów z czterech sekcji klasyfikacji CN, przy czym zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku, najwyższe wartości sprzedaży osiągnęły towary z sekcji XVII, czyli pojazdy, statki powietrzne i jednostki pływające. W 2015 roku ich wartość eksportu wyniosła 123,6 mln zł, co stanowiło 55,7% wartości eksportu z powiatu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do 290,8 mln zł (56,4%). Obok wskazanej sekcji, wysokie wartości osiągnął również eksport maszyn i urządzeń mechanicznych (sekcja XVI), wynoszący odpowiednio 47,8 mln zł oraz 112,6 mln zł, co stanowiło blisko 22% w całym eksporcie z powiatu w obu analizowanych latach. Stosunkowo wysokie wartości osiągnął również eksport produktów mineralnych (sekcja V): 13,6 mln zł w 2015 roku i 58,7 mln zł w 2019 roku oraz drewno i produkty z drewna (sekcja IX): 13,5 mln zł w 2015 roku i 31,6 mln zł w 2019 roku. W pozostałych sekcjach eksport nie przekroczył 3% całkowitej wartości eksportu z powiatu hajnowskiego.

Tabela 56. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu hajnowskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja XVII – Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające	11,74	8,82
Sekcja V – Produkty mineralne	5,93	4,92
Sekcja XVI – Maszyny i urządzenia mechaniczne	1,39	1,37
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,10	0,04
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,65	1,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu hajnowskiego przekraczał wartość 1 w trzech sekcjach klasyfikacji CN: sekcji XVII – pojazdy, statki powietrzne, jednostki

plywające, sekcji V – produkty mineralne, sekcji XVI – maszyny i urządzenia mechaniczne. Udział dostaw tych towarów za granicę z powiatu hajnowskiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu hajnowskiego w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat hajnowski charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów żywnościowych potwierdzają, że powiat nie posiada specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat hajnowski eksportuje towary z większości sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: III, VIII, XII, XIX oraz XIV), co przekłada się na stosunkowo małą liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 spadła z 39 do 35.

Kluczowymi produktami dostarczanymi z powiatu hajnowskiego na rynki zagraniczne, zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku, były pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria, a także reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne; ich części. W każdym z analizowanych lat łączna wartość ich eksportu stanowiła ponad 77% całego eksportu z powiatu. Wartość pierwszego ze wskazanych działów produktów wzrosła z 123,6 mln zł do 290,8 mln zł, co stanowiło odpowiednio 55,7% oraz 56,4% wartości eksportu z powiatu hajnowskiego. Zagraniczne dostawy towarów z drugiego wskazanego działu, w poszczególnych latach, osiągnęły wartość 47,8 mln zł oraz 112,5 mln zł (odpowiednio 21,6% i 21,8%). Stosunkowo wysoki udział eksportu w 2019 roku wygenerował eksport paliwa mineralnego, olei mineralnych i produktów ich destylacji, substancji bitumicznych oraz wosków mineralnych (9,2% - 47,3 mln zł) oraz drewna i artykułów z drewna oraz węgla drzewnego (6,1% - 31,6 mln zł).

Tabela 57. Eksport z powiatu kolneńskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	0	0,0%	2 869	0,0%
Ameryka Północna	1 554 075	2,3%	2 307 398	2,5%
Ameryka Środkowa i Południowa	0	0,0%	170 710	0,2%
Australia i Oceania	0	0,0%	244 869	0,3%
Azja	232 456	0,3%	293 107	0,3%
Europa	66 114 475	97,4%	90 132 950	96,8%
Razem	67 901 006	100%	93 151 903	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

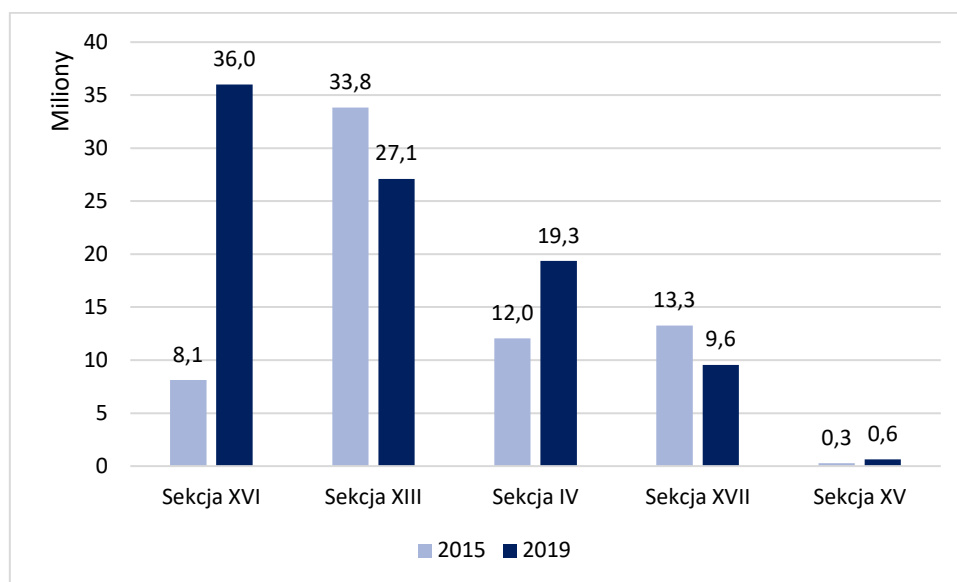
Powiat kolneński jest jednym z powiatów województwa podlaskiego o najniższym udziale w całkowitym eksporcie regionu (15. pozycja wśród wszystkich powiatów w obu analizowanych latach). W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 67,9 mln zł, co stanowiło 0,9% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 93,2 mln zł. Nie wpłynęło to jednak na zmianę udziału powiatu w tworzeniu regionalnej wartości

eksportu. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu kolneńskiego znalazły odbiorców niemal na wszystkich kontynentach (z wyjątkiem Afryki, Ameryki Środkowej i Południowej i Australii i Oceanii w 2015 roku). Liczba krajów, do których podmioty gospodarcze z powiatu kolneńskiego eksportowały towary w latach 2015-2019, wzrosła z 24 do 62. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach, z 66,1 mln zł do 90,1 mln zł, nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego regionu (spadek z 97,4% do 96,8%). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 2,5%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu kolneńskiego, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów z powiatu kolneńskiego jest Litwa, do której eksport w 2015 roku osiągnął wartość 12,1 mln zł (17,8% eksportu z powiatu), a w 2019 roku – 19,4 mln zł (20,8%). W 2015 roku wyższą wartość eksportu wygenerowały dostawy towarów do Wielkiej Brytanii, osiągając wartość 21,4 mln zł (15,6%). Znaczny wzrost wartości eksportu (z 0,8 mln zł w 2015 roku do 18 mln zł w 2019 roku) dotyczył dostaw towarów do Niemiec. Stosunkowo wysokie wartości eksportu dotyczą również Czech, Irlandii, Niderlandów oraz Danii. W 2019 roku eksport do tych krajów wynosił od 5,7 mln zł do 9,8 mln zł, co łącznie stanowiło 34,1% wartości eksportu z powiatu kolneńskiego.

Wykres 59. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu kolneńskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Niemal cały eksport z powiatu kolneńskiego generowany jest przez dostawy towarów z czterech sekcji klasyfikacji CN. W 2019 roku najwyższą wartość (36 mln zł) odnotowano w sekcji XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne). W porównaniu z 2015 rokiem wzrosła ona o blisko 27,9 mln zł (z 8,1 mln zł). Znaczny jej wzrost skutkowało zwiększeniem udziału w całkowitej wartości eksportu z powiatu z poziomu 12% do 38,6%. Kolejne pozycje, pod

względem wartości, zajmowały: sekcja XIII (artykuły z kamienia, gipsu, cementu), sekcja IV (gotowe artykuły spożywcze) oraz sekcja XVII (pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające). Każda ze wskazanych sekcji osiągnęła w 2015 roku wyższe wartości eksportu niż sekcja XVI. W 2019 roku wartości dostaw towarów za granicę w poszczególnych sekcjach osiągnęły wartość: 27,1 mln zł, 19,3 mln zł oraz 9,6 mln zł, co stanowi odpowiednio 29,1%, 20,8% oraz 10,3% całkowitej wartości eksportu z powiatu kolneńskiego.

Tabela 58. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu kolneńskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja XIII – Artykuły z kamienia, gipsu, cementu	26,02	13,05
Sekcja IV – Gotowe artykuły spożywcze	2,39	3,40
Sekcja XVI – Maszyny i urządzenia mechaniczne	0,77	2,43
Sekcja XVII – Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające	4,11	1,60
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,43	0,54
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,41	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu kolneńskiego przekraczał wartość 1 w czterech sekcjach klasyfikacji CN: sekcji XIII – artykuły z kamienia, gipsu, cementu, sekcji IV – gotowe artykuły spożywcze, sekcji XVI – maszyny i urządzenia mechaniczne oraz sekcji XVII – pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające. Udział dostaw tych towarów za granicę z powiatu kolneńskiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu kolneńskiego w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat kolneński charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowym. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów żywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat kolneński eksportuje towary reprezentujące dużą liczbę sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: I, III, VIII, XII, XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się jednocześnie na stosunkowo niską liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła z 22 do 29.

Kluczowymi produktami dostarczonymi na rynki zagraniczne z powiatu kolneńskiego, zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku, których łączny eksport stanowił odpowiednio 98% oraz 98,6% wartości całego eksportu z powiatu były: reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne; ich części, wyroby ceramiczne, pozostałości i odpady przemysłu spożywczego; gotowa karma dla zwierząt oraz pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria. Wartość pierwszego ze wskazanych działów produktów wzrosła z 8,1 mln zł do 35,9 mln zł, co stanowiło odpowiednio 11,9% oraz 38,5% wartości eksportu z powiatu kolneńskiego. W poszczególnych latach dostawy za granicę wyrobów ceramicznych osiągnęły wartość 33,1 mln zł oraz 27 mln zł (odpowiednio 48,8% i 29%). Stosunkowo wysoki udział osiągnął eksport pozostałości i odpadów przemysłu spożywczego i gotowej karmy dla zwierząt

(12 mln zł, 17,7% w 2015 roku oraz 19,3 mln zł, 20,8 % w 2019 roku) oraz pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria (odpowiednio: 13,3 mln zł i 19,5% oraz 9,6 mln zł i 10,3%). Eksport towarów z pozostałych działów nie przekroczył 0,6% całkowitej wartości eksportu z powiatu.

Tabela 59. Eksport z powiatu łomżyńskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	8 278	0,0%	2 126 798	1,3%
Ameryka Północna	795 667	0,9%	2 742 717	1,7%
Ameryka Środkowa i Południowa	165 328	0,2%	71 516	0,0%
Australia i Oceania	0	0,0%	64 388	0,0%
Azja	920 480	1,1%	911 528	0,6%
Europa	83 685 106	97,8%	154 317 076	96,3%
Razem	85 574 859	100%	160 234 023	100%

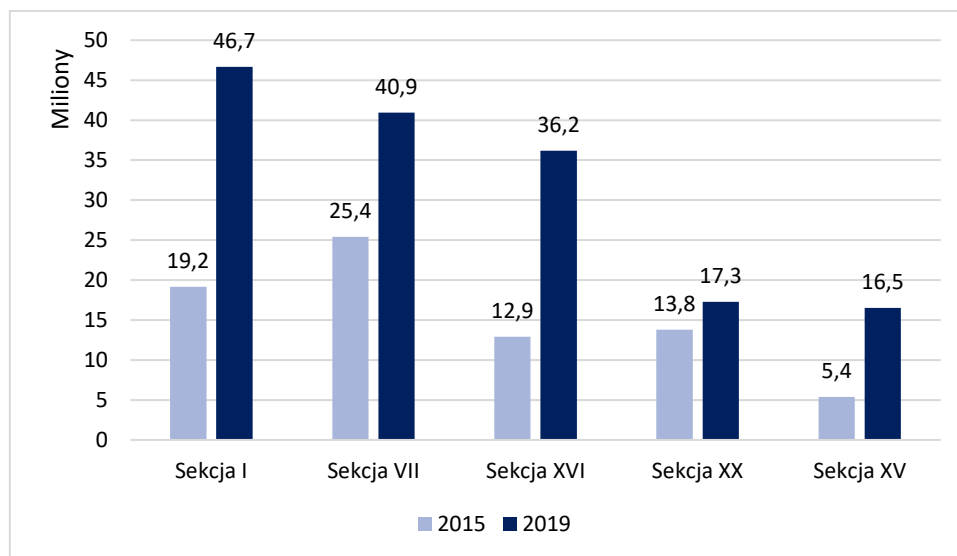
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat łomżyński jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się niskimi wartościami eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 85,6 mln zł, co stanowiło 1,2% podlaskiego eksportu (14. pozycja wśród wszystkich powiatów). W 2019 roku. wartość ta wzrosła do 160,2 mln zł, co stanowiło 1,6% regionalnej sprzedaży towarów za granicę (13. pozycja wśród wszystkich powiatów). Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu łomżyńskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach (z wyjątkiem Australii i Oceanii w 2015 roku). Liczba krajów, z których pochodzili partnerzy handlowi podmiotów z powiatu łomżyńskiego, w latach 2015-2019, wzrosła z 43 do 49. Eksport z powiatu łomżyńskiego charakteryzuje się znaczną przestrzenną koncentracją. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach, z 83,7 mln zł do 154,3 mln zł, nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego regionu (spadek z 97,8% do 96,3%). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 1,7%.

Koncentracja eksportu przekłada się na fakt, iż wśród głównych partnerów handlowych powiatu łomżyńskiego znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Największym partnerem handlowym przedsiębiorstw z powiatu łomżyńskiego jest Litwa. W 2015 roku dostawy towarów do tego kraju osiągnęły wartość blisko 19 mln zł, co stanowiło 22,2% eksportu z powiatu. W 2019 roku wartości te wynosiły odpowiednio: 21,5 mln zł oraz 13,4%. Obok Litwy wysoki udział w generowaniu eksportu z powiatu łomżyńskiego mają dostawy towarów do Belgii (13,2% w 2019 roku), Niemiec (11,8%), Wielkiej Brytanii (8,8%), Łotwy (8,3%) oraz Niderlandów (7,8%).

Wykres 60. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu łomżyńskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W latach 2015-2019 najwyższe wartości eksportu z powiatu łomżyńskiego dotyczyły dostaw na zagraniczne rynki produktów z sekcji I (zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego) oraz sekcji VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich). Wartość eksportu, w analizowanych latach wyniosła odpowiednio: 19,2 mln zł i 46,7 mln zł w przypadku sekcji I oraz 25,4 mln zł i 40,9 mln zł w przypadku sekcji VII. Zaś ich udziały w całym eksporcie z powiatu łomżyńskiego w 2019 roku wyniosły odpowiednio 29,1% oraz 25,6% (w 2015 roku: 22,4% oraz 29,7%). Znaczny wzrost wartości sprzedaży za granicę odnotowano w sekcji XVI (z 12,9 mln zł do 36,2 mln zł, co stanowiło 15,1% oraz 22,6% wartości eksportu z powiatu). Obok wskazanych sekcji wysoki – 10,8% udział w eksporcie odnotowano w sekcji XX. Dla porównania w 2015 roku wartość ta wynosiła 16,1%. W analizowanych latach nastąpił przyrost wartości dostarczonych za granicę różnych artykułów przemysłowych (z 13,8 mln zł do 17,3 mln zł). W pozostałych sekcjach udział eksportu w całym eksporcie z powiatu łomżyńskiego nie przekroczył poziomu 4,7% w 2015 roku i 1% w 2019 roku.

Tabela 60. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu łomżyńskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja VII – Tworzywa sztuczne i artykuły z nich	4,19	3,58
Sekcja XV – Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	1,30	2,06
Sekcja XX – Artykuły przemysłowe różne	2,27	1,64
Sekcja XVI – Maszyny i urządzenia mechaniczne	0,97	1,42
Sekcja I – Zwierzęta żywe; artykuły pochodzenia zwierzęcego	0,84	1,09
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,63	0,76
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,27	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu łomżyńskiego przekraczał wartość 1 w czterech sekcjach klasyfikacji CN: sekcji VII – tworzywa sztuczne i artykuły z nich, sekcji XV – Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych, sekcji XX – artykuły przemysłowe różne oraz sekcji XVI – maszyny i urządzenia mechaniczne. Udział dostaw tych towarów za granicę z powiatu łomżyńskiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu łomżyńskiego w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat łomżyński charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowym. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów żywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat łomżyński eksportuje towary z dużej liczby sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: III, VIII, XIV, XVIII, XIX oraz XXI), co przekłada się jednocześnie na stosunkowo niską liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 spadła z 26 do 20.

Kluczowymi produktami dostarczonymi na rynki zagraniczne z powiatu łomżyńskiego są tworzywa sztuczne i artykuły z nich. Ich wartość w analizowanych latach wyniosła odpowiednio 25,4 mln zł oraz 40,9 mln zł, co stanowiło 29,7% oraz 25,5% całkowitej wartości eksportu z powiatu. Wysokie wartości osiągnęły również dostawy na rynki zagraniczne produktów z działów: reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne i ich części (odpowiednio: 12,9 mln zł – 15% oraz 36,1 mln zł – 22,6%), produkty mleczarskie; jaja ptasie; miód naturalny (odpowiednio: 14,4 mln zł – 16,8% oraz 34,7 mln zł – 21,7%) oraz meble; pościel, materace, stelaże pod materace (odpowiednio 13,7 mln zł – 16% oraz 17,2 mln zł – 10,7%). W 2019 roku ponad 10% udział w eksporcie z powiatu łomżyńskiego stanowiło aluminium i artykuły z aluminium.

Tabela 61. Eksport z powiatu miasto Białystok w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	21 757 016	1,1%	18 814 442	0,7%
Ameryka Północna	83 967 400	4,1%	189 037 095	7,2%
Ameryka Środkowa i Południowa	29 404 670	1,4%	30 098 028	1,2%
Australia i Oceania	13 415 540	0,6%	8 139 419	0,3%
Azja	159 714 183	7,7%	121 065 817	4,6%
Europa	1 756 352 290	85,1%	2 245 405 762	85,9%
Umowne terytoria	4 257	0,0%	7 500	0,0%
Razem	2 064 615 356	100%	2 612 568 063	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

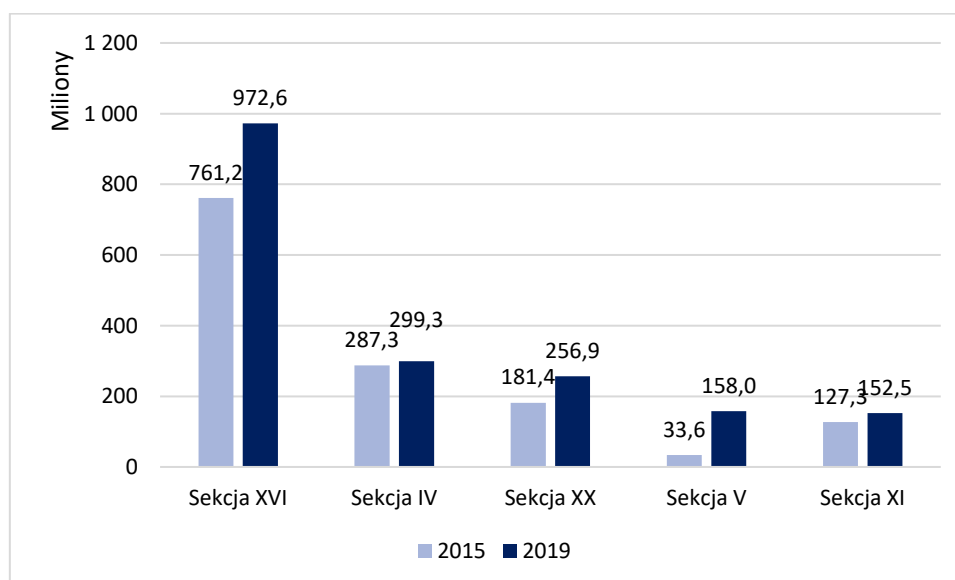
Powiat miasto Białystok zajmuje, wśród wszystkich powiatów województwa podlaskiego, pierwszą pozycję pod względem wartości eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła blisko 2,1 mld zł, co stanowiło 28% podlaskiego

eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do ponad 2,6 mld zł, czyli 25,6% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Wyeksportowane produkty znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów, do których eksportowano towarów z powiatu, w latach 2015-2019, wzrosła ze 147 do 152. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach (z 1,8 mld zł do 2,2 mld zł) przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego województwa z 85,1% do 85,9%. Stosunkowo wysoki udział stanowi również eksport do Ameryki Północnej oraz Azji. Wartość eksportu do krajów Ameryki Północnej wzrosła w analizowanych latach z 84 mln zł do 189 mln, co stanowiło odpowiednio 4,1% oraz 7,2% wartości eksportu z powiatu w poszczególnych latach. W przypadku Azji odnotowano spadek wartości dostarczanych za granicę towarów (z 159,7 mln zł do 121,1 mln zł, co stanowiło odpowiednio 7,7% i 4,6% eksportu z powiatu miasto Białystok). Eksport towarów na pozostałe kontynenty na marginalne znaczenie w eksporcie miasta Białystok.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary, znajdują się głównie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów są Niemcy. Eksport do tego kraju w latach 2015-2019 wzrósł z poziomu 275,6 mln zł do 454,7 mln zł, co stanowiło odpowiednio 13,3% oraz 17,4% całkowitej wartości eksportu z powiatu. Wysokie udziały generuje również eksport towarów do Wielkiej Brytanii (odpowiednio 6,8% i 8,1%), Niderlandów (odpowiednio 9,1% i 8,1%). Stosunkowo wysokie wartości osiągnął również eksport towarów do Stanów Zjednoczonych. Jego wartość w latach 2015-2019 wzrosła z 10,3 mln zł do 166,9 mln zł, co przełożyło się na wzrost udziału w całkowitej wartości eksportu z powiatu z 3,4% do 6,4%.

Wykres 61. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu miasto Białystok w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu miasto Białystok zasadniczo opiera się na trzech sekcjach, których łączny udział w wartości eksportu z powiatu wyniósł 94,4% w 2015 roku oraz 93,2% w 2019 roku. W

obu analizowanych latach najwyższe wartości osiągnęły dostawy towarów za granicę z sekcji XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne), które wynosiły odpowiednio 761,2 mln zł oraz 972,6 mln zł (58,4% oraz 59,3% wartości powiatowego eksportu). W kolejnych dwóch sekcjach, wartości eksportu znajdowały się na zbliżonym poziomie. Wartość gotowych artykułów spożywczych (sekcja IV) wzrosła z 287,3 mln zł do 299,3 mln zł (odpowiednio: 22% i 18,3%), natomiast wartość artykułów przemysłowych różnych (sekcja XX) wzrosła z 181,4 mln zł do 256,9 mln zł (odpowiednio: 13,9% i 15,7%). W 2019 roku stosunkowo wysoki (ponad 9%) udział w całkowitej wartości eksportu z powiatu odnotowano w sekcji V (produkty mineralne) – 158 mln zł oraz w sekcji XI (materiały i artykuły włókiennicze) – 152,5 mln zł.

Tabela 62. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu miasto Białystok

Sekcja	2015	2019
Sekcja XI – Materiały i artykuły włókiennicze	2,75	2,91
Sekcja V – Produkty mineralne	1,57	2,61
Sekcja XVI – Maszyny i urządzenia mechaniczne	2,38	2,34
Sekcja XII – Obuwie, nakrycia głowy, parasole	1,75	2,23
Sekcja X – Masa włóknista z drewna	1,06	1,99
Sekcja IV – Gotowe artykuły spożywcze	1,88	1,88
Sekcja VI – Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	2,59	1,84
Sekcja XX – Artykuły przemysłowe różne	1,24	1,50
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,55	0,40
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,32	1,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej przekraczał wartość 1 w ośmiu sekcjach klasyfikacji CN, co świadczy o wysokim wyspecjalizowaniu powiatu miasto Białystok w dostawach różnorodnych towarów za granicę. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w sekcji XI – materiały i artykuły włókiennicze. Udział dostaw tych produktów na rynek światowy z powiatu miasto Białystok jest wyższy niż w skali całego województwa, co świadczy o wyspecjalizowaniu się powiatu w eksporcie tych produktów. Obok wskazanej sekcji, wysokie wartości wskaźnika SI odnotowano również w odniesieniu do eksportu produktów mineralnych (sekcja V), maszyn i urządzeń mechanicznych (sekcja XVI), obuwia, nakryć głowy, parasoli (sekcja XII), masy włóknistej z drewna (sekcja X), gotowych artykułów spożywczych (sekcja IV), produktów przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych (sekcja VI) oraz artykułów przemysłowych różnych (sekcja XX). W skali regionu powiat miasto Białystok nie posiada specjalizacji w eksporcie produktów żywnościowych (wartość wskaźnika poniżej 1). Natomiast w analizowanych latach powiat specjalizował się w dostawach za granicę produktów nieżywnościowych.

Z powiatu m. Białystok eksportowane są produkty z większości sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji XIX oraz XIX), co przekłada się na dużą liczbę działów klasyfikacji CN eksportowanych

towarów. W porównaniu z 2015 rokiem, w 2019 roku liczba działów eksportowanych produktów spadła z 90 do 89.

Eksport z powiatu miasto Białystok opiera się głównie na sprzedaży produktów z dwóch działów klasyfikacji CN, których łączna wartość stanowi ponad 36% eksportu z powiatu. W 2015 roku i 2019 roku wysokie wartości osiągnęły zagraniczne dostawy maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części⁸⁴ (odpowiednio 453,5 mln zł, co stanowiło 22% wartości całego eksportu z powiatu oraz 488,1 mln zł – 18,7%), reaktorów jądrowych, kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych i ich części (odpowiednio 307,7 mln zł – 14,9% i 484,5 mln zł – 18,5%). W 2019 roku stosunkowo wysokie wartości odnotowano również w zakresie eksportu mebli, pościeli, materacy, stelaży pod materace (236,5 mln zł – 9,1%) oraz paliw mineralnych, olei mineralnych i produktów ich destylacji⁸⁵ (157 mln zł – 6%). Eksport towarów z pozostałych działów nie przekroczył 4,4% całkowitej wartości eksportu z powiatu miasto Białystok.

Tabela 63. Eksport z powiatu miasto Łomża w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	1 327 368	1,3%	4 142 914	2,5%
Ameryka Północna	889 864	0,9%	6 912 966	4,2%
Ameryka Środkowa i Południowa	546 762	0,5%	5 704 896	3,4%
Australia i Oceania	445 886	0,4%	7 480 749	4,5%
Azja	13 874 030	13,5%	33 833 320	20,4%
Europa	85 658 610	83,4%	107 759 958	65,0%
Razem	102 742 520	100%	165 834 803	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat miasto Łomża jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się niskimi wartościami eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 102,7 mln zł, co stanowiło 1,4% podlaskiego eksportu (13. pozycja wśród wszystkich powiatów). W 2019 roku wartość ta wzrosła do 165,8 mln zł, co stanowiło 1,6% regionalnej sprzedaży towarów za granicę (12. pozycja wśród wszystkich powiatów). Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów w latach 2015-2019, z których pochodzili partnerzy handlowi podmiotów gospodarczych z powiatu wzrosła z 61 do 81. Eksport z powiatu miasto Łomża charakteryzuje się stosunkowo dużym przestrzennym rozproszeniem. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach (z 85,7 mln zł do 107,8 mln zł) nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego regionu (spadek z 83,4% do 65%). Wysoki udział stanowią również

⁸⁴ Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; rejestratory i odtwarzacze dźwięku, rejestratory i odtwarzacze obrazu i dźwięku oraz części i akcesoria do tych artykułów.

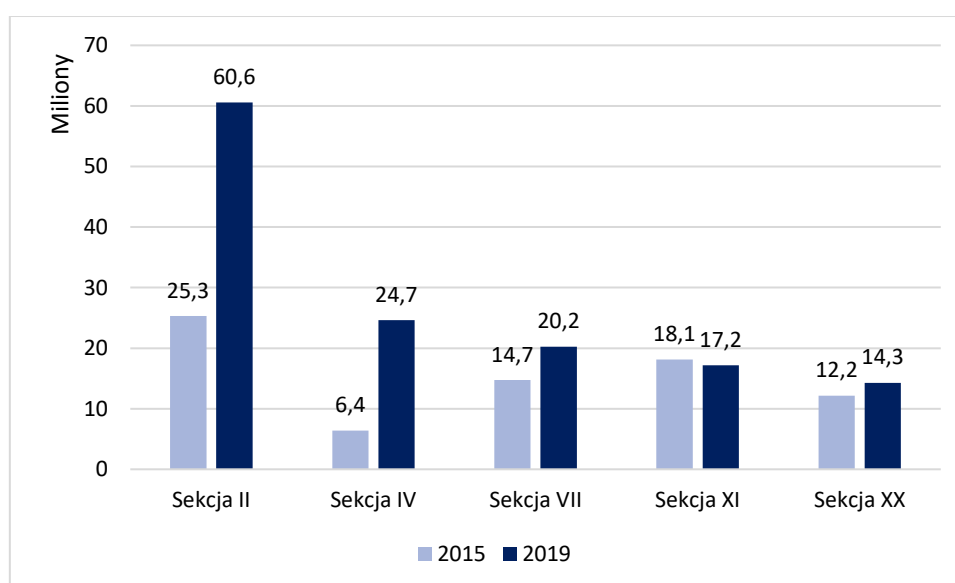
⁸⁵ Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; woski mineralne.

dostawy produktów do krajów azjatyckich. W 2015 roku do Azji wyeksportowano towary o wartości 13,9 mln zł, co stanowiło 13,5% powiatowego eksportu. W 2019 roku wartości te wynosiły odpowiednio 33,8 mln zł oraz 20,4%. Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku wynosił od 2,4% (Afryka) do 4,5% (Australia i Oceania).

Rozproszenie eksportu przekłada się na sytuację, w której wśród głównych partnerów handlowych powiatu miasto Łomża oprócz krajów europejskich znajdują się również kraje z innych części świata. Największymi partnerami handlowymi powiatu miasto Łomża są Litwa oraz Niderlandy. W latach 2015-2019 wartość eksportu do obu krajów wzrosła z 14,2 mln zł do 23,1 mln zł w przypadku Litwy oraz z 10,3 mln do 15,1 mln zł w przypadku Niderlandów. Trzecią pozycję, pod względem wartości eksportu, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku zajmowała Republika Korei (Korea Południowa). W analizowanych latach, wartość dostaw towarów do tego kraju wzrosła z 6,7 mln zł do 10,1 mln zł, co stanowiło odpowiednio 6,6% oraz 6,1% wartości eksportu z powiatu miasto Łomża. W 2019 roku stosunkowo wysokie wartości odnotowano również w eksporcie produktów do Niemiec (5,3%) oraz Australii i Włoch (po 4,4%).

Wykres 62. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu miasto Łomża w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu miasto Łomża charakteryzuje się stosunkowo małymi różnicami pomiędzy poszczególnymi sekcjami. Wyjątek stanowi eksport produktów pochodzenia roślinnego (sekcja II) w 2019 roku. W sekcji tej odnotowano wzrost wartości dostaw towarów na rynki zagraniczne z 25,3 mln zł do 60,6 mln zł, co stanowiło odpowiednio: 24,6% oraz 36,5% ogólnej wartości eksportu z powiatu. Wysokie wartości sprzedaży towarów za granicę odnotowano również w stosunku do produktów z sekcji IV (gotowe artykuły spożywcze), sekcji VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich), sekcji XI (materiały i artykuły włókiennicze) oraz sekcji XX (artykuły przemysłowe różne). We wskazanych sekcjach wartość eksportu w

2019 roku wahała się od 14,3 mln zł, co stanowiło 8,6% wartości całego eksportu do 24,7 mln zł – 14,9%. W porównaniu z 2015 rokiem znaczny wzrost odnotowano w odniesieniu do gotowych artykułów spożywczych. W pozostałych sekcjach, udział eksportu w całym eksporcie z powiatu miasto Łomża nie przekroczył poziomu 10,4% w 2015 roku i 6,3% w 2019 roku (sekcja I – zwierzęta żywe i artykuły pochodzenia zwierzęcego).

Tabela 64. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu miasto Łomża

Sekcja	2015	2019
Sekcja II – Produkty pochodzenia roślinnego	3,24	7,20
Sekcja XI – Materiały i artykuły włókiennicze	7,87	5,16
Sekcja XIII – Artykuły z kamienia, gipsu, cementu	3,33	2,54
Sekcja IV – Gotowe artykuły spożywcze	0,84	2,43
Sekcja VII – Tworzywa sztuczne i artykuły z nich	2,02	1,71
Sekcja XVIII – Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne	2,71	1,37
Sekcja XX – Artykuły przemysłowe różne	1,67	1,31
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,99	1,51
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,01	0,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu miasta Łomży przekraczał wartość 1 w siedmiu sekcjach klasyfikacji CN: sekcji II – produkty pochodzenia roślinnego, sekcji XI – materiały i artykuły włókiennicze, sekcji XIII – artykuły z kamienia, gipsu, cementu, sekcji IV – gotowe artykuły spożywcze, sekcji VII – tworzywa sztuczne i artykuły z nich, sekcji XVIII – przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, sekcji XX – artykuły przemysłowe różne. Udział dostaw tych towarów za granicę z powiatu w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu miasto Łomża w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów żywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów nieżywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat miasto Łomża eksportuje towary należące do wielu sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: VIII, XII, XIV, XIX), co przekłada się na stosunkowo dużą liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła z 45 do 49.

Kluczowymi produktami dostarczanymi na rynki zagraniczne, z powiatu miasta Łomża, zarówno w 2015 roku, jak i 2019 r roku były: produkty przemysłu młynarskiego; sód; skrobie; inulina; gluten pszenny, których wartość eksportu wzrosła z poziomu 23,5 mln zł do 60,4 mln zł, co stanowiło odpowiednio 22,9% oraz 36,4% całkowitej wartości eksportu z powiatu. Wysokie wartości osiągnięto również w odniesieniu do dostaw na zagraniczne rynki tworzyw sztucznych i artykułów z nich (14,7 mln zł i 14,3% w 2015 roku oraz 20,2 mln zł i

12,2% w 2019 roku) oraz mebli, pościeli, materaców, stelaży pod materace (12,2 mln zł i 11,8% w 2015 roku oraz 14,3 mln zł i 8,6% w 2019 roku).

Tabela 65. Eksport z powiatu miasto Suwałki w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	231 735	0,0%	548 569	0,1%
Ameryka Północna	16 863 108	2,3%	60 136 632	5,6%
Ameryka Środkowa i Południowa	1 042 958	0,1%	2 371 043	0,2%
Australia i Oceania	282 957	0,0%	289 039	0,0%
Azja	6 138 903	0,8%	46 373 308	4,3%
Europa	700 104 871	96,6%	972 036 449	89,9%
Razem	724 664 532	100%	1 081 755 040	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

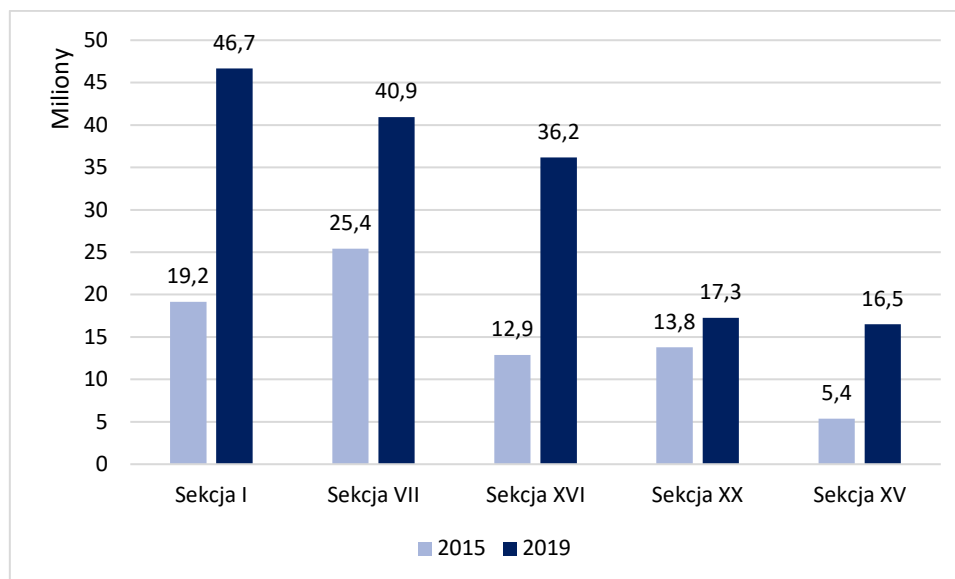
Powiat miasto Suwałki zajmuje wśród wszystkich powiatów województwa podlaskiego wysoką pozycję pod względem wartości eksportu (piąte miejsce w 2015 roku i czwarte miejsce w 2019 roku). W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów przekroczyła wartość 724,7 mln zł, co stanowiło 9,8% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 1,1 mld zł, czyli 10,6% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów, do których eksportowane były produkty w latach 2015-2019 wzrosła z 51 do 66.

Największy udział w eksporcie z powiatu stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach (z 700,1 mln zł do 972 mln zł) nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego województwa (odnotowano spadek z 96,6% do 89,9%). Na przestrzeni analizowanych lat istotne wzrosty wartości odnotowano w stosunku do dostaw towarów na rynek Ameryki Północnej (z 16,9 mln zł do 60,1 mln zł) oraz na rynek azjatycki (z 6,1 mln zł do 46,4 mln zł). Eksport towarów na pozostałe kontynenty ma marginalne znaczenie w eksporcie powiatu miasto Suwałki.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary, znajdują się głównie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów są Niemcy. Eksport do tego kraju w latach 2015-2019 wzrósł z poziomu 130,2 mln zł do ponad 232,9 mld zł, co stanowiło odpowiednio 18% oraz 21,5% całkowitej wartości eksportu z powiatu. Znaczny udział generował również eksport towarów do Wielkiej Brytanii (122,5 mln zł i 16,9% w 2015 roku oraz 135,8 mln zł i 12,6% w 2019 roku) oraz na Litwę (87,8 mln zł i 12,1% oraz 110,6 mln zł i 10,2%). W 2019 roku ponad 6% udział w eksporcie z powiatu wygenerowały również dostawy towarów do Szwecji i Francji.

Wykres 63. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu miasto Suwałki w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu miasto Suwałki skupiał się zasadniczo na czterech sekcjach klasyfikacji CN, których udział w 2019 roku stanowił 82,2% wartości całego eksportu z powiatu (w 2015 roku wartość ta wynosiła 75,5%). Najwyższą wartość oraz najwyższy przyrost eksportu w latach 2015-2019 odnotowano w sekcji IX (drewno i artykuły z drewna). W 2015 roku wartość sprzedanych za granicę produktów z tej sekcji wyniosła 221 mln zł, co stanowiło 30,5% wartości całego eksportu. W 2019 roku wartość dostaw drewna i artykułów z drewna wzrosła do 410,2 mln zł (37,9%). Kolejne pozycje pod względem wartości eksportu zajmowały towary z sekcji XX (artykuły przemysłowe różne), odpowiednio: 142,4 mln zł (19,7%) w 2015 roku oraz 199,4 mln zł (18,4%) w 2019 roku oraz towary z sekcji VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich), odpowiednio: 123 mln zł (17,0%) w 2015 roku oraz 159,4 mln zł (14,7%) w 2019 roku. W 2019 roku ponad 9% udział w wartości eksportu z całego powiatu odnotowano również w odniesieniu do sekcji XIII (artykuły z kamienia, gipsu i cementu).

Tabela 66. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu miasto Suwałki

Sekcja	2015	2019
Sekcja XIII – Artykuły z kamienia, gipsu, cementu	4,35	4,99
Sekcja IX – Drewno i artykuły z drewna	3,28	4,03
Sekcja XX – Artykuły przemysłowe różne	2,77	2,81
Sekcja VII – Tworzywa sztuczne i artykuły z nich	2,39	2,06
Sekcja XV – Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	1,91	1,03
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,23	0,15
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,55	1,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu miasto Suwałki przekraczał wartość 1 w pięciu sekcjach klasyfikacji CN: sekcji XIII – artykuły z kamienia, gipsu, cementu, sekcji IX – drewno i artykuły z drewna, sekcji XX – artykuły przemysłowe różne sekcji, sekcji VII – tworzywa sztuczne i artykuły z nich oraz sekcji XV – metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych. Udział dostaw tych towarów za granicę z powiatu miasto Suwałki w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów żywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat miasto Suwałki eksportuje towary w dużej liczbie sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: VIII, XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się na stosunkowo dużą liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła z 59 do 64.

Kluczowymi produktami dostarczonymi na rynki zagraniczne z powiatu miasto Suwałki, zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku były: drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny, których wartość eksportu wzrosła z poziomu 221 mln zł do 410,3 mln zł, co stanowiło odpowiednio 30,5% oraz 37,9% całkowitej wartości eksportu z powiatu. Wysokie wartości osiągnięto również w odniesieniu do dostaw na zagraniczne rynki (142,2 mln zł i 19,7% w 2015 roku oraz 199,3, mln zł i 18,4% w 2019 roku), a także w odniesieniu do tworzyw sztucznych i artykułów z nich (110 mln zł i 15,2% oraz 150,1 mln zł i 13,9%). W porównaniu do 2015 rokiem, w 2019 roku odnotowano znaczny wzrost wartości eksportu szkła i wyrobów ze szkła (z 45,1 mln zł do 109,9 mln zł), co odpowiadało 6,2% oraz 10,2% całkowitej wartości z powiatu miasto Suwałki. Pozostałe działy produktów nie przekroczyły swoim udziałem 4,4% w 2015 roku oraz 2,6% wartości dostaw towarów za granicę z całego powiatu.

Tabela 67. Eksport z powiatu monieckiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (zł)	Wartość (zł)	Udział (zł)
Afryka	-	-	3 208 527	8,7%
Ameryka Północna	113 968	0,3%	249 705	0,7%
Azja	93 734	0,3%	161 771	0,4%
Europa	35 589 547	99,4%	33 119 885	90,1%
Razem	35 797 249	100%	36 739 888	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

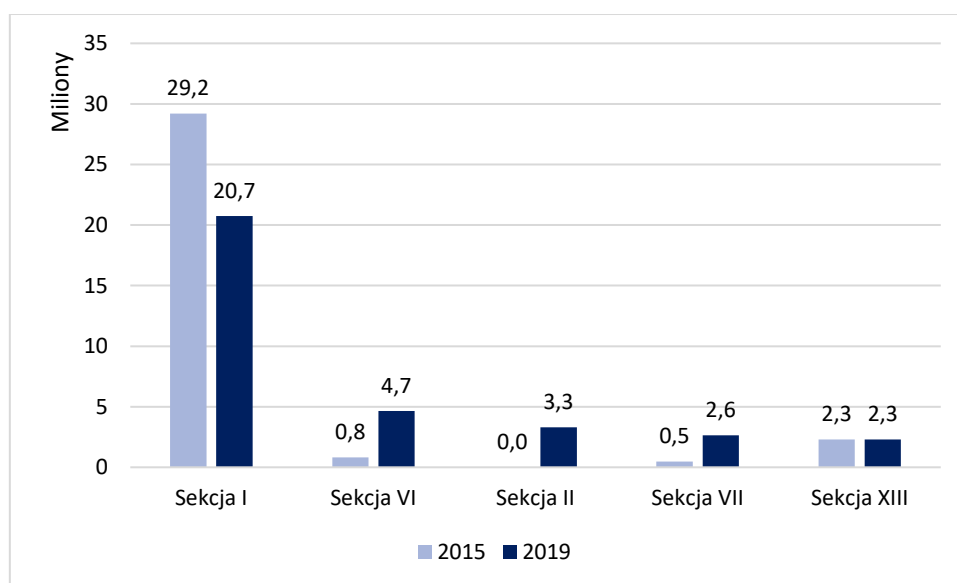
Powiat moniecki jest jednym z powiatów województwa podlaskiego o najniższym udziale w całkowitym eksporcie regionu (16. pozycja wśród wszystkich powiatów w obu analizowanych latach). W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 35,8 mln zł, co stanowiło 0,5% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 36,7 mln zł (0,4% udziału w regionalnym eksporcie). Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu monieckiego znalazły odbiorców na czterech kontynentach. Liczba krajów w latach

2015-2019, z których pochodzili partnerzy handlowi podmiotów z powiatu monieckiego utrzymała się na niezmiennym poziomie - 16 krajów. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. W latach 2015-2019 nastąpił spadek wartości eksportowanych towarów (z 35,6 mln zł do 33,1 mln zł), co przełożyło się na spadek udziału w eksporcie z całego powiatu (spadek z 99,4% do 90,1%). Stosunkowo wysoki udział w 2019 roku stanowiły również dostawy towarów do krajów afrykańskich – 8,7% (w 2015 roku nie odnotowano eksportu do Afryki). Eksport na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 1%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu monieckiego, znajdują się głównie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów z powiatu monieckiego jest Litwa, do której eksport w 2015 roku osiągnął wartość 17,4 mln zł (48,5% eksportu z powiatu), a w 2019 roku wzrósł do poziomu 18,5 mln zł (50,5%). Wśród wiodących kierunków eksportowych znajduje się również Belgia, do której eksport w analizowanych latach wynosił odpowiednio 3,4 mln zł oraz 11 mln zł, co stanowiło odpowiednio 9,4% oraz 30,1% wartości eksportu z powiatu.

Wykres 64. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu monieckiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu monieckiego koncentruje się głównie na jednej sekcji klasyfikacji CN. W latach 2015-2019 wartość eksportu zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego obniżyła się z 29,2 mln zł do 20,7 mln, co stanowiło odpowiednio 81,6% oraz 56,5% całkowitej wartości eksportu z powiatu. W analizowanych latach odnotowano również znaczny wzrost wartości eksportu (z 0,8 mln zł do 4,7 mln zł) w sekcji VI (gotowe artykuły spożywcze) oraz w sekcji VII (tworzywa sztuczne i artykuły z nich), z 0,5 mln zł do 2,6 mln zł. Udział dostaw na rynki zagraniczne produktów pochodzenia roślinnego w 2019 roku stanowił 9% powiatowego eksportu (w 2015 roku nie odnotowano eksportu produktów z tej sekcji).

Ponad 6% udział, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, stanowiły dostawy produktów z sekcji XIII, czyli artykułów z kamienia, gipsu i cementu.

Tabela 68. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu monieckiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja VI – Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	1,22	7,47
Sekcja XIII – Artykuły z kamienia, gipsu, cementu	3,35	2,82
Sekcja I – Zwierzęta żywe; artykuły pochodzenia zwierzęcego	3,08	2,11
Sekcja II – Artykuły pochodzenia roślinnego	0,00	1,78
Sekcja VII – Tworzywa sztuczne i artykuły z nich	0,19	1,01
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,98	1,74
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,30	0,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu monieckiego przekraczał wartość 1 w pięciu sekcjach klasyfikacji CN: sekcji VI – produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych, sekcji XIII – artykuły z kamienia, gipsu i cementu, sekcji I – zwierzęta żywe; artykuły pochodzenia zwierzęcego, sekcji II – produkty pochodzenia roślinnego oraz sekcji VII – tworzywa sztuczne i artykuły z nich. Udział dostaw tych towarów z powiatu monieckiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu monieckiego w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu, powiat moniecki charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów żywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów nieżywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat moniecki eksportuje towary z dużej liczby sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: III, VIII, XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się na stosunkowo niską liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła jednak z 26 do 36.

Kluczowymi produktami dostarczanymi na rynki zagraniczne z powiatu monieckiego są mięso i podroby jadalne, których wartość eksportu z lat 2015-2019 wzrosła z 15 mln zł do 17 mln zł, co stanowiło odpowiednio 41,8% i 46,3% wartości eksportu z powiatu. W analizowanych latach znaczny spadek wartości dostaw na rynki zagraniczne, z 12,2 mln zł do 3,7 mln zł (odpowiednio 34% i 10,2%), odnotowano w przypadku produktów mleczarskich, jaj ptasich i miodu naturalnego. W 2019 roku wysoki (ponad 7%) udział w całkowitej wartości eksportu z powiatu monieckiego odnotowano w eksporcie ekstraktów garbników lub środków barwiących⁸⁶ (10,2%), owoców i orzechów jadalnych⁸⁷ (8,6%) oraz tworzyw

⁸⁶ Ekstrakty garbników lub środków barwiących; garbniki i ich pochodne; barwniki, pigmenty i pozostałe substancje barwiące; farby i lakiery; kit i pozostałe masy uszczelniające; atramenty.

⁸⁷ Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów.

sztucznych i artykułów z nich (7,2%). We wskazanych działach produktów, w 2015 roku udziały w całkowitym eksporcie z powiatu monieckiego nie przekroczyły 1,3%.

Tabela 69. Eksport z powiatu sejneńskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	0	0,0%	1 217 006	7,9%
Ameryka Północna	40 637	0,6%	0	0,0%
Ameryka Środkowa i Południowa	0	0,0%	11 414	0,1%
Azja	0	0,0%	676 320	4,4%
Europa	6 885 717	99,4%	13 574 247	87,7%
Razem	6 926 354	100%	15 478 987	100%

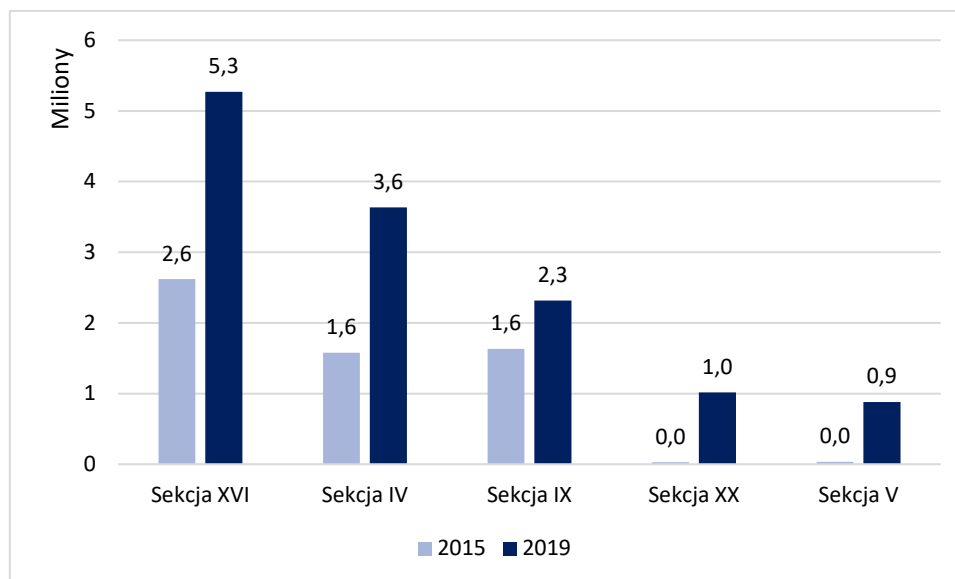
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat sejneński jest powiatem o najniższych wartościach wyeksportowanych w 2015 roku i 2019 roku towarów (17. pozycja wśród wszystkich powiatów województwa podlaskiego). W 2015 roku ich wartość wyniosła 6,9 mln zł, co stanowiło 0,1% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do 15,5 mln zł (0,2% udziału w regionalnym eksporcie). Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu sejneńskiego znalazły odbiorców na pięciu kontynentach (nie eksportowano do Australii i Oceanii). Liczba krajów w latach 2015-2019, z których pochodzili partnerzy handlowi przedsiębiorstw z powiatu sejneńskiego, wzrosła z 10 do 20. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. W latach 2015-2019 odnotowano wzrost wartości z 6,9 mln zł do 13,6 mln zł. Nie przełożyło się to jednak na wzrost udziału w eksporcie z całego powiatu (spadek z 99,4% do 87,7%). Stosunkowo wysoki udział w 2019 roku stanowiły również dostawy towarów do krajów afrykańskich – 7,9% (w 2015 roku nie odnotowano eksportu do Afryki). Eksport na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 4,4%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu sejneńskiego, znajdują się głównie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów z powiatu sejneńskiego jest Litwa, do której eksport w 2015 roku osiągnął wartość 2,4 mln zł (35,3% eksportu z powiatu), a w 2019 roku wzrósł do poziomu 6 mln zł (39%). W czołówce krajów znajdują się również Białoruś (odpowiednio 2,6 mln zł oraz 5 mln zł) oraz Włochy (odpowiednio 0,8 mln zł i 1,4 mln zł). W 2019 roku czwartym krajem, pod względem wartości eksportu w powiatu sejneńskiego, był Madagaskar (0,8 mln zł, co stanowiło 5,4%). W 2015 roku nie odnotowano eksportu do tego kraju.

Wykres 65. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu sejneńskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu sejneńskiego koncentruje się głównie na trzech sekcjach klasyfikacji CN, których łączna wartość stanowiła 84,2% całkowitej wartości eksportu z powiatu z 2015 roku oraz 72,5% w 2019 roku. W obu analizowanych latach najwyższy udział (odpowiednio 37,8% oraz 34,1%) stanowiły dostawy na rynki zagraniczne maszyn i urządzeń mechanicznych (sekcja XVI). Ich wartość eksportu wzrosła z 2,6 mln zł w 2015 roku do 5,3 mln zł w 2019 roku. Wysokie wartości odnotowano również w eksporcie gotowych produktów spożywczych (sekcja IV): 1,6 mln zł oraz 3,6 mln zł, a także w eksporcie drewna i artykułów z drewna (sekcja IX): 1,6 mln zł oraz 2,3 mln zł. Pozostałe sekcje charakteryzowały się znacznie niższymi wartościami eksportu, których udział w 2015 roku nie przekroczył 6,5%, a w 2019 roku – 6,6%.

Tabela 70. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu sejneńskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja IV – Gotowe artykuły spożywcze	3,07	3,84
Sekcja VI – Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	3,44	2,84
Sekcja V – Produkty mineralne	0,46	2,46
Sekcja XVI – Maszyny i urządzenia mechaniczne	2,44	2,14
Sekcja IX – Drewno i artykuły z drewna	2,54	1,59
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,58	0,68
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,30	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu sejneńskiego przekraczał wartość 1 w pięciu sekcjach klasyfikacji CN: sekcji V – produkty mineralne, sekcji XVI – maszyny i urządzenia mechaniczne oraz sekcji IX – drewno i artykuły z drewna. Udział dostaw tych

towarów z powiatu sejneńskiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu sejneńskiego w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat sejneński charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów żywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat sejneński eksportuje towary w dużej liczbie sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się to jednak na stosunkowo niską liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła z 35 do 38.

Najwyższe wartości eksportu generowały dostawy produktów należące do działów: reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne i ich części; pozostałości i odpady przemysłu spożywczego oraz gotowa karma dla zwierząt, a także drewno i artykuły z drewna oraz węgiel drzewny. W pierwszym ze wskazanych działów, w latach 2015-2019, wartość eksportu wzrosła z 2,6 mln zł do 4,8 mln zł (udział w całym eksporcie z powiatu wyniósł odpowiednio: 37,5% oraz 30,7%). Znaczne wzrosty odnotowano również w dwóch pozostałych działach. W przypadku pozostałości i odpadów przemysłu spożywczego nastąpił wzrost wartości z 1,6 mln zł do 3,6 mln zł (22,7% udziału w 2015 roku i 23,4% udziału w 2016 roku), natomiast wzrost wartości eksportu drewna z 1,6 mln zł do 2,3 mln zł nie przełożył się na wzrost udziału w całkowitym eksporcie. Odnotowano spadek z 23,6% do 15%. W 2019 roku ponad 5% udział w całkowitej wartości dostaw towarów z powiatu sejneńskiego na rynki zagraniczne odnotowano w zakresie zabawek, gier i artykułów sportowych, ich części i akcesoriów (6,5%) oraz soli, siarki, ziemi i kamieni, materiałów gipsowych, wapna oraz cementu (5,7%).

Tabela 71. Eksport z powiatu siemiatyckiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	0	0,0%	23 849	0,0%
Ameryka Północna	748 020	0,6%	853 379	0,8%
Ameryka Środkowa i Południowa	2 461	0,0%	963 088	0,9%
Australia i Oceania	0	0,0%	35 007	0,0%
Azja	2 699 463	2,2%	3 065 649	2,8%
Europa	119 402 659	97,2%	104 338 217	95,5%
Umowne terytoria	1 015	0,0%	0	0,0%
Razem	122 853 618	100%	109 279 189	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

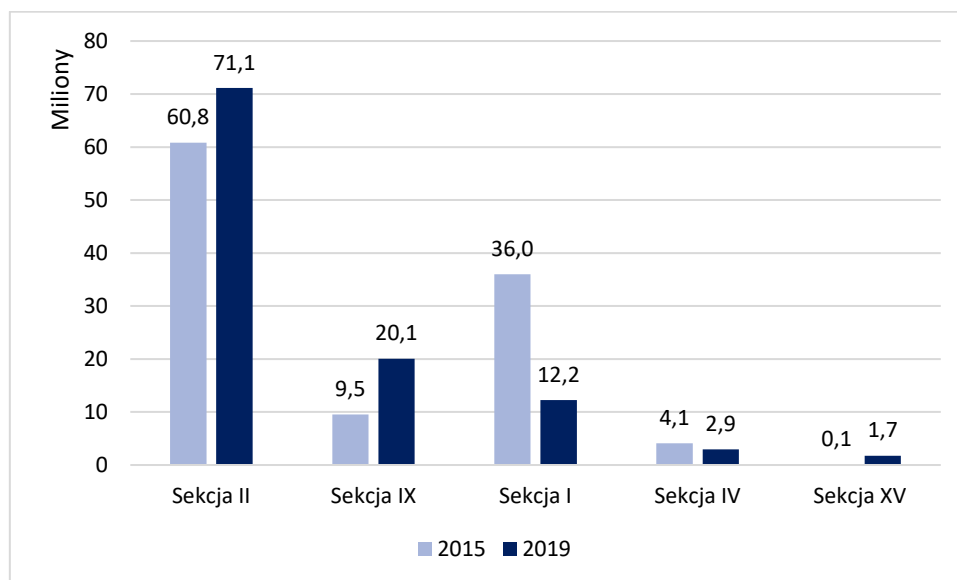
Powiat siemiatycki jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się niskim udziałem eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 122,9 mln zł, co stanowiło 1,7% podlaskiego eksportu (12. pozycja wśród wszystkich

województw). W 2019 roku wartość ta spadła do 109,3 mln zł, czyli 1,1% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę (14. pozycja wśród wszystkich województw). Powiat siemiatycki jest jednym z dwóch powiatów, obok suwalskiego, w których wartość eksportu w 2019 roku była niższa od wartości z 2015 roku. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu siemiatyckiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów w latach 2015-2019, do których eksportowano towary z powiatu suwalskiego, wzrosła z 39 do 50. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Spadek wartości w analizowanych latach, z 119,4 mln zł do 104,3 mln zł, przełożył się na spadek udziału w eksporcie z całego regionu (z 97,2% do 95,5%). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 2,8%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu siemiatyckiego, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów z powiatu siemiatyckiego są Białoruś oraz Ukraina. W obu przypadkach odnotowano zarówno wzrost wartości, jak i udziałów w całkowitym eksporcie z powiatu. W 2019 roku dostawy towarów na Białoruś stanowiły 21,3% eksportu z powiatu (23,3 mln zł, a w 2015 roku 20,2 mln zł), w odniesieniu do Ukrainy wartość ta wyniosła 13,1% (14,3 mln zł, a w 2015 roku – 8,3 mln zł). Obok wskazanych, w 2019 roku, ponad 5% udział w eksporcie z powiatu miały dostawy towarów do Szwecji (11,2%), Francji (9,75%), Niemiec (6,6%), Finlandii (5,6%) oraz Danii (5,4%). Na przestrzeni analizowanych lat znaczny spadek wartości odnotowano w dostawach towarów do Włoch (z 12,8 mln zł do 5,1 mln zł, co odpowiada odpowiednio 10,4% i 4,7%).

Wykres 66. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu siemiatyckiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu siemiatyckiego koncentruje się głównie na trzech sekcjach klasyfikacji CN, których łączna wartość stanowiła 86,6% całkowitej wartości eksportu z powiatu z 2015 roku oraz 94,7% w 2019 roku. Najwyższe wartości odnotowano w zakresie dostaw na rynki

zagraniczne produktów pochodzenia roślinnego (sekcja II), których wartość w 2015 roku wyniosła 60,8 mln zł, co stanowiło 49,5% całkowitej wartości eksportu z powiatu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do 71,1 mln zł, co stanowiło 65,1%. Stosunkowo wysokie wartości generował również eksport drewna i produktów z drewna – sekcja IX (wzrost wartości w analizowanych latach z 9,5 mln zł do 20,1 mln zł) oraz zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego – sekcja I (spadek wartości z 36 mln zł do 12,2 mln zł). Pozostałe sekcje charakteryzowały się znacznie niższymi wartościami eksportu, których udział w analizowanych latach nie przekroczył 3,3% ogólnej wartości eksportu z powiatu siemiatyckiego.

Tabela 72. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu siemiatyckiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja II – Produkty pochodzenia roślinnego	6,51	12,84
Sekcja IX – Drewno i artykuły z drewna	0,83	1,95
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,97	2,06
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,31	0,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu siemiatyckiego przekraczał wartość 1 w dwóch sekcjach klasyfikacji CN: sekcji II – produkty pochodzenia roślinnego oraz sekcji IX – drewno i artykuły z drewna. Udział dostaw tych towarów z powiatu siemiatyckiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat siemiatycki charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów żywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów nieżywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat siemiatycki eksportuje towary z wielu sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: XIV, XVIII, XIX oraz XXI), co przekłada się na stosunkowo niską liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła z 25 do 37.

Najwyższe wartości eksportu generowały dostawy na rynki zagraniczne warzyw oraz niektórych jadalnych korzeni i bulw. Ich wartość wzrosła z 40,9 mln zł do 51,5 mln zł, co stanowiło odpowiednio 33,3% oraz 47,1% całkowitej wartości eksportu z powiatu siemiatyckiego. Znaczny wzrost wartości odnotowano również w przypadku drewna i artykułów z drewna (z 9,5 mln zł do 20,1 mln zł; odpowiednio 7,8% i 18,4%). Wysokie udziały, 16% i 17,6% całkowitej wartości eksportu zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku, stanowiły dostawy owoców i orzechów jadalnych. W analizowanych latach znaczny spadek (z 36 mln zł do 12,2 mln zł) odnotowano w odniesieniu do produktów mleczarskich, jaj ptasich oraz miodu naturalnego, który przełożył się na spadek udziału tych produktów w całym eksporcie powiatu siemiatyckiego z 29,3% do 11,2%. Pozostałe działy produktów charakteryzowały znacznie niższe wartości dostaw na rynki zagraniczne.

Tabela 73. Eksport z powiatu sokólskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	2 909 948	1,0%	1 435 889	0,4%
Ameryka Północna	2 232 779	0,8%	6 880 843	1,7%
Ameryka Środkowa i Południowa	340 790	0,1%	1 333 696	0,3%
Australia i Oceania	981 682	0,4%	1 497 722	0,4%
Azja	4 836 635	1,7%	5 898 233	1,5%
Europa	268 405 550	96,0%	377 958 610	95,7%
Razem	279 707 384	100%	395 004 993	100%

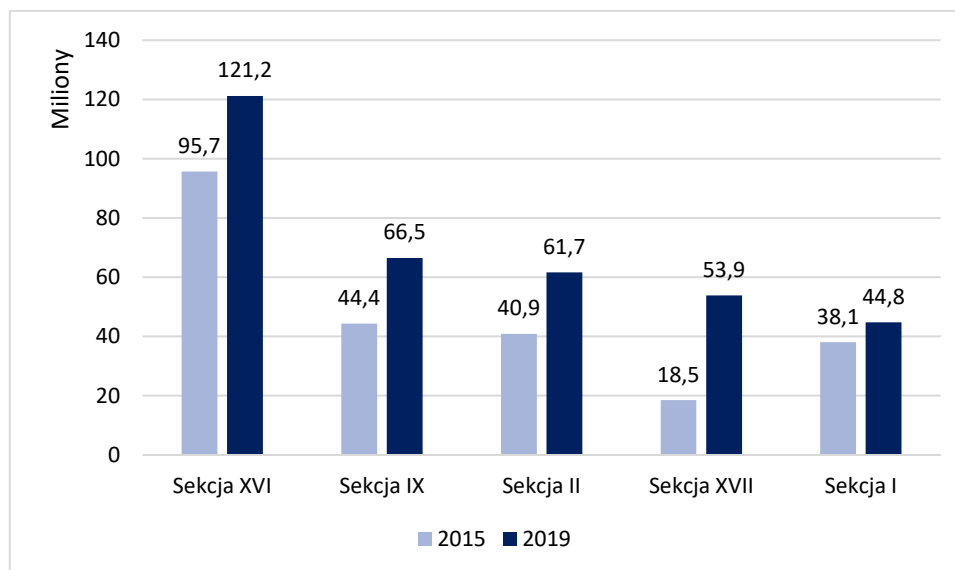
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat sokólski jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się niskim udziałem eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 279,7 mln zł, co stanowiło 3,8% podlaskiego eksportu (siódma pozycja wśród wszystkich powiatów). W 2019 roku wartość ta wzrosła do ponad 395 mln zł, czyli 3,9% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę (ósmą pozycją). Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu sokólskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów, z których pochodzi partnerzy handlowi przedsiębiorstw z powiatu augustowskiego, w latach 2015-2019 wzrosła z 57 do 58. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach, z 268,4 mln zł do 378 mln zł, nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego regionu (spadek z 96% do 95,7%). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 1,7%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu sokólskiego znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów z powiatu sokólskiego są Niemcy, do których eksport w 2015 roku osiągnął wartość 36,9 mln zł (13,2% eksportu z powiatu), a w 2019 roku – 73,1 mln zł (18,5%). W 2015 roku wyższe wartości wygenerował eksport produktów na Litwę (40,8 mln zł, co stanowiło 14,6%) oraz Białoruś (46,1 mln zł, co stanowiło 16,5%). W 2019 roku eksport do obu krajów wyniósł 27,8 mln zł (7%). W 2019 roku, w porównaniu z 2015 rokiem, znaczący wzrost odnotowano w sprzedaży produktów do Francji (z 17 mln zł do 38,6 mln zł) oraz na Węgry (z 15,1 mln zł do 33 mln zł).

Wykres 67. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu sokólskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu sokólskiego koncentruje się głównie na pięciu sekcjach klasyfikacji CN, których łączna wartość stanowiła 85% całkowitej wartości eksportu z powiatu z 2015 roku oraz 88,1% w 2019 roku. Najwyższe wartości odnotowano w zakresie dostaw na rynki zagraniczne maszyn i urządzeń mechanicznych (sekcja XVI), których wartość w 2015 roku wyniosła 95,7 mln zł, co stanowiło 34,2% całkowitej wartości eksportu z powiatu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do 121,2 mln zł, co stanowiło 30,7%. Stosunkowo wysokie wartości generował również eksport drewna i produktów z drewna – sekcja IX (wzrost wartości w analizowanych latach z 44,4 mln zł do 66,5 mln zł), produktów pochodzenia roślinnego – sekcja II (wzrost wartości z 40,9 mln zł do 61,7 mln zł), pojazdów, statków powietrznych i jednostek pływających (wzrost wartości z 18,5 mln zł do 53,9 mln zł) oraz zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego – sekcja I (wzrost wartości z 38,1 mln zł do 44,8 mln zł). Pozostałe sekcje charakteryzowały się znacznie niższymi wartościami eksportu, których udział w analizowanych latach nie przekroczył 5,8% ogólnej wartości eksportu z powiatu sokólskiego.

Tabela 74. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu sokólskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja III – Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego	15,50	19,14
Sekcja XIV – Perły naturalne lub hodowlane	0,36	9,38
Sekcja II – Produkty pochodzenia roślinnego	1,92	3,08
Sekcja XVII – Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające	1,40	2,13
Sekcja XVI – Maszyny i urządzenia mechaniczne	2,21	1,93
Sekcja IX – Drewno i artykuły z drewna	1,71	1,79
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,81	0,92

Sekcja	2015	2019
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,14	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu sokólskiego przekraczał wartość 1 w sześciu sekcjach klasyfikacji CN: sekcji III – tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego, sekcji XI – perły naturalne lub hodowlane, sekcji II – produkty pochodzenia roślinnego, sekcji XVII – pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające, sekcji XVI – maszyny i urządzenia mechaniczne oraz sekcji IX – drewno i artykuły z drewna. Udział dostaw tych towarów z powiatu sokólskiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat sokólski charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów żywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat sokólski eksportuje towary z dużej liczby sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: VIII, XII, XIX oraz XXI), jednak nie przekłada się to na dużą liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła z 41 do 49.

Najwyższe wartości eksportu generowały dostawy na rynki zagraniczne produktów z działu reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne i ich części. Ich wartość wzrosła z 86,9 mln zł do 120,8 mln zł, co stanowiło odpowiednio 31,1% oraz 30,6% całkowitej wartości eksportu z powiatu sokólskiego. Znaczny wzrost wartości odnotowano również w przypadku drewna i artykułów z drewna (z 44,4 mln zł do 66,5 mln zł; odpowiednio 15,9% i 16,8%), owoców i orzechów jadalnych (z 40,1 mln zł do 61,6 mln zł; odpowiednio 14,6% i 15,5%) oraz pojazdów nieszynowych oraz ich części i akcesoriów (z 18,5 mln zł do 53,9 mln zł odpowiednio 6,6% oraz 13,6%). Wysoki udział w całkowitej wartości eksportu (powyżej 11,3% w obu analizowanych latach) stanowiły dostawy mięsa i podrobów jadalnych. Pozostałe działy produktów charakteryzowały znacznie niższe wartości dostaw na rynki zagraniczne.

Tabela 75. Eksport z powiatu suwalskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	279 063	0,1%	212 000	0,1%
Ameryka Północna	979 886	0,4%	1 673 119	0,8%
Ameryka Środkowa i Południowa	38 729	0,0%	32 729	0,0%
Australia i Oceania	354 337	0,1%	456 544	0,2%
Azja	2 249 078	1,0%	2 084 378	1,0%
Europa	232 562 786	98,4%	211 821 391	97,9%
Razem	236 463 879	100%	216 280 161	100%

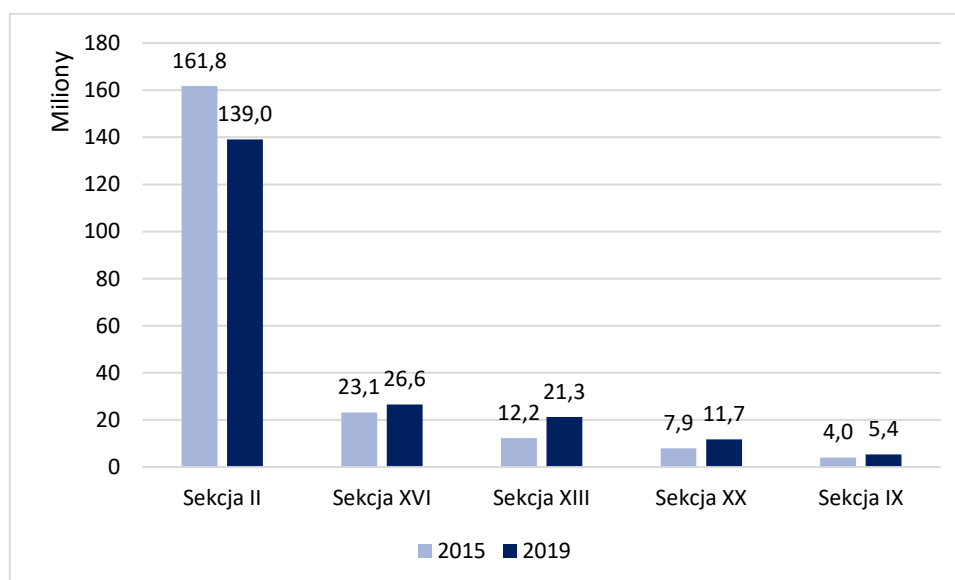
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat suwalski jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się stosunkowo niskim udziałem eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 236,5 mln zł, co stanowiło 3,2% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta spadła do 216,3 mln zł, czyli 2,1 % udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. W analizowanych latach pod względem wartości eksportu powiat suwalski zajmował odpowiednio 8. i 11. pozycję. Powiat suwalski jest jednym z dwóch powiatów, obok siemiatyckiego, w których wartość eksportu w 2019 roku była niższa od wartości z 2015 roku. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu suwalskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. W latach 2015-2019 liczba partnerów handlowych spadła z 58 do 54 krajów. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Spadek wartości w analizowanych latach (z 232,6 mln zł do 211,8 mln zł) przełożył się na spadek udziału w eksporcie z całego regionu (z 98,4% do 97,9%). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 1%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu suwalskiego, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. Kluczowym odbiorcą produktów są Niemcy. W 2019 roku dostawy towarów do tego kraju stanowiły 67,9% eksportu z powiatu (160,5 mln zł), a w 2015 roku – 62,2% (134,6 mln zł). W 2019 roku wysoki udział, wynoszący 10,4% wartości eksportu z powiatu suwalskiego, odnotowano w przypadku dostaw towarów do Niderlandów (22,4 mln zł). W 2015 roku udział ten wynosił zaledwie 2% (4,8 mln zł).

Wykres 68. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu suwalskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu suwalskiego koncentruje się głównie na jednej sekcji klasyfikacji CN. Wartość eksportu produktów pochodzenia roślinnego – sekcja II w 2015 roku wyniosła 161,8 mln zł, co stanowiło 68,4% całkowitej wartości eksportu z powiatu. W 2019 roku wartość ta spadła do 139 mln zł, co stanowiło 64,3%. Ponad 9% udziału w całkowitej wartości dostaw na

rynki zagraniczne odnotowano w odniesieniu do sekcji XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne) oraz sekcji XIII (artykuły z kamienia, gipsu i cementu). W latach 2015-2019, w obu wskazanych sekcjach odnotowano wzrost wartości eksportu odpowiednio z 23,1 mln zł do 26,6 mln zł oraz z 12,2 mln zł do 21,3 mln zł. Pozostałe sekcje charakteryzowały się znacznie niższymi wartościami eksportu, których udział w analizowanych latach nie przekroczył 5,4% ogólnej wartości eksportu z powiatu suwalskiego.

Tabela 76. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu suwalskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja II – Produkty pochodzenia roślinnego	9,00	12,68
Sekcja XIII – Artykuły z kamienia, gipsu, cementu	2,70	4,41
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	1,83	1,73
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,40	0,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu suwalskiego przekraczał wartość 1 w trzech sekcjach klasyfikacji CN: sekcji II – produkty pochodzenia roślinnego, sekcji XVII – pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające, sekcji XVI – maszyny i urządzenia mechaniczne oraz sekcji XIII – artykuły z kamienia, gipsu, cementu. Udział dostaw tych towarów z powiatu suwalskiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat suwalski charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów żywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów nieżywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat suwalski eksportuje towary z dużej liczby sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: III, XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się na małą liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 spadła jednak z 38 do 36.

Najwyższe wartości eksportu generowały dostawy na rynki zagraniczne zbóż. W analizowanych latach, ich wartość eksportu spadła z 147,6 mln zł do 125 mln zł, co stanowiło odpowiednio 62,4% oraz 57,8% całkowitej wartości eksportu z powiatu suwalskiego. Stosunkowo wysokie wartości osiągnął również eksport szkła i wyrobów ze szkła (12,1 mln zł w 2015 roku oraz 20,9 mln zł w 2019 roku) oraz produktów z działu reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne i ich części (14,6 mln zł w 2015 roku oraz 16,4 mln zł w 2019 roku). Pozostałe grupy produktów charakteryzowały znacznie niższe wartości dostaw na rynki zagraniczne. Ich udział nie przekroczył 6,4% całkowitej wartości eksportu z powiatu suwalskiego.

Tabela 77. Eksport z powiatu wysokomazowieckiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Afryka	29 641 039	4,0%	233 920 037	21,7%
Ameryka Północna	2 060 586	0,3%	6 171 504	0,6%
Ameryka Środkowa i Południowa	1 755 798	0,2%	63 397 827	5,9%
Australia i Oceania	116 605	0,0%	703 862	0,1%
Azja	102 751 416	14,0%	187 126 271	17,3%
Europa	595 922 056	81,4%	587 639 916	54,5%
Razem	732 247 500	100%	1 078 959 417	100%

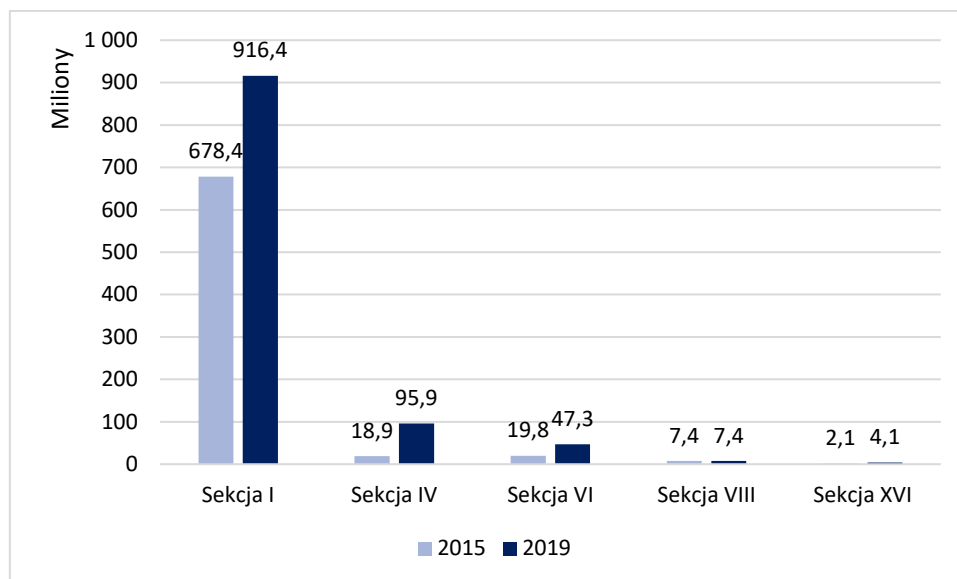
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Powiat wysokomazowiecki zajmuje wśród wszystkich powiatów województwa podlaskiego wysoką pozycję pod względem wartości eksportu (czwarte miejsce w 2015 roku i piąte w 2019 roku). W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 732,2 mln zł, co stanowiło 9,9% podlaskiego eksportu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 1,1 mld zł, czyli 10,6% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę. Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu wysokomazowieckiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach. Liczba krajów, do których przedsiębiorstwa z powiatu wysokomazowieckiego eksportowały towary, w latach 2015-2019, wzrosła z 83 do 103. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Spadek wartości w analizowanych latach (z 595,9 mln zł do 587,6 mln zł) przełożył się na znaczny spadek udziału w eksporcie z całego województwa z 81,4% do 54,5%. Stosunkowo wysoki udział stanowi również eksport towarów do Azji oraz Afryki, ich wartość w 2019 roku wyniosła odpowiednio 187,1 mln zł (17,3%) oraz 233,9 mln zł (21,7%).

Duże zróżnicowanie dostaw towarów na różne kontynenty powoduje, że w czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu wysokomazowieckiego, nie znajdują się wyłącznie kraje europejskie (jak w większości powiatów województwa podlaskiego). W 2019 roku kluczowymi odbiorcami produktów były Algieria oraz Niemcy, do których wartość eksportu wyniosła odpowiednio 123,3 mln zł i 123,2 mln zł (co stanowiło w obu przypadkach 11,4%). Ponad 5% udział w eksporcie generowały dostawy do Senegalu, Chin, Meksyku oraz na Litwę. W 2015 roku produkty wyeksportowane z powiatu wysokomazowieckiego dostarczane były głównie do Niemiec (19,3%), Niderlandów (16,9%), Włoch (9,4%) oraz Chin (8,1%).

Wykres 69. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu wysokomazowieckiego latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu wysokomazowieckiego koncentruje się głównie na jednej sekcji klasyfikacji CN. Wartość eksportu zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego (sekcja I) w 2015 roku wyniosła 678,4 mln zł, co stanowiło 92,7% całkowitej wartości eksportu z powiatu. W 2019 roku wartość ta wzrosła do 916,4 mln zł, co stanowiło 84,9%. W 2019 roku blisko 9% udział w wartości eksportu z powiatu stanowiły dostawy na rynki zagraniczne produktów z sekcji IV (gotowe artykuły spożywcze). Ich wartość w analizowanych latach wzrosła z 18,9 mln zł do 96 mln zł. Pozostałe sekcje charakteryzowały się znacznie niższymi wartościami eksportu, których udział w analizowanych latach nie przekroczył 4,4% ogólnej wartości eksportu z powiatu wysokomazowieckiego.

Tabela 78. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu wysokomazowieckiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja VIII – Skóry i skórki surowe	7,53	4,73
Sekcja I – Zwierzęta żywe; artykuły pochodzenia zwierzęcego	3,49	3,17
Sekcja VI – Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	1,43	2,58
Sekcja IV – Gotowe artykuły spożywcze	0,35	1,46
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	2,29	2,45
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	0,08	0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu wysokomazowieckiego przekraczał wartość 1 w czterech sekcjach klasyfikacji CN: sekcji VIII – skóry i skórki surowe, sekcji I – zwierzęta żywe; artykuły pochodzenia zwierzęcego, sekcji VI – produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych oraz sekcji IV – gotowe artykuły spożywcze. Udział

dostaw tych towarów z powiatu wysokomazowieckiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat wysokomazowiecki charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów żywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów nieżywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat wysokomazowiecki eksportuje towary z dużej liczby sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: XIV, XIX oraz XXI), co przekłada się jednak na stosunkowo małą liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 spadła jednak z 54 do 28.

Najwyższe wartości eksportu generowały dostawy na rynki zagraniczne produktów z działu produkty mleczarskie, jaja ptasie, miód naturalny. W analizowanych latach, wartość ich eksportu wzrosła z 446 mln zł do 791,4 mln zł, co stanowiło odpowiednio 60,9% oraz 73,7% całkowitej wartości eksportu z powiatu wysokomazowieckiego. Stosunkowo wysokie wartości osiągnął również eksport mięsa i podrobów jadalnych (198,6 mln zł w 2015 roku oraz 100,5 mln zł w 2019 roku) oraz przetworów ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka oraz pieczywa cukierniczego (3,3 mln zł w 2015 roku oraz 80,3 mln zł w 2019 roku). Pozostałe działy produktów charakteryzowały znacznie niższe wartości dostaw na rynki zagraniczne. Ich udział nie przekroczył 3,6% całkowitej wartości eksportu z powiatu wysokomazowieckiego.

Tabela 79. Eksport z powiatu zambrowskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów

Kontynent	2015		2019	
	Wartość (zł)	Udział (%)	Wartość (zł)	Udział (%)
Ameryka Północna	169 892	0,1%	811 045	0,3%
Ameryka Środkowa i Południowa	0	0,0%	464 225	0,2%
Australia i Oceania	650	0,0%	1 120 334	0,4%
Azja	780 897	0,5%	1 780 029	0,6%
Europa	158 527 857	99,3%	272 533 735	98,5%
Ameryka Północna	169 892	0,1%	811 045	0,3%
Razem	159 682 056	100%	276 717 767	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

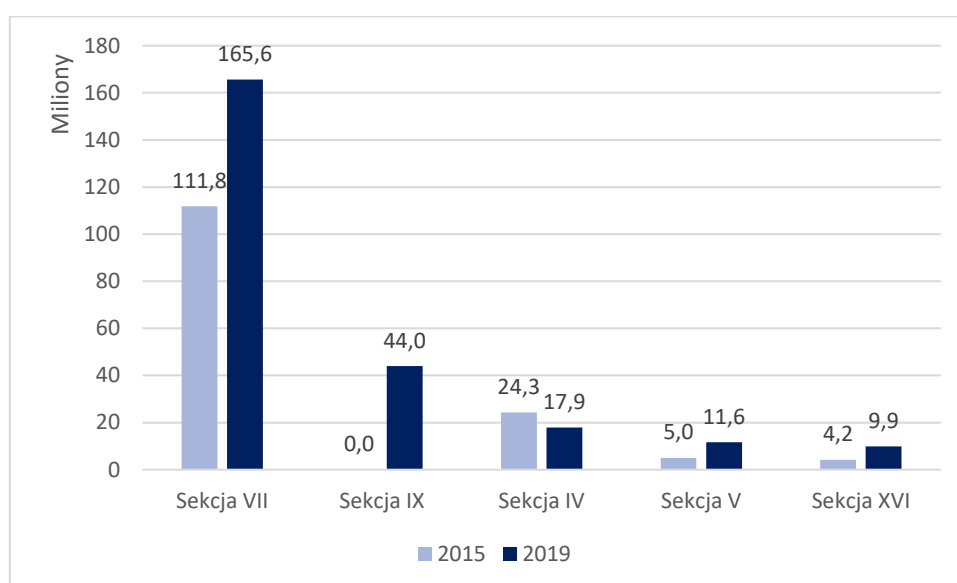
Powiat zambrowski jest jednym z powiatów województwa podlaskiego charakteryzującym się stosunkowo niskim udziałem eksportu. W 2015 roku wartość wyeksportowanych towarów wyniosła 159,7 mln zł, co stanowiło 2,2% podlaskiego eksportu (10. pozycja na tle powiatów województwa podlaskiego). W 2019 roku wartość ta wzrosła do blisko 276,7 mln zł, czyli 2,7% udziału w regionalnej sprzedaży towarów za granicę (9. pozycja na tle powiatów województwa podlaskiego). Produkty wyeksportowane przez przedsiębiorstwa z powiatu zambrowskiego znalazły odbiorców na wszystkich kontynentach (z wyjątkiem Ameryki Środkowej i Południowej w 2015 roku). Liczba krajów, z których pochodzili partnerzy handlowi przedsiębiorstw z powiatu zambrowskiego, w latach 2015-2019 spadła z

56 do 55. Największy udział stanowią dostawy produktów do krajów europejskich. Wzrost wartości w analizowanych latach z 158,5 mln zł do 272,5 mln zł, nie przełożył się na wzrost udziału w eksporcie z całego regionu (spadek z 99,3% do 98,5%). Udział eksportu na pozostałe kontynenty w 2019 roku nie przekroczył 0,6%.

W czołówce krajów, do których eksportowane są towary z powiatu zambrowskiego, znajdują się wyłącznie kraje europejskie. W 2019 roku kluczowym odbiorcą produktów z powiatu zambrowskiego była Wielka Brytania (62,7 mln zł, co stanowiło 22,6% eksportu z powiatu). Wysokie, ponad 10%, udziały generował eksport towarów do Niemiec (46,3 mln zł), na Węgry (37,8 mln zł), na Litwę (36,2 mln zł) oraz do Czech (35,4 mln zł).

Wykres 70. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu zambrowskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Eksport z powiatu zambrowskiego koncentruje się głównie na trzech sekcjach klasyfikacji CN. Najwyższe wartości, zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, osiągnął eksport tworzyw sztucznych i produktów z nich (odpowiednio: 111,8 mln zł oraz 165,6 mln zł, co stanowiło 70% i 59,8%). Znaczny wzrost wartości odnotowano w dostawach za granicę drewna i artykułów z drewna – sekcja IX – z 3 tys. zł do 44 mln zł. Natomiast w sekcji IV – gotowe artykuły spożywcze odnotowano spadek wartości z 24,3 mln zł do 17,9 mln zł. Pozostałe sekcje charakteryzowały się znacznie niższymi wartościami eksportu, których udział w analizowanych latach nie przekroczył 4,2% ogólnej wartości eksportu z powiatu wysokomazowieckiego.

Tabela 80. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu zambrowskiego

Sekcja	2015	2019
Sekcja VII – Tworzywa sztuczne i artykuły z nich	9,87	8,38
Sekcja III – Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego	0,30	5,23

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Sekcja	2015	2019
Sekcja V – Produkty mineralne	3,04	1,81
Sekcja IX – Drewno i artykuły z drewna	0,00	1,69
Sekcja VI – Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	0,03	1,48
Sekcja IV – Gotowe artykuły spożywcze	2,06	1,06
Produkty żywnościowe (sekcje I-IV)	0,43	0,28
Produkty nieżywnościowe (sekcje V-XXI)	1,41	1,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku wskaźnik specjalizacji eksportowej powiatu wysokomazowieckiego przekraczał wartość 1 w sześciu sekcjach klasyfikacji CN: sekcji VII – tworzywa sztuczne i artykuły z nich, sekcji III – tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego, sekcji V – produkty mineralne, sekcji IX – drewno i artykuły z drewna, sekcji VI – produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych oraz sekcji IV – gotowe artykuły spożywcze. Udział dostaw tych towarów z powiatu zambrowskiego w całym eksporcie z powiatu jest wyższy niż w skali województwa podlaskiego, co potwierdza specjalizację powiatu w eksporcie wskazanych produktów. W skali całego regionu powiat zambrowski charakteryzuje się wysokimi wartościami wskaźnika specjalizacji eksportowej w odniesieniu do produktów nieżywnościowych. Natomiast niskie wartości wskaźnika w odniesieniu do produktów żywnościowych wskazują na brak specjalizacji w dostawach tych produktów na rynki zagraniczne.

Powiat zambrowski eksportuje towary z dużej liczby sekcji klasyfikacji CN (bez sekcji: VIII, XIV oraz XIX), co przekłada się na stosunkowo dużą liczbę działów eksportowanych towarów. Ich liczba w latach 2015-2019 wzrosła z 28 do 44.

Najwyższe wartości eksportu generowały dostawy tworzyw sztucznych i artykułów z nich. W analizowanych latach ich wartość wyniosła 111,3 mln zł oraz 165,5 mln zł, co stanowiło odpowiednio 69,7% oraz 59,8% całkowitej wartości eksportu z powiatu zambrowskiego. W 2019 roku dostawy na rynki zagraniczne drewna i artykułów z drewna osiągnęły wartość 44 mln zł (15,9%). W porównaniu z 2015 roku znaczny spadek wartości odnotowano w eksporcie pozostałości i odpadów przemysłu spożywczego oraz gotowej karmy dla zwierząt (z 23,8 mln zł do 12,9 mln zł, co stanowiło odpowiednio 14,9% oraz 4,7% eksportu z powiatu). Pozostałe działy produktów charakteryzowały znacznie niższe wartości dostaw na rynki zagraniczne. Ich udział nie przekroczył 4,2% całkowitej wartości eksportu z powiatu zambrowskiego.

Eksport z poszczególnych powiatów województwa podlaskiego dotyczy zróżnicowanych towarów przyporządkowanych do poszczególnych sekcji klasyfikacji CN. Najwyższe wartości eksportu osiągnęły dostawy produktów dokonywane przez przedsiębiorstwa z powiatów: m. Białystok, bielskiego oraz białostockiego. Analiza eksportu towarów z poszczególnych sekcji wskazuje jednak na znaczne zróżnicowanie.

Tabela 81. Powiaty o najwyższych wartościach eksportu w wybranych sekcjach klasyfikacji CN w 2019 roku

Sekcja	Powiaty (wartość eksportu według sekcji)			Eksport według sekcji ogółem
Sekcja I	Wysokomazowiecki (916 412 011 zł)	Bielski (856 903 703 zł)	Grajewski (666 076 303 zł)	2 737 131 679 zł
Sekcja XVI	M. Białystok (972 642 987 zł)	Białostocki (182 428 194 zł)	Sokólski (121 185 457 zł)	1 625 200 966 zł
Sekcja IX	M. Suwałki (410 246 691 zł)	Bielski (217 893 242 zł)	M. Białystok (105 104 457 zł)	960 701 568 zł
Sekcja VII	Białostocki (174 207 760 zł)	Zambrowski (165 589 697 zł)	M. Suwałki (159 406 148 zł)	729 427 422 zł
Sekcja XX	M. Białystok (256 859 763 zł)	M. Suwałki (199 358 606 zł)	Bielski (99 798 326 zł)	671 061 014 zł
Sekcja XVII	Hajnowski (290 795 911 zł)	Augustowski (188 047 731 zł)	M. Białystok (6 845 797 zł)	653 640 411 zł
Sekcja IV	M. Białystok (299 286 900 zł)	Wysokomazowiecki (95 919 779 zł)	Białostocki (87 533 383 zł)	624 081 767 zł
Sekcja II	Suwalski (139 033 843 zł)	Białostocki (94 511 219 zł)	Siemiatycki (71 138 460 zł)	517 818 426 zł
Sekcja XV	Białostocki (235 813 542 zł)	M. Białystok (120 362 481 zł)	Bielski (58 253 549 zł)	510 190 785 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2019 roku najwyższą wartość region uzyskał w eksporcie produktów pochodzenia zwierzęcego i zwierząt żywych (sekcja I), z czego 89,1% wartości stanowiły dostawy dokonywane przez przedsiębiorstwa z powiatów: wysokomazowieckiego, bielskiego oraz grajewskiego. Przedsiębiorstwa ze wskazanych powiatów odpowiadały za 83% wartości wyeksportowanych w 2015 roku zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego.

Drugą pozycję pod względem wartości w całym regionie osiągnął eksport produktów z sekcji XVI, czyli maszyn i urządzeń mechanicznych. Liderem, pod względem wartości dostarczonych za granicę przez przedsiębiorców towarów, jest miasto Białystok (59,8% wartości regionalnego eksportu). Na kolejnych pozycjach, ze znacznie niższymi wartościami, uplasowały się powiaty białostocki oraz sokólski (odpowiednio 11,2% oraz 7,5% wartości eksportu z województwa podlaskiego). Również w 2015 roku, najwyższe wartości osiągnął w tej sekcji eksport z powyższych powiatów.

W województwie podlaskim, w eksporcie drewna i artykułów z drewna (sekcja IX) specjalizują się przedsiębiorstwa z powiatów: m. Suwałki, bielskiego oraz m. Białystok, które w 2019 roku osiągnęły łącznie 76,3% wartości eksportu tej grupy produktów z województwa. W 2015 roku, obok wskazanych, wysokim udziałem w regionalnym eksporcie produktów z sekcji IX charakteryzował się powiat grajewski (16% wartości eksportu z regionu i trzecia pozycja). W latach 2015-2019 wartość eksportu drewna i produktów z drewna przez

podmioty z obszaru powiatu grajewskiego zmniejszyła się o ponad 97% (z 94,2 mln zł do 2,8 mln zł).

W 2019 roku podmioty gospodarcze z powiatów: białostockiego, zambrowskiego i m. Suwałki wyeksportowały, w skali całego regionu, towary o najwyższej wartości z sekcji VII. Przedsiębiorstwa ze wskazanych powiatów odpowiadają łącznie za 68,4% regionalnego eksportu tworzyw sztucznych i artykułów z tworzyw sztucznych. Również w 2015 roku, najwyższe wartości dostaw za granicę produktów z sekcji VII osiągnęły podmioty z wyżej wymienionych powiatów. Obok wskazanych, zarówno w 2015 roku jak i w 2019 roku, stosunkowo wysokim udziałem w regionalnym eksporcie tworzyw sztucznych i produktów z tworzyw sztucznych, charakteryzowały się również przedsiębiorstwa z m. Białystok, generując ponad 15% wartości eksportu tych produktów.

Eksport artykułów przemysłowych różnych (sekcja XX), zarówno w 2015 roku, jak i w 2019 roku, opierał się głównie na przedsiębiorstwach z trzech powiatów: m. Białystok, m. Suwałki oraz powiatu bielskiego. We wskazanych latach łączna wartość eksportu tych produktów wyniosła odpowiednio 81% oraz 82,9% wartości eksportu towarów z sekcji XX w skali całego województwa.

Produkty z sekcji XVII (pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające), zarówno w 2015 roku, jak i 2019 roku, eksportowane były z powiatów: hajnowskiego, augustowskiego i m. Białystok. Łączny udział w regionalnej wartości eksportu towarów z sekcji XVII w obu analizowanych latach przekroczył 80%.

Przedsiębiorstwa z m. Białystok oraz powiatów: wysokomazowieckiego i białostockiego w skali województwa są liderami w eksporcie gotowych artykułów spożywczych (sekcja IV). W 2019 roku za osiągnięcie 77,4% wartości regionalnych dostaw za granicę tych produktów odpowiadają podmioty ze wskazanych powiatów. W 2015 roku około 75% wartości osiągnął eksport gotowych artykułów spożywczych z m. Białystok i powiatu białostockiego. Wartość produktów z sekcji IV dostarczona za granicę z powiatu wysokomazowieckiego w latach 2015-2019 zwiększyła się ponad pięciokrotnie (z 18,9 mln zł do 95,9 mln zł).

W eksporcie produktów pochodzenia roślinnego (sekcja II) w 2019 roku specjalizowały się przedsiębiorstwa z powiatów: suwalskiego, białostockiego i siemiatyckiego. Udział w tych produktów w ogólnej wartości eksportu z regionu, ze wskazanych powiatów wyniósł łącznie 77,4%. W 2015 roku na drugiej pozycji (za powiatem suwalskim i przed powiatem białostockim), pod względem wartości eksportu, znajdowało się m. Białystok (25% regionalnego eksportu produktów pochodzenia roślinnego). W analizowanych latach wartość eksportu produktów z sekcji II z m. Białystok spadła z 135,1 mln zł do 53,7 mln zł, czyli o ponad 60%.

Pod względem eksportu metali nieśzlachetnych i artykułów z tych metali (sekcja XV) na tle województwa podlaskiego wyróżniają się powiaty: białostocki, m. Białystok i bielski. W 2019 roku przedsiębiorstwa z ich terenu dostarczyły za granicę produkty o wartości wynoszącej 81,2% wartości regionalnego eksportu towarów z sekcji XV. W 2015 roku obok

powiatu białostockiego i m. Białystok, wysoką wartość eksportu metali nieszlachetnych i artykułów z metali nieszlachetnych, wygenerowały przedsiębiorstwa z m. Suwałki (18,3%). W 2019 roku eksport towarów z sekcji XV z m. Suwałki klasyfikował powiat na czwartej pozycji. W latach 2015-2019 wartość eksportu metali nieszlachetnych i produktów z nich z powiatu bielskiego wzrosła blisko pięciokrotnie (z 11,7 mln zł do 58,3 mln zł), zaś w przypadku m. Suwałki odnotowano 17% spadek (z poziomu 67,2 mln zł do 55,8 mln zł).

Wyspecjalizowanie się powiatów w eksporcie wybranych sekcji towarów uwarunkowane jest wieloma czynnikami. Niektóre z nich, np. m. Białystok czy powiaty białostocki i bielski osiągają najwyższe, w skali całego regionu, wartości dostaw towarów za granicę. Należy jednak podkreślić, że zarówno w 2015 roku jak i w 2019 roku, przedsiębiorstwa ze wszystkich powiatów województwa podlaskiego realizowały sprzedaż swoich towarów dla zagranicznych partnerów.

8. Wnioski

Eksport

Pomimo rosnącej wartości eksportu z województwa podlaskiego, region nie jest w stanie poprawić swojej pozycji eksportera w na tle pozostałych województw i niezmiennie plasuje się na ostatniej pozycji pod względem wartości eksportu generowanej przez region (ok. 1%). Najwięksi eksporterzy w kraju, pod względem udziału w eksporcie krajowym, to regiony oceniane wysoko pod względem rozwoju gospodarczego: mazowiecki, śląski, wielkopolski, dolnośląski i pomorski, które łącznie generują 48,2% wartości krajowego eksportu. W województwie podlaskim obserwuje się stały wzrost liczby eksporterów. Stanowią oni ok. 2,3% wszystkich eksporterów w kraju. Biorąc pod uwagę fakt, iż w innych regionach, udział eksporterów regionalnych w ogólnej liczbie eksporterów jest zbliżony do udziału w wartości krajowego eksportu, oraz biorąc pod uwagę również niską wartość eksportu *per capita*, wykorzystanie możliwości eksportowych jest niezadawalające.

Podobna sytuacja obserwowana jest w zakresie importu. Województwo podlaskie jest jednym z najmniej znaczących importerów na tle kraju (przedostatnia pozycja wśród województw pod względem wartości importu), a liderami pozostają te same województwa, które wyróżniają się również w zakresie wysyłki towarów za granicę. W pięciu wskazanych województwach, działalność prowadzi również największa liczba importerów.

Województwo podlaskie pomimo stosunkowo niskiej, w skali kraju, wartości eksportu wyróżnia się pod względem eksportu wybranych grup towarów lub eksportu do wybranych krajów. We wskazanym aspekcie, na tle kraju, region jest liderem eksportu artykułów spożywczych do Watykanu, Somalii, Środkowej Afryki, Ceuty i Melilli. Natomiast biorąc pod uwagę specyfikę produktową, podlaskie na tle kraju, liderowało w analizowanych latach, w wysyłce za granicę takich towarów jak:

- obrazy, fotografie, lustra,
- żywe konie, osły, muły i osłomuły,
- przędze,
- manekiny krawieckie.

Rośnie nominalna wartość eksportu z województwa podlaskiego, a dynamika wzrostu tej wartości niemal podwoiła się w ciągu dwóch ostatnich lat. Następuje również dywersyfikacja kierunków eksportowych. Region nie uzależnia się od stałego katalogu odbiorców.

Przedsiębiorcy poszukują nowych rynków zbytu i wysyłają podlaskie produkty do coraz to nowych krajów. Obserwowane wzrosty są jednak zbyt niskie, aby poprawić pozycję regionu w kraju.

Bezspornie, w odbiorze podlaskich towarów eksportowych liderują kraje Europy. Rośnie nominalna wartość eksportu na ten kontynent, jednak zmniejsza się udział wartości towarów wysyłanych do Europy w ogólnej wartości eksportu. Zmniejszenie udziału Europy w wartości

podlaskiego eksportu odbywa się na korzyść Afryki oraz Ameryki Środkowej i Południowej. Oba kontynenty nie odgrywają dużej roli w odbiorze podlaskich produktów z punktu widzenia korzyści całego regionu. Jednakże na poziomie przedsiębiorstw-eksporterów, wzrost wartości eksportu np. do Afryki (z 81 mln zł do niemal 303 mln zł) jest już znaczącym wzrostem. Z perspektywy regionu, Afrykę można rozpatrywać, jako wchodzący rynek eksportowy. Pod względem udziału w eksporcie ogółem, wzrost eksportu na ten kontynent uzyskał w 2019 roku poziom eksportu do Ameryki Północnej, a dynamika wzrostu była dwukrotnie wyższa.

Niekwestionowanie najważniejszym partnerem handlowym przedsiębiorstw z Podlasia są Niemcy. Wartość eksportowanych do tego kraju produktów stanowi ośmiokrotność wartości towarów wysyłanych na kontynent afrykański, a kolejne pod względem wartości eksportu, kraje odbierają towary o około sześć razy niższej wartości. Najważniejsi, poza Niemcami, partnerzy handlowi przedsiębiorców z regionu to Litwa, Wielka Brytania, Niderlandy, Francja. Ważnymi partnerami są również kraje byłego związku radzieckiego (Białoruś, Rosja, Ukraina). W 2019 roku do katalogu największych odbiorców dołączyły również Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, odbierając 2,8% wartości regionalnego importu.

Z regionu eksportowane są różnorodne produkty. W eksporcie do Niemiec najwyższe wartości osiągają ryby suszone, solone lub w solance. Natomiast w eksporcie na Litwę najwyższe wartości generowały dostawy produktów przetwórstwa mlecznego: mleka i śmietany niezagęszczonych ani niezawierających dodatku cukru lub innego środka słodzącego, a także preparaty do karmienia zwierząt. Natomiast w eksporcie do Wielkiej Brytanii najwyższą wartość osiągnęły dostawy wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa.

Podlascy przedsiębiorcy specjalizują się w eksporcie towarów niskoprzetworzonych. Analiza najczęściej eksportowanych produktów dowodzi, że wśród towarów, które stanowią najwyższe udziały w całkowitej wartości eksportu w latach 2015-2019 nie zachodzą znaczące zmiany. Ponad połowę całkowitej wartości eksportu stanowią grupy towarowe obejmujące: zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego; produkty pochodzenia roślinnego oraz tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego. Ważnym towarem eksportowym są również maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenia dodatkowe do tych artykułów. Te towary stanowią jednak około 16% wartości podlaskiego eksportu.

Na poziomie poszczególnych produktów, w grupie podlaskich towarów eksportowych, niezmiennie dominują: ryby suszone, solone i w solance; sery i twarogi; meble, artykuły budowlane z tworzyw sztucznych; mleko i śmietana; podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe, aczkolwiek, w przypadku podgrzewaczy i grzałek, w ostatnim roku nastąpił spadek wartości eksportu tych produktów o około połowę.

Dominacja w eksporcie towarów niskoprzetworzonych prowadzi najczęściej do sytuacji, w której przedsiębiorstwo jest w stanie konkurować na rynku globalnym raczej ceną, niż innymi parametrami takimi, jak jakość, czy innowacyjność produktu. Oznacza to niższą konkurencyjność i nastawienie przede wszystkim na wolumen obrotów wysyłanych towarów. Być może ograniczony rynek zbytu dla towarów nieprzetworzonych i silna konkurencja cenowa, są czynnikami, które wymuszają na podlaskich przedsiębiorstwach dywersyfikację rynków i poszukiwanie odbiorców wytwarzanych produktów na takich rynkach, jak mniej rozwinięte rynki afrykańskie.

Rozkład grup produktów eksportowych według krajów największych odbiorców charakteryzuje struktura podobna do struktury eksportu z województwa ogółem, z wyjątkiem Wielkiej Brytanii, w eksporcie, do której przeważają gotowe wyroby spożywcze, drewno i artykuły z drewna. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, iż w przypadku Niemiec, wartość eksportowanych do tego kraju produktów z grupy: zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego, w 2019 roku, po raz pierwszy przekroczyła 1 mld zł. Oznacza to, że tylko ta jedna grupa produktów eksportowanych do Niemiec, stanowi 10% całego podlaskiego eksportu. Obserwowana sytuacja wskazuje na duże uzależnienie podlaskiego eksportu od określonych rynków i określonych grup produktów.

W ujęciu ogólnym, eksport z województwa podlaskiego realizowany jest głównie z wykorzystaniem transportu drogowego. W ten sposób z regionu wywożona jest ponad połowa eksportowanych towarów. Ponad 13% udział w transporcie notuje transport morski. W przypadku 1/3 wywożonych towarów (pod względem wartości), nie można określić środka transportu. Marginalne znaczenie posiada transport kolejowy. Niemniej jednak, specyfika wykorzystywanych środków transportu zależy od położenia kraju docelowego. Transport do krajów UE i „wschodnich sąsiadów” odbywa się za pośrednictwem środków transportu drogowego. Jednak już w przypadku krajów azjatyckich, na pierwszym miejscu znajduje się transport realizowany drogą morską i zauważalny jest wzrost wartości towarów wysyłanych drogą lotniczą. W przypadku Afryki, poza transportem morskim, pozostałe rodzaje środków transportu posiadają marginalne znaczenie.

Wewnątrzregionalna analiza eksportu wskazuje, że na tle wszystkich powiatów w regionie, pod względem wartości eksportu wyróżniają się: miasto Białystok i powiat białostocki, powiat bielski oraz miasto Suwałki.

Import

Wartość regionalnego importu, podobnie jak eksportu, stanowi około 1% wartości krajowego importu. Do regionu importowane są przede wszystkim produkty z Rosji, Chin, Białorusi, Niemiec oraz Norwegii. Katalog towarów importowanych jest szeroki, jednakże największy udział w imporcie posiadają surowce energetyczne (ponad 15% wartości importu) oraz ryby świeże i schłodzone, które najprawdopodobniej są surowcem przetwarzanym i następnie wysyłanym na eksport.

Z Chin i Niemiec sprowadzane są produkty ze zróżnicowanego katalogu. Są to przede wszystkim maszyny i urządzenia mechaniczne. Chiny wyróżniają się ponadto wśród dostawców artykułów przemysłowych do regionu. Z Norwegii sprowadzane są natomiast ryby. Towarami o najwyższej wartości importu są ryby świeże lub schłodzone, mrożone i filety rybne. W przypadku tego kraju pozostałe towary importowane posiadają marginalne znaczenie.

Saldo wymiany handlowej

Saldo wymiany towarowej w regionie osiąga wartości dodatnie. Wartość towarów eksportowanych jest o około połowę wyższa od wartości towarów sprowadzanych z zagranicy kraju. Analiza salda na poziomie poszczególnych kontynentów wykazuje się zróżnicowaniem. W przypadku Azji i terytoriów umownych, saldo eksportu przyjmuje wartości ujemne (-535 mln zł, jeśli chodzi o Azję). W przypadku pozostałych kontynentów wartości salda są dodatnie, przy czym nadwyżka eksportu nad importem w przypadku Europy wynosi aż 3 416 mln zł.

Niezmiennie, od 2015 roku, czołowe pozycje wśród grup produktów o najwyższych, dodatnich saldach wymiany handlowej zajmują ryby suszone, sery i twarogi, meble oraz artykuły budowlane z tworzyw sztucznych. Wymienione towary należy zaliczyć do tych, w których eksporcie specjalizuje się podlaskie, uzyskując wysokie wartości sprzedaży. W przypadku tych produktów import jest ściśle powiązany ze sprowadzaniem „surowca” do dalszego przetwórstwa w celu uzyskania wspomnianych rezultatów eksportowych.

W wymianie towarowej województwa podlaskiego kluczową rolę odrywa handel z krajami Unii Europejskiej. Eksport do krajów UE stanowi ponad 70% wartości regionalnego eksportu.

Systematycznie spada wartość eksportowanych towarów do wschodnich partnerów: na Białoruś, Estonię, Litwę, Łotwę, Rosję oraz Ukrainę. Rośnie natomiast wartość towarów sprowadzanych ze Wschodu, prowadząc do ujemnego salda wymiany handlowej z tą grupą krajów. Pomimo spadku wartości eksportu do „wschodnich sąsiadów”, wartość wskaźnika intensywności powiązań handlowych z tymi krajami, wyższa od obserwowanej w skali kraju, sprawia, że intensywność powiązań handlowych w eksporcie ze wschodnimi sąsiadami należy uznać na silną.

Kontynent azjatycki odgrywa znaczącą rolę w wymianie towarowej województwa podlaskiego. Po Europie, jest to drugi pod względem wartości odbiorca kontynentalny towarów produkowanych w województwie podlaskim. Wprawdzie w wymianie handlowej z tym kontynentem przeważa import prowadząc do ujemnego bilansu wymiany handlowej, jednakże, nie przeszkadza to w występowaniu ponadprzeciętnej intensywności oraz umacnianiu się (wyrażonemu wzrostem wartości wskaźnika intensywności powiązań) powiązań handlowych w eksporcie do krajów azjatyckich. Udział eksportu do Azji w eksporcie województwa podlaskiego jest wyższy niż w skali całego kraju. Najwięksi azjatyccy odbiorcy podlaskich towarów to Chiny, Izrael i Turcja.

Kraje afrykańskie nie odgrywają znaczącej roli w wymianie towarowej województwa podlaskiego. W 2019 roku Afryka była czwartym pod względem wartości eksportu odbiorcą wyeksportowanych przez podlaskich przedsiębiorców towarów, a import z krajów afrykańskich nie przekraczała 0,3% wartości podlaskiego importu. Niemniej jednak, Afryka jest niewątpliwie „wschodzącym” partnerem handlowym regionu, zwłaszcza, jeśli chodzi o odbiór regionalnych towarów. W ciągu pięciu lat objętych analizą, wartość eksportu do Afryki wzrosła czterokrotnie. Główni partnerzy eksportowi z kontynentu afrykańskiego, to Algieria i Senegal. Natomiast Podlaskie importuje towary głównie z Tunezji i Nigerii.

Bibliografia

1. Plawgo B., Klimczuk-Kochańska M. (i inni), *Potencjał eksportowy przedsiębiorstw w Małopolsce*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2017.
2. Mirocha N., *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2019, Podstawowe dane*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2020.
3. Poniewski R., Skóra M., *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2016*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2018.
4. Skóra M., *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2017*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2018.
5. *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce 2018*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2019.
6. Szczepaniak I., *Specjalizacja Polski w eksporcie do Unii Europejskiej – produkty żywnościowe versus nieżywnościowe*, „Biznes międzynarodowy w gospodarce globalnej” 2016, nr 35/1.
7. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 685 z późn. zm.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba eksporterów w latach 2015-2018.....	8
Tabela 2. Liczba importerów w latach 2015-2018.....	13
Tabela 3. Eksport z województwa podlaskiego w latach 2015-2019.....	15
Tabela 4. Eksport z województwa podlaskiego w 2015 roku i 2019 roku według kontynentów.....	16
Tabela 5. Kraje o najwyższej wartości eksportu z województwa podlaskiego w latach 2015, 2017 i 2019.....	17
Tabela 6. Grupy produktów o najwyższych wartościach eksportu w latach 2015-2019.....	19
Tabela 7. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w eksporcie do Niemiec w latach 2015-2019.....	21
Tabela 8. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w eksporcie do Wielkiej Brytanii w latach 2015-2019.....	24
Tabela 9. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w eksporcie do Niderlandów w latach 2015-2019.....	27
Tabela 10. Eksport z województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu.....	30
Tabela 11. Eksport z województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów i rodzaju transportu.....	31
Tabela 12. Import do województwa podlaskiego w latach 2015-2019.....	33
Tabela 13. Import do województwa podlaskiego w latach 2015, 2019 według kontynentów.....	34
Tabela 14. Kraje o najwyższej wartości import do województwa podlaskiego w latach 2015, 2017 oraz 2019.....	35
Tabela 15. Grupy produktów o najwyższych wartościach importu w latach 2015-2019.....	37
Tabela 16. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w imporcie z Chin w latach 2015-2019.....	40
Tabela 17. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w imporcie z Niemiec w latach 2015-2019.....	43
Tabela 18. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w imporcie z Norwegii w latach 2015-2019.....	46
Tabela 19. Saldo wymiany handlowej województwa podlaskiego w latach 2015-2019 według kontynentów (zł).....	50
Tabela 20. Saldo wymiany handlowej wybranych grup produktów w latach 2015-2019 (zł).....	52
Tabela 21. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z Niemcami (zł).....	55
Tabela 22. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z Wielką Brytanią (zł).....	58
Tabela 23. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z Chinami (zł).....	61
Tabela 24. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie na rynek UE.....	66
Tabela 25. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z krajami członkowskimi UE (zł).....	67
Tabela 26. Eksport z województwa podlaskiego do krajów Unii Europejskiej w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu.....	69
Tabela 27. Eksport towarów z województwa podlaskiego do krajów Unii Europejskiej o najwyższej wartości eksportu w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu.....	69

Tabela 28. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie do „wschodnich sąsiadów”	74
Tabela 29. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej ze „wschodnimi sąsiadami” (zł)	75
Tabela 30. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Białorusią w latach 2015-2019	78
Tabela 31. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Estonią w latach 2015-2019	83
Tabela 32. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Litwą w latach 2015-2019	87
Tabela 33. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Łotwą w latach 2015-2019	91
Tabela 34. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Rosją w latach 2015-2019	94
Tabela 35. Sekcje klasyfikacji CN o najwyższej wartości i udziale w wymianie towarowej z Ukrainą w latach 2015-2019	98
Tabela 36. Eksport z województwa podlaskiego do „wschodnich sąsiadów” łącznie w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu	101
Tabela 37. Eksport z województwa podlaskiego do „wschodnich sąsiadów” w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu	102
Tabela 38. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie na rynek azjatycki	107
Tabela 39. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z krajami azjatyckimi (zł)	107
Tabela 40. Eksport z województwa podlaskiego do Azji w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu	109
Tabela 41. Eksport z województwa podlaskiego do krajów o najwyższej wartości eksportu, położonych w Azji w 2015 i 2019 według rodzajów transportu	110
Tabela 42. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) województwa podlaskiego w eksporcie na rynek afrykański	114
Tabela 43. Grupy towarów o najwyższych dodatnich i ujemnych saldach wymiany handlowej z afrykańskimi (zł)	115
Tabela 44. Eksport z województwa podlaskiego do Afryki w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu	117
Tabela 45. Eksport z województwa podlaskiego do krajów o najwyższej wartości eksportu, położonych w Afryce, w latach 2015 i 2019 według rodzajów transportu	117
Tabela 46. Wartość eksportu z powiatów województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 (zł)	119
Tabela 47. Eksport z powiatu augustowskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	120
Tabela 48. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu augustowskiego	122
Tabela 49. Eksport z powiatu białostockiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	122
Tabela 50. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu białostockiego	124
Tabela 51. Eksport z powiatu bielskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	125
Tabela 52. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu bielskiego	126
Tabela 53. Eksport z powiatu grajewskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	127
Tabela 54. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu grajewskiego	129
Tabela 55. Eksport z powiatu hajnowskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	130
Tabela 56. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu hajnowskiego	131
Tabela 57. Eksport z powiatu kolneńskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	132

Tabela 58. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu kolneńskiego	134
Tabela 59. Eksport z powiatu łomżyńskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	135
Tabela 60. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu łomżyńskiego	136
Tabela 61. Eksport z powiatu miasto Białystok w latach 2015 i 2019 według kontynentów	137
Tabela 62. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu miasto Białystok	139
Tabela 63. Eksport z powiatu miasto Łomża w latach 2015 i 2019 według kontynentów	140
Tabela 64. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu miasto Łomża	142
Tabela 65. Eksport z powiatu miasto Suwałki w latach 2015 i 2019 według kontynentów	143
Tabela 66. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu miasto Suwałki	144
Tabela 67. Eksport z powiatu monieckiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	145
Tabela 68. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu monieckiego	147
Tabela 69. Eksport z powiatu sejneńskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	148
Tabela 70. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu sejneńskiego	149
Tabela 71. Eksport z powiatu siemiatyckiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	150
Tabela 72. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu siemiatyckiego	152
Tabela 73. Eksport z powiatu sokólskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	153
Tabela 74. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu sokólskiego	154
Tabela 75. Eksport z powiatu suwalskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	155
Tabela 76. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu suwalskiego	157
Tabela 77. Eksport z powiatu wysokomazowieckiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów ..	158
Tabela 78. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu wysokomazowieckiego	159
Tabela 79. Eksport z powiatu zambrowskiego w latach 2015 i 2019 według kontynentów	160
Tabela 80. Wskaźniki specjalizacji eksportowej (SI) powiatu zambrowskiego	161
Tabela 81. Powiaty o najwyższych wartościach eksportu w wybranych sekcjach klasyfikacji CN w 2019 roku	163

Spis wykresów

Wykres 1. Wartość eksportu w województwach w 2015 oraz 2019 roku (w mld euro)	6
Wykres 2. Wartość importu w województwach w 2015 oraz 2019 roku (w mld euro)	11
Wykres 3. Udział oraz wartość eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych w latach 2015-2019 (mld zł)	15
Wykres 4. Struktura eksportu z województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według sekcji Nomenklatury Scalonej 2020 (CN 2020)	18
Wykres 5. Wartość (mld zł) i udział (%) eksportu z województwa podlaskiego do Niemiec w latach 2015-2019	21
Wykres 6. Liczba grup produktów eksportowana do Niemiec z województwa podlaskiego w latach 2015-2019	23
Wykres 7. Wartość (mln zł) i udział (%) eksportu z województwa podlaskiego do Wielkiej Brytanii w latach 2015-2019	24
Wykres 8. Liczba grup produktów eksportowana do Wielkiej Brytanii z województwa podlaskiego w latach 2015-2019	26
Wykres 9. Wartość (mln zł) i udział (%) eksportu z województwa podlaskiego do Niderlandów w latach 2015-2019	27
Wykres 10. Liczba grup produktów eksportowana do Niderlandów z województwa podlaskiego w latach 2015-2019	29

Wykres 11. Udział oraz wartość importu i nabyć wewnątrzspółnotowych w latach 2015-2019 (w mld zł)	33
Wykres 12. Struktura importu do województwa podlaskiego w latach 2015 i 2019 według sekcji Nomenklatury Scalonej 2020 (CN 2020).....	36
Wykres 13. Wartość (mln zł) i udział (%) importu do województwa podlaskiego z Chin w latach 2015-2019	39
Wykres 14. Liczba grup produktów importowana z Chin do województwa podlaskiego w latach 2015-2019	41
Wykres 15. Wartość (mln zł) i udział (%) importu do województwa podlaskiego z Niemiec w latach 2015-2019	42
Wykres 16. Liczba grup produktów importowana z Niemiec do województwa podlaskiego w latach 2015-2019	44
Wykres 17. Wartość (mln zł) i udział (%) importu do województwa podlaskiego z Norwegii w latach 2015-2019	46
Wykres 18. Liczba grup produktów importowana z Norwegii do województwa podlaskiego w latach 2015-2019	48
Wykres 19. Saldo wymiany handlowej województwa podlaskiego (mld zł) oraz wskaźnik pokrycia importu eksportem w latach 2015-2019	49
Wykres 20. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według krajów w latach 2015, 2017 i 2019 ...	51
Wykres 21. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Niemcami	54
Wykres 22. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Wielką Brytanią	57
Wykres 23. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Chinami	60
Wykres 24. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z krajami członkowskimi Unii Europejskiej.....	64
Wykres 25. Struktura wartości eksportu i importu według krajów UE w 2019 roku	65
Wykres 26. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej z krajami UE w latach 2015-2019 (mln zł)	66
Wykres 27. Wymiana handlowa województwa podlaskiego ze „wschodnimi sąsiadami”	71
Wykres 28. Struktura wartości eksportu i importu województwa podlaskiego ze „wschodnimi sąsiadami” w 2019 roku.....	72
Wykres 29. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej ze „wschodnimi sąsiadami” w latach 2015-2019 (mln zł)	73
Wykres 30. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Białorusią w latach 2015-2019	77
Wykres 31. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Białorusią.....	78
Wykres 32. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Białorusią w latach 2015-2019	80
Wykres 33. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Estonią w latach 2015-2019	81
Wykres 34. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Estonią.....	82
Wykres 35. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Estonią w latach 2015-2019	84
Wykres 36. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Litwą w latach 2015-2019.....	85
Wykres 37. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Litwą	86
Wykres 38. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Litwą w latach 2015-2019	88
Wykres 39. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Łotwą w latach 2015-2019	89
Wykres 40. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Łotwą.....	90
Wykres 41. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Łotwą w latach 2015-2019	92
Wykres 42. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Rosją w latach 2015-2019.....	93
Wykres 43. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Rosją	94
Wykres 44. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Rosją w latach 2015-2019	96
Wykres 45. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z Ukrainą w latach 2015-2019.....	97

Wykres 46. Wskaźnik pokrycia importu eksportem w wymianie handlowej z Ukrainą	98
Wykres 47. Liczba grup produktów objęta wymianą towarową z Ukrainą w latach 2015-2019	100
Wykres 48. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z krajami azjatyckimi	104
Wykres 49. Struktura wartości eksportu i importu według krajów azjatyckich w 2019 roku	105
Wykres 50. Największe nadwyżki i deficyty handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej z krajami azjatyckimi w latach 2015-2019 (mln zł)	106
Wykres 51. Wymiana handlowa województwa podlaskiego z krajami afrykańskimi	111
Wykres 52. Struktura wartości eksportu i importu według krajów afrykańskich w 2019 roku	112
Wykres 53. Największe nadwyżki handlowe według sekcji klasyfikacji CN w wymianie towarowej z Afryką w latach 2015-2019 (zł)	113
Wykres 54. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu augustowskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	121
Wykres 55. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu białostockiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	123
Wykres 56. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu bielskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	126
Wykres 57. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu grajewskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	128
Wykres 58. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu hajnowskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	131
Wykres 59. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu kolneńskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	133
Wykres 60. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu łomżyńskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	136
Wykres 61. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu miasto Białystok w latach 2015 i 2019 (mln zł)	138
Wykres 62. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu miasto Łomża w latach 2015 i 2019 (mln zł)	141
Wykres 63. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu miasto Suwałki w latach 2015 i 2019 (mln zł)	144
Wykres 64. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu monieckiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	146
Wykres 65. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu sejneńskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	149
Wykres 66. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu siemiatyckiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	151
Wykres 67. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu sokólskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	154
Wykres 68. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu suwalskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	156
Wykres 69. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu wysokomazowieckiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	159
Wykres 70. Sekcje o najwyższych wartościach eksportu z powiatu zambrowskiego w latach 2015 i 2019 (mln zł)	161

Spis map

Mapa 1. Wartość eksportu <i>per capita</i> w województwach w 2015 i 2019 roku (w tys. euro)	7
Mapa 2. Wartość importu <i>per capita</i> w województwach w 2015 i 2019 roku (w tys. euro).....	12
Mapa 3. Eksport w 2015 roku i 2019 roku w powiatach województwa podlaskiego (mln zł).....	119

Aneks 1. Klasyfikacja CN – zastosowane skróty nazw sekcji, działów i grup produktów

A. Sekcje klasyfikacji CN

Numer sekcji	Pełna nazwa	Nazwa skrócona
I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	
II	Produkty pochodzenia roślinnego	
III	Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego	Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego
IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu	Gotowe artykuły spożywcze
V	Produkty mineralne	
VI	Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	
VII	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich
VIII	Skóry i skórki surowe, skóry wyprawione, skóry futerkowe i artykuły z nich; wyroby siodlarskie i rymarskie; artykuły podróżne, torebki i podobne pojemniki; artykuły z jelit zwierzęcych (inne niż jelita jedwabników)	Skóry i skórki surowe
IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny
X	Masa włóknista z drewna lub pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura z odzysku (makulatura i odpady); papier i tektura oraz artykuły z nich	Masa włóknista z drewna
XI	Materiały i artykuły włókiennicze	
XII	Obuwie, nakrycia głowy, parasole, parasole przeciwsłoneczne, laski, stołki myśliwskie, bicze, szpicruty i ich części; pióra preparowane i artykuły z nich; kwiaty sztuczne; artykuły z włosów ludzkich	Obuwie, nakrycia głowy, parasole
XIII	Artykuły z kamienia, gipsu, cementu, azbestu, miki lub podobnych materiałów; wyroby ceramiczne; szkło i wyroby ze szkła	Artykuły z kamienia, gipsu, cementu

Handel zagraniczny w województwie podlaskim
Analiza wybranych zagadnień

Numer sekcji	Pełna nazwa	Nazwa skrócona
XIV	Perły naturalne lub hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne, metale platerowane metalem szlachetnym i artykuły z nich; sztuczna biżuteria; monety	Perły naturalne lub hodowlane
XV	Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	
XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenia dodatkowe do tych artykułów	Maszyny i urządzenia mechaniczne
XVII	Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe	Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające
XVIII	Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne; zegary i zegarki; instrumenty muzyczne; ich części i akcesoria	Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne
XIX	Broń i amunicja; ich części i akcesoria	
XX	Artykuły przemysłowe różne	
XXI	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki	

B. Działy i grupy produktów według klasyfikacji CN

Nazwa zastosowana w raporcie	Pełna nazwa
Aparatura elektryczna	Aparatura elektryczna do przełączania i zabezpieczania obwodów elektrycznych lub do wykonywania połączeń elektrycznych w obwodach elektrycznych, do napięć $\leq 1000V$.
Artykuły budowlanych z tworzyw sztucznych	Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.
Cement portlandzki, cement glinowy	Cement portlandzki, cement glinowy, cement żuźlowy, cement anhydrytowy i podobne cementy hydrauliczne, nawet barwione lub w postaci klinkieru.
Części do silników	Części nadające się do stosowania wyłącznie lub głównie do silników objętych pozycją 8407 lub 8408.

Nazwa zastosowana w raporcie	Pełna nazwa
Części i akcesoria do pojazdów samochodowych	Części i akcesoria do pojazdów samochodowych objętych pozycjami od 8701 do 8705.
Drewno opałowe	Drewno opałowe – kłody, szczapy, gałęzie, itp.; drewno
Drewno przetarte lub strugane	Drewno przetarte lub strugane wzdłużnie, skrawane warstwami lub obwodowo, nawet strugane, szlifowane lub łączone stykowo o grubości > 6 mm.
Dywany i inne pokrycia podłogowe	Dywany i inne pokrycia podłogowe włókiennicze, tkane, nieigłowe aninieflokowane, nawet konfekcjonowane, włączając Kelem, Schumacks, Karamanie i ręcznie tkane maty.
Ekstrakty garbników lub środków barwiących	Ekstrakty garbników lub środków barwiących; garbniki i ich pochodne; barwniki, pigmenty i pozostałe substancje barwiące; farby i lakiery; kit i pozostałe masy uszczelniające; atramenty.
Farby i pokosty	Farby i pokosty itp. na bazie polimerów syntetycznych lub polimerów naturalnych modyfikowanych chemicznie, rozproszone lub rozpuszczone w środowisku wodnym.
Flety rybne	Filety rybne i pozostałe mięso rybne (nawet rozdrobnione), świeże, schłodzone lub zamrożone.
Granit, porfir, bazalt, piaskowiec	Granit, porfir, bazalt, piaskowiec, kamienie pomnikowe lub budowlane, nawet wstępnie obrobione lub pocięte, przez piłowanie lub inaczej, na bloki lub płyty.
Kartony	Kartony itp. pojemniki do pakowania, z papieru, tektury, waty lub wstępnie z włókien celulozowych; segregatory itp. z papieru lub tektury, stosowane w biurach, sklepach.
Kawa	Kawa, nawet palona lub bezkofeinowa; łupinki i łuski kawy; substytuty kawy zawierające kawę naturalną w każdej proporcji.
Leki	Leki (z wyłączeniem pozycji 3002, 3005, lub 3006) złożone z produktów zmieszanych lub nie, do celów profilaktycznych lub terapeutycznych, w opakowaniach lub do sprzedaży detalicznej.
Len surowy lub obrobiony, ale nieprzędzony	Len surowy lub obrobiony, ale nieprzędzony; pakuły i odpady lnu (włącznie z odpadami przędzy i szarpanką rozwłóknioną).

Nazwa zastosowana w raporcie	Pełna nazwa
Manekiny krawieckie	Manekiny krawieckie i pozostałe manekiny; automaty i inne animowane wystawy, stosowane do wyposażania wystaw sklepowych.
Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu	Maszyny do przygotowywania i przerobu tytoniu, niewymienione ani niewłączone gdzie indziej w dziale 8478.
Maszyny do robót ziemnych	Maszyny do robót ziemnych, pozostałe; urządzenia do wbijania lub wyciągania pali; pługi odśnieżające lemieszowe i wirnikowe.
Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części	Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; rejestratory i odtwarzacze dźwięku, rejestratory i odtwarzacze obrazu i dźwięku oraz części i akcesoria do tych artykułów.
Maszyny żniwne i omłotowe	Maszyny żniwne i omłotowe, prasy do belowania słomy i paszy; kosiarki do trawników; sortowniki jaj, owoców lub pozostałych produktów rolnych (inne niż objęte poz. 8437).
Meble	Meble inne niż w pozycjach 9401 i 9402 i ich części.
Meble, pościelenie, materace, stelaże pod materace	Meble; pościelenie, materace, stelaże pod materace, poduszki i podobne artykuły wypchane; lampy i oprawy oświetleniowe, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; reklamy świetlne, podświetlane tablice i znaki informacyjne i podobne; budynki prefabrykowane.
Mleko i śmietana, niezagęszczone	Mleko i śmietana, niezagęszczone ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego oraz mleko i śmietana, zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego
Mleko i śmietana, zagęszczone	Mleko i śmietana, zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego.
Nawozy mineralne lub chemiczne	Nawozy mineralne lub chemiczne zawierające dwa lub trzy z pierwiastków: azot, fosfor, potas; towary działu 31 w postaciach, lub w opakowaniach o m. =< 10 kg.
Oprawy, okucia	Oprawy, okucia itp. z metali nieszlachetnych, do mebli, waliz itp.; uchwyty, kółka samonastawne z zamocowaniem, automatyczne urządzenia

Nazwa zastosowana w raporcie	Pełna nazwa
	do zamykania drzwi z metali nieszlachetnych.
Owoce i orzechy	Owoce i orzechy, niegotowane lub gotowane na parze lub w wodzie, zamrożone, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego.
Owoce i orzechy jadalne	Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów.
Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji	Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; woski mineralne
Papier i tektura powleczone substancją nieorganiczną ze spoiwem lub bez	Papier i tektura, powleczone substancjami nieorganicznymi, ze spoiwem lub bez, bez innej powłoki, nawet barwione, dekorowane na powierzchni lub z nadrukiem, w zwojach lub arkuszach prostokątnych o dowolnym rozmiarze.
Papier i tektura, wata celulozowa i wstępu z włókien celulozowych	Papier i tektura, wata celulozowa i wstępu z włókien celulozowych, powleczone, impregnowane, pokryte, barwione powierzchniowo, dekorowane lub z nadrukiem, w zwojach lub arkuszach inne niż objęte pozycją. 4803, 4809, 4810.
Płyty, arkusze, folie, taśmy i pasy z tworzyw sztucznych	Płyty, arkusze, folie, taśmy i pasy z tworzyw sztucznych niekomórkowych, niewzmocnionych, nielaminowanych ani niepołączonych z innymi materiałami.
Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe	Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania, elektryczna; urządzenia elektrotermiczne; oporowe elementy grzejne inne niż w poz. 8545.
Poliacetale, pozostałe polietery i żywice epoksydowe	Poliacetale, pozostałe polietery i żywice epoksydowe, w formach podstawowych; poliwęglany, żywice alkidowe, poliestry allilowe, pozostałe poliestry, w formach podstawowych.
Preparaty do karmienia zwierząt	Preparaty, w rodzaju stosowanym do karmienia zwierząt.
Preparaty do upiększania i malowania	Preparaty do upiększania i malowania oraz preparaty do pielęgnacji skóry (z wyjątkiem leków), włącznie z preparatami do opalania, do manicure i pedicure.
Produkt mleczarskie, jaja ptasie i miód naturalny	Produkty mleczarskie; jaja ptasie; miód naturalny; jadalne produkty pochodzenia

Nazwa zastosowana w raporcie	Pełna nazwa
	zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.
Produkty pochodzenia roślinnego	Produkty pochodzenia roślinnego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.
Przyrządy i urządzenia stosowane w medycynie	Przyrządy i urządzenia stosowane w medycynie, chirurgii, stomatologii lub weterynarii, włączając aparaturę scyntygraficzną, inną aparaturę elektromedyczną oraz przyrządy do badania wzroku.
Ramy do obrazów	Ramy do obrazów, fotografii, luster lub podobnych przedmiotów, drewniane.
Rury, przewody i węże	Rury, przewody i węże oraz ich wyposażenie (np. złącza, kolanka, kołnierze) z tworzyw sztucznych.
Ryby przetworzone lub zakonserwowane	Ryby przetworzone lub zakonserwowane; kawior i namiastki kawioru przygotowane z ikry rybiej.
Ryby suszone, solone lub w solance	Ryby suszone, solone lub w solance; ryby wędzone niezależnie od obróbki termicznej podczas procesu wędzenia; mąki, mączki i granulki z ryb nadające się do spożycia przez ludzi.
Ryby świeże lub schłodzone	Ryby świeże lub schłodzone, z wyłączeniem filetów rybnych oraz pozostałego mięsa rybiego, objętych pozycją 0304.
Ryby zamrożone	Ryby zamrożone, z wyłączeniem filetów rybnych oraz pozostałego mięsa rybiego, objętych pozycją 0304.
Serwatka	Serwatka, nawet zagęszczona lub słodzona; produkty składające się ze składników naturalnego mleka, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone.
Silniki elektryczne i prądnice	Silniki elektryczne i prądnice (z wyłączeniem zespołów prądotwórczych).
Tablice, panele, konsole, pulpity	Tablice, panele, konsole, pulpity, szafy wyposażone w => 2 urządzenia objęte poz. 8535 lub 8536, służące do elektrycznego sterowania lub rozdziału energii elektrycznej.
Terpentyna	Terpentyna balsamiczna, ekstrakcyjna lub siarczanowa oraz pozostałe oleje terpenowe produkowane w wyniku destylacji lub innej obróbki drzew iglastych;

Nazwa zastosowana w raporcie	Pełna nazwa
	surowy dipenten; terpentyna posiarczynowa i pozostały surowy paracymen; olejek sosnowy zawierający alfa terpinol jako główny składnik.
Tkaniny z przędzy z włókna	Tkaniny z przędzy z włókna ciągłego syntetycznego, włącznie z tkaninami wykonanymi z materiałów objętych pozycją 5404.
Tkaniny z przędzy z włókna ciągłego syntetycznego	Tkaniny z przędzy z włókna ciągłego syntetycznego, włącznie z tkaninami wykonanymi z materiałów objętych pozycją 5404.
Urządzenia ortopedyczne, włącznie z kulami	Urządzenia ortopedyczne, włącznie z kulami, pasami chirurgicznymi i przepuklinowymi, szyny, protezy, aparaty słuchowe oraz pozostałe urządzenia do skorygowania wady lub kalectwa.
Wazelina; parafina, gacz parafinowy, woski	Wazelina; parafina, gacz parafinowy, woski: mikrokrystaliczny, ozokeryt, montan, torfowy, pozostałe woski mineralne i podobne produkty, nawet barwione.
Wyroby stolarskie	Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa, z drewna, włącznie z drewnianymi płytami komórkowymi, połączonymi płytami parkietowymi, dachówkami i gontami.
Zmywarki do naczyń; urządzenia do czyszczenia	Zmywarki do naczyń; urządzenia do czyszczenia, suszenia, napełniania, zamykania, etykietowania butelek lub innych pojemników; urządzenia do gazowania napojów.
Żywice aminowe	Żywice aminowe, żywice fenolowe i poliuretany, w formach podstawowych.

Aneks 2. Zastosowane grupowanie krajów

Zaprezentowany podział jest zgodny z danymi Głównego Urzędu Statystycznego dotyczącymi obrotów handlu zagranicznego według krajów i kontynentów, które dostępne są w sekcji Handel Zagraniczny Dziedzinowych Baz Wiedzy.

Afryka

- Algieria
- Angola
- Benin
- Botswana
- Bryt. Teryt. Oc. Indyjskiego
- Burkina Faso
- Burundi
- Ceuta
- Czad
- Demokratyczna Republika Konga
- Dżibuti
- Egipt
- Erytrea
- Etiopia
- Gabon
- Gambia
- Ghana
- Gwinea
- Gwinea Bissau
- Gwinea Równikowa
- Kamerun
- Kenia
- Komory
- Kongo
- Lesotho
- Liberia
- Libia
- Madagaskar
- Malawi
- Mali
- Maroko
- Mauretania
- Mauritius
- Melilla
- Mozambik
- Namibia
- Niger
- Nigeria
- Południowa Afryka
- Rep. Środkowoafrykańska
- Republika Zielonego Przylądka
- Rwanda
- Sahara Zachodnia
- Senegal
- Seszele
- Sierra Leone
- Somalia
- Suazi
- Sudan
- Sudan Południowy
- Święta Helena
- Tanzania
- Togo
- Tunezja
- Uganda
- Wybrzeże Kości Słoniowej
- Wyspy Św. Tomasza i Książęca
- Zambia
- Zimbabwe

Ameryka Północna

- Grenlandia
- Kanada
- Minor (Wyspy Powiernicze Pacyfiku)
- St. Pierre i Miquelon
- Stany Zjednoczone

Ameryka Środkowa i Południowa

- Anguilla
- Antigua i Barbuda
- Argentyna
- Aruba
- Bahamy
- Barbados
- Belize
- Bermudy
- Boliwia
- Bonaire, St. Eustatius i Saba
- Brazylia
- Chile
- Curaçao
- Dominika
- Dominikana
- Ekwador
- Falklandy
- Grenada
- Gujana
- Gwatemala

- Haiti
- Honduras
- Jamajka
- Kajmany
- Kolumbia
- Kostaryka
- Kuba
- Meksyk
- Montserrat
- Nikaragua
- Panama
- Paragwaj
- Peru
- Salwador
- St. Barthélemy
- St. Kitts i Nevis
- St. Lucia
- St. Vincent i Grenadyny
- Surinam
- Trynidad i Tobago
- Urugwaj
- Wenezuela
- Wyspa St. Maarten (cz. holend.)
- Wyspy Dziewicze-USA
- Wyspy Dziewicze-W.B
- Wyspy Turks i Caicos

Australia i Oceania

- Australia
- Fidżi
- Francuskie Terytoria Płd.
- Guam
- Kiribati
- Mariany Północne
- Mikronezja
- Nauru
- Niue
- Norfolk
- Nowa Kaledonia
- Nowa Zelandia
- Palau
- Papua-Nowa Gwinea
- Pitcairn
- Polinezja Francuska
- Samoa
- Samoa Amerykańskie
- Timor Wschodni
- Tokelau
- Tonga
- Tuvalu
- Vanuatu
- Wallis i Futuna
- Wyspa Bożego Narodzenia
- Wyspy Cooka
- Wyspy Heard i McDonalda
- Wyspy Kokosowe (Keelinga)
- Wyspy Marshalla
- Wyspy Salomona

Azja

- Afganistan
- Arabia Saudyjska
- Armenia
- Azerbejdżan
- Bahrajn
- Bangladesz
- Bhutan
- Brunei
- Chiny
- Filipiny
- Gruzja
- Hongkong
- Indie
- Indonezja
- Irak
- Iran
- Izrael
- Japonia
- Jemen
- Jordania
- Kambodża
- Katar
- Kazachstan
- Kirgistan
- Korea Południowa
- Korea Północna
- Kuwejt
- Laos
- Liban
- Makau
- Malediwy
- Malezja
- Mjanma (Birma)
- Mongolia
- Nepal
- Okupowane Terytorium Palestyny
- Oman
- Pakistan
- Singapur
- Sri Lanka
- Syria
- Tadżykistan
- Tajlandia
- Tajwan
- Turcja
- Turkmenistan
- Uzbekistan
- Wietnam
- Zjednoczone Emiraty Arabskie

Europa

- Albania
- Andora
- Austria
- Belgia
- Białoruś
- Bośnia i Hercegowina
- Bułgaria
- Chorwacja
- Cypr
- Czarnogóra
- Czechy
- Dania
- Estonia
- Finlandia
- Francja
- Gibraltar
- Grecja
- Hiszpania
- Holandia
- Irlandia
- Islandia
- Kosowo
- Liechtenstein
- Litwa
- Luksemburg
- Łotwa
- Macedonia
- Malta
- Mołdawia
- Niemcy
- Norwegia
- Portugalia
- QQ w ramach handlu z UE
- QU w ramach handlu z UE
- QX w ramach handlu z UE
- Rosja
- Rumunia
- San Marino
- Serbia
- Słowacja
- Słowenia
- Szwajcaria
- Szwecja
- Ukraina
- Unia Europejska
- Watykan
- Węgry
- Wielka Brytania
- Włochy
- Wyspy Owcze

WYDAWCA:

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego

Departament Rozwoju Regionalnego

Ul. Poleska 89

15-874 Białystok

